

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**

**Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 12 για τη διενέργεια των εκλογών
της 26^{ης} Μαΐου 2019 για την ανάδειξη**

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2019**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Αριθμ. Πρωτ.: 24344/03.04.2019

Αριθμ. Εγκυκλίου: 12

ΑΔΑ: [65ΦΔ465Χ07-50Ε](#)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	8
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	12
ΠΙΝΑΚΕΣ	13
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	14
ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	14
ΕΚΛΟΓΕΣ – ΕΚΛΟΓΕΙΣ – ΕΚΛΟΓΙΜΟΙ	14
1. Χρόνος διενέργειας των εκλογών	14
2. Εκλογείς και Εκλόγιμοι	15
3. Κωλύματα Εκλογιμότητας.....	23
4 . Ασυμβίβαστα.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	51
ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ	51
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ	51
1. Κατάρτιση συνδυασμού για το δημοτικό συμβούλιο.....	51
2. Ποσόστωση υποψηφίων από κάθε φύλο	53
3. Δήλωση κατάρτισης συνδυασμών για το δημοτικό συμβούλιο.....	55
4. Δικαιολογητικά υποψηφίων	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄	61
ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ	61
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	61
1. Υποψηφιότητες	62
2. Ανάδειξη συμβουλίων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων	62
3. Ποσόστωση υποψηφίων από κάθε φύλο	63
4. Δήλωση κατάρτισης συνδυασμών κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων	66
5. Δήλωση υποψηφιότητας προέδρων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων	67
6. Δικαιολογητικά υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μόνιμων κατοίκων και υποψηφίων προέδρων κοινότητας με πληθυσμό έως 300 μόνιμων κατοίκων.....	68
7. Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄	73
ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ.....	73
1. Ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων.....	73
2. Ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων.....	74
3. Ανακήρυξη υποψηφίων προέδρων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και 300 κατοίκων.....	74
4. Κοινοποίηση.....	75
5. Πρόγραμμα εκλογής	75

6. Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων που ανακηρύχθηκαν	76
7. Υποχρεώσεις υπηρεσιών.....	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄	79
ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ.....	79
1. Γενικά.....	79
2. Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων	79
3. Σταυροί προτίμησης.....	85
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	87
ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	87
Γενικά.....	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	89
ΕΚΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ	89
1. Εκλογή δημάρχου	89
2. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου μεταξύ των συνδυασμών ...	90
3. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια ...	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	96
ΕΚΛΟΓΗ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ.....	96
1. Κατανομή εδρών του συμβουλίου της κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) μόνιμων κατοίκων	96
ΠΙΝΑΚΑΣ 8	96
2. Εκλογή συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων	97
3. Εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων .	98
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ	99
ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ.....	99
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	99
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	100
ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ - ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΕΚΛΟΓΗΣ.....	100
ΠΙΝΑΚΑΣ 9	102
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄	105
ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ.....	105
1. Δικαίωμα υποβολής και περιεχόμενο ένστασης - διαδικασία εκδίκασης	105
2. Προθεσμία - αρμόδιο δικαστήριο	110
3. Αίτηση αναίρεσης	111
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	113
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ	113
1. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΔΗΜΟΤΕΥΣΗΣ.....	114
2. Υποδείγματα Υπεύθυνων Δηλώσεων	123
3. ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	126
4. Εκλογικές Διατάξεις για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών.....	171

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συμμετοχή των πολιτών στις **δημοτικές εκλογές** αποτελεί προϋπόθεση για την ενίσχυση της δημοκρατίας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην τοπική κοινωνία. Η ανάδειξη δημοτικών αρχών, ικανών να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικών σε τοπικό επίπεδο, εκφράζοντας την τοπική συναίνεση, συντελεί στην αναβάθμιση της κοινωνικής συμβίωσης των πολιτών.

Στο πλαίσιο αυτό σας ενημερώνουμε ότι οι εκλογές για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων διοίκησης των νέων δήμων θα γίνουν την **Κυριακή 26 Μαΐου 2019**¹ και οι επαναληπτικές, όπου χρειαστεί, την επόμενη **Κυριακή 2 Ιουνίου 2019**.² Οι εκλογές αυτές έχουν ξεχωριστή σημασία, λόγω της εφαρμογής για πρώτη φορά των διατάξεων του ν.4555/2018 (Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι») και τη θέση σε ισχύ του **εκλογικού συστήματος της απλής αναλογικής**.³

Με τη θέσπιση της απλής αναλογικής, ως του μοναδικού εκλογικού συστήματος αντιστοίχισης της ψήφου των εκλογέων με την εκπροσώπησή τους στο οικείο συμβούλιο, η πολιτική συμμετοχή των πολιτών ενισχύεται ακόμα περισσότερο, συμβάλλοντας, με το τρόπο αυτό, στον εκδημοκρατισμό του πολιτικού βίου. Η αναλογική εκπροσώπηση των συνδυασμών στο δημοτικό συμβούλιο, ακολούθως, δίνει τη δυνατότητα έκφρασης όλων των πολιτικών απόψεων του εκλογικού σώματος.

Πέραν της εφαρμογής του εκλογικού συστήματος της απλής αναλογικής, οι βασικές αλλαγές που επιφέρει ο ν.4555/2018 και οι οποίες θα εφαρμοστούν κατά τις προσεχείς δημοτικές εκλογές, συνοψίζονται στα εξής:

α) Αποσυνδέεται η ανάδειξη των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων από τους συνδυασμούς που μετέχουν στη διαδικασία ανάδειξης των δημοτικών αρχών και προβλέπεται η εκλογή των οργάνων κοινότητας σε χωριστή κάλπη.

β) Για πρώτη φορά εισάγεται το δικαίωμα του εκλέγειν στους νέους 17 ετών.

γ) Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύνανται να θέτουν υποψηφιότητα και για μονοπρόσωπα όργανα διοίκησης, και ειδικότερα για το αξίωμα του Δημάρχου και του Προέδρου Κοινότητας έως και 300 κατοίκους.

δ) Δεν υφίσταται υποψηφιότητα για το αξίωμα του «προέδρου του συμβουλίου κοινότητας άνω των 300 κατοίκων», καθώς όλοι ο υποψήφιοι στις κοινότητες αυτές είναι υποψήφιοι σύμβουλοι. Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των 300 κατοίκων εκλέγεται έμμεσα από τους συμβούλους της

---

1 Άρθρο 9, παρ. 4 του ν.3852/2010

2 Άρθρο 33, παρ. 1 του ν.3852/2010

3 Σημειώνεται ότι το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής εφαρμόστηκε για πρώτη φορά με το ν.δ.2888/1954 (ο τότε ισχύον Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων), κατόπιν νομοθετικών τροποποιήσεων του ν.3938/1959, κατά τις δημοτικές εκλογές που διεξήχθησαν την Κυριακή 5 Απριλίου 1959. Οι δημοτικές αρχές που αναδείχτηκαν από τις εκλογές της 5ης Απριλίου 1959 εγκαταστάθηκαν στις 7 Ιουνίου 1959 και η δημοτική περίοδος έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1963. Ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (ν.δ.2888/1954) επανήλθε σε ισχύ, μεταπολιτευτικά, με το ν.180/1975 και καταργήθηκε με το ν.1065/1980 (νεότερος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων). Σύμφωνα με το άρθρο 62 του ν.1065/1980 ο επιτυχών συνδυασμός λάμβανε τα 2/3 των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, και με το άρθρο 9 του ν. 1270/1982 προβλέφθηκε η κατανομή στον επιτυχόντα συνδυασμό των 3/5 των εδρών του δημοτικού συμβουλίου και στους επιλαχόντες των εναπομεινάντων 2/5 των εδρών

οικείας Κοινότητας, μεταξύ των πρώτων συμβούλων σε σταυρούς προτίμησης των δύο πρώτων σε δύναμη συνδυασμών της κοινότητας.

ε) Προβλέπεται η εκλογή προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, με χωριστή κάλη και με ενιαίο ψηφοδέλτιο όλων των μεμονωμένων υποψηφίων.

στ) Λαμβάνεται για πρώτη φορά υπόψη ο «μόνιμος πληθυσμός» της χώρας, για την εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης, αντικαθιστώντας τον «πραγματικό πληθυσμό», που ίσχυε μέχρι σήμερα.

Με την παρούσα εγκύκλιο δίνονται όλες οι απαραίτητες διευκρινίσεις για τη διαδικασία διενέργειας των δημοτικών εκλογών, με τον κατά το δυνατόν απλούστερο και συστηματικότερο τρόπο. Επίσης, κρίθηκε αναγκαία η παράθεση [Παραρτήματος](#), στο οποίο, εκτός από τον [Πίνακα με τις κρίσιμες εκλογικές προθεσμίες](#) και το σύνολο της [εκλογικής νομοθεσίας](#) σε κωδικοποιημένη μορφή, παρουσιάζονται πρότυπα [Υπεύθυνων Δηλώσεων](#) για κάθε ενέργεια που προβλέπει η εκλογική διαδικασία.

Για πληροφορίες και διευκρινίσεις σχετικά με τα θέματα που αναπτύσσονται στην παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να απευθύνεστε στους κατωτέρω υπαλλήλους της Δ/σης Οργάνωσης και Λειτουργίας ΤΑ:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332	dimotikes.ekloges@ypes.gr
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348	
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337	
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390	
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954	
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362	
Ντάβα Ρένια	213 136 4027	
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378	
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313	
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346	

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών: www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές. Κάθε τυχόν τροποποίηση της παρούσας εγκυκλίου θα επισημαίνεται:
α) με σχετική ένδειξη στην πρώτη σελίδα του ιστότοπου:
www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές και
β) με ειδική σήμανση (με χρωματισμό του επιπρόσθετου ή τροποποιημένου κειμένου) στο σώμα της εγκυκλίου.

Ακολουθως, σας ενημερώνουμε ότι θα αναρτώνται στον ανωτέρω ιστότοπο κρίσιμα έγγραφα, αποφάσεις και κάθε αναγκαίο υλικό για την ομαλή διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών, ενώ θα υπάρχει και διαθέσιμη βάση δεδομένων για κάθε δήμο σε μορφή .xls. Στη βάση αυτή δεδομένων καταγράφονται αναλυτικά οι δήμοι της χώρας, οι δημοτικές ενότητες (εκλογικές περιφέρειες) καθώς και οι κοινότητες από τις οποίες αποτελείται ο κάθε δήμος, ο μόνιμος πληθυσμός τους με βάση την τελευταία απογράφη του 2011, ο αριθμός των

δημοτικών συμβούλων (συνολικά του δήμου και ανά εκλογική περιφέρεια), ο αριθμός των συμβούλων κοινότητας, ο ανώτερος και κατώτερος επιτρεπόμενος αριθμός υποψηφίων, ο ελάχιστος αριθμός υποψηφίων από κάθε φύλο καθώς και ο ανώτερος αριθμός σταυρών προτίμησης για κάθε αξίωμα.

ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Εκλογική νομοθεσία: Σύμφωνα με το άρθρο 29 του ν.3852/2010 (Α' 87) οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του νόμου αυτού και του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ, κυρωτ. ν.3463/2006, Α' 114). Στο Παράρτημα της εγκυκλίου παρατίθεται το σύνολο της εκλογικής νομοθεσίας, όπως ισχύει, με την αναφορά σε υποσημείωση των διατάξεων που τροποποιούν τις κύριες διατάξεις των νόμων, ώστε να διευκολυνθεί η παρακολούθηση των νομοθετικών αλλαγών. Στην παρούσα εγκύκλιο η αναφορά σε διατάξεις νόμων νοείται όπως αυτές ισχύουν, χωρίς να γίνεται ειδικότερη μνεία των διατάξεων που τις τροποποιούν ή τις αντικαθιστούν.

Υπολογισμός προθεσμιών: Σύμφωνα με το άρθρο 41 του ΚΔΚ στις προθεσμίες που ορίζονται κατά τη διαδικασία εκλογής των δημοτικών αρχών δεν υπολογίζεται η μέρα της ψηφοφορίας. Η προθεσμία λήγει μόλις παρέλθει και η τελευταία ημέρα της, έστω και αν είναι ημέρα αργίας.

Εκδοθείσες κανονιστικές αποφάσεις για τη διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών, αναφορικά με:

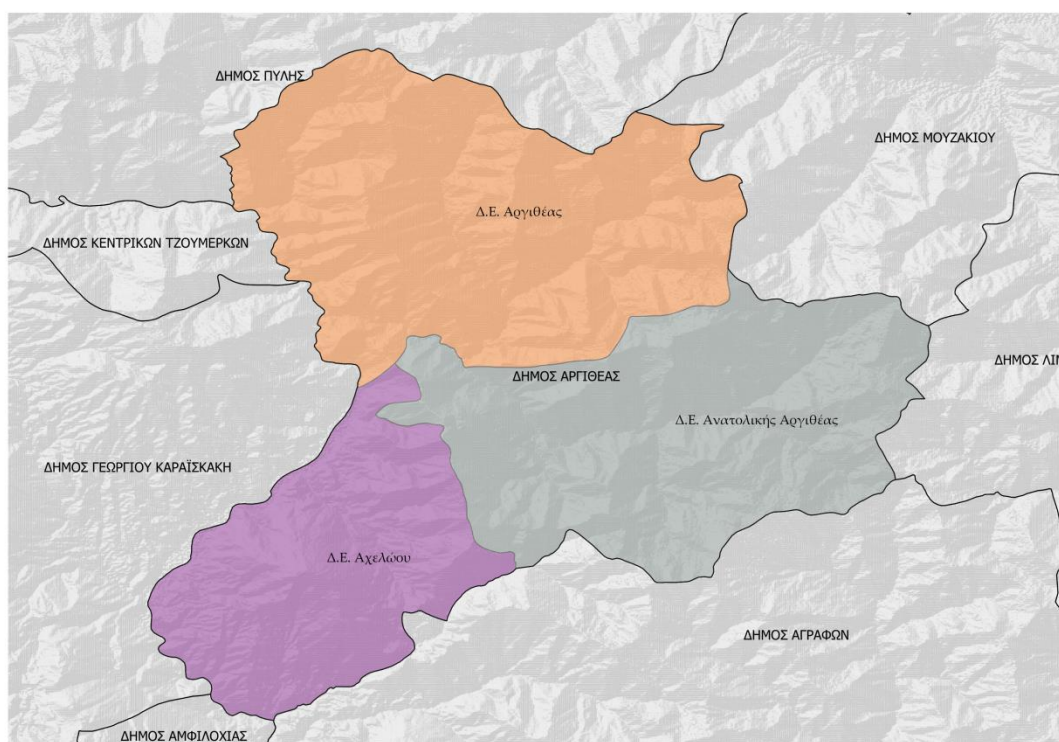
- **τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων ανά εκλογική περιφέρεια**, ο οποίος ορίζεται στην υπ' αριθμ. 22141/ 27.3.2019 ([B' 1056](#)) (ΑΔΑ:[6Ζ60465ΧΘ7-ΤΧΝ](#)) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών,
- **τη μορφή και τις διαστάσεις των ψηφοδελτίων**, η οποία ορίζεται στην υπ' αριθμ.23002/29.3.2019 ([B'1095](#)) ([ΑΔΑ:6Β38465ΧΘ7-6ΥΘ](#)) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών,
- **το Μόνιμο Πληθυσμό της χώρας**⁴ της γενικής απογραφής πληθυσμού του Κράτους της 9ης Μαΐου 2011, όπως αυτή κυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 11247/28.12.2012 απόφαση του Προέδρου της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής ([B' 3465](#)), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. ΓΠ- 191/20.3.2014 όμοια απόφαση ([B' 698](#)).

---

⁴ Άρθρο 283, παρ. 12 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 68, παρ. 1 του ν.4604/2019 (Α' 50)

Εκλογικές περιφέρειες: Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 25, περ. β' του ν.3852/2010 εκλογικές περιφέρειες αποτελούν οι δημοτικές ενότητες του κάθε δήμου, δηλαδή οι συνενοούμενοι δήμοι ή κοινότητες, κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν.3852/2010 (π.χ. οι εκλογικές περιφέρειες του Δήμου Αργιθέας, Νομού Καρδίτσας, είναι τρεις (3), αποτελούμενες από τους πρώην Δήμους Αχελώου και Αργιθέας και την πρώην Κοινότητα Ανατολικής Αργιθέας).

Οι δήμοι, οι οποίοι δεν προέρχονται από συνένωση δήμων και κοινοτήτων, κατά το άρθρο 1 του ν.3852/2010, αποτελούν μία ενιαία εκλογική περιφέρεια (π.χ. Δήμος Νέας Σμύρνης), σύμφωνα με το άρθρο 25 του ανωτέρω νόμου.⁵

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 146 του ν.4251/2014 οι «δημοτικές κοινότητες» του άρθρου 2, παρ. 4 του ν.3852/2010 δεν αποτελούν εκλογικές περιφέρειες των οικείων δήμων.⁶ Στις κοινότητες αυτές, όμως, συνεχίζουν να εκλέγονται συμβούλια κοινότητας, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο οικείο κεφάλαιο της παρούσας εγκυκλίου.

Σε κάθε εκλογική περιφέρεια αντιστοιχεί ορισμένος αριθμός από το συνολικό αριθμό των δημοτικών συμβούλων. Ο αριθμός των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε εκλογική περιφέρεια ορίζεται στην υπ' αριθμ. 22141/ 27.3.2019 (Β' 1056) απόφαση

⁵ Άρθρο 25 του ν.3852/2010

⁶ Οι «δημοτικές κοινότητες» των δήμων αυτών μπορούν να ανευρεθούν στα ακόλουθα ΦΕΚ: Αθηναίων ([Α' 246/1981](#)), Θεσσαλονίκης ([Α' 74/1985](#)), Πειραιά ([Α' 100/1982](#)), Πατρέων ([Α' 154/1994](#)), Καλλιθέας και Ηρακλείου Κρήτης ([Α' 185/2006](#)), Λαρισαίων ([Α' 193/2006](#)), και Περιστερίου ([Α' 198/2006](#))

του Υπουργού Εσωτερικών, ενώ βάση υπολογισμού του αριθμού αυτού αποτελεί ο μόνιμος πληθυσμός κάθε εκλογικής περιφέρειας, όπως αυτός προέκυψε από την τελευταία απογραφή.⁷

Η ανωτέρω απόφαση καθορίζει και το συνολικό αριθμό των μελών του δημοτικού συμβουλίου βάσει του πληθυσμού του οικείου δήμου λαμβάνοντας υπόψη και τις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες, όταν οι δήμοι και κοινότητες που συνενώθηκαν υπερβαίνουν τους έξι (6), τότε ο αριθμός των μελών του δημοτικού τους συμβουλίου είναι εκείνος που αντιστοιχεί στην επόμενη πληθυσμιακή κλίμακα, σε σχέση με το συνολικό τους πληθυσμό.⁸

Κοινότητες: Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του ν.3852/2010, οι δημοτικές και τοπικές κοινότητες μετονομάζονται σε «κοινότητες», ανεξαρτήτως πληθυσμού. Τα όργανα διοίκησής τους ορίζονται αναλυτικά στο άρθρο 8 του ν.3852/2010. Επομένως, όπου στην παρούσα εγκύκλιο αναφέρεται ο όρος «κοινοτικές αρχές» ή «κοινοτικές εκλογές» νοούνται οι αρχές και οι εκλογές, αντίστοιχα, των κοινοτήτων αυτών.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν.4555/2018, όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρονται δημοτικές ή τοπικές κοινότητες ή πρόεδροι και σύμβουλοι δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων, νοούνται οι κοινότητες και οι σύμβουλοι κοινοτήτων του άρθρου 3 του παρόντος νόμου. Όπου αναφέρονται εκπρόσωποι τοπικής κοινότητας νοείται ο πρόεδρος της κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων.

Σταυροδοσία: Με τη σταυροδοσία ο πολίτης εκφράζει την προτίμησή του σε έναν ή δύο ή τρεις υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους της εκλογικής περιφέρειας, στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι εγγεγραμμένος και σε έναν υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο από τις λοιπές εκλογικές περιφέρειες του δήμου. Στις μονοεδρικές, διεδρικές και τριεδρικές εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του μόνον υπέρ ενός υποψηφίου της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου.

Σε δήμους που αποτελούνται από μία **ενιαία** εκλογική περιφέρεια, ο πολίτης εκφράζει την προτίμησή του προς έναν ή δύο ή τρεις υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους.

Επίσης, εκφράζει την προτίμησή του:

- προς έναν ή δύο υποψηφίους συμβούλους κοινότητας στις οποίες εκλέγονται πενταμελή, επταμελή, ενδεκαμελή ή δεκαπενταμελή συμβούλια ή
- προς έναν υποψήφιο πρόεδρο κοινότητας έως και 300 μονίμων κατοίκων.

Γενικά θέματα:

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 65, παρ. 5 του ν.3852/2010, όπως ισχύει, από τις 25 Απριλίου 2019 και μέχρι την 31η Αυγούστου 2019 το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει μόνο για θέματα που αναφέρονται σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά

---

7 Άρθρο 30, παρ. 1 του ν.3852/2010

8 Με βάση το άρθρο 7, παρ. 3 του ν.3852/2010, οι δήμοι αυτοί είναι: Αγρινίου, Άργους-Μυκηνών, Τρίπολης, Γορτυνίας, Γρεβενών, Δυτικής Λέσβου, Ρόδου, Λαγκαδά, Β. Τζουμέρκων, Καστοριάς, Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, Κιλκίς, Σπάρτης, Ελασσόνας, Λευκάδας, Βόλου, Μεσσήνης, Πύλης, Τρικκαίων, Καλαμπάκας, Δελφών, Χανίων και Χίου

επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, καθώς και για θέματα που αφορούν στην υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων.⁹

Σημειώνεται δε ότι σύμφωνα με το άρθρο 45 του ν.3421/2005 (Α' 302) όσοι υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις για εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων, εφόσον υποβάλλουν υποψηφιότητα για την εκλογή τους ως δήμαρχοι, απολύονται προσωρινά από αυτές την επομένη της ημερομηνίας επίδοσης της πρότασης υποψηφιότητας στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου και αναβάλλεται η εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων.

Τις εξαιρέσεις από την αναστολή προσλήψεων λόγω εκλογών ρυθμίζει αναλυτικά το άρθρο 82 του ν.4604/2019 (Α' 50)

Τέλος, οι δημοτικοί συνδυασμοί δεν υποχρεούνται, μετά την έναρξη ισχύος του ν.4172/2013, σε υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.¹⁰

---

9 Άρθρο 1, παρ. 2 του ν. 4257/2014 (Α' 93). Βλ. επίσης άρθρο 78 του ίδιου νόμου
10 Υπ' αριθμ. ΔΕΑΦ Β' 1081630 ΕΞ 2016/26.5.2016 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών (Διεύθυνση Εφαρμογής Άμεσης Φορολογίας)

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕ: Ανώνυμη Εταιρεία

ΑΕΔ: Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο

Α.Π.: Άρειος Πάγος

Γν.: Γνωμοδότηση

ΕΕ: Ετερόρρυθμη Εταιρεία

ΕΠΕ: Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης

ΚΔΔ: Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας, κυρωτ. **v.2717/1999** (Α' 97)

ΚΔΚ: Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, κυρωτ. **v.3463/2006** (Α' 114)

v.: νόμος

ΝΣΚ: Νομικό Συμβούλιο του Κράτους

Νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών: Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή των Βουλευτών, **π.δ.26/2012** (Α' 57)

ΟΕ: Ομόρρυθμη Εταιρεία

παρ.: Παράγραφος

π.δ.: προεδρικό διάταγμα

περ.: Περίπτωση

Πρόγραμμα «Καλλικράτης»: Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης, **v.3852/2010** (Α' 87)

Πρόγραμμα «Κλεισθένης»: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της τοπικής αυτοδιοίκησης- εμπάθυνση της δημοκρατίας- ενίσχυση της συμμετοχής- βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των ΟΤΑ [Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι»]- Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ- Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή Ιθαγένειας και την Πολιτογράφηση- λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις, **v.4555/2018** (Α' 133)

Σ: Σύνταγμα

ΣτΕ: Συμβούλιο της Επικρατείας

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1	Κωλύματα εκλογιμότητας
Πίνακας 2	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων δημοτικών συμβούλων (σε δήμους με ενιαία εκλογική περιφέρεια)
Πίνακας 2Α	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων δημοτικών συμβούλων (σε δήμους με εκλογικές περιφέρειες)
Πίνακας 3	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων δημοτικών συμβούλων από τα δύο φύλα
Πίνακας 4	Υπόδειγμα κατάρτισης συνδυασμού στο Δήμο Νότιας Κυνουρίας
Πίνακας 5	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μόνιμων κατοίκων
Πίνακας 6	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μόνιμων κατοίκων από τα δύο φύλα
Πίνακας 7	Υπόδειγμα δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) μόνιμων κατοίκων
Πίνακας 8	Αριθμός συμβούλων κοινοτήτων
Πίνακας 9	Υπόδειγμα Ανακήρυξης Συνδυασμών και Τακτικών και Αναπληρωματικών Μελών Συμβουλίων
Πίνακας 10	Πίνακας εκλογικών προθεσμιών

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΕΚΛΟΓΕΣ – ΕΚΛΟΓΕΙΣ – ΕΚΛΟΓΙΜΟΙ

1. Χρόνος διενέργειας των εκλογών

Οι εκλογές για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών της νέας δημοτικής περιόδου που αρχίζει την **1η Σεπτεμβρίου 2019** και λήγει την **31^η Δεκεμβρίου 2023**,¹¹ θα γίνουν την **Κυριακή 26 Μαΐου 2019**.¹²

Στις εκλογές αυτές ψηφίζουμε για την ανάδειξη:

- δημάρχων,
- δημοτικών συμβούλων,
- συμβούλων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων,
- προέδρων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων.

Η ψηφοφορία θα αρχίσει την 7^η πρωινή και θα λήξει την 7^η βραδινή της ίδιας ημέρας.¹³ Σε περίπτωση επανάληψης της ψηφοφορίας, αυτή θα διεξαχθεί την επόμενη **Κυριακή 2 Ιουνίου 2019**,¹⁴ με ίδια ώρα έναρξης και λήξης. Σε περίπτωση που η ψηφοφορία δεν διεξαχθεί, για οποιοδήποτε λόγο σε ένα δήμο ή σε ένα ή περισσότερα εκλογικά τμήματα, θα λάβει χώρα την **Τετάρτη 29 Μαΐου 2019 ή την Τετάρτη 5 Ιουνίου 2019, αντίστοιχα**.¹⁵

---

11 Άρθρο 9, παρ. 4, περ. γ΄ του ν.3852/2010

12 Άρθρο 9, παρ. 4, περ. α΄ του ν.3852/2010

13 Άρθρο 47 του ΚΔΚ

14 Άρθρα 9, παρ. 4 περ. β΄ και 33 του ν.3852/2010. Επίσης, η επαναληπτική ψηφοφορία διεξάγεται στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων

15 Άρθρο 48 ΚΔΚ

2. Εκλογείς και Εκλόγιμοι

2.1 Εκλογικό δικαίωμα

Δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές εκλογές έχουν:¹⁶

α. **όλοι οι δημότες** του δήμου που σωρευτικά:

- έχουν συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας τους,¹⁷ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **31 Δεκεμβρίου 2002**,¹⁸
- είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του δήμου.¹⁹

β. **οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, οι οποίοι δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια, αλλά που σωρευτικά:

- κατοικούν στην Ελλάδα,
- έχουν συμπληρώσει το 17ο έτος της ηλικίας τους, δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **31 Δεκεμβρίου 2002**,
- είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους²⁰ του δήμου όπου κατοικούν, μέχρι και τις **28 Φεβρουαρίου 2019**.

Η άσκηση του δικαιώματος του **εκλέγειν** και **εκλέγεσθαι** των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαμένουν στην Ελλάδα ενόψει των δημοτικών εκλογών της **26^{ης} Μαΐου 2019** αναπτύσσεται αναλυτικά στην υπ' αριθμ. 38/απ77029/24.12.2018 ([ΑΔΑ:6ΧΜΗ465ΧΘ7-ΜΜΑ](#)) εγκύκλιο της Διεύθυνσης Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών. Αναφορικά με τη συμμετοχή των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου στις προσεχείς δημοτικές εκλογές θα εκδοθεί νεότερη εγκύκλιος οδηγία.

Δεν έχουν δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές εκλογές όσοι εκ των ανωτέρω έχουν στερηθεί το εκλογικό δικαίωμα,²¹ δηλαδή όσοι βρίσκονται σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση²² και όσοι στερήθηκαν το δικαίωμα αυτό λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, και εφόσον η στέρηση αυτή υφίσταται κατά το χρόνο διεξαγωγής των εκλογών.

Επίσης, δεν έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι οι ομογενείς, οι νόμιμα διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών και οι πολίτες χωρών της ΕΖΕΣ,²³ καθώς είχαν

---

16 Άρθρο 10 ν.3852/2010

17 Άρθρα 1 και 5 του ν.4406/2016 (Α' 133)

18 Άρθρο 10, παρ. 3 του ν.3852/2010

19 Άρθρο 11, παρ. 1 του ν.3852/2010. Η καθόλου διαδικασία κατάρτισης των εκλογικών καταλόγων, περιλαμβανομένης και εκείνης της καταχώρισης μεταβολών, διαγραφών, καθώς και της τακτής, ανά δίμηνο, αναθεώρησής τους, οριοθετείται στο π.δ.26/2012, που εμπεριέχει την νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών (άρθρα 7 έως και 26). Σημειώνεται ότι κατά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 12 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 9 του ν.4555/2018, οι εκλογικοί κατάλογοι, που ισχύουν για την εκλογή βουλευτών, ισχύουν και για τις εκλογές των δημοτικών αρχών, των συμβουλίων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων

20 Άρθρα 10, παρ. 2 και 12 του ν.3852/2010

21 Άρθρο 10, παρ. 4 του ν.3852/2010 και άρθρο 5 του π.δ.26/2012

22 Άρθρα 1666 έως και 1688 ΑΚ

23 Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών αποτελούμενη από τις χώρες: Ελβετία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία

κριθεί ως αντισυνταγματικές²⁴ οι διατάξεις των άρθρων 14επ του ν.3838/2010 και, ακολούθως, καταργήθηκαν με το ν.4244/2014 (Α' 60).

2.2 Εκλογείς

Ειδικότερα, για καθεμιά από τις παρακάτω περιπτώσεις ανάδειξης δημοτικών και κοινοτικών αρχών, ψηφίζουν:

- για **δήμαρχο** και **δημοτικούς συμβούλους**: **όλοι** οι δημότες εκλογείς, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου και οι **πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του δήμου όπου κατοικούν.²⁵
- για **συμβούλους των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων**: **μόνο** οι δημότες εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους της οικείας κοινότητας και **οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους της οικείας κοινότητας του δήμου όπου κατοικούν.²⁶
- για **προέδρους των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων**: **μόνο** οι δημότες εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους της οικείας κοινότητας, και **οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους της οικείας κοινότητας του δήμου όπου κατοικούν.²⁷

2.3 Άσκηση εκλογικού δικαιώματος

Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται:²⁸

- Οι κάτοικοι του εξωτερικού,
- Όσοι έχουν υπερβεί το 70ο έτος της ηλικίας τους,
- Όσοι διαμένουν την ημέρα της ψηφοφορίας σε απόσταση μεγαλύτερη από 200 χιλιόμετρα από το εκλογικό τμήμα όπου ψηφίζουν.

Στις δημοτικές εκλογές δεν συντάσσονται εκλογικοί κατάλογοι ετεροδημοτών και οι εκλογείς ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα αποκλειστικά και μόνο στο δήμο όπου είναι δημότες, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, παρ. 1 του ν.3146/2003 (Α' 125),²⁹ όπως έχει κωδικοποιηθεί με το άρθρο 95 του π.δ.26/2012.

Επίσης δεν συντάσσονται ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι για τους κρατούμενους³⁰ και τους ναυτικούς.³¹

---

24 Βλ. ΣτΕ ολ 460/2013

25 Άρθρο 11, παρ. 1, α' εδάφιο του ν.3852/2010

26 Άρθρο 11, παρ. 1, β' εδάφιο του ν.3852/2010

27 Άρθρο 11, παρ. 1, β' εδάφιο του ν.3852/2010

28 Άρθρο 11, παρ. 2 ν.3852/2010

29 Άρθρο 2, παρ. 1 του ν.3146/2003

30 Σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 5 του Σωφρονιστικού Κώδικα (ν.2776/1999, Α' 291), όπως αυτές έχουν κωδικοποιηθεί στο άρθρο 69 του π.δ.26/2012, οι

Ειδική άδεια³² για τη διευκόλυνση στην άσκηση του εκλογικού δικαιώματος χορηγείται από την υπηρεσία τους στους:

- Δικαστικούς λειτουργούς και υπαλλήλους,
- Δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους,³³
- Στρατιωτικούς που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις ένοπλες δυνάμεις, την ελληνική αστυνομία και το λιμενικό σώμα,
- Υπαλλήλους Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης,³⁴ ΝΠΔΔ, τραπεζών και δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας,

εφόσον την ημέρα της ψηφοφορίας δεν διαμένουν στο δήμο, όπου ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα και με την προϋπόθεση ότι δεν παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία των υπηρεσιών.

Ανάλογη άδεια είναι δυνατό να λάβει και το προσωπικό των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα,³⁵ με σχετική απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.³⁶

Επισημαίνεται ότι στην κείμενη νομοθεσία δεν υφίσταται πρόβλεψη παροχής άδειας σε υπαλλήλους ή εργαζομένους για τη διενέργεια προεκλογικής εκστρατείας.

2.4 Εκλόγιμοι

- α. Για το αξίωμα του *Δημάρχου* έχουν δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα:³⁷
- οι Έλληνες πολίτες που είναι: α) δημότες του δήμου, β) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν³⁸ και γ) έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους³⁹ κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών, δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και τις **25 Μαΐου 1998**.
  - οι **πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, οι οποίοι: α) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, β) έχουν συμπληρώσει το 21^ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴⁰ δηλαδή έχουν

κρατούμενοι ψηφίζουν μόνο κατά τις βουλευτικές εκλογές και τις εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων ευρωβουλευτών

31 Σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 5, παρ. 10 του ν.2623/1998 (Α' 139), όπως αυτές έχουν κωδικοποιηθεί στο άρθρο 27, παρ. 7 του π.δ.26/2012, οι ναυτικοί ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα στις βουλευτικές εκλογές, στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στα δημοψηφίσματα

32 Άρθρο 11, παρ. 3 ν.3852/2010

33 Σύμφωνα με το άρθρο 9 του π.δ.210/1992 (Α' 99) οι υπάλληλοι του Πυροσβεστικού Σώματος είναι δημόσιοι πολιτικοί υπάλληλοι

34 Δηλαδή τους υπαλλήλους των Δήμων, των Δημοτικών Ιδρυμάτων και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου αυτών, καθώς και των Συνδέσμων Δήμων

35 Σ' αυτές ανήκουν οι δημοτικές επιχειρήσεις

36 Άρθρο 11, παρ. 3 ν.3852/2010

37 Άρθρο 13, παρ. 1 του ν.3852/2010

38 Βλ. ανωτέρω στην ενότητα 2.1

39 Σύμφωνα με το άρθρο 29, παρ. 2 του π.δ.26/2012, η ηλικία αποδεικνύεται από την εγγραφή στο Μητρώο αρρένων ή το δημοτολόγιο του δήμου. Αν για τη συμπλήρωση της ηλικίας, πρέπει να βεβαιωθεί εκτός του έτος και η ημερομηνία γεννήσεως, αυτή αποδεικνύεται μόνο με τη ληξιαρχική πράξη γέννησης

40 Άρθρο 13, παρ. 1β του ν.3852/2010

γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 1998**, και γ) δεν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση έκπτωσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους-μέλους καταγωγής τους.

β. Για το αξίωμα του *δημοτικού συμβούλου*, έχουν δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα:

- όλοι οι Έλληνες πολίτες που είναι: α) δημότες του δήμου, β) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν και γ) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴¹ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**.
- οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι: α) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, β) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴² δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**, και γ) δεν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση έκπτωσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους-μέλους καταγωγής τους.

γ. Για το αξίωμα *συμβούλου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων*, έχουν δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα:

- όλοι οι Έλληνες πολίτες που είναι: α) δημότες του δήμου, β) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν και γ) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴³ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**.
- οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι α) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, β) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴⁴ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**, γ) δεν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση έκπτωσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους- μέλους καταγωγής τους.

δ. Για το αξίωμα του *προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων*, έχουν δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα:

- όλοι οι Έλληνες πολίτες που είναι δημότες του δήμου, έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴⁵ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**.
- οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι α) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, β) έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴⁶ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**, γ) δεν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση έκπτωσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους-μέλους καταγωγής τους.

---

41 Άρθρο 13, παρ. 2α του ν.3852/2010

42 Άρθρο 13, παρ. 2β του ν.3852/2010

43 Άρθρο 13, παρ. 2α του ν.3852/2010

44 Άρθρο 13, παρ. 2β του ν.3852/2010

45 Άρθρο 13, παρ. 2α του ν.3852/2010

46 Άρθρο 13, παρ. 2β του ν.3852/2010

2.5 Μεταδημότευση υποψηφίων

A. Μεταδημότευση σύμφωνα με τις πάγιες διατάξεις

Στους υποψήφιους δημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, συμβούλους κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή προέδρους κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που ενδιαφέρονται να θέσουν υποψηφιότητα σε δήμο άλλον από αυτόν στον οποίο είναι δημότες υπάρχει η δυνατότητα μεταδημότευσης, σύμφωνα με την κείμενη περί μεταδημότευσης νομοθεσία.⁴⁷

Ειδικότερα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία παρέχεται η δυνατότητα μεταδημότευσης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α. διετούς, τουλάχιστον, μόνιμης κατοικίας στον δήμο όπου θέτει υποψηφιότητα,
- β. ο/η σύζυγος αιτείται να αποκτήσει τη δημοτικότητα του άλλου,
- γ. ο/η πρώην σύζυγος, λόγω λύσεως του γάμου, αιτείται να αποκτήσει τη δημοτικότητα που είχε πριν το γάμο,
- δ. ο συμβιών/η συμβιούσα αιτείται να αποκτήσει τη δημοτικότητα του άλλου συμβιούντα (ισχύει μόνο για τα Σύμφωνα Συμβίωσης που διέπονται από τις διατάξεις του ν.4356/2015),
- ε. ο/η πρώην συμβιών/συμβιούσα, λόγω λύσεως του συμφώνου συμβίωσης, αιτείται να αποκτήσει τη δημοτικότητα που είχε πριν τη σύναψη του συμφώνου συμβίωσης,⁴⁸
- στ. ο ενήλικος αιτείται να αποκτήσει την αρχική δημοτικότητα που είχε ο ίδιος ή οι γονείς του (δυνατότητα, η οποία παρέχεται για μια μόνο φορά).

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη μεταδημότευση, λόγω διετούς μόνιμης κατοικίας (**περίπτωση α.**) είναι:

1. Αίτηση του ενδιαφερόμενου στο δήμο που επιθυμεί να μεταδημοτεύσει,
2. πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του δήμου από τον οποίο επιθυμεί να μεταδημοτεύσει,
3. βεβαίωση Δημάρχου κατ' άρθρο 279 του ν.3463/2006, περί της διετούς μόνιμης εγκατάστασης του αιτούντος στην περιφέρεια του δήμου στον οποίο επιθυμεί να μεταδημοτεύσει. Η βεβαίωση του Δημάρχου χορηγείται εφόσον προκύπτει μόνιμη εγκατάσταση στο δήμο που αποδεικνύεται με την υποβολή από τον ενδιαφερόμενο απόδειξης λογαριασμού ΔΕΚΟ ή αντιγράφου εκκαθαριστικού της οικείας Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.). Στην περίπτωση που αιτιολογημένα, η ιδιότητα του μόνιμου κατοίκου δεν μπορεί να αποδειχθεί από τα ανωτέρω δικαιολογητικά, αυτή αποδεικνύεται από τον ενδιαφερόμενο με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο.

---

47 Άρθρο 15, παρ. 7 και 8 του ΚΔΚ

48 Ισχύει μόνο για τα Σύμφωνα Συμβίωσης που διέπονται από τις διατάξεις του ν.4356/2015

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τις λοιπές περιπτώσεις (**β. έως και στ.**) είναι:

1. Αίτηση του ενδιαφερόμενου στο δήμο που επιθυμεί να μεταδημοτεύσει και
2. το κατά περίπτωση β. ή γ. ή δ. ή ε. ή στ. δικαιολογητικό

Η μεταδημότευση πρέπει να διενεργηθεί μέχρι την προηγούμενη ημέρα της κατάθεσης στο αρμόδιο Πρωτοδικείο της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών, δηλ. μέχρι και την **4^η Μαΐου 2019**, ώστε ο ενδιαφερόμενος να μπορεί να λάβει το πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του δήμου (κανονική εγγραφή).

Σε όσες, όμως, περιπτώσεις η διαδικασία της μεταδημότευσης περαιωθεί μετά την **28^η Φεβρουαρίου 2019**, τελευταία ημέρα της Α' αναθεώρησης των εκλογικών καταλόγων για το τρέχον έτος, στους οποίους θα έχουν περιληφθεί όλες οι μεταβολές (μεταδημοτεύσεις κλπ.) που έγιναν μέχρι την ημερομηνία αυτή και βάσει των οποίων θα διενεργηθούν οι εκλογές της **26ης Μαΐου 2019**, ο υποψήφιος δεν θα μπορεί να ψηφίσει στο δήμο, όπου θέτει υποψηφιότητα.⁴⁹ Σημειώνεται ότι ο υποψήφιος θα δύναται να ψηφίσει για την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών στο δήμο όπου ήταν δημότης μέχρι και την **28^η Φεβρουαρίου 2019**.

Επισημαίνεται, ότι η διαδικασία μεταδημότευσης μπορεί να διενεργηθεί και μέσω ΚΕΠ.⁵⁰

Ευνόητο είναι ότι εάν κάποιος μεταδημοτεύσει με τη διαδικασία της περίπτωσης αυτής μπορεί, ακολούθως, να μεταδημοτεύσει και με τη διαδικασία της περίπτωσης Β' κατωτέρω,

π.χ. εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο του Δήμου Καρδίτσας, νομού Καρδίτσας, μπορεί να μεταδημοτεύσει στο Δήμο Ηγουμενίτσας, νομού Θεσπρωτίας, εφόσον αποδείξει διετή μόνιμη κατοικία στο δήμο αυτόν (περίπτωση Α') και κατόπιν να μεταδημοτεύσει στο Δήμο Φιλιατών, νομού Θεσπρωτίας, εφόσον θέσει υποψηφιότητα σε κάποια από τα αιρετά αξιώματα του δήμου (περίπτωση Β').

Σημειώνεται ότι δεν νοείται οποιαδήποτε από τις προαναφερόμενες διαδικασίες μεταδημότευσης υποψηφίου πολίτη των λοιπών 28 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθόσον οι πολίτες αυτοί εγγράφονται μέχρι ορισμένη ημερομηνία (την **28^η Φεβρουαρίου 2019**, για τις επικείμενες δημοτικές εκλογές) στο δήμο όπου κατοικούν.⁵¹

---

49 ΣτΕ 1071/2008

50 Σχετ. η υπ' αριθμ. 6297/3.4.2006 απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης ([Β' 415](#)) και η υπ' αριθμ. ΔΙΑΔΠ/ Α1/13190/1.7.2002 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης ([Β' 896](#))

51 Υπ' αριθμ. 38/απ77029/24.12.2018 ([ΑΔΑ:6ΧΜΗ465ΧΘ7-ΜΜΑ](#)) εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών (Διεύθυνση Εκλογών)

B. Μεταδημότευση λόγω υποψηφιότητας

Στους υποψήφιους δημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, συμβούλους κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή προέδρους κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, οι οποίοι δεν είναι δημότες του δήμου όπου ενδιαφέρονται να εκλεγούν, δίδεται η δυνατότητα μεταδημότευσης (με τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναφέρονται κατωτέρω), **χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη διετής μόνιμη διαμονή.**⁵²

Ειδικότερα, οι ανωτέρω υποψήφιοι μπορούν να μεταδημοτεύσουν για να θέσουν υποψηφιότητα:

- στους Δήμους των **νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης**,⁵³
π.χ. εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο του Δήμου Ηγουμενίτσας, νομού Θεσπρωτίας, μπορεί να μεταδημοτεύσει στο Δήμο Δάφνης- Υμηττού, νομού Αττικής, εφόσον θέσει υποψηφιότητα σε κάποιο από τα αιρετά αξιώματα του δήμου αυτού.
- σε **οποιοδήποτε Δήμο νομού**, εφόσον **σήμερα είναι** εγγεγραμμένοι σε δημοτολόγιο ή Μητρώο Αρρένων ή εκλογικό κατάλογο **οποιοδήποτε άλλου Δήμου του ίδιου νομού**,
π.χ. εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο του Δήμου Ηγουμενίτσας, νομού Θεσπρωτίας, μπορεί να μεταδημοτεύσει στο Δήμο Φιλιατών, νομού Θεσπρωτίας, εφόσον θέσει υποψηφιότητα σε κάποια από τα αιρετά αξιώματα του δήμου αυτού.
- σε **οποιοδήποτε δήμο νομού**, εφόσον **κατά το παρελθόν** ήταν εγγεγραμμένοι σε δημοτολόγιο ή Μητρώο Αρρένων ή εκλογικό κατάλογο **οποιοδήποτε άλλου δήμου του ίδιου νομού**,
π.χ. εγγεγραμμένος παλαιότερα στο δημοτολόγιο του Δήμου Ηγουμενίτσας, νομού Θεσπρωτίας, και τώρα εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο του Δήμου Μακρακώμης, νομού Φθιώτιδας, μπορεί να μεταδημοτεύσει, στο Δήμο Φιλιατών, νομού Θεσπρωτίας, εφόσον θέσει υποψηφιότητα σε κάποια από τα αιρετά αξιώματα του δήμου αυτού.

Όσοι ενδιαφέρονται να θέσουν υποψηφιότητα στους ανωτέρω δήμους οφείλουν να υποβάλουν στους δήμους αυτούς αίτηση για μεταδημότευση από την **1^η Απριλίου 2019**⁵⁴ μέχρι και την προηγούμενη ημέρα της κατάθεσης στο πρωτοδικείο της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών, δηλ. μέχρι και την **4^η Μαΐου 2019**.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη μεταδημότευση των υποψηφίων για τις ανωτέρω περιπτώσεις είναι τα εξής:

1. Αίτηση του ενδιαφερόμενου, η οποία κατατίθεται στο δήμο όπου επιθυμεί να μεταδημοτεύσει. Στην αίτηση αυτή πρέπει να δηλώσει ρητά ότι θα θέσει υποψηφιότητα στο συγκεκριμένο δήμο και για το λόγο αυτό ζητά την εγγραφή του στο δημοτολόγιό του.
2. α. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του δήμου από όπου μεταδημοτεύει, για όποιον θέτει υποψηφιότητα στους Δήμους των νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης ή β. Πιστοποιητικό του δήμου του νομού, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται ο δήμος όπου επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα, ότι ο συγκεκριμένος υποψήφιος είναι ή ήταν γραμμένος στα δημοτολόγια ή Μητρώα Αρρένων.

---

52 Άρθρο 16 του ΚΔΚ, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 22, παρ. 1 του ν.3536/2007 (Α' 42), σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παρ.5 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 7, παρ. 3 του ν.4555/2018 και ισχύει για τις εκλογές του 2019

53 Δηλαδή οι Δήμοι της Περιφέρειας Αττικής και της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης

54 Άρθρο 7, παρ. 3 του ν.4555/2018

Οι δήμοι υποχρεούνται να προβούν άμεσα, μέχρι και την **4^η Μαΐου 2019**, στη μεταδημότευση. Εφόσον αυτός που μεταδημότευσε **δεν** ανακηρυχθεί υποψήφιος, η απόφαση μεταδημότευσης παύει να ισχύει μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την ανακήρυξη των συνδυασμών και των υποψηφίων, δηλαδή παύει να ισχύει μετά την **11^η Αυγούστου 2019**. Η απώλεια της δημοτικότητας επέρχεται αυτοδικαίως, και ως εκ τούτου η σχετική απόφαση έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα. Επισημαίνεται ότι σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή στην περίπτωση που ο μεταδημοτεύσας **ανακηρυχθεί υποψήφιος⁵⁵ και ανεξάρτητα από το αν εκλεγεί ή όχι στο αξίωμα για το οποίο έθεσε υποψηφιότητα, καθίσταται πλέον δημότης του νέου δήμου στον οποίο μεταδημότευσε.**

Υπενθυμίζεται ότι όσοι υποψήφιοι μεταδημοτεύσουν με τη διαδικασία αυτή δεν δύνανται να ψηφίσουν στο νέο Δήμο, όπου θέτουν υποψηφιότητα, επειδή η διαδικασία της μεταδημότευσης διενεργείται μετά την **28^η Φεβρουαρίου 2019**, που είναι η τελευταία ημέρα της Α' αναθεώρησης των εκλογικών καταλόγων, στους οποίους έχουν περιληφθεί όλες οι μεταβολές (μεταδημοτεύσεις κλπ.) που έγιναν μέχρι την ημερομηνία αυτή και βάσει των οποίων θα διενεργηθούν οι εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019**.⁵⁶ Σημειώνεται ότι οι υποψήφιοι αυτοί μπορούν να ψηφίσουν για την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών στο δήμο όπου ήταν δημότες μέχρι την **28^η Φεβρουαρίου 2019**.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι η διαδικασία μεταδημότευσης μπορεί να διενεργηθεί και μέσω ΚΕΠ.⁵⁷

---

55 Σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν.3852/2010

56 ΣΤΕ 1071/2008

57 Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. οικ. 10784/14.3.2014 ([Β' 718](#)) κοινή απόφαση Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ([ΑΔΑ:ΒΙΞΡΝ-ΚΦ9](#))

3. Κωλύματα Εκλογιμότητας

3.1 Εισαγωγή

Οι υποψήφιοι αιρετοί των δήμων (υποψήφιοι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι κοινοτήτων και πρόεδροι κοινοτήτων κάτω των 300 κατοίκων) δεν πρέπει να ασκούν ή να αποδέχονται καθήκοντα που συνιστούν κώλυμα εκλογιμότητας ή ασυμβίβαστα με τη θέση του αιρετού.

Ο λόγος που επιβάλλει τη θέσπιση κωλύματος είναι η προστασία του δημοσίου συμφέροντος από τον επηρεασμό που είναι δυνατόν να ασκήσουν στο εκλογικό σώμα πρόσωπα τα οποία κατέχουν δημόσια θέση και η αποφυγή της προπαρασκευής, με τον τρόπο αυτό, της σταδιοδρομίας τους ως αιρετών των δήμων.⁵⁸

Ακολούθως, επειδή οι σχετικές διατάξεις εισάγουν περιορισμό του πολιτικού δικαιώματος του εκλέγεσθαι σε θέσεις οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι ερμηνευτέες στενώς,⁵⁹ με συνέπεια να αποκλείεται η διασταλτική τους ερμηνεία ή αναλογική τους εφαρμογή σε άλλες, έστω και όμοιες, περιπτώσεις.

Επισημαίνεται ότι η συνταγματική διάταξη (του άρθρου 56 Συντάγματος), ορίζοντας κατά τρόπο πλήρη και περιοριστικό τα κωλύματα εκλογιμότητας των **βουλευτών**, είναι **ειδική** διάταξη εξαιρετικού χαρακτήρα και δεν είναι, για το λόγο αυτό, δυνατό να τύχει ανάλογης εφαρμογής και στις εκλογές για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ.⁶⁰

Κώλυμα εκλογιμότητας υπάρχει πριν από την εκλογή και διαπιστώνεται κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, ενώ, αν εξακολουθεί να υφίσταται και μετά ή υφίσταται για πρώτη φορά μετά την εκλογή και κατά την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, καθίσταται **ασυμβίβαστο**, οπότε μπορεί να επιφέρει την έκπτωση του αιρετού από το αξίωμά του.

Σχετικό κώλυμα εκλογιμότητας υφίσταται, όταν ο υποψήφιος μπορεί να το αποβάλει, εφόσον παραιτηθεί, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

Απόλυτο κώλυμα εκλογιμότητας υφίσταται, όταν ο υποψήφιος δεν μπορεί να το αποβάλει, ακόμα και σε περίπτωση παραίτησής του από την κρίσιμη ιδιότητα.

Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας υφίσταται όταν ο υποψήφιος φέρει την κρίσιμη ιδιότητα, **εντός συγκεκριμένης χωρικής αρμοδιότητας στην οποία εμπίπτει ο δήμος, στον οποίο επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα.**

Ακολουθεί η παρουσίαση των καθηκόντων που αποτελούν κώλυμα για την εκλογή στα αξιώματα της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης, επισημαίνοντας ότι η διαπίστωση της ύπαρξης κωλύματος ή μη αποτελεί αντικείμενο δικαστικής κρίσης.⁶¹

---

58 Βλ. ΣτΕ 117/2004

59 ΣτΕ 3323/2003

60 ΣτΕ 2166/2004, σκ. 5

61 Άρθρα 14, παρ. 4 και 47, παρ. 2α του ν.3852/2010

3.2 Ανάλυση κωλυμάτων εκλογιμότητας στις δημοτικές εκλογές

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν.3852/2010, όπως ισχύουν, για τις προσεχείς αυτοδιοικητικές εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019** υποψήφιοι με τις ακόλουθες ιδιότητες καταλαμβάνονται από:

Α) **Σχετικό κώλυμα εκλογιμότητας**, το οποίο αίρεται εφόσον οι υποψήφιοι παραιτηθούν πριν από την ανακήρυξή τους ως υποψήφιοι, δηλαδή μέχρι τη 12η ώρα βραδινή της **10^{ης} Μαΐου 2019**:

ι. Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, με την προϋπόθεση ότι δεν υπηρέτησαν εντός των ορίων του δήμου στον οποίο επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά τους τελευταίους είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών.

Ως **δικαστικοί λειτουργοί**,⁶² νοούνται όσοι εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 33 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν.1756/1988, Α' 35).⁶³

Είναι προφανές ότι το κώλυμα εκλογιμότητας δεν καταλαμβάνει τους δικαστικούς υπαλλήλους, οι οποίοι δεν είναι δικαστικοί λειτουργοί και οι οποίοι διέπονται, από πλευράς υπηρεσιακής κατάστασης, από αυτοτελή Κώδικα (Κύρωση Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων, κυρωτ. ν.2812/2000, Α' 67).⁶⁴

Για τους αξιωματικούς των **ενόπλων δυνάμεων** και των **σωμάτων ασφαλείας** επισημαίνονται τα ακόλουθα:

---

62 Στους δικαστικούς λειτουργούς δεν ανήκουν οι ιατροδικαστές (άρθρο 33, ν. 1756/1988, Α' 35), ούτε οι άμισθοι ή έμμισθοι υποθηκοφύλακες (άρθρο 92 Συντάγματος). Αναφορικά με τους άμισθους υποθηκοφύλακες βλ. υπ' αριθμ. 3/1999 Γνωμοδότηση Εισαγγελέα Αρείου Πάγου.

63 α) Ο πρόεδρος, οι αντιπρόεδροι, σύμβουλοι, πάρεδροι, εισηγητές και δόκιμοι εισηγητές του Συμβουλίου της Επικρατείας

β) Ο Πρόεδρος, ο Εισαγγελέας, οι αντιπρόεδροι του Αρείου Πάγου, οι αρεοπαγίτες και αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου, οι πρόεδροι και εισαγγελείς εφετών οι εφέτες και αντεισαγγελείς εφετών, οι πρόεδροι και εισαγγελείς πρωτοδικών, οι πρωτοδίκες και αντεισαγγελείς πρωτοδικών, οι πάρεδροι πρωτοδικείων και πάρεδροι εισαγγελίας, οι ειρηνοδίκες, πταισματοδίκες και δόκιμοι ειρηνοδίκες

γ) Ο Πρόεδρος, ο γενικός επίτροπος της Επικρατείας, οι αντιπρόεδροι, σύμβουλοι, αντεπίτροποι, πάρεδροι, εισηγητές και δόκιμοι εισηγητές του Ελεγκτικού Συνεδρίου

δ) Ο γενικός επίτροπος, ο επίτροπος και οι αντεπίτροποι της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, οι πρόεδροι εφετών, εφέτες, πρόεδροι πρωτοδικών, πρωτοδίκες και πάρεδροι πρωτοδικείου των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων

64 Σύμφωνα με το άρθρο 1 του κυρωτ. ν.2812/2000 (Α' 67) δικαστικοί υπάλληλοι είναι οι υπάλληλοι της γραμματείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων και των εισαγγελιών τους, των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, οι υπάλληλοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της υπηρεσίας του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, οι υπάλληλοι των εμμίσθων υποθηκοφυλακείων, καθώς και οι υπάλληλοι των Κτηματολογικών Γραφείων Ρόδου και Κω-Λέρου

- Ως αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων νοούνται όσοι εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 2 του ν.3883/2010, χωρίς διάκριση βαθμού κατά ιεραρχική σειρά εξέλιξης. Ακολούθως, υπό το δεδομένο ότι είναι διακριτή η υπηρεσιακή κατάσταση των μονίμων αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, (ν.2439/1996, Α' 219 και ν.3883/2010, Α' 167) έναντι εκείνης των μονίμων ανθυπασπιστών και υπαξιωματικών (ν.δ.445/1974, Α' 160), δεν καταλαμβάνονται από το κώλυμα αυτό οι ανθυπασπιστές και υπαξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων. Δεν έχουν κώλυμα εκλογιμότητας οι δόκιμοι έφεδροι αξιωματικοί και οι οπλίτες των ενόπλων δυνάμεων (στρατεύσιμοι, μόνιμοι, εθελοντές, επαγγελματίες και βραχείας ανακατάταξης).⁶⁵
- Ως αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας θεωρούνται οι κατέχοντες βαθμό υπαστυνόμου Β' και άνω.⁶⁶ Οι συνοριακοί φύλακες και οι ειδικοί φρουροί αποτελούν ιδιαίτερες κατηγορίες προσωπικού, που διέπονται, αντιστοίχως, από τις διατάξεις του ν.2622/1998 (Α' 138) και του άρθρου 9 του ν.2734/1999 (Α' 161), όπως αυτές έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, και δεν καταλαμβάνονται από το κώλυμα αυτό.
- Δεν εμπίπτουν στην έννοια των αξιωματικών του Πυροσβεστικού Σώματος⁶⁷ οι πυρονόμοι, οι αρχιπυροσβέστες και οι πυροσβέστες.
- Όσον αφορά το Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή το κώλυμα καταλαμβάνει τους βαθμοφόρους αυτού από το βαθμό του σημαιοφόρου και άνω. Δεν εμπίπτουν επομένως σε αυτό οι ανθυπασπιστές, οι υπαξιωματικοί και οι λιμενοφύλακες.

Οι δικαστικοί λειτουργοί και οι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας δύναται να είναι υποψήφιοι **υπό την προϋπόθεση** να παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημερομηνία ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**) και **εφόσον** δεν έχουν υπηρετήσει στα διοικητικά όρια του δήμου, όπου θα θέσουν υποψηφιότητα είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών (δηλαδή, δεν πρέπει να έχουν υπηρετήσει μετά τις **25 Μαΐου 2017**). Το συμπληρωματικό αυτό κώλυμα εισάγει με τρόπο γενικό και αντικειμενικό, θεμιτό περιορισμό του δικαιώματος της ελεύθερης συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, δηλαδή ανεκτή διάκριση σε βάρος των περί ων πρόκειται προσώπων και ως εκ τούτου δεν αντιφάσκει προς τα άρθρα 4, παρ. 1 και 5, παρ. 1 και 2 του Συντάγματος.⁶⁸

---

65 Γν ΝΣΚ 201/1996

66 Άρθρο 20, παρ. 1 του ν.2800/2000 (Α' 41). Σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου ο δόκιμος υπαστυνόμος δεν αποτελεί βαθμό της ιεραρχικής κλίμακας

67 Το οποίο ανήκει στα Σώματα Ασφαλείας, κατά άρθρο 1 του ν.3511/2006 (Α' 258)

68 Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται σχετικό κώλυμα εκλογής (εφόσον πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων παραιτηθούν από τη θέση τους) και απόλυτο τοπικό κώλυμα εκλογής (σε δήμους, στα διοικητικά όρια των οποίων υπηρέτησαν κατά το χρονικό διάστημα των είκοσι τεσσάρων (24) μηνών πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών). Εφόσον στη διάταξη του άρθρου 14, παρ. 1, περ. α' περιλαμβάνεται ειδική ρύθμιση για τα κωλύματα εκλογιμότητας των αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας δεν είναι δυνατή η καθιέρωση συντρέχοντος κωλύματος με βάση τη διάταξη της περιπτ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, η οποία αφορά τους υπαλλήλους του Δημοσίου (ΣΤΕ 661/2015)

ii. Μέλη Ανεξάρτητων Αρχών του άρθρου 101Α του Συντάγματος ή των Αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, εάν για τα μέλη αυτά προβλέπεται από το νόμο πλήρης και αποκλειστική τους απασχόληση ή η αναστολή άσκησης εκ μέρους τους οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων αμειβόμενων ή μη, σε οποιαδήποτε θέση στο δημόσιο τομέα, κατά τη διάρκεια της θητείας τους στην Ανεξάρτητη Αρχή.

Στο εν λόγω κώλυμα εμπίπτουν μέλη Ανεξάρτητων Αρχών⁶⁹ που συγκροτούνται και λειτουργούν κατά το άρθρο 101Α του Συντάγματος, καθώς και των αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, υπό την **προϋπόθεση** ότι η ειδικότερη νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία της οικείας Αρχής προβλέπει κατά τη διάρκεια της θητείας των μελών τους πλήρη και αποκλειστική απασχόληση ή αναστολή άσκησης οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων αμειβόμενων ή μη σε οποιαδήποτε θέση στο δημόσιο τομέα.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.3051/2002, ως μέλη ανεξάρτητης αρχής θεωρούνται ο Πρόεδρος ή το ανώτατο μονοπρόσωπο όργανο διοίκησής της, ο Αντιπρόεδρος και τα άλλα μέλη, καθώς και οι αναπληρωτές αυτών, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την κάθε Αρχή.

Στις δημοτικές εκλογές της **26ης Μαΐου 2019** το κώλυμα αίρεται εάν το μέλος παραιτηθεί από τη θέση του πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).⁷⁰

---

69 Στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης εμπίπτουν οι ακόλουθες Ανεξάρτητες Αρχές: Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των επικοινωνιών, Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού, Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, Συνήγορος του Πολίτη, Επιτροπή (Προστασίας) Ανταγωνισμού, Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, Εθνική Αναλογιστική Αρχή, Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων, Συνήγορος του Καταναλωτή, Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, Εθνικό Συμβούλιο Δημόσιας Υγείας, Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης, Επιτροπή Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων, Ελληνική Στατιστική Αρχή, Σώμα Φορολογικών Διαιτητών, Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, Ρυθμιστική Αρχή Σιδηροδρόμων, Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Εθνική Αρχή Συντονισμού Πτήσεων, Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων, Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο

70 Άρθρο 14, παρ. 7 του ν.3852/2010

iii. Όσοι ασκούν καθήκοντα Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης ή Περιφερειακού Συμπαραστάτη του πολίτη και της επιχείρησης, ακόμα και εάν η κατά τόπον αρμοδιότητα τους αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτουν υποψηφιότητα.

Στις δημοτικές εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019** ο Συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης ή ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης του πολίτη και της επιχείρησης, εφόσον επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα στο δήμο όπου υπηρετεί ή καταλαμβάνει, οφείλει να παραιτηθεί από τη θέση του πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).⁷¹

iv. Ο Γενικός Γραμματέας Δήμου στο δήμο στον οποίο υπηρέτησε κατά την τρέχουσα δημοτική περίοδο.

Στις δημοτικές εκλογές της **26ης Μαΐου 2019** το κώλυμα αίρεται εάν παραιτηθεί από τη θέση του πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).⁷²

v. Δικηγόρος δήμου, συνδεδεμένος με έμμισθη εντολή, στο δήμο όπου υπηρετεί κατά την τρέχουσα δημοτική περίοδο.

Στις δημοτικές εκλογές της **26ης Μαΐου 2019** το κώλυμα αίρεται εάν παραιτηθεί από τη θέση του πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).

Σύμφωνα με το άρθρο 42 του Κώδικα Δικηγόρων (ν.4194/2013) έμμισθος δικηγόρος είναι αυτός που προσφέρει αποκλειστικά νομικές υπηρεσίες, ως νομικός σύμβουλος ή ως δικηγόρος, σε συγκεκριμένο εντολέα, σταθερά και μόνιμα, αμειβόμενος αποκλειστικά με πάγια περιοδική αμοιβή. Ο ίδιος δικηγόρος μπορεί επίσης να αναλαμβάνει υποθέσεις από οποιονδήποτε άλλον, αμειβόμενος είτε ανά υπόθεση είτε με άλλον τρόπο.⁷³

Επιπλέον, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 46 του Κώδικα Δικηγόρων, η σύμβαση μεταξύ έμμισθου δικηγόρου και εντολέα είναι πάντοτε αορίστου χρόνου και λύεται μόνο: α) με το θάνατο, β) τη λύση, κατάργηση ή διάλυση με οποιονδήποτε τρόπο του νομικού προσώπου που απασχολεί τον δικηγόρο, γ) την πτώχευση του εντολέα και δ) με **καταγγελία της σύμβασης από τον εντολέα ή εντολοδόχο δικηγόρο**. Αν στο προσωπικό που απασχολείται στον εντολέα ισχύει κανονισμός εργασίας που προβλέπει μονιμότητα στην υπηρεσία, η καταγγελία της σύμβασης από τον εντολέα

71 Άρθρο 14, παρ. 8 του ν. 3852/2010

72 Άρθρο 14, παρ. 7 του ν. 3852/2010

73 Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση 77/2017 του ΝΣΚ με τις ρυθμίσεις των διατάξεων του άρθρου 8 και 46, παρ. 2 του Κώδικα Δικηγόρων δεν φαίνεται να διαφοροποιούνται, σε σχέση με τον προϊσχύοντα Κώδικα Δικηγόρων οι επιτρεπόμενες μορφές συμβατικών σχέσεων παροχής νομικών υπηρεσιών εκ μέρους του δικηγόρου, ως νομικού ή δικαστικού συμβούλου ή δικηγόρου προς τον εντολέα του. Οι μορφές των συμβατικών αυτών σχέσεων, κατά τις ως άνω διατάξεις, είναι αποκλειστικά η έμμισθη εντολή αορίστου χρόνου καθώς και ανάθεση χειρισμού μεμονωμένων υποθέσεων με αμοιβή. Εκ τούτου παρέπεται ότι και υπό τον ισχύοντα Κώδικα Δικηγόρων η παροχή εκ μέρους δικηγόρου νομικών υπηρεσιών με σύμβαση έργου καθώς και η συμφωνία παροχής τέτοιων υπηρεσιών με πάγια αντιμισθία για ορισμένο χρόνο αποτελούν απαγορευμένες μορφές συμβατικής απασχόλησης του δικηγόρου

γίνεται μόνο για σπουδαίο λόγο. **Η καταγγελία με ποινή ακυρότητας είναι έγγραφη και σε αυτή αναφέρεται ο λόγος της απόλυσης, επιδίδεται δε με δικαστικό επιμελητή.**

Επισημαίνεται ότι το κώλυμα της παρούσας περίπτωσης δεν απεκδύεται με την αναστολή του δικηγορικού επαγγέλματος, όπως σχετικά προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 31 του ν.4194/2013.

vi. Υπάλληλοι:

α) με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των **δήμων** και **των πάσης φύσεως νομικών προσώπων** τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία συμμετέχει ο δήμος στον ίδιο δήμο, **περιλαμβανομένων** και

β) με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου **δήμου** και των νομικών προσώπων των δήμων που είναι **ενταγμένα** στο **Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης**, όπως ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητα των ανωτέρω οργανικών μονάδων.

Καταλαμβάνονται από το κώλυμα οι τακτικοί υπάλληλοι (δηλ. υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου). Στις δημοτικές εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019** το κώλυμα αίρεται εάν παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).

Δεν καταλαμβάνονται από το κώλυμα οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.⁷⁴

Το κώλυμα ισχύει για όλους τους υπαλλήλους που υπηρετούν, είτε κατέχουν οργανική θέση, είτε είναι αποσπασμένοι. Το κώλυμα παύει να υπάρχει, εφόσον η απόσπαση ανακληθεί πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων.

Ως πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία συμμετέχει ο δήμος νοούνται τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των ιδρυμάτων και των συνδέσμων και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία ανήκουν και οι αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Η συμμετοχή του δήμου σε νομικό πρόσωπο, εφόσον δεν ορίζεται ρητώς στη διάταξη, νοείται η καθoιονδήποτε τρόπο συμμετοχή, είτε ως μέτοχος, είτε ως εταίρος.

Σημειώνεται ότι η υποψηφιότητα και το αξίωμα του δημοτικού συμβούλου δεν αποτελεί κώλυμα για τη συμμετοχή του κατέχοντος αυτό, ως υποψηφίου στην διαδικασία επιλογής για πρόσληψη προσωπικού σε δήμο, ακόμα και σε αυτόν στον οποίο ο υποψήφιος έχει εκλεγεί δημοτικός σύμβουλος.⁷⁵ Στην περίπτωση, όμως, που

74 Για τους συμβασιούχους μίσθωσης έργου βλ. παρακάτω ενότητα Γ. «Τοπικό απόλυτο κώλυμα από συναφθείσες συμβάσεις»

75 ΣΤΕ 4704/1996

καταστεί τακτικός υπάλληλος στον ίδιο δήμο στον οποίο είναι αιρετός καταλαμβάνεται από το αντίστοιχο ασυμβίβαστο.

vii. α) Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νηδδ, των κρατικών νηιδ, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio), οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών για τους λοιπούς δήμους της χωρικής αρμοδιότητας του νομικού προσώπου, πλην του δήμου της έδρας αυτού.

β) Πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio), **οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών**, στους δήμους στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα.

Ως διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες και εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και των δημοσίων επιχειρήσεων ή των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος **voούνται** τα μονοπρόσωπα όργανα, τα οποία διοικούν, κατά το νόμο, το νομικό πρόσωπο ή την επιχείρηση, δηλαδή τα πρόσωπα, που έχουν το δικαίωμα για τα αναφερόμενα στη διοίκηση του νομικού προσώπου ή της επιχείρησης θέματα να αποφασίζουν μόνα τους εντός του πλαισίου των νομίμων ή καταστατικών αρμοδιοτήτων τους, περιλαμβανομένων και όσων τους έχουν μεταβιβασθεί βάσει του νόμου ή του καταστατικού από άλλο όργανο του νομικού προσώπου ή της επιχείρησης.

Εξάλλου, για το νομικό χαρακτηρισμό του οργάνου ως διοικητή, υποδιοικητή, διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου σημασία έχει, όχι η ονομασία του ως τέτοιου από το νόμο ή τις καταστατικές διατάξεις, **αλλά οι αρμοδιότητες, που από τον νόμο ή τις καταστατικές διατάξεις του έχουν απονεμηθεί**. Ωστόσο, για να ασκεί ένα όργανο του νομικού προσώπου καθήκοντα διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου ή υποδιοικητή αυτού, πρέπει οι εν λόγω θέσεις να προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό του νομικού αυτού προσώπου με συγκεκριμένο καθορισμό των καθηκόντων, που ασκούν τα κατέχοντα τις θέσεις αυτές μονοπρόσωπα όργανα.⁷⁶

Η **ex officio απόκτηση της ιδιότητας οργάνου διοίκησης** των νομικών προσώπων και η τοποθέτηση στις σχετικές θέσεις πραγματοποιείται, βάσει διάταξης τυπικού ή ουσιαστικού νόμου, χωρίς να μεσολαβεί οποιαδήποτε κρίση, αξιολόγηση ή διαδικασία εκλογής.

Ως **πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου** δεν μπορεί να νοηθεί ο αντιπρόεδρος, εκ μόνου του λόγου ότι αναπληρώνει τον πρόεδρο, όταν ο τελευταίος απουσιάζει ή κωλύεται, χωρίς να ασκεί προς τούτο επιρροή η συχνότητα με την οποία αυτός αναπλήρωνε τον πρόεδρο.⁷⁷

Δημόσια επιχείρηση είναι εκείνη για την οποία νόμος είτε ιδρυτικός είτε άλλος, ή κανονιστική πράξη, κατ' εξουσιοδότηση νόμου εκδοθείσα, προβλέπει ότι λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος και η οποία περαιτέρω, οργανωμένη σε νομικό πρόσωπο, επί του οποίου το κράτος ασκεί αποφασιστική επιρροή, λειτουργεί με κριτήρια επιδίωξης οικονομικού αποτελέσματος. Με την έννοια όχι της κερδοσκοπίας, η οποία δεν αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για τη δραστηριότητά της, αλλά της δημιουργίας των οικονομικών δυνατοτήτων για την επίτευξη των παραπάνω αναφερόμενων βασικών σκοπών αυτής, των οποίων η πραγματοποίηση μπορεί να γίνει και με την επιδίωξη μείωσης του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών ή αγαθών.⁷⁸

Στις επιχειρήσεις τη διοίκηση των οποίων ορίζει το Δημόσιο, κατά την έννοια της διάταξης, υπάγονται μόνον επιχειρήσεις, των οποίων την πλειοψηφία των μετοχών και, κατ' ακολουθία, την αυτοδύναμη δυνατότητα εκλογής διοίκησης και προέδρου διοικητικού συμβουλίου, κατέχει το Δημόσιο εκ του νόμου ή κατά ρητό ορισμό του καταστατικού της επιχείρησης. Τούτο διότι μόνον στην περίπτωση αυτή μπορεί με βεβαιότητα να συναχθεί συνειδητή επιλογή του Δημοσίου να ελέγχει την επιχείρηση και μάλιστα με ορισμένη χρονική διάρκεια η οποία είναι απαραίτητη προκειμένου τα όργανα διοίκησής της να έχουν την δυνατότητα να οικοδομήσουν πολιτική σταδιοδρομία, κάνοντας χρήση αθέμιτης επιρροής, δηλαδή των ευχερειών που τους παρέχει η θέση τους.⁷⁹

Δεν υπάγονται στις επιχειρήσεις, τη διοίκηση των οποίων ορίζει το Δημόσιο, κατά την έννοια της διάταξης, επιχειρήσεις που έχουν νομίμως συσταθεί από ιδιώτες, κατά τις πάγιες διατάξεις της εμπορικής νομοθεσίας, έστω και αν, συγκυριακά, το Δημόσιο κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών τους.

Οι επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην παρούσα παράγραφο μπορούν να ανευρεθούν στο υπ' αριθμ. ΜΑΔΚΑΕΣ 0000107 ΕΞ 2019/11.1.2019 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομίας το οποίο διατίθεται στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών: [www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές](http://www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές_και_περιφερειακές_εκλογές) ή μπορείτε να απευθυνθείτε στη διοίκηση του Φορέα σας.

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω πρόσωπα υποχρεούνται σε παραίτηση,⁸⁰ προκειμένου να θέσουν υποψηφιότητα στις προσεχείς αυτοδιοικητικές εκλογές σε δήμους, πλην του δήμου της έδρας του νομικού προσώπου, μόνο εάν έχουν ασκήσει την αρμοδιότητά τους μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών.

Αντίστοιχα, οι πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, οι διευθύνοντες και εντεταλμένοι σύμβουλοι **των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων**, στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα, υποχρεούνται σε παραίτηση, μόνο εάν έχουν ασκήσει

---

77 ΑΕΔ 12/2004

78 ΑΕΔ 25/2000

79 ΑΕΔ 14/2004

80 Άρθρο 14 παρ. 1δ εδ. β. του ν.3852/2010

την αρμοδιότητά τους μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών.⁸¹

Η **χωρική αρμοδιότητα του κάθε νομικού προσώπου** μπορεί να ορίζεται κατά περίπτωση στον ιδρυτικό νόμο ή στο καταστατικό του εν λόγω νομικού προσώπου ή να προκύπτει κατά την άσκηση των καθηκόντων του υποψηφίου αιρετού.

viii. Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης, Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, Διευθυντές Ιατροί που προϊστανται της Ιατρικής υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και οι υπεύθυνοι συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας.

Στις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019, το κώλυμα αίρεται εάν παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. **μέχρι και τις 10 Μαΐου 2019**).⁸²

Άρση σχετικού κωλύματος με δυνατότητα παραίτησης:

Τα πρόσωπα των παραπάνω κατηγοριών δύνανται να θέσουν υποψηφιότητα εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους την ημέρα **πριν** την ανακήρυξη των υποψηφίων, δηλαδή **μέχρι τη 12^η ώρα βραδινή της 10ης Μαΐου 2019**.

Σημειώνεται ότι δεν παρέχεται δυνατότητα παραίτησης στους θρησκευτικούς λειτουργούς, και επομένως, δεν μπορούν να θέσουν υποψηφιότητα σε αιρετό αξίωμα δήμου.

Οι υπάλληλοι των δήμων, οι οποίοι είναι ταυτόχρονα και προϊστάμενοι Διεύθυνσης ή Γενικής Διεύθυνσης του δήμου ή των δημοτικών νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, δώδεκα μήνες πριν τις εκλογές, οφείλουν να παραιτηθούν και από τις δύο ιδιότητες με ταυτόχρονη δήλωση παραίτησης, σύμφωνα με το άρθρο 30 του π.δ.26/2012.

Το ίδιο ισχύει και για Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, Προϊσταμένους Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, Διευθυντές Ιατρούς που προϊστανται της Ιατρικής υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και οι υπεύθυνοι συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας

Στις εφαρμοστέες διατάξεις των περιπτώσεων α, δ της παρ. 1, περ. β της παρ. 2 και παρ. 9 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, όπως έχει αντικατασταθεί, προβλέπεται ειδικώς δυνατότητα υποβολής παραίτησης ενώπιον του αρμόδιου πρωτοδικείου.⁸³

81 Άρθρο 14 παρ. 9 του ν.3852/2010

82 Άρθρο 14 παρ. 9 του ν.3852/2010

83 Άρθρο 30 του π.δ.26/2012, «Παραίτηση από θέσεις που αποτελούν κώλυμα εκλογιμότητας»:

1. Η παραίτηση από την υπηρεσία και από τις θέσεις που σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 56 του Συντάγματος αποτελούν κώλυμα για την εκλογή στο αξίωμα του βουλευτή, είναι γραπτή και η επίδοσή της γίνεται με δικαστικό επιμελητή στον πρόεδρο του αρμόδιου για την ανακήρυξη των υποψηφίων δικαστηρίου, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης αυτών.

Ειδικά για τα πρόσωπα της παρ 1α του άρθρου 14, επισημαίνεται ότι ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων αυτών ή που περιορίζουν το δικαίωμά τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους εξακολουθούν να ισχύουν.⁸⁴

Στις εφαρμοστέες διατάξεις των παρ. 7 και 8 για τις περιπτώσεις των μελών Ανεξάρτητων Αρχών, Γενικών Γραμματέων Δήμων, Δικηγόρων με έμμισθη εντολή δήμων, Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης ή Περιφερειακού Συμπαραστάτη του πολίτη και της επιχείρησης, λόγω του ότι δεν προβλέπεται ειδικώς δυνατότητα υποβολής παραίτησης ενώπιον του αρμόδιου πρωτοδικείου, η παραίτηση υποβάλλεται **και** ενώπιον της αρχής που είναι αρμόδια να την αποδεχθεί.

Επισημαίνεται ότι **η υποβολή υποψηφιότητας αυτή καθεαυτή δεν υποκαθιστά την υποβολή παραίτησης, που απαιτούν οι οικείες διατάξεις.**

Οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των δήμων και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων, τα οποία έχουν συστήσει ή στα οποία συμμετέχουν οι δήμοι, στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα, και οι οποίοι παραιτούνται υποχρεωτικά από την υπηρεσία τους για να ανακηρυχθούν υποψήφιοι, εάν δεν εκλεγούν, **επανερχονται** στην ενεργό υπηρεσία μετά την περάτωση της διαδικασίας **ανακήρυξης των εκλεγομένων και σε περίπτωση που εκλεγούν επανερχονται μετά τη λήξη της θητείας τους.**⁸⁵

Η **επάνοδος** στην υπηρεσία και στη θέση από την οποία παραιτήθηκαν συντελείται αυτοδικαίως, **δια μόνης της υποβολής σχετικής αίτησης.** Η **αίτηση** προς επάνοδο του παραιτηθέντος και μη εκλεγέντος υποψηφίου **υποβάλλεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών μηνών** από την ημερομηνία ανακήρυξης των

2. Η παραίτηση που επιδόθηκε δεν ανακαλείται. Αυτή θεωρείται ότι έγινε αυτοδικαίως αποδεκτή με την επίδοσή της.

3. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου διαβιβάζει την παραίτηση, χωρίς αναβολή, στην αρμόδια για την παραλαβή της αρχή.

4. Εφόσον, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις η πράξη για την αποδοχή της παραίτησης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η αρμόδια αρχή οφείλει να δημοσιεύσει αμέσως περίληψη της, που να περιέχει το ονοματεπώνυμο, τη θέση ή το αξίωμα που κατείχε αυτός που παραιτήθηκε ή αν πρόκειται για στρατιωτικούς, το βαθμό και το όπλο ή την υπηρεσία στην οποία αυτός ανήκε, καθώς και τη χρονολογία της επίδοσης της παραίτησης στον πρόεδρο του αρμόδιου δικαστηρίου.

5. Ο αξιωματικός, που σύμφωνα με τα παραπάνω παραιτήθηκε και δεν εκλέχτηκε βουλευτής, είναι δυνατόν οποτεδήποτε ν' ανακληθεί στην ενέργεια ως έφεδρος, ενώ αυτός που εκλέχτηκε βουλευτής δεν μπορεί ν' ανακληθεί στην ενέργεια, πριν από την έναρξη των εργασιών της Α' Συνόδου της νέας Βουλής και χωρίς την έγκριση αυτής.

6. Έφεδρος αξιωματικός σε ενέργεια θεωρείται αυτοδικαίως ότι απολύθηκε από τις τάξεις του Στρατού, από την ημέρα που υπέβαλε την υποψηφιότητα που προτάθηκε από εκλογείς. Εάν δεν εκλεγεί βουλευτής, μπορεί ν' ανακληθεί οποτεδήποτε. Εάν όμως εκλεγεί δεν επιτρέπεται να κληθεί υπό τα όπλα πριν την έναρξη της Α' Συνόδου της νέας Βουλής και χωρίς την έγκριση της. Ο Πρόεδρος του αρμόδιου δικαστηρίου ανακοινώνει αμέσως στις προϊστάμενες αρχές του εφέδρου αξιωματικού και στο Υπουργείο Άμυνας την υποβολή απ' αυτόν ή αποδοχή υποψηφιότητας βουλευτή.

84 Άρθρο 14, παρ. 1α, τελ. εδάφιο του ν.3852/2010

85 Άρθρο 32 ν.4257/2014, βλ. ΣτΕ 1437/2008 και ΓΝ ΝΣΚ 29/2012, 342/2010 και 379/2004

επιτυχόντων από το αρμόδιο δικαστήριο. Σημειώνεται ότι ο παραιτηθείς υπάλληλος δεν επανέρχεται στη θέση ευθύνης, που τυχόν, κατείχε.

Οι δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 32 του ν.4257/2014.⁸⁶

Επισημαίνεται ότι για τους δικαστικούς λειτουργούς μπορεί να εφαρμοστεί η διάταξη του άρθρου 39 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών, περί αναδιορισμού των δικαστικών λειτουργών.

---

86 Άρθρο 14, παρ. 7 του ν.3852/2010

Β. Τοπικό μεν αλλά απόλυτο κώλυμα εκλογιμότητας (που δεν αίρεται με την παραίτηση από την κρίσιμη ιδιότητα) στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η χωρική τους αρμοδιότητα καταλαμβάνει τα πρόσωπα των ακόλουθων περιπτώσεων.

i. Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio) σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τα νομικά αυτά πρόσωπα, **στο δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, στον οποίον εκτεινόταν η χωρική τους αρμοδιότητα, μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών.**

Τα ως άνω πρόσωπα δύνανται να θέσουν υποψηφιότητα σε δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, εφόσον είχαν κατά νόμιμο τρόπο απαλλαγεί από τα καθήκοντά τους,⁸⁷ πριν την **25^η Νοεμβρίου 2017**. Αντιθέτως, εάν άσκησαν καθήκοντα έστω και μία μέρα από την **25^η Νοεμβρίου 2017** και μετά δεν μπορούν να υποβάλλουν υποψηφιότητα σε δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, καθώς καταλαμβάνονται από το απόλυτο τοπικό κώλυμα.

Το εν λόγω κώλυμα **δεν καταλαμβάνει τους προέδρους διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένους συμβούλους των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων**, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio), οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών, στους δήμους στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα, καθώς για τα ανωτέρω πρόσωπα προβλέπεται για τις δημοτικές εκλογές της 26^η Μαΐου 2019 δυνατότητα παραίτησης πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.

ii. Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημόσιου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων.

---

⁸⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 86 του ΥΚ, οι για τους υπαλλήλους των νπιδ με το άρθρο 30 του π.δ.26/2012

Καταλαμβάνονται από το κώλυμα οι τακτικοί υπάλληλοι⁸⁸ (δηλ. υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου).

Δεν καταλαμβάνονται στο κώλυμα οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.⁸⁹

Το κώλυμα εκλογιμότητας εκτείνεται σε όλους τους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητα των ανωτέρω οργανικών μονάδων και αποβλέπει στην αποτροπή:

α) της προπαρασκευής της πολιτικής σταδιοδρομίας των υπαλλήλων που εμπίπτουν στις διατάξεις αυτές με εκμετάλλευση, με τον τρόπο αυτό, της θέσης τους και

β) του επηρεασμού της λαϊκής βούλησης και περαιτέρω της εκλογικής προτίμησης των ψηφοφόρων σε στενό μάλιστα κύκλο, όπως αυτός των δημοτικών εκλογών.⁹⁰

Δεδομένου ότι ο νομοθέτης περιορίζει το κώλυμα-ασυμβίβαστο μόνον στους προϊσταμένους Διευθύνσεων και Γενικών Διευθύνσεων και δεν το επεκτείνει σε όλες τις οργανικές μονάδες, η ρύθμιση αποτελεί θεμιτό περιορισμό του δικαιώματος του εκλέγεσθαι εν όψει, μάλιστα, και της ουδετερότητας της διοίκησης και της βασικής αρχής του ανόθευτου της λαϊκής βούλησης που διέπει το εκλογικό δίκαιο (άρθρα 52 και 102 παρ. 2 Συν).⁹¹

Οι **ασκούντες καθήκοντα προϊσταμένου** οργανικής μονάδας επιπέδου **Διεύθυνσης ή Γενικής Διεύθυνσης** θα πρέπει να έχουν επιλεγεί και τοποθετηθεί, σύμφωνα με την οικεία διαδικασία, σε οργανική θέση.

Η άσκηση καθηκόντων αναπληρωτή, συνεπεία κωλύματος ή απουσίας του επιλεγέντος προϊσταμένου, δεν καθιδρύει αντίστοιχο κώλυμα.⁹²

Εάν, όμως, έχει κενωθεί η σχετική θέση και μέχρι την επιλογή νέου προϊσταμένου, έγινε **ανάθεση** άσκησης καθηκόντων αναπληρωτή προϊσταμένου, εφόσον τυχόν, αυτή η ανάθεση ασκηθεί εντός του χρονικού διαστήματος των δώδεκα μηνών από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών, τότε υφίσταται κώλυμα, δοθέντος ότι υπηρετείται ο λόγος θέσπισης της αντίστοιχης απαγορευτικής διάταξης.⁹³ Για την πλήρωση των προϋποθέσεων του κωλύματος αυτού οι αρμοδιότητες προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης ή Γενικής Διεύθυνσης πρέπει να ασκούνται εντός των διοικητικών ορίων, του δήμου στον οποίο θέτουν υποψηφιότητα,

---

88 Σημειώνεται ότι το κώλυμα αυτό ισχύει για όλους τους υπαλλήλους που υπηρετούν, είτε κατέχουν οργανική θέση είτε είναι αποσπασμένοι. Το κώλυμα παύει να υπάρχει, εφόσον η απόσπαση ανακληθεί ή παύση η ισχύς της πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων.

89 Για τους συμβασιούχους μίσθωσης έργου βλ. παρακάτω στο Κεφάλαιο Γ

90 Πρβλ. ΑΕΔ 7/2000 και 87/2011 Διοικητικό Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης

91 ΣΤΕ 610/2009

92 Άρθρο 87, παρ. 1 ΥΚ (Υπαλληλικός Κώδικας, κυρωτ. ν.3528/2007, Α' 26)

93 Η προστασία του δημοσίου συμφέροντος από τον ψυχολογικό επηρεασμό που είναι δυνατόν να ασκήσουν στο εκλογικό σώμα λόγω της θέσης που κατέχουν στο δήμο, καθώς και η αποφυγή της προπαρασκευής με τον τρόπο αυτό της σταδιοδρομίας τους ως δημοτικών αρχόντων

ανεξαρτήτως της φύσης του χαρακτήρα και του εύρους των ασκούμενων καθηκόντων.⁹⁴

Η διάταξη αυτή έχει άμεση εφαρμογή μόνο στην περίπτωση της συνήθους οργανώσεως των δημοσίων υπηρεσιών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου,⁹⁵ όπου υπάρχουν γενικές διευθύνσεις, ως ανώτατες ιεραρχικά οργανικές μονάδες, κάθε δε γενική διεύθυνση περιλαμβάνει μια ή περισσότερες οργανικές μονάδες επιπέδου διεύθυνσης.⁹⁶

Στην ανωτέρω ρύθμιση του τοπικού μεν αλλά απόλυτου κωλύματος δεν υπάγονται οι διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ.

Τα νομικά πρόσωπα που εμπίπτουν στην ρύθμιση του τοπικού μεν αλλά απόλυτου κωλύματος προσδιορίζονται βάσει του Μητρώου Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημοσίου τομέα και αφορά αυτά που **εμπεριέχονται** στο Μητρώο στους δώδεκα μήνες, **ακριβώς**, πριν τη διενέργεια των εκλογών, δηλ. στις **26 Μαΐου 2018**. Τα νομικά πρόσωπα μπορούν να ανευρεθούν στη διεύθυνση: <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SEL08/> στο αρχείο «Εξέλιξη της Περιμέτρου της Γενικής Κυβέρνησης, 2008-2018 – Ενημέρωση Ιούνιος» το οποίο είναι σε μορφή .xls.

Για τις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 δεν καταλαμβάνονται από το κώλυμα οι υπάλληλοι των δήμων και των νομικών τους προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο φορέων Γενικής Κυβέρνησης του δημοσίου τομέα, όπως ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης, καθώς για τα ανωτέρω πρόσωπα προβλέπεται για τις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 δυνατότητα παραίτησης πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.

Επισημαίνεται ότι υπάλληλοι νομικών προσώπων των δήμων που **δεν** είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημοσίου, ακόμα και εάν άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης μέσα στο δωδεκάμηνο πριν τη διενέργεια των εκλογών **δεν εμπίπτουν στο κώλυμα** της παρούσας ρύθμισης **καταλαμβάνονται** από το κώλυμα της περ. β της παρ. 2 (όπως αναλύεται ανωτέρω, στο Κεφάλαιο Α', περίπτωση vi) οπότε θα πρέπει να παραιτηθούν, κατά το μείζον, από υπάλληλοι των νομικών αυτών προσώπων που έχει συστήσει ή στα οποία συμμετέχει ο δήμος, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων.

Στην περίπτωση δε που τα νομικά πρόσωπα στα οποία υπηρετούν εμπίπτουν και στις διατάξεις της παρούσας περίπτωσης πρέπει να παραιτηθούν, επιπρόσθετα, και από υπάλληλοι των νομικών αυτών προσώπων, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα ανωτέρω.

---

94 ΣΤΕ 610/2009, 3096/2008 και Γν ΝΣΚ 255/2008

95 Συμπεριλαμβανομένων των ΟΤΑ

96 ΑΕΔ 6/2005

Γ. Τοπικό κώλυμα από συναφθείσες συμβάσεις

ι. Όποιοι συνδέονται με τον οικείο δήμο, όπου επιθυμούν να θέσουν **υποψηφιότητα** ή τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που αφορά: α) προμήθεια, β) εκτέλεση έργου, γ) παροχή υπηρεσιών, δ) παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας από **πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ και άνω συνολικά ετησίως**.

Στο εν λόγω κώλυμα εμπίπτουν όσοι έχουν συνάψει σύμβαση της οποίας οι όροι από πλευράς υποχρεώσεων και των δύο μερών δεν έχουν εκπληρωθεί κατά το χρόνο ανακήρυξης του υποψηφίου.

Η σχετική σύμβαση μπορεί να συνιστά, τόσο κώλυμα εκλογιμότητας, αν υπήρχε πριν από την εκλογή και κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, όσο και ασυμβίβαστο, αν εξακολουθεί να υφίσταται και μετά ή υφίσταται μετά την εκλογή και κατά την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, οπότε και επιφέρει, στην τελευταία αυτή περίπτωση, την έκπτωση του αιρετού από το αξίωμά του.

Επομένως, αν κατά την ημερομηνία ανακήρυξης των υποψηφίων δεν υπάρχει εκκρεμής σύμβαση μεταξύ του οικείου Ο.Τ.Α., των νομικών του προσώπων ή των νομικών προσώπων στα οποία αυτός συμμετέχει και των ανωτέρω προσώπων, τότε τα πρόσωπα αυτά δεν κωλύονται να ανακηρυχθούν υποψήφιοι και να καταλάβουν αιρετό αξίωμα της τοπικής αυτοδιοίκησης.⁹⁷

Επισημαίνεται η διάταξη του άρθρου 163, παρ. 7 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (κυρωτ. ν.3584/2007), αναφορικά με τους Ειδικούς και Επιστημονικούς Συνεργάτες του Δημάρχου.

Σχετικά, νομολογιακώς, έχει κριθεί:

Ακόμη και επί εγκύρου εγκρίσεως από τον εργοδότη της εκχώρησης από τον ανάδοχο σε τρίτο μέρος ή του συνόλου της αναληφθείσας μελέτης τούτο δεν συνεπάγεται μεταβίβαση ολοκλήρου της εργολαβικής σχέσης, ως πλέγματος δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, και την αποκοπή οιοδήποτε ενοχικού δεσμού μεταξύ εργοδότη και αναδόχου, δεδομένου ότι για τον τελευταίο παραμένει ενεργός ο συμβατικός δεσμός ως προς την ευθύνη του για την εκπλήρωση των από τη σύμβαση και τον νόμο απορρευουσών υποχρεώσεων.⁹⁸

Ο συμβατικός δεσμός εκτέλεσης των συγκεκριμένων έργων λύεται με την παραλαβή (προσωρινή ή οριστική ή διοικητική).⁹⁹

Στο κώλυμα αυτό εμπίπτουν και όσοι έχουν συνάψει με το δήμο **σύμβαση έργου**, ως εμπεριεχόμενη στην παροχή υπηρεσιών.¹⁰⁰

97 ΣΤΕ 1534/2007

98 ΣΤΕ 3083/2007

99 ΣΤΕ 3464/2007

Αναφορικά με την εφαρμογή του κωλύματος αυτού σημειώνεται ότι το χρηματικό ποσό ανάγεται στο **συμβατικό οικονομικό αντικείμενο** και δεν σχετίζεται με το καθαρό κέρδος του αντισυμβαλλόμενου,¹⁰¹ ενώ στο ανωτέρω αποτρεπτικό ποσό δεν περιλαμβάνεται ο ΦΠΑ.¹⁰² Ο χαρακτήρας της σύμβασης ως κύριας, παρεπόμενης ή συμπληρωματικής ή, ακόμη, και αφορώσης αντάλλαγμα νέων υπερβατικών εργασιών δεν συνεπάγεται οποιαδήποτε έννομη διαφοροποίηση.¹⁰³

Ο χρόνος καταβολής του συμβατικού τιμήματος είναι νομικά αδιάφορος για την άρση του εκκρεμούς χαρακτήρα της σύμβασης,¹⁰⁴ ενώ και η υπαναχώρηση του υποψηφίου από τη συμβατική σχέση, κατά άρθρο 389 ΑΚ, δεν αίρει το κρίσιμο κώλυμα.¹⁰⁵

Με μόνη την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης εργασιών και την υποβολή αιτημάτων υποκατάστασης, συνοδευόμενων με υπεύθυνες δηλώσεις μηχανικών ότι είχαν την πρόθεση να υποκαταστήσουν τον ενδιαφερόμενο σε αυτές, δεν έχει λυθεί ο συμβατικός δεσμός που συνέδεε αυτόν με τον ΟΤΑ.¹⁰⁶

Ο τρόπος και η διαδικασία με την οποία υπεγράφη η σύμβαση (η τυχόν μοναδικότητα του αναδόχου και οι τυχόν επείγουσες ή απρόβλεπτες ανάγκες που εξυπηρετεί η σύμβαση) δεν επηρεάζουν την εφαρμογή της διάταξης.¹⁰⁷

ii. Όσοι είναι Γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο[±], **όπου προτίθενται να θέσουν υποψηφιότητα**, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, **με σύμβαση που αφορά μόνο προμήθεια, εκτέλεση έργου, παροχή υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας, ύψους 5.000 ευρώ και άνω συνολικά ετησίως.**

Το ίδιο κώλυμα ισχύει και για τους μετόχους και εταίρους κεφαλαιουχικών εταιρειών (δηλ. ΑΕ, ΕΠΕ και ΙΚΕ), εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρίες αυτές υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%)¹⁰⁸ του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας, καθώς και για όσους είναι εταίροι προσωπικών εταιρειών (ΟΕ και ΕΕ), καθώς και για κοινοπρακτούντα πρόσωπα.

Ως μέλη του διοικητικού συμβουλίου νοούνται τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ΑΕ, το οποίο κατά άρθρο 18, παρ. 1 του ν.2190/1920 (Α' 37), εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα αυτήν.

Ως διαχειριστές νοούνται οι τρίτοι (διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι) στους οποίους, είτε απευθείας με διάταξη του καταστατικού, είτε με απόφαση του

---

100 Η υπ' αριθμ. [19/2006](#) εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών

101 Γν ΝΣΚ 473/2000

102 ΣΤΕ 1657/1995

103 ΣΤΕ 3037/2000

104 ΣΤΕ 1842/2006

105 Γν ΝΣΚ 361/2001

106 ΣΤΕ 3226/2015

107 ΣΤΕ 1533/2002

108 Το ποσό της σύμβασης δεν επιμερίζεται ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του κάθε εταίρου στην εταιρία

διοικητικού συμβουλίου της ΑΕ, ανατίθεται η οργανική εκπροσώπηση αυτής, οι οποίοι θεωρούνται υποκατάστατοι του εν λόγω διοικητικού συμβουλίου και ενεργούν και αυτοί, ως όργανα εκπροσώπησης του νομικού προσώπου της εταιρείας, με συνέπεια ο δεσμός τους με αυτήν να είναι ο ίδιος με το δεσμό του διοικητικού συμβουλίου προς την εταιρεία.¹⁰⁹ Διαχειριστές νοούνται, επίσης, και οι εταίροι της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, στους οποίους, κατά το άρθρο 16 του ν.3190/1955 (Α' 91), ανήκει, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων και η εκπροσώπηση της εταιρείας, όπως, επίσης και ο τρίτος, μη εταίρος, στον οποίο κατά άρθρο 17, παρ. 1 του ν.3190/1955, ανατίθεται η εκπροσώπηση της για ορισμένο ή μη χρόνο.

Οι εταίροι και τα μέλη των συμβεβλημένων προσωπικών εταιρειών (ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων), ανεξαρτήτως του ποσοστού συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο, ήτοι με μόνη τη συνδρομή της πλήρωσης των προϋποθέσεων της περ. ζ, της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, όπως ισχύει.¹¹⁰

Αν ο οικείος δήμος συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται ο ίδιος, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς του δήμου που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

---

109 ΑΠ 1215/2000
110 ΣτΕ 1401/1986 και Γν ΝΣΚ 46/2009

Δ. Απόλυτο κώλυμα εκλογιμότητας καταλαμβάνει τα πρόσωπα των ακόλουθων περιπτώσεων.

i. Όσοι έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξιωμα τους, μετά από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, σύμφωνα με το άρθρο 236, παρ. 1γ του ν.3852/2010.

Στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνονται πρόσωπα που έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξιωμα τους, σύμφωνα με το άρθρο 236, παρ. 1γ του ν. 3852/2010, όπως έχει αντικατασταθεί και ισχύει μετά από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, ως αυτουργοί ή συμμετοχοί, για κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για τα αδικήματα της παραχάραξης, της κιβδηλείας, της πλαστογραφίας, της ψευδής βεβαίωσης, της δωροδοκίας, της εκβίασης, της κλοπής, της υπεξαίρεσης, της απιστίας, της απάτης, της καταπίεσης, της αιμομιξίας, της μαστροπείας, της σωματεμπορίας, της παράνομης διακίνησης αλλοδαπών και της παράβασης της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών και της λαθρεμπορίας, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον κατά τη διάπραξη του τελευταίου αυτού αδικήματος προκαλείται οικονομική βλάβη στο δήμο, στην περιφέρεια ή στα νομικά του πρόσωπα, κατά τη τρέχουσα δημοτική περίοδο.¹¹¹

ii. Όσοι έχουν εκπέσει από το αιρετό τους αξίωμα ύστερα από πειθαρχικό παράπτωμα, σύμφωνα με το άρθρο 233 του ν.3852/2010, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 238, παρ. 7 του ν.3852/2010, κατά την τρέχουσα δημοτική περίοδο.

iii. Οι θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών.

Ως «γνωστή θρησκεία» θα πρέπει να θεωρηθεί στο πλαίσιο του άρθρου 13, παρ. 2 του Συντάγματος κάθε θρησκεία, εφόσον οι τελετές της δεν είναι κρυφές, τα δόγματα και οι αρχές της δεν είναι απόκρυφες και μυστικές, αλλά φανερές σε όλους και ως εκ τούτου γνωστές.¹¹²

iv. Όσοι θέτουν υποψηφιότητα για αξίωμα στις περιφερειακές εκλογές.

Σύμπτωση στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας αιρετού του πρώτου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης και του δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης αποκλείεται.

111 Όπως έχει κριθεί, ο έλεγχος των προϋποθέσεων της παρ. 3 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, προκειμένου να διαπιστωθεί η συνδρομή του επίμαχου κωλύματος, απόκειται κατ' αρχάς στο αρμόδιο διοικητικό πρωτοδικείο, το οποίο επιλαμβάνεται της σχετικής ενστάσεως. Κατά τον έλεγχο αυτό, δεν κρίνεται εκ νέου η συνδρομή των προϋποθέσεων που θέτουν οι διατάξεις του άρθρου 236 του ν.3852/2010 για την έκδοση της πράξης περί αυτοδίκαιης έκπτωσης, η πράξη δε αυτή, εφόσον δεν έχει ακυρωθεί ή ανακληθεί, ισχύει ως έχουσα το τεκμήριο της νομιμότητας, έναντι πάντων (ΣΤΕ 3625/2015)

112 Για τη συνταγματικότητα της διάταξης, βλ. ΣΤΕ 2661/1996

Υποψήφιος ο οποίος θέτει υποψηφιότητα και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεν ανακηρύσσεται σε καμία από τις θέσεις για τις οποίες έχει θέσει υποψηφιότητα.

Εάν παρά τα ανωτέρω, ανακηρυχθεί, η υποψηφιότητά του, ακυρώνεται για όλες τις θέσεις με την έκδοση δικαστικής απόφασης, ύστερα από σχετική ένσταση.¹¹³

ν. Όσοι θέτουν υποψηφιότητα για άλλο άμεσα αιρετό αξίωμα στο πρώτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης.

Υποψήφιος ο οποίος θέτει υποψηφιότητα για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα στον ίδιο ή σε άλλο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης δεν ανακηρύσσεται σε καμία από τις θέσεις για τις οποίες έχει θέσει υποψηφιότητα.

Εάν παρά τα ανωτέρω, ανακηρυχθεί, η υποψηφιότητά του, ακυρώνεται για όλες τις θέσεις με την έκδοση δικαστικής απόφασης, ύστερα από σχετική ένσταση.¹¹⁴

---

113 Άρθρο 14, παρ. 5 του ν.3852/2010

114 Άρθρο 14, παρ. 6 του ν.3852/2010

4 . Ασυμβίβαστα

ι. Για όσους εκλεγούν δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινοτήτων τα κωλύματα που αναλύθηκαν στην ενότητα 3 αποτελούν ταυτόχρονα και ασυμβίβαστα.

Η ύπαρξη του ασυμβίβαστου και η έκπτωση από το αξίωμα αιρετού διαπιστώνεται με απόφαση από το Διοικητικό Πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται ο οικείος δήμος, εφόσον υποβληθεί σχετική ένσταση κατά της απόφασης ανακήρυξής του. Κατά της απόφασης με την οποία διαπιστώνεται το ασυμβίβαστο χωρεί αίτηση αναιρέσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 50 του ν.3852/10.¹¹⁵

ii. Δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι κοινοτήτων άνω των 300 κατοίκων ή πρόεδροι κοινοτήτων έως 300 κατοίκων, δεν πρέπει να είναι κατά τη διάρκεια της θητείας τους οφειλέτες, από οποιαδήποτε αιτία του οικείου δήμου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του ίδιου δήμου όπου έχουν εκλεγεί, καθώς και των κοινοφελών του επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης (ΔΕΥΑ), εφόσον η συνολική οφειλή τους υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.

Τα ανωτέρω αιρετά όργανα οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους, εφόσον αυτή υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, μέχρι την ημέρα

Τα ανωτέρω αιρετά όργανα οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους,¹¹⁶ εφόσον αυτή υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, μέχρι την ημέρα εγκατάστασης των δημοτικών αρχών (δηλαδή, έως την **1^η Σεπτεμβρίου 2019**). Σε διαφορετική περίπτωση, εκπίπτουν από το αξίωμά τους.¹¹⁷

Αν τα προαναφερόμενα πρόσωπα γίνουν οφειλέτες του δήμου ή των ανωτέρω νομικών προσώπων **μετά την εκλογή τους**, οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κατέστη οριστική η βεβαίωση της οφειλής και έλαβαν γνώση αυτής ή σε περίπτωση άσκησης ενδίκων βοηθημάτων,

115 Βλ. υπ' αριθμ. 1/2013 εκλογική απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθήνας (Τμήμα 29ο Τριμελές)

116 Η εξόφληση αυτή μπορεί να γίνει και με διακανονισμό, ο οποίος αίρει το ληξιπρόθεσμο της οφειλής

117 Άρθρο 15 του ν.3852/2010, καθώς και βλ. ΣΤΕ 3525/2012, σκ. 4. Επειδή, η διάταξη του άρθρου 15, παρ. 2 του ν.3852/2010, κατά το μέρος που αφορά σε οφειλές μη ασήμαντου ύψους, δεν αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 5, παρ. 1 και 102, παρ. 2 του Συντάγματος και την αρχή της αναλογικότητας, ούτε σε άλλη συνταγματική διάταξη ή αρχή. Και τούτο, διότι η εισαγόμενη με αυτή επέμβαση στο συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα του εκλεγέντος δημάρχου ή δημοτικού συμβούλου προς κτήση, διατήρηση και άσκηση του αξιώματός του καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του (βλ. ΣΤΕ 4648/2012, σκ. 6, 3361/2010, σκ. 7, 27/2008, σκ. 4 κ.α.), δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, ήτοι προεχόντως τη διαφύλαξη του κύρους του ανωτέρω αξιώματος, του οικείου δήμου και του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης και δευτερευόντως την αποτροπή της παρέλκυσης της εξόφλησης των οφειλών των ανωτέρω με εκμετάλλευση του αξιώματός τους (ΣΤΕ 1133/1963).

αφότου εκδόθηκε τελεσίδικη δικαστική απόφαση.¹¹⁸ Αν η εξόφληση των οφειλών δεν γίνει μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκτός από την περίπτωση διακανονισμού της οφειλής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εκκρίπουν από το αξίωμά τους.

Η διάταξη του δευτέρου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 15 του ν.3852/2010, στην οποία γίνεται ρητή αναφορά στις οφειλές «του άρθρου αυτού», δηλ. στις οφειλές, για τις οποίες γίνεται λόγος, τόσο στην ανωτέρω παράγραφο, όσο και στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου, καταλαμβάνει, σύμφωνα και με όσα διαλαμβάνονται στην εισηγητική έκθεση του νόμου αυτού, τόσο τις οφειλές αιρετού οργάνου του δήμου που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της θητείας του, όσο και οφειλές που προϋπήρχαν της εκλογής ή της εγκαταστάσεώς του στο δήμο. Συνεπώς, οι οφειλές αυτές, και στις δύο περιπτώσεις, εφόσον υπαχθούν σε διακανονισμό, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, εξαιρούνται από την υποχρέωση εξοφλήσεως εντός ορισμένης προθεσμίας και μπορούν να καταβάλλονται τμηματικά εντός της δημοτικής περιόδου, χωρίς να δημιουργείται στο πρόσωπο του αιρετού οργάνου ασυμβίβαστο με το αξίωμα που κατέχει.¹¹⁹

Αίτηση διαγραφής της οφειλής κατά τις διατάξεις του άρθρου 174 ΚΔΚ δεν εμπίπτει στο ρυθμιστικό πλαίσιο της διάταξης.¹²⁰ Ο, δε, καταλογισμός χρηματικού ποσού σε βάρος αιρετών από το Ελεγκτικό Συνέδριο ή από Οικονομικούς Επιθεωρητές, δεν εμπίπτει στην έννοια της οφειλής, η μη πληρωμή ή η εκπρόθεσμη πληρωμή της οποίας συνεπάγεται την έκπτωση από το αξίωμα.¹²¹

iii. Ωστόσο δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης, ή εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία, καθώς και η ιδιότητα μέλους της διοίκησης και η ιδιότητα του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με τον οικείο Δήμο, τα νομικά του πρόσωπα, ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους.

Επιπλέον, όπως προβλέπεται στην περ. ζ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, αν ο οικείος δήμος συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται ο ίδιος, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς του δήμου που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

Περαιτέρω, στην παρ. 4 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, στην περίπτωση ασυμβίβαστου, προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης ένστασης ενώπιον του αρμοδίου

---

118 Οι εκλεγέντες δημοτικοί σύμβουλοι εκκρίπουν αυτοδικαίως από το αξίωμά τους, εφόσον δεν εξοφλήσουν βεβαιωμένη ταμειακώς οφειλή, μέχρι την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, εφόσον η ύπαρξη της οφειλής αυτής τους γνωστοποιηθεί και η γνωστοποίηση προκύπτει με απόλυτα ασφαλή τρόπο. Εξάλλου, η ταμειακή βεβαίωση λαμβάνει χώρα με την τήρηση της προβλεπόμενης στα άρθρα 22, παρ. 1 και 3 του ν.δ. 318/1969 και 41, παρ. 2 του ν.δ. 4260/1962 διαδικασίας και η ανωτέρω γνωστοποίηση πρέπει να προκύπτει με απόλυτα ασφαλή τρόπο, για όλους τους εκλεγέντες, δηλαδή ακόμη και αυτούς τους οφειλέτες του δήμου, που υπέγραψαν ως δήμαρχοι τους χρηματικούς καταλόγους του άρθρου 21 παρ. 1 του ν.δ.318/1969, ΣτΕ 798/2014

119 ΣτΕ 3428/2017

120 Γν ΝΣΚ 315/2003

121 ΣτΕ 2178/2002

κατά τόπο διοικητικού δικαστηρίου, ώστε να διαπιστωθεί η ύπαρξη αυτού και η έκπτωση από το αξίωμα του δημοτικού άρχοντα, **η οποία μπορεί να ασκηθεί σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο εντός της δημοτικής περιόδου**, δεδομένου ότι ο ν.3852/2010 δεν προβλέπει ειδική προθεσμία για την άσκησή της.¹²²

Όπως έχει κριθεί νομολογιακά, η ένσταση της παρ. 4 του άρθρου 14 του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει τη συνέχιση ή τη δημιουργία το πρώτον μετά την εκλογή και την ανακήρυξη των υποψηφίων της συνιστώσας το κώλυμα εκλογιμότητας ιδιότητας και, συνεπώς, είναι διάφορη της προβλεπόμενης από το άρθρο 47 του ν.3852/2010 ένστασης κατά του κύρους των δημοτικών εκλογών, η οποία έχει ως αντικείμενο τη διαπίστωση της ύπαρξης κωλύματος εκλογιμότητας που προϋπήρχε της εκλογής και της ανακήρυξης των υποψηφίων. Εξάλλου, η ως άνω παρ. 4 του άρθρου 14 του ν.3852/2010 παραπέμπει μόνο στο άρθρο 45 του νόμου αυτού, ως προς την ενεργητική νομιμοποίηση για την άσκηση της ένστασης, και όχι και στο άρθρο 48, που αναφέρεται στην προθεσμία άσκησης αυτής.¹²³

---

122 πρβλ. ΑΕΔ 11/2008, 1/2007, 5/2006, 11/2003, 7/2002, 16, 22/2001 σχετικά με την αίτηση του άρθρου 39 παρ. 1 του Κώδικα Α.Ε.Δ.-π.δ. 345/1976, Α' 141

123 ΣτΕ 3427/2017

5. Αναστολή επαγγελματικής δραστηριότητας ή καθηκόντων

Σημειώνεται ότι για τους δικηγόρους, τους συμβολαιογράφους και τους καθηγητές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένου και του ειδικού διδακτικού και επιστημονικού προσωπικού, δεν υφίσταται κώλυμα ή ασυμβίβαστο στο να εκλεγούν και να αναλάβουν οποιοδήποτε αξίωμα αιρετού οργάνου στους πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. **Σε κάθε περίπτωση, όμως, προκειμένου για τις ανωτέρω περιπτώσεις, ισχύουν οι ειδικότερες διατάξεις σχετικά με την αναστολή της άσκησης των καθηκόντων τους.**

Ειδικότερα:

α) όσον αφορά τους δικηγόρους, με τις διατάξεις του άρθρου 31 του ν.4194/2013 «Κώδικα Δικηγόρων», αναστέλλεται η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος για τους Δημάρχους.¹²⁴

β) όσον αφορά τους Συμβολαιογράφους με τις διατάξεις του άρθρου 37 του ν.2830/2000 «Κώδικας Συμβολαιογράφων», προβλέπεται ότι «συμβολαιογράφος που ανακηρύσσεται υποψήφιος δήμαρχος τελεί σε αναστολή ως προς την άσκηση των συμβολαιογραφικών καθηκόντων. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση διορισμού συμβολαιογράφου ως αντιδήμαρχου ή εκλογής του ως προέδρου δημοτικού συμβουλίου. Η αναστολή δεν ισχύει για τους υποψήφιους και για εκείνους που θα εκλεγούν μέλη δημοτικού συμβουλίου.

γ) όσον αφορά του καθηγητές ΑΕΙ, με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 24 του ν.4009/2011, προβλέπεται ότι σε αναστολή άσκησης των καθηκόντων του ως Καθηγητές τελούν και οι δήμαρχοι.

Στον ακόλουθο Πίνακα παρατίθενται κατά τρόπο σχηματικό τα σχετικά και απόλυτα κωλύματα εκλογιμότητας για τις επικείμενες δημοτικές εκλογές

---

124 Αναστολή της άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος καθιερύεται και για τους Γενικούς Γραμματείς των Δήμων, σύμφωνα με την ίδια διάταξη (άρθρο 31 του ν.4194/2013). Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 31 του ν.4194/2013 «2. Η έναρξη και η λήξη της αναστολής του λειτουργήματος του δικηγόρου συμπίπτει με το χρονικό σημείο έναρξης και λήξης των πιο πάνω ιδιοτήτων.»

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΙΜΟΤΗΤΑΣ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΙΜΟΤΗΤΑΣ:
ΑΡΣΗ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ ΜΕ
ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΠΕΔΙΟ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ	Πρόσθετες προϋποθέσεις	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
Δικαστικοί λειτουργοί Αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων Αξιωματικοί σωμάτων ασφαλείας	στους δήμους όπου επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα	Εφόσον , δεν υπηρέτησαν εκεί κατά τους τελευταίους 24 μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών	
Μέλη Ανεξάρτητων Αρχών του άρθρου 101Α του Συντάγματος, ή Αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές	σε όλους τους δήμους	αν για τα μέλη αυτά προβλέπεται από το νόμο η πλήρης και αποκλειστική τους απασχόληση ή η αναστολή άσκησης εκ μέρους τους οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων αμειβόμενων ή μη, σε οποιαδήποτε θέση στο δημόσιο τομέα, κατά τη διάρκεια της θητείας τους στην Ανεξάρτητη Αρχή	
Συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης	στους δήμους όπου υπηρετούν	-	
Περιφερειακοί Συμπαραστάτες του πολίτη & επιχείρησης	στους δήμους όπου καταλαμβάνει η χωρική τους αρμοδιότητα	-	
Γενικοί Γραμματείς δήμων	στους δήμους όπου υπηρετούν κατά την αυτοδιοικητική περίοδο διεξαγωγής των εκλογών	-	

Δικηγόροι με έμμισθη εντολή δήμων	στους δήμους όπου υπηρετούν κατά την αυτοδιοικητική περίοδο διεξαγωγής των εκλογών	-	<p style="text-align: center;">ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ</p>
Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου δήμων και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος	στους δήμους όπου υπηρετούν και στο δήμο που έχει συστήσει τα δημοτικά νομικά πρόσωπα ή στους δήμους που μετέχουν στα δημοτικά νομικά πρόσωπα		
Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου δήμων και νομικών τους προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, στις 26 Μαΐου 2018	στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων	εφόσον άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης μέσα στο 12μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών	
<ul style="list-style-type: none"> • Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης • Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης • Διευθυντές Ιατροί που προϊστανται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, • Υπεύθυνοι συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρου Υγείας 	στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων	εφόσον άσκησαν τα καθήκοντά τους μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών	
Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι:	στους δήμους που εμπίπτουν στη χωρική αρμοδιότητα του νομικού προσώπου, με εξαίρεση το δήμο της έδρας του νομικού	μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών	

<ul style="list-style-type: none"> • νπδδ • κρατικών νπιδ • δημοσίων επιχειρήσεων • επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, 	<p>προσώπου, όπου υφίσταται απόλυτο κώλυμα</p>	<p>Δεν εμπίπτουν στο κώλυμα όσοι είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή έχουν οριστεί στις θέσεις λόγω ιδιότητας– ex officio</p>	
<p>Πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων</p>	<p>στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η χωρική αρμοδιότητά τους, συμπεριλαμβανομένου του δήμου της έδρας</p>	<p>μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών</p> <p>Δεν εμπίπτουν στο κώλυμα όσοι είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή έχουν οριστεί στις θέσεις λόγω ιδιότητας – ex officio</p>	

**ΑΠΟΛΥΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΙΜΟΤΗΤΑΣ:
ΜΗ ΑΡΣΗ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΜΕ
ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ**

Ιδιότητα	Πεδίο Κωλύματος	Πρόσθετες προϋποθέσεις	
<p>Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημοσίου • Περιφερειών • Νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημόσιου τομέα, όπως αυτό ισχύει ακριβώς δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών 	<p>στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων</p>	<p>εφόσον άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης ή Γενικής Διεύθυνσης, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών</p>	
<p>Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • νπδδ • κρατικών νπιδ, • δημοσίων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, 	<p>στο δήμο της έδρας του νομικού προσώπου</p>	<p>εφόσον άσκησαν την αρμοδιότητά τους μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών</p> <p>Δεν εμπίπτουν στο κώλυμα όσοι είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις λόγω ιδιότητας (ex officio)</p>	

ΑΠΟΛΥΤΟ ΚΩΛΥΜΑ ΕΚΛΟΓΙΜΟΤΗΤΑΣ

- Θρησκευτικοί λειτουργοί γνωστών θρησκειών
- Έκπτωση από αιρετό αξίωμα μετά από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, ως αυτουργοί ή συμμετοχοί, για κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για τα αδικήματα της παραχάραξης, της κιβδηλείας, της πλαστογραφίας, της ψευδής βεβαίωσης, της δωροδοκίας, της εκβίασης, της κλοπής, της υπεξαίρεσης, της απιστίας, της απάτης, της καταπίεσης, της αιμομιξίας, της μαστροπείας, της σωματεμπορίας, της παράνομης διακίνησης αλλοδαπών και της παράβασης της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών και της λαθρεμπορίας, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον κατά τη διάπραξη του τελευταίου αυτού αδικήματος προκαλείται οικονομική βλάβη στο δήμο, στην περιφέρεια ή στα νομικά του πρόσωπα, κατά την τρέχουσα δημοτική περίοδο
- Έκπτωση από αιρετό αξίωμα ύστερα από πειθαρχικό παράπτωμα
- Υποψηφιότητα για αξίωμα στις περιφερειακές εκλογές
- Υποψηφιότητα για άλλο άμεσα αιρετό αξίωμα στον πρώτο βαθμό αυτοδιοίκησης

**ΜΗ ΑΡΣΗ
ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

1. Κατάρτιση συνδυασμού για το δημοτικό συμβούλιο

Η υποβολή υποψηφιότητας¹²⁵ για το αξίωμα του Δημάρχου ή του δημοτικού συμβούλου γίνεται αποκλειστικά κατά συνδυασμούς.¹²⁶ Σε αμφότερες τις ανωτέρω περιπτώσεις, **υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.**¹²⁷

Κάθε υποψήφιος έχει δικαίωμα να θέσει υποψηφιότητα μόνο για ένα αξίωμα και να συμμετάσχει σ' ένα μόνο συνδυασμό.¹²⁸ Για παράδειγμα, δεν μπορεί να είναι συγχρόνως υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος και υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας.

Σημειώνεται ότι δεν απαιτείται ο συνδυασμός να έχει καταστατικό λειτουργίας προκειμένου να λάβει μέρος στις δημοτικές εκλογές.

Οι συνδυασμοί καταρτίζονται ως ακολούθως:

Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τον υποψήφιο δήμαρχο και τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια,¹²⁹ σε αριθμό κατ' ελάχιστο ίσο με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε αυτή, βάσει της υπ' αριθμ. 22141/27.3.2019 (Β' 1056) απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών.

Όσον αφορά το μέγιστο δυνατό αριθμό των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ανά εκλογική περιφέρεια, παρέχεται δυνατότητα προσαύξησής του μέχρι και πενήντα τοις εκατό (50%) σε σχέση με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε εκλογική περιφέρεια. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το δεκαδικό σκέλος είναι ίσο ή μεγαλύτερο του 0,5.¹³⁰

---

125 Η δήλωση υποψηφιότητας του συνδυασμού αποτελεί σώρευση των δηλώσεων βουλήσεως κάθε προσώπου που περιλαμβάνεται σ' αυτόν (ΣΤΕ 2476/2008, σκέψη 7)

126 Άρθρο 18, παρ. 1 ν.3852/2010

127 Η εκλογή των αιρετών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού κατά συνδυασμούς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18, παρ. 1 του ν.3852/2010 δεν αντίκειται στο Σύνταγμα, ούτε στις αρχές της καθολικότητας και της ισότητας της ψήφου ή άλλες αρχές που διέπουν την εκλογή αυτή (ΣΤΕ 3156/2000). Δεν αντιβαίνει στο άρθρο 5, παρ. 1 του Συντάγματος, διότι ο οριζόμενος από τις διατάξεις αυτές τρόπος εκλογής περιορίζει αλλά δεν αναιρεί το σχετικό δικαίωμα του άρθρου 5, παρ. 1 του Συντάγματος, αφού παρέχει στον πολίτη τη δυνατότητα συμμετοχής του στην πολιτική ζωή της χώρας τόσο με τη μορφή της εκλογής του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων, το οποίο δικαίωμα δεν αναιρείται από την έλλειψη δυνατότητας του εκλογέα να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ μεμονωμένου υποψηφίου, όσο και με τη μορφή της δικής του δυνατότητας να θέσει υποψηφιότητα, δημάρχου ή δημοτικού συμβούλου, αφού αυτός που επιθυμεί να υποβάλει υποψηφιότητα και δεν γίνεται δεκτός από κάποιο συνδυασμό μπορεί να καταρτίσει ο ίδιος ελευθέρως συνδυασμό και να ζητήσει την ψήφο των εκλογέων (ΣΤΕ 121/2004, 545/2001, 3160/2000, πρβλ. ΑΕΔ 10/1982, 35/1985)

128 Άρθρο 18, παρ. 2 και 3 του ν.3852/2010

129 Άρθρο 18, παρ. 1 του ν.3852/2010

130 Άρθρο 18, παρ. 4γ του ν.3852/2010

Για τον υπολογισμό του ελάχιστου και μέγιστου δυνατού αριθμού των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων δεν προσμετράται ο υποψήφιος δήμαρχος.

Επομένως, ο ελάχιστος και ο μέγιστος αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων κάθε συνδυασμού διαμορφώνεται ως ακολούθως:

A) σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΗΜΟΤΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ (σε Δήμους με ενιαία εκλογική περιφέρεια)		
Δήμος (μόνιμος πληθυσμός)	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων	Μέγιστος Αριθμός Υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων
έως και 2.000	13	20
2.001 - 5.000	17	26
5.001 - 10.000	21	32
10.001 - 30.000	27	41
30.001 - 60.000	33	50
60.001 - 100.000	41	62
100.001 - 150.000	45	68
150.001 και άνω	49	74

B) σε δήμους με εκλογικές περιφέρειες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2Α ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΗΜΟΤΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ (σε Δήμους με εκλογικές περιφέρειες)		
Αριθμός εδρών εκλογικής περιφέρειας	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων	Μέγιστος Αριθμός Υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων
Μονοεδρική ¹³¹	1	2
Διεδρική	2	3
Τριεδρική	3	5
Έδρες εκλογικής περιφέρειας	Ίσος με τις έδρες της εκλογικής περιφέρειας	Αυξανόμενος έως 50% του αριθμού των εδρών της εκλογικής περιφέρειας

Υπογραμμίζεται ότι **είναι απαράδεκτη** η δήλωση συνδυασμού, όταν αυτός περιλαμβάνει λιγότερους υποψηφίους από τα ελάχιστα όρια ή δεν περιλαμβάνει υποψηφίους για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου.¹³²

131 Πρόκειται για τις εκλογικές περιφέρειες που διαθέτουν μία έδρα, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 22141/ 27.3.2019 (Β' 1056) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών

2. Ποσόστωση υποψηφίων από κάθε φύλο

Κάθε συνδυασμός πρέπει να περιλαμβάνει στο ψηφοδέλιό του υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους από κάθε φύλο (άνδρες - γυναίκες) σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 40% του **συνολικού αριθμού των υποψηφίων του**.¹³³ Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην αμέσως επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το δεκαδικό μέρος του είναι τουλάχιστον ίσο με 0,5.

Υπογραμμίζεται ότι κρίσιμο χρονικό σημείο κατά το οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού από την άποψη της συμμετοχής σε αυτόν του νόμιμου αριθμού υποψηφίων και των δύο (2) φύλων είναι το χρονικό σημείο ανακήρυξης του συνδυασμού αυτού από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο.¹³⁴

Ειδικά για την περίπτωση δήμων που αποτελούνται από περισσότερες της μίας (1) εκλογικές περιφέρειες, επισημαίνεται ότι ο κανόνας της ποσόστωσης **υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων στο σύνολο του δήμου και όχι με βάση τον αριθμό των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ανά εκλογική περιφέρεια**. Με τον τρόπο αυτό, καθίσταται σαφές ότι κάθε συνδυασμός μπορεί να καταλείψει τον αριθμό των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων που προέρχονται από αμφότερα τα φύλα σε όποια εκλογική περιφέρεια του δήμου επιθυμεί.

Επισημαίνεται ότι τα διοικητικά δικαστήρια, όταν ελέγχουν παρεμπιπτόντως την πράξη ανακήρυξης συνδυασμού για το λόγο ότι ο συνδυασμός αυτός ανακηρύχθηκε κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 18, παρ. 4γ του ν.3852/2010 περιλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, μικρότερο από το νόμιμο αριθμό γυναικών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, σε περίπτωση που διαπιστώσουν την ανωτέρω παράβαση, ακυρώνουν την προσβαλλόμενη πράξη χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι η νομική αυτή πλημμέλεια *«είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα»* κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 259 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν.2717/1999, Α' 97). Και τούτο διότι, υπό την αντίθετη εκδοχή, το εξαιρετικά δυσαπόδεικτο γεγονός της δυνατότητας επιρροής της νομικής αυτής πλημμέλειας στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα θα καθιστούσε απρόσφορο το θετικό μέτρο της ποσόστωσης υπέρ των δύο φύλων που θεσπίζει η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 18, παρ. 4 του ν.3852/2010, κατ' εφαρμογή του άρθρου 116, παρ. 2 του Συντάγματος, και εξαιρετικά δυσχερή την επίτευξη του επιδιωκόμενου συνταγματικού σκοπού της θεμελίωσης μιας πραγματικής ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα αιρετά αξιώματα του δημοτικού και κοινοτικού συμβούλου.¹³⁵

---

132 Άρθρο 18, παρ. 9 του ν.3852/2010

133 Άρθρο 18, παρ. 4γ του ν.3852/2010. Αν μετά την ανακήρυξη και τη συμμετοχή του συνδυασμού στις εκλογές, ακυρωθεί η ανακήρυξη υποψηφίου ή η εκλογή συμβούλου και έτσι ελαττωθεί το νόμιμο ποσοστό υποψηφίων ή συμβούλων από τα δύο φύλα, η δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού δεν καθίσταται απαράδεκτη (ΣΤΕ 915/2015, 3353/2004)

134 Όπως συνάγεται από τις διατάξεις του άρθρου 18, παρ. 5 και 9 ν.3852/2010, Πρβλ. ΣΤΕ 3237/2007 7μ., 897/2010 7μ. κ.ά.

135 ΣΤΕ 2123/2011, σκ. 6 και ΔΠρωτΗρακλείου 49/2011

Προς διευκόλυνσή σας παρατίθεται ο επόμενος πίνακας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3					
ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ					
Δήμος (μόνιμος πληθυσμός)	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων Συνδυασμού	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων από κάθε φύλο		Μέγιστος Αριθμός Υποψηφίων Συνδυασμού	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων από κάθε φύλο
έως και 2.000	13	5		20	8
2.001 - 5.000	17	7		26	10
5.001 - 10.000	21	8		32	13
10.001 - 30.000	27	11		41	16
30.001 - 60.000	33	13		50	20
60.001 - 100.000	41	16		62	25
100.001 - 150.000	45	18		68	27
150.001 και άνω	49	20		74	30

3. Δήλωση κατάρτισης συνδυασμών για το δημοτικό συμβούλιο

Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του, δηλαδή ο υποψήφιος δήμαρχος.¹³⁶ Σε περίπτωση που δεν ορίζεται ο υποψήφιος δήμαρχος, ως τέτοιος θεωρείται ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού¹³⁷ και, συνεπώς, η δήλωση πρέπει να υπογράφεται από αυτόν.

Στη δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

- Το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, το οποίο εκτός από μία σύντομη περιγραφή μπορεί και να απεικονίζεται,¹³⁸
- Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου. Αν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος δήμαρχος,
- Τα επώνυμα, τα κύρια ονόματα και τα πατρώνυμα των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων με αλφαβητική σειρά επωνύμων, κατά εκλογική περιφέρεια σε αλφαβητική σειρά.

Προς διευκόλυνσή σας παρατίθεται Υπόδειγμα Δήλωσης Κατάρτισης Συνδυασμού:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΔΗΛΩΣΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΝΟΤΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

Έμβλημα Συνδυασμού
Όνομα συνδυασμού
Επώνυμο, όνομα και πατρώνυμο υποψήφιου Δημάρχου (υποψήφιος Δήμαρχος)
Εκλογική Περιφέρεια Κοσμά ..... (υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι σε αλφαβητική σειρά)
Εκλογική Περιφέρεια Λεωνιδίου ..... (υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι σε αλφαβητική σειρά)

136 Άρθρο 18, παρ. 4 ν.3852/2010

137 Άρθρο 18, παρ. 4 στ. β' του ν.3852/2010

138 Σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 7 του ν.3852/2010 «απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.927/1979 (Α' 139)». Βλ., επίσης, τους λοιπούς περιορισμούς και κανόνες του άρθρου 18, παρ. 7 του ν.3852/2010.

Κάθε υποψήφιος/υποψήφια, εφόσον είναι έγγαμος/έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς (δηλ. να θέσει ως πρώτο επώνυμο αυτό που επιθυμεί), και το επώνυμο του/της συζύγου ή συμβιούχου. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου, τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «*σύζυγος*» ή, συντετμημένα, «*συζ.*»¹³⁹ ή αν γίνει χρήση μόνο του επωνύμου του συμβιούχου, αντί του πατρωνύμου, τίθεται το όνομα του συμβιούχου, με την ένδειξη «*συμβ.*» Επίσης, οι γυναίκες υποψήφιες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά.

Σε ό,τι αφορά τα ονόματα των υποψηφίων, επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση, καθότι είναι δυνατό με αυτό να είναι ευρύτερα γνωστός ο υποψήφιος.¹⁴⁰

4. Δικαιολογητικά υποψηφίων

Όπως αναφέρθηκε ήδη, κάθε συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του, δηλαδή ο υποψήφιος δήμαρχος. Στην ανωτέρω δήλωση επισυνάπτονται **για κάθε έναν** αναγραφόμενο υποψήφιο τα εξής δικαιολογητικά:¹⁴¹

- **Για τους Έλληνες πολίτες**

α) Πιστοποιητικό γέννησης, στο οποίο βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου όπου θέτει υποψηφιότητα, ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο αναγράφεται ο υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή). Τα ανωτέρω πιστοποιητικά είναι αυτά που διατίθενται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα «Μητρώο Πολιτών» και, σύμφωνα με τη διάταξη του νόμου, απαιτείται η προσκόμιση ή του [πιστοποιητικού «Γέννησης»](#) ή του [πιστοποιητικού της «Οικογενειακής Κατάστασης Μεταδημότευσης»](#), όπως αυτά παρατίθενται στο Παράρτημα της παρούσας εγκυκλίου.¹⁴² Στα δύο αυτά πιστοποιητικά μπορεί να αναγράφεται ότι χορηγούνται: «Για κάθε νόμιμη χρήση» ή «Για υποβολή υποψηφιότητας στις δημοτικές εκλογές».

139 Άρθρο 18, παρ. 6 του ν.3852/2010

140 Άρθρο 18, παρ. 6 του ν.3852/2010. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική, πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία.

141 Άρθρο 18, παρ. 5 του ν.3852/2010

142 Επίσης τα πιστοποιητικά αυτά μπορούν να ανευρεθούν στη διαδρομή: http://www.ypes.gr/el/Ministry/Actions/astikhs_dhmotikhs_katastashs/OPS-MP/pistopoiitika-dhmotologiou/Pist-Dimot/

β) **Υπεύθυνη δήλωση**¹⁴³ με την οποία θα δηλώνεται:

- i) ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια,
- ii) ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής,
- iii) ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010.

Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.¹⁴⁴

γ) **Αποδεικτικό είσπραξης ΔΟΥ ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο** από το οποίο προκύπτει ότι ο υποψήφιος δήμαρχος έχει καταθέσει υπέρ δημοσίου το ποσό των διακοσίων (200) ευρώ και ο κάθε υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος το ποσό των πενήντα (50) ευρώ.¹⁴⁵

- **Για τους πολίτες των 27 λοιπών κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης**¹⁴⁶

α) **Βεβαίωση εγγραφής** (πιστοποιητικό) στον ειδικό εκλογικό κατάλογο πολιτών Ευρωπαϊκής Ένωσης του δήμου όπου είναι εγγεγραμμένος και στον οποίο θέτει υποψηφιότητα.

β) **Αποδεικτικό είσπραξης ΔΟΥ ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο** από το οποίο προκύπτει ότι έχει κατατεθεί υπέρ δημοσίου το ποσό των διακοσίων (200) ευρώ, σε περίπτωση που ο πολίτης κράτους-μέλους της ΕΕ είναι υποψήφιος δήμαρχος ή το ποσό των πενήντα (50) ευρώ, σε περίπτωση που ο πολίτης κράτους - μέλους ΕΕ είναι υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος.¹⁴⁷

γ) **Υπεύθυνη δήλωση**¹⁴⁸ με την οποία κάθε υποψήφιος θα δηλώνει:

143 Στο [Παράρτημα](#) παρατίθεται υπόδειγμα υπεύθυνης δήλωσης.

144 Σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 22 του ν.1599/1986 (Α' 75), όπως αυτή αντικαταστάθηκε από την παρ. 13 του άρθρου 2 του ν.2479/1997, όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Σε περίπτωση ανάκλησης της υπεύθυνης δήλωσής του εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 227 του Ποινικού Κώδικα. Η υπεύθυνη δήλωση, μετά τη σχετική πράξη νομοθετικού περιεχομένου (ΦΕΚ 288 Α'/21-12-2001), συντάσσεται σε απλό φύλλο χαρτιού και διατίθεται δωρεάν.

145 Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολου τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημάρχου [κωδικός τύπου: 1369]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημοτικού συμβούλου [κωδικός τύπου: 1371]

146 Άρθρο 3, παρ. 12 του π.δ.133/1997

147 Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολου τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημάρχου [κωδικός τύπου: 1369]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημοτικού συμβούλου [κωδικός τύπου: 1371]

148 Στο [Παράρτημα](#) παρατίθεται υπόδειγμα της υπεύθυνης δήλωσης

- i) την ιθαγένεια και τη διεύθυνση κατοικίας του στην ελληνική επικράτεια,
- ii) τον εκλογικό κατάλογο του δήμου ή της κοινότητας ή περιφέρειας ή εκλογικού διαμερίσματος ή ενορίας, όπου ήταν εγγεγραμμένος τελευταία στο κράτος μέλος καταγωγής του,
- iii) ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής,
- iv) ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010,
- v) ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για συγκεκριμένο αξίωμα στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια,
- vi) ότι στο κράτος- μέλος καταγωγής τους δεν εξέπεσε του δικαιώματος του εκλέγεσθαι,
- vii) ότι δεν είναι υποψήφιος για τις δημοτικές εκλογές στην Ελλάδα σε άλλο δήμο ή κοινότητα ούτε σε άλλο συνδυασμό του ίδιου δήμου ή κοινότητας,
- viii) ότι δεν έχει ανάλογη ιδιότητα σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επιφέρει το ασυμβίβαστο για τους Έλληνες πολίτες και
- ix) την ημερομηνία από την οποία είναι υπήκοος του κράτους-μέλους.

δ) Επικυρωμένο¹⁴⁹ **φωτοαντίγραφο** ισχύοντος **αποδεικτικού ταυτότητας** (αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου).

Όπως αναφέρθηκε ήδη, η δήλωση του συνδυασμού καταρτίζεται γραπτώς και εν συνεχεία επιδίδεται στον Πρόεδρο του Πολυμελούς Πρωτοδικείου αρμοδιότητας.

Η υποβολή της δήλωσης στον Πρόεδρο Πρωτοδικών μπορεί να λάβει χώρα:

- είτε με **επίδοση** από δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψήφιου Δημάρχου
- είτε με **παράδοση με απόδειξη** από τον υποψήφιο δήμαρχο.

Η επίδοση ή η παράδοση πραγματοποιείται έως είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας, δηλαδή το αργότερο μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**.¹⁵⁰

Η γραπτή δήλωση που κατατίθεται εμπροθέσμως μπορεί να συμπληρωθεί, έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων και για λόγω αντιστοίχισης των υποψηφίων με τις εκλογικές περιφέρειες,¹⁵¹ μέχρι τη λήξη της 20ήμερης προθεσμίας που απαιτείται για την επίδοση ή παράδοση της δήλωσης του συνδυασμού στο αρμόδιο δικαστήριο, δηλ. μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**. Και στην περίπτωση αυτή η δήλωση υποβάλλεται από τον υποψήφιο δήμαρχο¹⁵² ή με επίδοση από δικαστική επιμελητή, μετά από παραγγελία του υποψήφιου δημάρχου, ενώ επισυνάπτονται σε αυτή τα στοιχεία που αναγράφονται στην παρούσα ενότητα.

---

149 Βλ. την υπ' αριθμ. 381/2002 Γν ΝΣΚ, σύμφωνα με την οποία οι υπηρεσίες μπορούν να παράγουν φωτοαντίγραφο του διαβατηρίου που τους προσκομίζει ο ενδιαφερόμενος, θέτοντας το επικυρωμένο στον οικείο φάκελο της υπόθεσης, ως απαιτούμενο από το νόμο δικαιολογητικό για την έκδοση διοικητικής πράξης, χωρίς τη δυνατότητα το επικυρωθέν φωτοαντίγραφο να το παραλάβει ο ενδιαφερόμενος και να το προσκομίσει για κάποια άλλη νόμιμη χρήση

150 Άρθρο 18, παρ. 10 εδ. α' του ν.3852/2010

151 ΣτΕ 915/2015

152 Άρθρο 18, παρ. 10 του εδ. β' και γ' ν.3852/2010

5. Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν

➤ Παράτηση ή θάνατος υποψηφίου δημάρχου

Ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του.¹⁵³ Η παράτηση λαμβάνει υποχρεωτικά χώρα με γραπτή δήλωση του ενδιαφερόμενου υποψηφίου, η οποία αφού υπογραφεί επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται ιδιοχειρώς με απόδειξη στον Πρόεδρο του οικείου Πρωτοδικείου. Η επίδοση ή παράδοση μπορεί να πραγματοποιηθεί μέχρι την όγδοη (8η) μέρα, το αργότερο, πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, ήτοι μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **18^{ης} Μαΐου 2019**.

Στην περίπτωση που υποψήφιος δήμαρχος παραιτηθεί ή αποβιώσει αφού έχει λάβει χώρα η δήλωση του συνδυασμού του, τη θέση του καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος, είτε ένας από τους υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους του συνδυασμού. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται σχετική δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων του συνδυασμού, η οποία παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του οικείου Πρωτοδικείου το αργότερο δύο (2) ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας,¹⁵⁴ δηλ. μέχρι τη **12^η βραδινή ώρα** της **24^{ης} Μαΐου 2019**. Μετά την παράδοση της δήλωσης και το αργότερο μέχρι την παραμονή των εκλογών, ήτοι μέχρι τη **12^η βραδινή ώρα** της **25^{ης} Μαΐου 2019**, το αρμόδιο Πρωτοδικείο ανακηρύσσει ως υποψήφιο δήμαρχο εκείνον που αντικαθιστά τον υποψήφιο δήμαρχο που παραιτήθηκε ή απεβίωσε.¹⁵⁵

Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση που παρά την παράτηση ή το θάνατο του υποψηφίου δημάρχου δεν προταθεί άλλος υποψήφιος, τη θέση του δημάρχου καταλαμβάνει ο δημοτικός σύμβουλος του συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.¹⁵⁶

Σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας,¹⁵⁷ ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του με γραπτή δήλωση που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου την τρίτη μέρα το αργότερο πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία, δηλ., μέχρι τη 12^η ώρα βραδινή της **30^{ης} Μαΐου 2019**.

Αμέσως συγκαλούνται οι υποψήφιοι του συνδυασμού του παραιτηθέντος Δημάρχου και δηλώνουν νέο υποψήφιο δήμαρχο. Δεν είναι αναγκαστικό αυτός να είναι μεταξύ των υποψηφίων συμβούλων, αλλά εάν τυχόν κάποιος υποψήφιος σύμβουλος δηλωθεί ως υποψήφιος δήμαρχος, τότε η θέση του ως συμβούλου στο ψηφοδέλτιο μένει κενή και δεν συμπληρώνεται. Η δήλωση, σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος δεν προέρχεται από τους υποψηφίους συμβούλους πρέπει να συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά για το νέο υποψήφιο δήμαρχο επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου μέχρι τη **12η ώρα** βραδινή της **31ης Μαΐου 2019**. Εάν δεν υποβληθεί δήλωση μέχρι την ημερομηνία αυτή, τότε δεν ανακηρύσσεται κανένας υποψήφιος και εκλέγεται δήμαρχος ο

---

153 Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21, παρ. 1 του ν.3852/2010

154 Στη δήλωση επισυνάπτονται υποχρεωτικά τα στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 18, παρ. 5 του ν. 3852/2010

155 Άρθρο 21, παρ. 2, εδ. α' έως γ' του ν.3852/2010

156 Άρθρο 21, παρ. 2, εδ. δ' του ν.3852/2010

157 Άρθρο 35 του ν.3852/2010

σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Η ανακήρυξη, δε, του νέου υποψηφίου Δημάρχου, σε δημόσια συνεδρίαση από το Πρωτοδικείο μπορεί να γίνει ακόμη και την 1η Ιουνίου 2019.

➤ **Παραίτηση ή θάνατος υποψηφίου δημοτικού συμβούλου**

Στην περίπτωση παραίτησης ή θανάτου υποψηφίου δημοτικού συμβούλου δεν πραγματοποιείται αναπλήρωση, εκτός και αν η παραίτηση ή ο θάνατος λάβει χώρα πριν από την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης των συνδυασμών (μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**), οπότε μπορούν να τύχουν εφαρμογής οι διατάξεις περί υποβολής συμπληρωματικής δήλωσης.¹⁵⁸ Σε διαφορετική περίπτωση, εάν δηλαδή η παραίτηση ή ο θάνατος λάβει χώρα μετά την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης των συνδυασμών, δεν είναι δυνατή η προσθήκη νέου υποψηφίου προς αναπλήρωση του παραιτηθέντος ή θανόντος με τον συνδυασμό να θεωρείται νόμιμος και να ανακηρύσσεται, ακόμα και αν περιέχει αριθμό υποψηφίων συμβούλων μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, περιλαμβανομένων και των υποχρεωτικών ποσοτώσεων ανά φύλο.¹⁵⁹

Επισημαίνεται ότι σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω, η παραίτηση υποψηφίου δύναται να λάβει χώρα τόσο κατά το χρονικό διάστημα μετά την ανακήρυξη του συνδυασμού του (**11^η Μαΐου 2019**) και μέχρι την όγδοη ημέρα πριν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας (**18^η Μαΐου 2019**), όσο και για το διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της κατάθεσης της δήλωσης του συνδυασμού (**5η Μαΐου 2019**) και μέχρι την ανακήρυξη αυτού (**11^η Μαΐου 2019**). Στην τελευταία περίπτωση, αν και τυπικά πρόκειται περί ανάκλησης της δήλωσης υποψηφιότητας, εντούτοις η δήλωση αυτή έχει ισοδύναμο αποτέλεσμα με την παραίτηση, δοθέντος ότι στις διατάξεις του άρθρου 18 του ν.3852/2010 δεν ορίζεται η δήλωση υποψηφιότητας ως ανέκκλητη.

Η δήλωση συμπλήρωσης υποβάλλεται μόνο από τον υποψήφιο δήμαρχο και επισυνάπτονται, σε αυτή τα στοιχεία που αναγράφονται στο άρθρο 18, παρ. 5 του ν.3852/2010, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο.

---

158 Προκειμένου να συμπληρωθεί η δήλωση συνδυασμού τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 18, παρ. 10, εδ. β' του ν.3852/2010

159 Άρθρο 21, παρ. 4 του ν.3852/2010

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Η ανάδειξη των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων, δηλ. των συμβουλίων κοινότητας πάνω από τριακόσιους (300) κατοίκους και των προέδρων κοινοτήτων έως και τριακόσιους (300) κατοίκους, διενεργείται σε ξεχωριστή κάλπη από αυτή για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων διοίκησης των δήμων. Επομένως, ένας συνδυασμός υποψηφίων για το δήμο (υποψήφιος δήμαρχος και υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι) μπορεί να καταρτίζεται έγκυρα χωρίς να περιλαμβάνει υποψηφίους για οποιαδήποτε κοινότητα και, αντιστρόφως, ένας συνδυασμός υποψηφίων για μια κοινότητα (υποψήφιοι σύμβουλοι κοινότητας ή υποψήφιοι πρόεδροι κοινότητας έως και 300 κάτοικοι) μπορεί να καταρτίζεται έγκυρα χωρίς να περιλαμβάνει υποψηφίους για το δήμο.

Επισημαίνεται ότι δεν επιτρέπεται να κατατεθούν δηλώσεις κατάρτισης συνδυασμών με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μιας κοινότητες του ίδιου δήμου.

Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται να κατατεθούν δηλώσεις κατάρτισης συνδυασμών με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μιας κοινότητες με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων του ίδιου δήμου, εφόσον αυτά ταυτίζονται με το όνομα και το έμβλημα συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου. Στην περίπτωση αυτή, η δήλωση κατάρτισης υποβάλλεται υποχρεωτικά και για όλους τους συνδυασμούς (για το δημοτικό συμβούλιο και τα συμβούλια των κοινοτήτων άνω των 300 κατοίκων) από τον υποψήφιο δήμαρχο (χωρίς να απαιτείται εξουσιοδότησή του από τους υποψήφιους συμβούλους κοινότητας άνω των 300 κατοίκων, καθώς στην υπεύθυνη δήλωση που επισυνάπτουν ως δικαιολογητικό για την ανακήρυξή τους, δηλώνουν ότι αποδέχονται την υποψηφιότητά τους), ενώ η ακύρωση του συνδυασμού σε μία ή περισσότερες κοινότητες δεν επιφέρει ακυρότητα ολόκληρου του συνδυασμού.¹⁶⁰

Επισημαίνεται ότι ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των 300 κατοίκων εκλέγεται έμμεσα από τους συμβούλους της οικείας κοινότητας, μεταξύ του πρώτου συμβούλου σε σταυρούς προτίμησης των δύο πρώτων σε δύναμη συνδυασμών της κοινότητας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 79 του ν.3852/2010. Στην περίπτωση που συνδυασμός λάβει άνω του 50% σε μία κοινότητα (50% + 1 ψήφο), πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας εκλέγεται ο πρώτος σύμβουλος σε σταυρούς προτίμησης του συνδυασμού αυτού, σύμφωνα με το άρθρο 40, παρ. 4 του ν.3852/2010. Επομένως, δεν διεξάγεται επαναληπτική ψηφοφορία (Β' γύρος) στις εκλογές για τα συμβούλια των κοινοτήτων.

Τέλος, σημειώνεται ότι δεν υφίσταται υποψηφιότητα για το αξίωμα του προέδρου του συμβουλίου κοινότητας άνω των 300 κατοίκων, αλλά όλοι ο υποψήφιοι στις κοινότητες αυτές είναι **υποψήφιοι σύμβουλοι της κοινότητας αυτής**.

---

160 Άρθρο 18Α, παρ. 7, εδ. τελ. ν.3852/2010

1. Υποψηφιότητες

Η υποβολή υποψηφιότητας¹⁶¹ για το αξίωμα του συμβούλου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται αποκλειστικά κατά συνδυασμούς.¹⁶² **Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.**¹⁶³

Επισημαίνεται ότι κάθε υποψήφιος έχει δικαίωμα να θέσει υποψηφιότητα μόνο για ένα αξίωμα και να συμμετάσχει σ' ένα μόνο συνδυασμό.¹⁶⁴ Για παράδειγμα, δεν μπορεί να είναι συγχρόνως υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος και υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας.

Η εκλογή των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται με ενιαίο ψηφοδέλτιο, στο οποίο αναγράφονται όλοι οι μεμονωμένοι υποψήφιοι.

2. Ανάδειξη συμβουλίων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Σε όλες τις κοινότητες των δήμων, εφόσον αυτές έχουν μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, αναδεικνύονται συμβούλια κοινότητας.

Όσον αφορά τον αριθμό των υποψηφίων συμβούλων, αυτός πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου της οικείας κοινότητας, όπως αυτός προσδιορίζεται από το άρθρο 8, παρ. 2 του ν.3852/2010, με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%).¹⁶⁵ Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με το μισό της μονάδας και άνω.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, ο ελάχιστος και ο μέγιστος αριθμός των υποψηφίων συμβούλων κοινότητας κάθε συνδυασμού διαμορφώνεται ως ακολούθως:

---

161 Η δήλωση υποψηφιότητας του συνδυασμού αποτελεί σώρευση των δηλώσεων βουλήσεως κάθε προσώπου που περιλαμβάνεται σ' αυτόν (ΣτΕ 2476/2008, σκέψη 7)

162 Άρθρο 18Α, παρ. 1 ν. 3852/2010

163 Η εκλογή των αιρετών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού κατά συνδυασμούς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18Α, παρ. 1 του ν.3852/2010 δεν αντίκειται στο Σύνταγμα, ούτε στις αρχές της καθολικότητας και της ισότητας της ψήφου ή άλλες αρχές που διέπουν την εκλογή αυτή (ΣτΕ 3156/2000). Δεν αντιβαίνει στο άρθρο 5, παρ. 1 του Συντάγματος, διότι ο οριζόμενος από τις διατάξεις αυτές τρόπος εκλογής περιορίζει αλλά δεν αναιρεί το σχετικό δικαίωμα του άρθρου 5, παρ. 1 του Συντάγματος, αφού παρέχει στον πολίτη τη δυνατότητα συμμετοχής του στην πολιτική ζωή της χώρας τόσο με τη μορφή της εκλογής του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων, το οποίο δικαίωμα δεν αναιρείται από την έλλειψη δυνατότητας του εκλογέα να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ μεμονωμένου υποψηφίου, όσο και με τη μορφή της δικής του δυνατότητας να θέσει υποψηφιότητα, δημάρχου ή δημοτικού συμβούλου, αφού αυτός που επιθυμεί να υποβάλει υποψηφιότητα και δεν γίνεται δεκτός από κάποιο συνδυασμό μπορεί να καταρτίσει ο ίδιος ελευθέρως συνδυασμό και να ζητήσει την ψήφο των εκλογέων (ΣτΕ 121/2004, 545/2001, 3160/2000, πρβλ. ΑΕΔ 10/1982, ΑΕΔ 35/1985)

164 Άρθρο 18Α, παρ. 3 του ν.3852/2010

165 Άρθρο 18Α, παρ. 5 του ν.3852/2010

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Κοινότητα (πληθυσμός)	Συμβούλιο	Ελάχιστος αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας	Μέγιστος αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας
301 - 2.000	5μελές	5	8
2001 - 10.000	7μελές	7	11
10.001 - 50.000	11μελές	11	17
50.001 και άνω	15μελές	15	23

Επισημαίνεται ότι **είναι απαράδεκτη** η δήλωση συνδυασμού, όταν αυτός περιλαμβάνει λιγότερους υποψηφίους από τα ελάχιστα όρια, όπως αυτά εκτέθηκαν παραπάνω.¹⁶⁶

3. Ποσόστωση υποψηφίων από κάθε φύλο

Κάθε συνδυασμός πρέπει να περιλαμβάνει στο ψηφοδέλτιό του υποψήφιους συμβούλους κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων από κάθε φύλο (άνδρες- γυναίκες) σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 40% του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του.¹⁶⁷ Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην αμέσως επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το δεκαδικό μέρος του είναι τουλάχιστον ίσο με 0,5.¹⁶⁸

Υπογραμμίζεται ότι κρίσιμο χρονικό σημείο, κατά το οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού από την άποψη της συμμετοχής σε αυτόν του νόμιμου αριθμού υποψηφίων και των δύο (2) φύλων είναι το χρονικό σημείο ανακήρυξης του συνδυασμού αυτού από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο.¹⁶⁹

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που συνδυασμός υποψηφίου δημάρχου περιλαμβάνει και υποψηφίους σε κοινότητες, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 18Α, παρ. 7 του ν.3852/2010, η ποσόστωση των υποψηφίων στις κοινότητες από κάθε φύλο

¹⁶⁶ Άρθρο 18Α, παρ. 9 σε συνδυασμό με το άρθρο 18, παρ. 9 του ν.3852/2010

¹⁶⁷ Άρθρο 18Α, παρ. 5 του ν.3852/2010. Αν μετά την ανακήρυξη και τη συμμετοχή του συνδυασμού στις εκλογές, ακυρωθεί η ανακήρυξη υποψηφίου ή η εκλογή συμβούλου και έτσι ελαττωθεί το νόμιμο ποσοστό υποψηφίων ή συμβούλων από τα δύο φύλα, η δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού δεν καθίσταται απαράδεκτη (ΣτΕ 915/2015, ΣτΕ 3353/2004)

¹⁶⁸ Εφαρμόζοντας ανάλογα τη διάταξη του άρθρου 18, παρ. 4γ του ν.3852/2010

¹⁶⁹ Άρθρο 18Α, παρ. 5 και 9 ν.3852/2010. Πρβλ. ΣτΕ 3237/2007 7μ., 897/2010 7μ. κ.ά.

υπολογίζεται για κάθε κοινότητα χωριστά, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα παράγραφο, ώστε να είναι νόμιμος ο συνδυασμός στις εν λόγω κοινότητες.

Επισημαίνεται ότι τα διοικητικά δικαστήρια, όταν ελέγχουν παρεμπιπτόντως την πράξη ανακήρυξης συνδυασμού για το λόγο ότι ο συνδυασμός αυτός ανακηρύχθηκε κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 18, παρ. 4 του ν.3852/2010 περιλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, μικρότερο από το νόμιμο αριθμό γυναικών υποψήφιων δημοτικών συμβούλων, σε περίπτωση που διαπιστώσουν την ανωτέρω παράβαση, ακυρώνουν την προσβαλλόμενη πράξη χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι η νομική αυτή πλημμέλεια *«είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα»* κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 259 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν.2717/1999, Α' 97). Και τούτο διότι, υπό την αντίθετη εκδοχή, το εξαιρετικά δυσαπόδεικτο γεγονός της δυνατότητας επιρροής της νομικής αυτής πλημμέλειας στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα θα καθιστούσε απρόσφορο το θετικό μέτρο της ποσόστωσης υπέρ των δύο φύλων που θεσπίζει η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 18, παρ. 4 του ν.3852/2010, κατ' εφαρμογή του άρθρου 116, παρ. 2 του Συντάγματος, και εξαιρετικά δυσχερή την επίτευξη του επιδιωκόμενου συνταγματικού σκοπού της θεμελίωσης μιας πραγματικής ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα αιρετά αξιώματα του δημοτικού και κοινοτικού συμβούλου.¹⁷⁰

---

170 ΣΤΕ 2123/2011, σκέψη 6 και ΔΠρωτΗρακλείου 49/2011

Προς διευκόλυνσή σας παρατίθεται ο επόμενος πίνακας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ

Κοινότητα (μόνιμος πληθυσμός)	Ελάχιστος Αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων από κάθε φύλο	Μέγιστος Αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων από κάθε φύλο
301 - 2.000	5	2	8	3
2001 - 10.000	7	3	11	4
10.001 - 50.000	11	4	17	7
50.001 και άνω	15	6	23	9

4. Δήλωση κατάρτισης συνδυασμών κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι του συνδυασμού.¹⁷¹ Ο συνδυασμός δεν απαιτείται να έχει καταστατικό λειτουργίας προκειμένου να λάβει μέρος στις εκλογές.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

- Το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, το οποίο εκτός από μία σύντομη περιγραφή μπορεί και να απεικονίζεται,¹⁷²
- Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με αλφαβητική σειρά επωνύμων. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παρ. 6 του άρθρου 18 του ν.3852/2010. Πιο αναλυτικά:

Κάθε υποψήφιος/υποψήφια, εφόσον είναι έγγαμος/έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς (δηλ. να θέσει ως πρώτο επώνυμο αυτό που επιθυμεί), και το επώνυμο του/της συζύγου ή συμβιούντος. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «*σύζυγος*» ή, συντετμημένα, «*συζ.*»¹⁷³ ή αν γίνει χρήση μόνο του επωνύμου του συμβιούντος, αντί του πατρωνύμου, τίθεται το όνομα του συμβιούντος, με την ένδειξη «*συμβ.*». Επίσης, οι γυναίκες υποψήφιες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά.

Σε ό,τι αφορά τα ονόματα των υποψηφίων, επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση, καθότι είναι δυνατό με αυτό να είναι ευρύτερα γνωστός ο υποψήφιος.¹⁷⁴

---

171 Άρθρο 18Α, παρ. 4 του ν.3852/2010

172 Σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 7 του ν.3852/2010, «απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.927/1979 (Α' 139)». Η παραπομπή στην ανωτέρω διάταξη εισάγεται με το άρθρο 18Α, παρ. 7 εδ. α' του ν.3852/2010, όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 16 του ν.4555/2018. Ορίζεται, ειδικότερα, ότι ως προς το όνομα και το έμβλημα του συνδυασμού ισχύουν οι περιορισμοί και οι κανόνες του άρθρου 18, παρ. 6 και 7

173 Άρθρο 18, παρ. 6 του ν.3852/2010

174 Άρθρο 18, παρ. 6 του ν.3852/2010. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική, πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία

Επισημαίνεται ότι απαιτείται αναγραφή της ονομασίας της κοινότητας στο ψηφοδέλτιο. Μπορεί, δε, η ονομασία της κοινότητας να περιλαμβάνεται και στο όνομα του συνδυασμού.

Προς διευκόλυνσή σας παρατίθεται Υπόδειγμα Δήλωσης Κατάρτισης Συνδυασμού:

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΔΗΛΩΣΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΑΝΩ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ (300) ΜΟΝΙΜΩΝ
ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Δήλωση Κατάρτισης του Συνδυασμού... για τη Κοινότητα.. του Δήμου...
Έμβλημα Συνδυασμού
Όνομα συνδυασμού
..... (υποψήφιοι σύμβουλοι κοινότητας σε αλφαβητική σειρά επωνύμου)

5. Δήλωση υποψηφιότητας προέδρων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων

Όπως έχει αναφερθεί ήδη, η εκλογή των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίους (300) κατοίκους γίνεται αποκλειστικά με ενιαίο ψηφοδέλτιο, στο οποίο αναγράφονται όλοι οι μεμονωμένοι υποψήφιοι. Επομένως, καθίσταται σαφές ότι **για την ανάδειξη των προέδρων κοινοτήτων δεν είναι επιτρεπτή η κατάρτιση συνδυασμών.**

Υπογραμμίζεται ότι κανένας υποψήφιος πρόεδρος κοινότητας δεν επιτρέπεται να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μιας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.¹⁷⁵

Εύλογο είναι ότι, ο κανόνας της υποχρεωτικής ποσόστωσης δεν επηρεάζει τη σύνθεση του ενιαίου ψηφοδελτίου που σχηματίζεται για την εκλογή προέδρων κοινοτήτων με πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, καθώς στην προκειμένη περίπτωση το ψηφοδέλτιο περιλαμβάνει μεμονωμένους υποψήφιους και όχι συνδυασμούς.

Πιο αναλυτικά:

---

175 Άρθρο 18B, παρ. 5 του ν.3852/2010

Η υποψηφιότητα κάθε ενδιαφερομένου κατατίθεται με γραπτή δήλωση, στην οποία, εκτός από το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου αναγράφεται και η κοινότητα την οποία αφορά η υποψηφιότητα. Στην ανωτέρω δήλωση επισυνάπτονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά, με τη μόνη διαφορά ότι ο υποψήφιος πρόεδρος της κοινότητας παραλείπει στην υπεύθυνη δήλωση το σκέλος της αποδοχής της υποψηφιότητας για το συγκεκριμένο αξίωμα.

Κάθε υποψήφιος/υποψήφια, εφόσον είναι έγγαμος/έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς, και το επώνυμο του/της συζύγου ή συμβιούντος. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «*σύζυγος*» ή, συντετμημένα, «*συζ.*»¹⁷⁶ ή αν γίνει χρήση μόνο του επωνύμου του συμβιούντος, αντί του πατρωνύμου, τίθεται το όνομα του συμβιούντος, με την ένδειξη «*συμβ.*». Επίσης, οι γυναίκες υποψήφιες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά.

Σε ό,τι αφορά τα ονόματα των υποψηφίων, επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση, καθότι είναι δυνατό με αυτό να είναι ευρύτερα γνωστός ο υποψήφιος.¹⁷⁷

Η επίδοση ή η παράδοση της δήλωσης υποψηφιότητας για το αξίωμα του προέδρου της κοινότητας πραγματοποιείται έως είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας, δηλαδή το αργότερο μέχρι και την **12^η ώρα βραδινή της 5^{ης} Μαΐου 2019.**¹⁷⁸

6. Δικαιολογητικά υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μόνιμων κατοίκων και υποψηφίων προέδρων κοινότητας με πληθυσμό έως 300 μόνιμων κατοίκων

Όπως αναφέρθηκε ήδη, κάθε συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι του συνδυασμού. Στην ανωτέρω δήλωση επισυνάπτονται **για κάθε έναν** αναγραφόμενο υποψήφιο τα ακόλουθα δικαιολογητικά (τα ίδια δικαιολογητικά καταθέτει και ο **κάθε** υποψήφιος πρόεδρος κοινότητας με πληθυσμό έως και 300 μόνιμους κατοίκους):¹⁷⁹

- **Για τους Έλληνες πολίτες**

---

176 Άρθρο 18, παρ. 6, σε συνδυασμό με το άρθρο 18Α, παρ. 4β του ν.3852/2010

177 Άρθρο 18, παρ. 6, σε συνδυασμό με το άρθρο 18Α, παρ. 4β του ν.3852/2010. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική, πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία.

178 Άρθρο 18Α παρ. 8 του ν. 3852/2010

179 Άρθρο 18Α, παρ. 6 του ν.3852/2010

α) **Πιστοποιητικό γέννησης**, στο οποίο βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου, όπου θέτει υποψηφιότητα, ή **πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης** του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο αναγράφεται ο υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή). Τα ανωτέρω πιστοποιητικά είναι αυτά που διατίθενται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα «Μητρώο Πολιτών» και, σύμφωνα με τη διάταξη του νόμου, απαιτείται η προσκόμιση ή του πιστοποιητικού «Γέννησης» ή του πιστοποιητικού της «Οικογενειακής Κατάστασης Μεταδημότευσης», όπως αυτά παρατίθενται στο Παράρτημα της παρούσας εγκυκλίου.¹⁸⁰ Στα δύο αυτά πιστοποιητικά μπορεί να αναγράφεται ότι χορηγούνται: «Για κάθε νόμιμη χρήση» ή «Για υποβολή υποψηφιότητας στις δημοτικές εκλογές».

β) **Υπεύθυνη δήλωση**¹⁸¹ με την οποία θα δηλώνεται

i) ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα, (η συγκεκριμένη δήλωση δεν απαιτείται για τους υποψήφιους προέδρους κοινότητας με πληθυσμός έως και 300 κατοίκους)

ii) ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και

iii) ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010.

Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.¹⁸²

γ) **Αποδεικτικό είσπραξης ΔΟΥ ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο** από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας έχει καταθέσει υπέρ δημοσίου το ποσό των δέκα (10) ευρώ.¹⁸³

---

180 Επίσης τα πιστοποιητικά αυτά μπορούν να ανευρεθούν στη διαδρομή: http://www.ypes.gr/el/Ministry/Actions/astikhs_dhmotikhs_katastashes/OPS-MP/pistopoiitika-dhmotologiou/Pist-Dimot/

181 Στο [Παράρτημα](#) παρατίθεται υπόδειγμα υπεύθυνης δήλωσης.

182 Σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 22 του ν.1599/1986 (Α' 75), όπως αυτή αντικαταστάθηκε από την παρ. 13 του άρθρου 2 του ν.2479/1997, όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Σε περίπτωση ανάκλησης της υπεύθυνης δήλωσής του εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 227 του Ποινικού Κώδικα. Η υπεύθυνη δήλωση, μετά τη σχετική πράξη νομοθετικού περιεχομένου (ΦΕΚ 288 Α' /21-12-2001), συντάσσεται σε απλό φύλλο χαρτί και διατίθεται δωρεάν.

183 Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολου τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του συμβούλου κοινότητας [κωδικός τύπου: 1370]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του πρόεδρου κοινότητας έως 300 κατοίκους [κωδικός τύπου 1374]

Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολου τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημάρχου [κωδικός τύπου: 1369]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημοτικού συμβούλου [κωδικός τύπου:

• Για τους πολίτες των 27 λοιπών κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁸⁴

α) **Βεβαίωση εγγραφής** (πιστοποιητικό) στον ειδικό εκλογικό κατάλογο πολιτών Ευρωπαϊκής Ένωσης του δήμου όπου είναι εγγεγραμμένος και στον οποίο θέτει υποψηφιότητα,

β) **Αποδεικτικό εισπραξής ΔΟΥ ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο** από το οποίο προκύπτει κάθε υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας έχει καταθέσει υπέρ δημοσίου το ποσό των δέκα (10) ευρώ,¹⁸⁵

γ) **Υπεύθυνη δήλωση**¹⁸⁶ με την οποία κάθε υποψήφιος θα δηλώνει:

i) την ιθαγένεια και τη διεύθυνση κατοικίας του στην ελληνική επικράτεια,

ii) τον εκλογικό κατάλογο του δήμου ή της κοινότητας ή περιφέρειας ή εκλογικού διαμερίσματος ή ενορίας, όπου ήταν εγγεγραμμένος τελευταία στο κράτος μέλος καταγωγής του,

iii) ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής,

iv) ότι στο κράτος-μέλος καταγωγής τους δεν εξέπese του δικαιώματος του εκλέγεσθαι,

v) ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010,

vi) ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για συγκεκριμένο αξίωμα,

vii) ότι δεν είναι υποψήφιος για τις δημοτικές εκλογές στην Ελλάδα σε άλλο δήμο ή κοινότητα ούτε σε άλλο συνδυασμό του ίδιου δήμου ή κοινότητας

viii) ότι δεν έχει ανάλογη ιδιότητα σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επιφέρει το ασυμβίβαστο για τους Έλληνες πολίτες και

ix) την ημερομηνία από την οποία είναι υπήκοος του κράτους-μέλους.

δ) Επικυρωμένο¹⁸⁷ **φωτοαντίγραφο** ισχύοντος **αποδεικτικού ταυτότητας** (αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου).

Όπως αναφέρθηκε ήδη, η δήλωση του συνδυασμού καταρτίζεται γραπτώς και εν συνεχεία επιδίδεται στον Πρόεδρο του οικείου Πολυμελούς Πρωτοδικείου.

Η υποβολή της δήλωσης στον Πρόεδρο Πρωτοδικών μπορεί να λάβει χώρα:

1371]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του πρόεδρου κοινότητας έως 300 κατοίκους [κωδικός τύπου 1374]

184 Άρθρο 3, παρ. 12 του π.δ.133/1997

185 Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολου τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του συμβούλου κοινότητας [κωδικός τύπου: 1370]

186 Στο [Παράρτημα](#) παρατίθεται υπόδειγμα της υπεύθυνης δήλωσης

187 Βλ. την υπ' αριθμ. 381/2002 Γν ΝΣΚ, σύμφωνα με την οποία οι υπηρεσίες μπορούν να παράγουν φωτοαντίγραφο του διαβατηρίου που τους προσκομίζει ο ενδιαφερόμενος, θέτοντας το επικυρωμένο στον οικείο φάκελο της υπόθεσης, ως απαιτούμενο από το νόμο δικαιολογητικό για την έκδοση διοικητικής πράξης, χωρίς τη δυνατότητα το επικυρωθέν φωτοαντίγραφο να το παραλάβει ο ενδιαφερόμενος και να το προσκομίσει για κάποια άλλη νόμιμη χρήση.

- είτε με **παράδοση με απόδειξη** από υποψήφιο σύμβουλο της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού,
- είτε με **επίδοση** από με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία υποψηφίου συμβούλου της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού.

Η επίδοση ή η παράδοση πραγματοποιείται έως είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας, δηλαδή το αργότερο μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**.¹⁸⁸

Συμπληρωματική δήλωση συνδυασμού κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των 300 επιτρέπεται προκειμένου να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό υποψηφίων συμβούλων κοινότητας. Η υποβολή της συμπληρωματικής δήλωσης δύναται να λάβει χώρα μέχρι τη λήξη της 20ήμερης προθεσμίας που απαιτείται για την επίδοση ή παράδοση της δήλωσης του συνδυασμού στο αρμόδιο δικαστήριο, δηλ. μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**. Σε αυτή την περίπτωση, η δήλωση υποβάλλεται αυτοπροσώπως από οποιονδήποτε υποψήφιο¹⁸⁹ ή επιδίδεται στον Πρόεδρο Πρωτοδικών από δικαστική επιμελητή, κατόπιν παραγγελίας του υποψηφίου. Στη δήλωση, σε κάθε περίπτωση, επισυνάπτεται το σύνολο των στοιχείων που αναγράφονται στην παρούσα ενότητα.

7. Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν

Στην περίπτωση παραίτησης ή θανάτου υποψηφίου συμβούλου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, δεν πραγματοποιείται αναπλήρωση, εκτός και αν η παραίτηση ή ο θάνατος λάβει χώρα πριν από την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης των συνδυασμών (μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**), οπότε μπορούν να τύχουν εφαρμογής οι διατάξεις περί υποβολής συμπληρωματικής δήλωσης.¹⁹⁰ Σε διαφορετική περίπτωση, εάν δηλαδή η παραίτηση ή ο θάνατος λάβει χώρα μετά την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης των συνδυασμών, δεν είναι δυνατή η προσθήκη νέου υποψηφίου προς αναπλήρωση του παραιτηθέντος ή θανόντος με τον συνδυασμό να θεωρείται νόμιμος και να ανακηρύσσεται, ακόμα και αν περιέχει αριθμό υποψηφίων συμβούλων μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, περιλαμβανομένων και των υποχρεωτικών ποσοστώσεων ανά φύλο.¹⁹¹

Επισημαίνεται ότι σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω, η παραίτηση υποψηφίου δύναται να λάβει χώρα τόσο κατά το χρονικό διάστημα μετά την ανακήρυξη του συνδυασμού του¹⁹² (**13^η Μαΐου 2019**) και μέχρι την όγδοη ημέρα πριν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας (**18^η Μαΐου 2019**), όσο και για το διάστημα που

188 Άρθρο 18Α, παρ. 8 του ν.3852/2010

189 Άρθρο 18Α, παρ. 8 του ν.3852/2010

190 Προκειμένου να συμπληρωθεί η δήλωση συνδυασμού σε επίπεδο δήμου τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 18, παρ. 10, εδ. β' του ν.3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 14 του ν.4555/2018, ενώ προκειμένου να συμπληρωθεί η δήλωση συνδυασμού σε επίπεδο κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 18Α, παρ. 8, εδ. β' και γ' του ν.3852/2010, όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 16, του ν.4555/2018

191 Άρθρο 21, παρ. 4 του ν.3852/2010

192 Ή την ανακήρυξή του ως υποψηφίου, στην περίπτωση του υποψηφίου προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων.

μεσολαβεί μεταξύ της κατάθεσης της δήλωσης του συνδυασμού (**5η Μαΐου 2019**) και μέχρι την ανακήρυξη αυτού (**12^η Μαΐου 2019**). Στην τελευταία περίπτωση, αν και τυπικά πρόκειται περί ανάκλησης της δήλωσης υποψηφιότητας, εντούτοις η δήλωση αυτή έχει ισοδύναμο αποτέλεσμα με την παραίτηση, δοθέντος ότι στις διατάξεις του άρθρου 18 του ν.3852/2010 δεν ορίζεται η δήλωση υποψηφιότητας ως ανέκκλητη.

Επαναλαμβάνεται ότι σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21, παρ. 4 του ν.3852/2010 θεωρείται νόμιμος και συνεπώς ανακηρύσσεται ο συνδυασμός που περιέχει αριθμό υποψηφίων μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, σύμφωνα με τα ανωτέρω.

Η δήλωση συμπλήρωσης υποβάλλεται με τον ίδιο τρόπο και διαδικασία με την υποβολή της δήλωσης κατάρτισης του συνδυασμού και επισυνάπτονται, σε αυτή τα στοιχεία που αναγράφονται στο άρθρο 18Α, παρ. 6 του ν.3852/2010, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο.

Εάν υποψήφιος πρόεδρος κοινότητας με πληθυσμό έως και 300 κατοίκους παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του δεν αντικαθίσταται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ

1. Ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων

Η ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων και των μεμονωμένων υποψηφίων προέδρων κοινοτήτων με πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων έχει ανατεθεί στα πολιτικά δικαστήρια, ως αρμοδιότητα διοικητικής φύσης, σύμφωνα με το άρθρο 94, παρ. 4 του Συντάγματος.¹⁹³ Υπογραμμίζεται ότι, όπως έχει ήδη κριθεί,¹⁹⁴ η ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων δημάρχων, δημοτικών συμβούλων κλπ. από δικαστικό όργανο (πολιτικό δικαστήριο) είναι πράξη με την οποία ασκείται πράγματι διοικητική λειτουργία υπό τον τύπο δικαστικής απόφασης. Επομένως, και εφόσον η απόφαση περί ανακήρυξης των υποψηφίων συνδυασμών κλπ. έχει το χαρακτήρα διοικητικής πράξης, η πράξη αυτή μπορεί, μέχρι τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών, να ανακληθεί, να μεταρρυθμιστεί ή να διορθωθεί από το πολιτικό δικαστήριο, αν προκύψουν νέα πραγματικά περιστατικά ή μεταβληθούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες εκδόθηκε, όπως προβλέπεται στο άρθρο 758, παρ. 1 εδ. α΄ ΚΠολΔ.¹⁹⁵

Η ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων για τις δημοτικές εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019** γίνεται από το Πρωτοδικείο σε δημόσια συνεδρίαση, στο οποίο υποβλήθηκαν οι δηλώσεις των συνδυασμών, τη δέκατη πέμπτη ημέρα πριν από την ψηφοφορία, δηλαδή μέχρι την 12^η ώρα βραδινή της **11^{ης} Μαΐου 2019**.

Για την ανακήρυξη συνδυασμών υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων το οικείο Πρωτοδικείο εξετάζει:

1. αν η δήλωση υποβλήθηκε εμπρόθεσμα, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων αντικατάστασης υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν,¹⁹⁶
2. αν στο συνδυασμό περιλαμβάνονται υποψήφιοι για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών του οικείου δήμου,
3. αν ο αριθμός των αναγραφόμενων στη δήλωση υποψηφίων είναι μικρότερος από το προβλεπόμενο ελάχιστο όριο,
4. αν τηρείται η υποχρεωτική, κατ' ελάχιστον, στο 40% ανά φύλο, ποσόστωση στο σύνολο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων,
5. αν το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού είναι έγκυρα,¹⁹⁷
6. αν με τη δήλωση του συνδυασμού προσκομίζονται για κάθε υποψήφιο τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.¹⁹⁸ Κάθε υποψήφιος για τον οποίο δεν

---

193 Άρθρο 20 του ν.3852/2010

194 ΣτΕ 2123/2011, 2715/2000

195 ΣτΕ 3745/2014

196 Άρθρο 21 του ν.3852/2010

197 Με βάση τους περιορισμούς του άρθρου 18, παρ. 7 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4555/2018 «Απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή ως έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 927/1979 (Α' 139). Αν γίνουν περισσότερες δηλώσεις με το ίδιο όνομα ή έμβλημα από υποψηφίους συνδυασμούς για την ανάδειξη δημοτικών αρχών του ίδιου δήμου, δικαίωμα χρήσης έχει όποιος το έχει δηλώσει πρώτος».

προσκομίζονται τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του άρθρου 18, παρ. 5 του ν.3852/2010 δικαιολογητικά δεν ανακηρύσσεται.

Σε περίπτωση που το αρμόδιο Πρωτοδικείο, εξετάζοντας τα ανωτέρω, διαπιστώσει παραβίαση των σχετικών διατάξεων από συγκεκριμένο συνδυασμό που δηλώθηκε δεν προχωρά στην ανακήρυξη του, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 18, παρ. 9 του ν.3852/10, καθώς η δήλωσή του θεωρείται अपαράδεκτη.

Υπογραμμίζεται ότι:

- Ειδικά όσον αφορά το έμβλημα του δηλωθέντα συνδυασμού, αν διαπιστωθεί από το αρμόδιο Πρωτοδικείο ότι το προτεινόμενο έμβλημα παραβιάζει τους προβλεπόμενους περιορισμούς¹⁹⁹ ο συνδυασμός ανακηρύσσεται μόνο με το όνομά του και χωρίς έμβλημα.
- Απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, δύνανται να διορθωθούν αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφόσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα στοιχεία.²⁰⁰
- Κανένας υποψήφιος δε μπορεί να συμμετέχει σε περισσότερους του ενός συνδυασμούς ή να είναι υποψήφιος σε περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.

2. Ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων

Τα ίδια στοιχεία που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα²⁰¹ εξετάζει αντίστοιχα το αρμόδιο Πρωτοδικείο και για την ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων.²⁰²

Επαναλαμβάνεται ότι είναι δυνατό να κατατεθούν συνδυασμοί με το ίδιο όνομα και το ίδιο έμβλημα σε περισσότερες της μίας κοινότητες του ίδιου δήμου, εφόσον αυτά ταυτίζονται με το όνομα και το έμβλημα του συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου. Στην ανωτέρω περίπτωση, εάν ο συνδυασμός δεν ανακηρυχθεί σε μία ή περισσότερες κοινότητες, αυτό δεν επάγεται την ακυρότητα ολόκληρου του συνδυασμού. Αντίθετα, ο συνδυασμός ανακηρύσσεται από το αρμόδιο Πρωτοδικείο στις κοινότητες που έχει δηλωθεί νομοτύπως.

3. Ανακήρυξη υποψηφίων προέδρων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και 300 κατοίκων

Το Πρωτοδικείο, προκειμένου να προβεί στην ανακήρυξη των υποψηφίων προέδρων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, εξετάζει για εκάστη μεμονωμένη δήλωση υποψηφιότητας:

---

198 Όπως αυτά προβλέπονται στο άρθρο 18, παρ. 5 του ν.3852/2010

199 Άρθρο 18, παρ. 7 του ν.3852/2010

200 Άρθρο 18, παρ. 8, εδ. β' του ν.3852/2010

201 Με εξαίρεση τα στοιχεία της την περ. 2

202 Άρθρο 18Α, παρ. 9 του ν.3852/2010

1. αν υποβλήθηκε εμπρόθεσμα
2. αν έχουν συνυποβληθεί τα απαραίτητα δικαιολογητικά,²⁰³
3. αν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία που ορίζει το άρθρο 18B, παρ. 1 εδ. β' του ν.3852/2010, ήτοι το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου.

Σε περίπτωση που τα σημεία 1, 2 και 3 πληρούνται, το Πρωτοδικείο ανακηρύσσει τον υποψήφιο και εγκρίνει την συμπερίληψη του ονόματός του στο ενιαίο ψηφοδέλτιο που καταρτίζεται για τις ανάγκες διεξαγωγής της εκλογικής διαδικασίας. Διαφορετικά, η δήλωση του υποψηφίου είναι απαράδεκτη και, συνεπώς, ο τελευταίος δεν ανακηρύσσεται.

Επισημαίνεται ότι, και στην περίπτωση αυτή, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου μπορούν να διορθωθούν αυτεπαγγέλτως από το Πρωτοδικείο, εφόσον τα ορθά στοιχεία προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα δικαιολογητικά που συνυποβάλλονται με τη δήλωση υποψηφιότητας.

4. Κοινοποίηση

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας που περιγράφηκε στην προηγούμενη ενότητα, τα Πρωτοδικεία κοινοποιούν αμέσως τις αποφάσεις με τις οποίες ανακηρύχθηκαν οι αναφερόμενοι σε αυτές υποψήφιοι συνδυασμών και οι μεμονωμένοι υποψήφιοι πρόεδροι κοινοτήτων με πληθυσμό έως και 300 κατοίκους στους οικείους Περιφερειάρχες.

Ακολούθως, οι περιφερειάρχες θεωρούν και αποστέλλουν αμέσως σε κάθε δήμο πίνακα των συνδυασμών και των υποψηφίων που έχουν ανακηρυχθεί, προκειμένου οι οικείοι δήμαρχοι να καταρτίσουν το πρόγραμμα εκλογής.

Σε περίπτωση αντικατάστασης υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν μετά την **11^η Μαΐου 2019**, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφηκε ανωτέρω, το αρμόδιο Πρωτοδικείο κοινοποιεί αμέσως τη μεταβολή αυτή στον αντιπεριφερειάρχη της οικείας περιφερειακής ενότητας ή στην Περιφερειάρχη Αττικής αναφορικά με τους δήμους της χωρικής της αρμοδιότητας, και αυτός/αυτή στον οικείο δήμο για την έκδοση και δημοσίευση συμπληρωματικού προγράμματος εκλογής.

Οι περιφερειάρχες οφείλουν να γνωστοποιήσουν άμεσα στο Υπουργείο Εσωτερικών (Διεύθυνση Εκλογών), μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (info@ypes.gr) ή με τηλεομοιοτυπία (fax), την ονομασία κάθε συνδυασμού που έχει ανακηρυχθεί, καθώς και το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο όλων των υποψηφίων δημάρχων της περιφέρειάς τους.

5. Πρόγραμμα εκλογής

Ο δήμαρχος εκδίδει και δημοσιεύει, με τοιχοκόλληση, σε όλες τις συνοικίες, σε όλα τα χωριά και τους οικισμούς του δήμου και αναρτά στην ιστοσελίδα του δήμου, τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, πρόγραμμα που αναφέρει ακριβώς την ημέρα της ψηφοφορίας, τις ώρες που αρχίζει και τελειώνει, τον τόπο και το

---

203 Άρθρο 18B, παρ. 2 του ν.3852/2010

κατάστημα της ψηφοφορίας, τις έδρες για τις οποίες γίνεται η εκλογή και τους συνδυασμούς μαζί με τα ονόματα των υποψηφίων, που συγκροτούν κάθε συνδυασμό ή τα ενιαία ψηφοδέλτια μεμονωμένων υποψηφιοτήτων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, όπως έχουν ανακηρυχθεί από το οικείο δικαστήριο.

6. Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων που ανακηρύχθηκαν

Κάθε συνδυασμός και κάθε υποψήφιος δικαιούται να ορίσει έναν (1) αντιπρόσωπο και έως δύο (2) αναπληρωτές του σε κάθε εκλογικό τμήμα, με γραπτή δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Με την ίδια δήλωση δύναται να οριστεί, επίσης γενικός αντιπρόσωπος και έως δύο (2) αναπληρωτές του για ορισμένο αριθμό εκλογικών τμημάτων.²⁰⁴

Επιπλέον, κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίζει πληρεξούσιο με συμβολαιογραφική δήλωση του υποψήφiou δημάρχου.²⁰⁵ Ο πληρεξούσιος ενεργεί για λογαριασμό του συνδυασμού οτιδήποτε μπορεί να ενεργήσει, σύμφωνα με τη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών, ο υποψήφιος δήμαρχος κατά τη διεξαγωγή της εκλογής.

Δεν μπορούν να διοριστούν γενικοί αντιπρόσωποι, αντιπρόσωποι, αναπληρωτές ή πληρεξούσιοι συνδυασμών:

- ο εν ενεργεία δήμαρχος,
- οι εν ενεργεία αντιδήμαρχοι,
- όποιοι έχουν στερηθεί του δικαιώματος του εκλέγειν,
- όσοι δεν έχουν το δικαίωμα του «εκλέγεσθαι».

Οι υποψήφιοι, οι γενικοί αντιπρόσωποι, οι αντιπρόσωποι των συνδυασμών και οι αναπληρωτές τους έχουν δικαίωμα να είναι παρόντες καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας της εκλογής, ώσπου να σφραγιστούν οι σάκοι, καθώς και να υποβάλλουν κάθε είδους παρατηρήσεις και ενστάσεις.

7. Υποχρεώσεις υπηρεσιών

A. Δήμοι

Με ευθύνη των Δημάρχων το Σάββατο 4²⁰⁶ και την Κυριακή 5²⁰⁷ Μαΐου 2019 και μέχρι τη 12^η βραδυνή, τα δημαρχεία και οι υπηρεσίες που εμπλέκονται στην εκλογική διαδικασία (ληξιαρχεία, μητρώα αρρένων, δημοτολόγια και ΚΕΠ) θα παραμείνουν

---

204 Άρθρο 22, παρ. 1 ν.3852/20108

205 Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος αποβιώσει ή παραιτηθεί, χωρίς να έχει αντικατασταθεί, ο διορισμός των αντιπροσώπων και του πληρεξουσίου γίνεται με δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του οικείου συνδυασμού που έχουν ανακηρυχθεί (άρθρο 22, παρ. 3 του ν.3852/2010)

206 Κατά την οποία λήγει η προθεσμία για τη μεταδημότευση, χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των παρ. 7 και 8 του άρθρου 15 του ΚΔΚ (άρθρο 10, παρ. 5 του ν.3852/2010)

207 Κατά την οποία λήγει η προθεσμία των είκοσι ημερών πριν από την ψηφοφορία για την επίδοση στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου της Δήλωσης Κατάρτισης του Συνδυασμού και δήλωσης υποψηφιότητας προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως 300 κατοίκων (άρθρα 18, παρ. 10, 18 Α παρ. 8, 18 Β παρ. 4 του ν.3852/2010)

ανοικτά για την απρόσκοπτη χορήγηση των απαραίτητων δικαιολογητικών προς όλους τους υποψηφίους.

Οι υπηρεσίες των δήμων καλούνται, επίσης, να διευκολύνουν κατά το δυνατόν τους υποψηφίους κατά τις ακόλουθες ημερομηνίες:

- Το Σάββατο 18 Μαΐου 2019, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία υποβολής παραίτησης υποψηφίου,²⁰⁸
- Την Παρασκευή 24 Μαΐου 2019, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία δήλωσης αντικατάστασης παραιτηθέντος ή αποβιώσαντος υποψηφίου δημάρχου,²⁰⁹
- Την Παρασκευή 31 Μαΐου 2019, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία επίδοσης στο Πρωτοδικείο της δήλωσης νέου υποψηφίου δημάρχου, σε αντικατάσταση αυτού που παραιτήθηκε ή απεβίωσε.²¹⁰

B. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις – Πρωτοδικεία - ΔΟΥ

Οι Συντονιστές των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας οφείλουν να μεριμνήσουν, ώστε τα Πρωτοδικεία της οικείας περιφέρειας να παραμείνουν ανοικτά από το πρωί μέχρι την 24^η ώρα κατά τις ακόλουθες ημερομηνίες:

1. **Κυριακή 5 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία των είκοσι ημερών πριν από την ψηφοφορία για την επίδοση στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου της Δήλωσης Κατάρτισης του συνδυασμού²¹¹

2. **Σάββατο 11 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία ενεργείται η ανακήρυξη των συνδυασμών από το Πρωτοδικείο²¹²

3. **Σάββατο 18 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία μπορεί να υποβληθεί παραίτηση υποψηφίου²¹³

4. Την **Παρασκευή 24 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία δήλωσης αντικατάστασης παραιτηθέντος ή αποβιώσαντος υποψηφίου δημάρχου

5. **Πέμπτη 30 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία επίδοσης στο αρμόδιο δικαστήριο της, τυχόν, δήλωσης παραίτησης από την υποψηφιότητα σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας²¹⁴

6. **Παρασκευή 31 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία επίδοσης στο Πρωτοδικείο της δήλωσης νέου υποψηφίου Δημάρχου, σε αντικατάσταση αυτού που παραιτήθηκε ή απεβίωσε²¹⁵

Οι **Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (ΔΟΥ)** της έδρας των Πρωτοδικείων θα πρέπει να παραμείνουν ανοικτές το Σάββατο 4 και την Κυριακή 5 Μαΐου 2019, την Παρασκευή 24 Μαΐου 2019 και την Παρασκευή 31 Μαΐου 2019 μέχρι την 24^η ώρα.

---

208 Άρθρο 21, παρ. 1 και 3 του ν.3852/2010

209 Άρθρο 21, παρ. 2 του ν.3852/2010

210 Άρθρο 35, παρ. 4 και άρθρο 141, παρ. 4 του ν.3852/2010

211 Άρθρο 18, παρ. 10 του ν.3852/2010

212 Με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, άρθρο 20, παρ. 1 του ν.3852/2010

213 Άρθρο 21, παρ. 1 του ν.3852/2010

214 Άρθρο 35, παρ. 1 του ν.3852/2010

215 Άρθρο 35, παρ. 4 του ν.3852/2010

Επίσης, οι αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να εξυπηρετούν τους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι προτίθενται να ασκήσουν ένσταση κατά τις διατάξεις του άρθρου 48 του ν.3852/2010, καθ' όλη τη διάρκεια της προθεσμίας των επτά (7) ημερών, η οποία αρχίζει από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός του δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, σύμφωνα με το άρθρο 44 του ίδιου νόμου. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να μείνουν ανοικτές μέχρι τη 24^η ώρα της τελευταίας μέρας της προθεσμίας αυτής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ

1. Γενικά

Τα ψηφοδέλτια κατασκευάζονται από λευκό χαρτί, ενώ η εκτύπωση των εντύπων ψηφοδελτίων πρέπει να είναι με μαύρη απόχρωση.²¹⁶

Η γραμματοσειρά, η απόσταση μεταξύ των ονομάτων και το βάρος του ψηφοδελτίου δεν ορίζονται και συνεπώς εναπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια του συνδυασμού. Η αναγραφή των ονομάτων, επωνύμων και πατρωνύμων υποψηφίων μπορεί να γίνει με κεφαλαία ή μικρά γράμματα. Τα ονόματα, επώνυμα και πατρώνυμα των υποψηφίων, που αναγράφονται με λατινικούς χαρακτήρες, τίθενται στο ψηφοδέλτιο με τη σειρά που ανακηρύχθηκαν από το αρμόδιο δικαστήριο.

Η μορφή και οι διαστάσεις των ψηφοδελτίων ορίζονται στην υπ' αριθμ. 23002/29.3.2019 ([Β' 1095](#)) ([ΑΔΑ: 6Β38465ΧΘ7-6ΥΘ](#)) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

Τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκτυπώνονται με μέριμνα του οικείου συνδυασμού, ενώ τα ψηφοδέλτια για τις εκλογές των κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, καταρτίζονται και εκτυπώνονται με ευθύνη του οικείου δημάρχου και με πιστώσεις του δήμου. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση ανακήρυξης αριθμού υποψηφίων προέδρων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και 300 κατοίκους που δεν καθιστούν δυνατή την εγγραφή τους σε ένα ψηφοδέλτιο μπορεί να συνεχιστεί κατ' αλφαβητική σειρά η αναγραφή των υπολοίπων σε επόμενο ψηφοδέλτιο, το οποίο έχει τις ίδιες διαστάσεις.

Οι συνδυασμοί οφείλουν να παραδώσουν, με απόδειξη, στο δήμαρχο του οικείου δήμου, οκτώ (8) τουλάχιστον μέρες πριν από την ψηφοφορία, δηλαδή έως το **Σάββατο 18 Μαΐου 2019**, και τρεις (3) μέρες πριν την ημέρα επαναληπτικής ψηφοφορίας, δηλαδή έως την **Πέμπτη 30 Μαΐου 2019**, αριθμό ψηφοδελτίων προσαυξημένο κατά είκοσι τοις εκατό (20%) του αριθμού των εκλογέων.²¹⁷

2. Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων

Στο επάνω μέρος του ψηφοδελτίου σημειώνονται το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, όπως αναγράφονται στην απόφαση ανακήρυξης. Συνεπώς, η χρησιμοποίηση εμβλήματος δεν είναι υποχρεωτική.

Εν συνεχεία, διακρίνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, στο ψηφοδέλτιο που εκτυπώνει ο συνδυασμός, μετά το τυχόν έμβλημα και την ονομασία του συνδυασμού αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

---

216 Άρθρο 24 ν. 3852/2010

217 Άρθρο 23 ν. 4555/2018

αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου,

αβ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Μέχρι τρεις (3) σταυρούς)»,

αγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, με αλφαβητική σειρά.

Τα Υποδείγματα των ψηφοδελτίων που ακολουθούν αναγράφηκαν προς διευκόλυνση των συνδυασμών. Οποιαδήποτε διαφοροποίηση δεν αποτελεί λόγο ακυρότητας των ψηφοδελτίων που θα εκτυπωθούν από τους συνδυασμούς. Οι λόγοι ακυρότητας αυτών αναγράφονται στο οικείο κεφάλαιο της παρούσας εγκυκλίου.

Ψηφοδέλτιο για το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Θάσου

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: 14Χ46 εκατοστά του μέτρου περίπου

ΕΜΒΛΗΜΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ του ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
(υποψήφια Δήμαρχος)

(Μέχρι τρεις (3) σταυρούς)

ΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ του ΑΓΓΕΛΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΘΩΜΑ ΘΩΜΑΣ του ΘΩΜΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΛΟΥΚΑ ΛΟΥΚΑΣ του ΛΟΥΚΑ

ΜΙΧΑΗΛ ΜΙΧΑΗΛΣ του ΜΙΧΑΗΛ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑΣ του ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ

ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΤΡΟΣ του ΠΕΤΡΟΥ

ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΣΩΤΗΡΗΣ του ΣΩΤΗΡΗ

ΤΡΥΦΩΝ ΤΡΥΦΩΝΑ του ΤΡΥΦΩΝΑ

ΦΩΤΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ του ΦΩΤΗ

....

....

β) Σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, κάθε συνδυασμός εκτυπώνει ιδιαίτερο ψηφοδέλτιο για τα εκλογικά τμήματα της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας, μετά το τυχόν έμβλημα και την ονομασία του, αναγράφονται κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

βα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου,

ββ. η φράση «Υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι» ακολουθούμενη από την ονομασία της εκλογικής περιφέρειας,

βγ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Μέχρι τρεις (3) σταυρούς)» ή εάν η εκλογική περιφέρεια εκλέγει μέχρι 3 συμβούλους, τη φράση, εντός παρένθεσης, «Μέχρι έναν σταυρό»,

βδ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, με αλφαβητική σειρά, της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας,

βε. η φράση «Υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι λοιπών εκλογικών περιφερειών»

βστ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Μέχρι έναν (1) σταυρό)»,

βζ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων, με αλφαβητική σειρά, όλων των υπόλοιπων εκλογικών περιφερειών και, εντός παρενθέσεως, την εκλογική περιφέρεια στην οποία είναι υποψήφιοι.

Ψηφοδέλτιο για το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Νέστου
Νομού Καβάλας, το οποίο θα εκτυπωθεί για τα εκλογικά τμήματα της Κοινότητας
Αγιάσματος της Δημοτικής Ενότητας Κεραμωτής

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: 14X46 εκατοστά του μέτρου περίπου

ΕΜΒΛΗΜΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ του ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
(υποψήφια Δήμαρχος)

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι Εκλογικής Περιφέρειας Κεραμωτής
(Μέχρι τρεις (3) σταυρούς)

ΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ του ΑΓΓΕΛΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΘΩΜΑ ΘΩΜΑΣ του ΘΩΜΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι Λοιπών Εκλογικών Περιφερειών
(Μέχρι έναν (1) σταυρό)

ΛΟΥΚΑ ΛΟΥΚΑΣ του ΛΟΥΚΑ (ΟΡΕΙΝΟΥ)
ΜΙΧΑΗΛ ΜΙΧΑΗΛΣ του ΜΙΧΑΗΛ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του ΝΙΚΟΛΑΟΥ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑΣ του ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΤΡΟΣ του ΠΕΤΡΟΥ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΣΩΤΗΡΗΣ του ΣΩΤΗΡΗ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΤΡΥΦΩΝ ΤΡΥΦΩΝΑ του ΤΡΥΦΩΝΑ (ΟΡΕΙΝΟΥ)
ΦΩΤΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ του ΦΩΤΗ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)

....

....

γ) Για τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, στο ψηφοδέλτιο, που εκτυπώνει ο συνδυασμός για κάθε κοινότητα, μετά το τυχόν έμβλημα και την ονομασία του, αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

γα. η φράση «Υποψήφιοι σύμβουλοι κοινότητας. του Δήμου..», όπου αναγράφονται το όνομα της οικείας κοινότητας και του δήμου, αντίστοιχα,

γβ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Μέχρι δύο (2) σταυρούς)»,

γγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων της κοινότητας, με αλφαβητική σειρά.

Ψηφοδέλτιο για το Συμβούλιο της Κοινότητας Αγιάσματος,
της Δημοτικής Ενότητας Κεραμωτής του Δήμου Νέστου, Νομού Καβάλας

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: 14X30 εκατοστά του μέτρου περίπου

ΕΜΒΛΗΜΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

Υποψήφιοι Σύμβουλοι Κοινότητας Αγιάσματος του Δήμου Νέστου
(Μέχρι δύο (2) σταυρούς)

ΜΑΡΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ του ΜΑΡΚΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΡΚΟΣ του ΜΙΧΑΗΛ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΟΡΕΣΤΗΣ του ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

ΤΡΥΦΩΝ ΤΡΥΦΩΝΑ του ΤΡΥΦΩΝΑ

ΦΩΤΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ του ΦΩΤΗ

.....

.....

δ) Το ενιαίο ψηφοδέλτιο κάθε κοινότητας έως και τριακοσίων (300) μόνιμων κατοίκων, που εκτυπώνει ο οικείος δήμος, αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

δα. η φράση «Υποψήφιοι Πρόεδροι της Κοινότητας ... του Δήμου...», όπου αναγράφονται το όνομα της οικείας κοινότητας και του οικείου δήμου, αντίστοιχα,

δβ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Έναν (1) σταυρό)»,

δγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων προέδρων της κοινότητας, με αλφαβητική σειρά.

Ψηφοδέλτιο υποψηφίων Προέδρων της Κοινότητας Διποτάμου
του Δήμου Νέστου Νομού Καβάλας

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: 14X30 εκατοστά του μέτρου περίπου

Υποψήφιοι Πρόεδροι της Κοινότητας Διποτάμου του Δήμου Νέστου
(Έναν (1) σταυρό)

ΜΑΡΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ του ΜΑΡΚΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΡΚΟΣ του ΜΙΧΑΗΛ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΟΡΕΣΤΗΣ του ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

.....
.....

Επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- Οι εκλογές διενεργούνται για κάθε κατηγορία εκλογής (δημοτικό συμβούλιο ή συμβούλιο κοινότητας/πρόεδρος κοινότητας), σε ξεχωριστές κάλπες.²¹⁸
- Σε όσους δήμους γίνει επαναληπτική ψηφοφορία την 2α Ιουνίου 2019, τα ψηφοδέλτια που θα χρησιμοποιηθούν κατά την εκλογή αυτή θα είναι τα ίδια με τα ψηφοδέλτια που χρησιμοποιήθηκαν την πρώτη Κυριακή, δηλαδή την 26η Μαΐου 2019.
- Η αναγραφή της ονομασίας του δήμου, στον οποίο ανακηρύσσεται ο συνδυασμός, μετά την αναγραφή του υποψήφιου δημάρχου δεν αποτελεί λόγω ακυρότητας του ψηφοδελτίου.
- Το επώνυμο, όνομα και πατρώνυμο δεν μπορεί να εμφανίζεται συντετμημένο.
- Η παράθεση σε ψηφοδέλτιο δήμου που αποτελείται από εκλογικές περιφέρειες, μετά το ονοματεπώνυμο του υποψηφίου, του ονόματος της εκλογικής περιφέρειας (πχ «Φαιάκων») όπου είναι υποψήφιος, και όχι όλης της φράσης «Εκλογική Περιφέρεια Φαιάκων», δεν αποτελεί λόγω ακυρότητας του ψηφοδελτίου.

3. Σταυροί προτίμησης

Ο εκλογέας εκφράζεται υπέρ των υποψηφίων με σταυρό προτίμησης, ο οποίος σημειώνεται παραπλεύρως του ονόματος του υποψηφίου. Ο σταυρός σημειώνεται με στυλό μαύρης ή κυανής απόχρωσης δίπλα στο ονοματεπώνυμο του κάθε υποψηφίου, είτε δεξιά είτε αριστερά. Σταυρός προτίμησης που σημειώνεται με διαφορετικό τρόπο θεωρείται ότι δεν είναι εγγεγραμμένος²¹⁹ και η εγκυρότητα του ψηφοδελτίου ελέγχεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν.3852/2010.

Στον υποψήφιο δήμαρχο δεν σημειώνεται σταυρός προτίμησης, εάν όμως τεθεί σταυρός το ψηφοδέλτιο δεν ακυρώνεται για το λόγο αυτό.

Κατά την επαναληπτική ψηφοφορία δεν τίθεται σταυρός προτίμησης. Η ύπαρξη όμως σταυρού προτίμησης σε ψηφοδέλτιο δεν συνεπάγεται την ακυρότητα αυτού.

3.1 Σταυροί προτίμησης σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια

Στους δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του σε έναν ή δύο ή τρεις υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους, δηλαδή μπορεί να βάλει μέχρι τρεις σταυρούς προτίμησης.

Αν σε ένα ψηφοδέλτιο σημειωθούν περισσότεροι από τους προβλεπόμενους σταυροί προτίμησης, το ψηφοδέλτιο είναι έγκυρο και λογίζεται υπέρ του συνδυασμού, χωρίς να λαμβάνεται όμως υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης.

---

218 Άρθρα 16 και 17 ν.4555/2018

219 Ο τρόπος, όμως, γραφής του σταυρού που μπορεί να οφείλεται στη σπουδή, την ηλικία, την ελαττωμένη όραση του ψηφοφόρου ή το μέσο που χρησιμοποίησε, δηλαδή, σταυροί έντονοι, άτονοι, κακότεχνοι, μεγαλύτεροι ή μικρότεροι συνήθως δεν συνεπάγονται ακυρότητα της ψήφου. Σε κάθε περίπτωση, όμως, ο ανώμαλος σχηματισμός του σταυρού είναι στην ουσιαστική εκτίμηση του δικαστηρίου αν αποτελεί ή όχι διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει το απόρρητο της ψηφοφορίας (ΑΕΔ 25, 26/1999)

3.2 Σταυροί προτίμησης σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες

Στους δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του:

1.α. σε έναν υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο, όταν η εκλογική του περιφέρεια είναι μονοεδρική, διεδρική ή τριεδρική,

β. σε έναν ή δύο ή τρεις υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους όταν η εκλογική του περιφέρεια έχει περισσότερες από τρεις έδρες ή/και

2. σε έναν υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο οποιασδήποτε άλλης εκλογικής περιφέρειας του οικείου δήμου.

Δηλαδή, ο εκλογέας μπορεί να θέσει έναν ή περισσότερους σταυρούς προτίμησης, ανάλογα με τις έδρες της εκλογικής του περιφέρειας, σε υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο της εκλογικής περιφέρειας, στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι εγγεγραμμένος, και έναν σταυρό προτίμησης σε υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο όλων των άλλων εκλογικών περιφερειών.

3.3 Σταυροί προτίμησης σε υποψήφιους συμβούλους κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Για την εκλογή συμβουλίων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) ή δύο (2) υποψηφίων συμβούλων κοινότητας στις κοινότητες που εκλέγουν πενταμελή, επταμελή, ενδεκαμελή ή δεκαπενταμελή Συμβούλια.

3.4 Σταυροί προτίμησης σε υποψήφιους συμβούλους κοινοτήτων κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Για την εκλογή προέδρων συμβουλίων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) υποψηφίου. Ψηφοδέλτιο το οποίο δεν φέρει κανέναν σταυρό ή φέρει περισσότερους του ενός (1) σταυρούς, θεωρείται άκυρο.²²⁰

---

220 Άρθρο 25, παρ. 5 του ν.4555/2018

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Γενικά

Με τις διατάξεις του ν.4555/2018 καθιερώνεται το εκλογικό σύστημα της «απλής αναλογικής των υπολοίπων» για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών.²²¹ Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, το σύνολο των εδρών του δημοτικού συμβουλίου κατανέμεται αναλογικά μεταξύ όλων των συνδυασμών που έλαβαν μέρος στις εκλογές, κατ' αναλογία της εκλογικής τους δύναμης. Δήμαρχος εκλέγεται ο επικεφαλής του συνδυασμού που έλαβε ποσοστό μεγαλύτερο του 50% (**50% συν μία ψήφο**) των έγκυρων ψηφοδελτίων, είτε κατά τον πρώτο είτε, σε περίπτωση που αυτό απαιτηθεί, κατά τον δεύτερο γύρο.

Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας, **τα αποτελέσματα του δεύτερου γύρου κρίνουν αποκλειστικά το πρόσωπο του δημάρχου**, καθώς το σύνολο των μελών του δημοτικού συμβουλίου (τακτικά και αναπληρωματικά) εκλέγονται αναλογικά από τον πρώτο γύρο, σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης που συγκέντρωσε κάθε υποψήφιος.

Επίσης, προβλέπεται ρητά ότι **έδρα**, με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους, **δικαιούνται να καταλάβουν και οι συνδυασμοί που δεν συγκεντρώνουν τις απαραίτητες για την κάλυψη του εκλογικού μέτρου ψήφους**. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η εκπροσώπηση συνδυασμών που έλαβαν ικανό αριθμό ψήφων σε εκλογικές περιφέρειες, αλλά στο σύνολο του δήμου δεν μπόρεσαν να λάβουν το εκλογικό μέτρο.

---

221 Το κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1 του Συντάγματος δικαίωμα της συμμετοχής του πολίτη στην πολιτική ζωή της Χώρας περιλαμβάνει την δυνατότητά του αφενός μεν να εκλέγει τους αντιπροσώπους του στο Κοινοβούλιο (ενεργητικό εκλογικό δικαίωμα), αφετέρου δε να εκθέτει ο ίδιος υποψηφιότητα αντιπροσώπου (παθητικό εκλογικό δικαίωμα), εφόσον βεβαίως και στις δύο περιπτώσεις συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τα σχετικά άρθρα του Συντάγματος και την λοιπή νομοθεσία. Τα προαναφερθέντα ισχύουν και για την εκλογή των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως (ο.τ.α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, αφού και η εκλογή αυτή ανάγεται στην πολιτική ζωή της Χώρας γενικώς. Εξ άλλου, ο τρόπος εκλογής τόσο των αντιπροσώπων των πολιτών στο Κοινοβούλιο, όσο και των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, στο μέτρο που δεν ρυθμίζεται από το Σύνταγμα, επαφίεται στον κοινό νομοθέτη (άρθρα 51, παράγραφος 3, 54 παράγραφος, 1 και 102, παράγραφος 2 του Συντάγματος), ο οποίος όμως δεν μπορεί να θεσπίσει διατάξεις που αναιρούν ή περιορίζουν υπερμέτρως το εν λόγω δικαίωμα του πολίτη (πρβλ. ΑΕΔ 35/1985, 13/1997). Κατά την ειδικότερη ρύθμιση του τρόπου εκλογής των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως ο κοινός νομοθέτης διαθέτει μεν ευρύ, κατ' αρχήν, περιθώριο εκτιμήσεως για τον καθορισμό, εν όψει των πολιτικών και κοινωνικών συνθηκών που επικρατούν κάθε φορά, του, κατά την κρίση του, πλέον προσφόρου και ενδεδειγμένου για τις συγκεκριμένες περιστάσεις εκλογικού συστήματος, με την επιφύλαξη, πάντως, της τηρήσεως των αρχών της ισότητας του εκλογικού δικαιώματος (άρθρα 4, παράγραφος 1 και 51, παράγραφος 3 του Συντάγματος) και της ευρύτερης δυνατής λαϊκής εκπροσωπήσεως (πρβλ. ΑΕΔ 36/1990), οι οποίες διέπουν επίσης την εκλογή των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, αλλά και της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας (πρβλ. ΑΕΔ 36/1990), με την έννοια ότι οι τιθέμενοι περιορισμοί στο δικαίωμα συμμετοχής του πολίτη στην πολιτική ζωή της Χώρας, δυνάμει των διατάξεων που ρυθμίζουν τον τρόπο αναδείξεως των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, πρέπει να επιδιώκουν σκοπό συνταγματικά θεμιτό και να μην είναι δυσανάλογοι, σε σχέση με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (βλ. ΣτΕ 1788/2014, 2140/2013 Ολομέλεια, 3684/2009 Ολομέλεια)

Σημειώνεται, τέλος, ότι η κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου στους συνδυασμούς γίνεται με τον ίδιο τρόπο σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια και σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες. Ακολούθως, στους δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες θα ακολουθήσει η διαδικασία κατανομής των εδρών του δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' **ΕΚΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ**

1. Εκλογή δημάρχου

Όπως ήδη επισημάνθηκε, δήμαρχος εκλέγεται ο επικεφαλής του συνδυασμού που πλειοψήφησε με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφο) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων.²²²

Στην περίπτωση που η πλειοψηφία αυτή (απόλυτη πλειοψηφία των έγκυρων ψηφοδελτίων) δεν επιτευχθεί κατά την πρώτη Κυριακή, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των επικεφαλής των δύο (2) συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους, την επόμενη Κυριακή (β' γύρος), οπότε δήμαρχος εκλέγεται και πάλι ο επικεφαλής του συνδυασμού που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων. Κατά την επαναληπτική ψηφοφορία δεν εκλέγονται δημοτικοί σύμβουλοι, αλλά μόνο ο δήμαρχος. Συνεπώς, δεν υπάρχει σταυροδοσία. Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του δημάρχου.²²³

Ειδικές περιπτώσεις επανάληψης της ψηφοφορίας και εκλογής δημάρχου

- Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία (Α' γύρος) δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν οι υποψήφιοι δήμαρχοι όλων των συνδυασμών που ισοψήφησαν. Το

---

222 Άρθρα 31 και 33 του ν.3852/2010

223 Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία δεν επιτευχθεί απόλυτη πλειοψηφία, λόγω ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού και του επικεφαλής αυτού ως δημάρχου. Συνεπώς, η κλήρωση, δηλαδή η άρση της εκλογικής εκκρεμότητας και των σχετικών διαφορών με καταφυγή στην τύχη, είναι έσχατο μέσο προβλεπόμενο κατ' ανοχήν του Συντάγματος προς αποφυγήν περαιτέρω ψηφοφοριών. Ειδικότερα, σε περίπτωση κατά την οποία η ισοψηφία κατά την επαναληπτική ψηφοφορία προκύπτει επί τη βάσει αποφάσεως Διοικητικού Πρωτοδικείου ύστερα από την εκδίκαση ενστάσεως και αντενστάσεως κατά του κύρους του οικείου πίνακα αποτελεσμάτων και, στη συνέχεια, το Διοικητικό Πρωτοδικείο επανέρχεται επί των ενδίκων αυτών βοηθημάτων, μετ' αναίρεσιν της ως άνω αποφάσεώς του, εκφέροντας με νέα απόφασή του ουσιαστική κρίση που δεν ανατρέπει την ισοψηφία, όπως εν προκειμένω, αντίκειται στην κατά τα ως άνω βούληση του νομοθέτη η επανάληψη της κληρώσεως, η οποία συνεπάγεται νέα δοκιμή της τύχης για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού και του δημάρχου. Άλλωστε, η επανάληψη της κληρώσεως δεν επιβάλλεται από την διάταξη του άρθρου 259, παρ. 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, η οποία ορίζει ότι το διοικητικό δικαστήριο ανακηρύσσει τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς, καθώς και τους υποψηφίους που εκλέγονται, εν όψει του εκλογικού αποτελέσματος, όπως αυτό διαμορφώνεται με τις αποφάσεις του που εκδίδονται επί του συνόλου των ενστάσεων. Δεν επιβάλλεται δε ούτε από την διάταξη του άρθρου 57, παρ. 1 του π.δ.18/1989 (Α' 8) που ορίζει ότι, όταν το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχεται την αίτηση αναίρεσεως και αναιρεί την προσβληθείσα απόφαση, οι διάδικοι επανέρχονται στην κατάσταση που υπήρχε πριν από αυτήν, διότι η τελευταία αυτή διάταξη, εφαρμοζόμενη επί εκλογικής ενστάσεως και αντενστάσεως που ασκούνται κατά του πίνακα αποτελεσμάτων και αφορούν το κύρος ψηφοδελτίων, έχει το νόημα ότι οι διάδικοι επανέρχονται στην μετ' αναίρεσιν δίκη ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου μη δυνάμενοι να αναφερθούν σε ψηφοδέλτια διαφορετικά από εκείνα που έχουν προσβληθεί με την ένσταση και την αντένσταση (ΣτΕ 1920/2009)

ίδιο εφαρμόζεται και στην περίπτωση που στην αρχική ψηφοφορία μετείχαν μόνο δύο συνδυασμοί που ισοψήφισαν.²²⁴

- Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική μετέχουν ο υποψήφιος δήμαρχος του πρώτου σε αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών που ισοψήφησαν στη δεύτερη θέση.²²⁵
- Στις προηγούμενες περιπτώσεις δήμαρχος εκλέγεται ο υποψήφιος δήμαρχος του συνδυασμού που έλαβε στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία. Σε περίπτωση ισοψηφίας δύο υποψηφίων δημάρχων, το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση.²²⁶
- Σε περίπτωση ανακήρυξης ενός μόνο συνδυασμού υποψηφίων, είναι ευνόητο ότι ο δήμαρχος εκλέγεται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό.²²⁷
- Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου υποψηφίου δημάρχου πριν την επαναληπτική εκλογή, και εφόσον δεν έχει ανακηρυχθεί νέος υποψήφιος, δήμαρχος εκλέγεται ο σύμβουλος του συνδυασμού από τον οποίο εκλέγεται δήμαρχος που έλαβε την πρώτη εκλογή τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.²²⁸

2. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου μεταξύ των συνδυασμών

Το σύνολο των εδρών του δημοτικού συμβουλίου κατανέμεται αναλογικά μεταξύ των συνδυασμών ως εξής:

A. Αρχικά υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο (ε.μ.).

Το εκλογικό μέτρο ισούται με το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους, από τη διαίρεση του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα του δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές, δια του αριθμού των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό συμβούλιο, προσαυξημένο κατά μία μονάδα.

Παραστατικά, το εκλογικό μέτρο δίδεται από τον ακόλουθο τύπο:

$\text{ε.μ.} = (\text{εψ}/\nu) + 1$ (παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους)

όπου:

εψ= το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα του δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές

ν = ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου.

Επισημαίνεται ότι για την κατανομή των εδρών και τον καθορισμό του εκλογικού μέτρου **τα λευκά ψηφοδέλτια δεν προσμετρώνται στα έγκυρα.**²²⁹

224 Άρθρο 33, παρ. 5 του ν.3852/2010

225 Άρθρο 33, παρ. 6 του ν.3852/2010

226 Άρθρο 33, παρ. 4 του ν.3852/2010

227 Άρθρο 32, παρ. 3 του ν.3852/2010

228 Άρθρο 35, παρ. 5 του ν.3852/2010

229 ΣΤΕ 3685/2009

Β. Στη συνέχεια ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται με το εκλογικό μέτρο. **Ο κάθε συνδυασμός λαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο ηλίκο της διαίρεσης αυτής.**

Γ. Στην περίπτωση που οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, γίνεται κατάταξη των συνδυασμών βάσει των αχρησιμοποίητων υπόλοιπων ψήφων τους. **Οι αδιάθετες έδρες κατανέμονται ανά μία στους συνδυασμούς με τα μεγαλύτερα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα, είτε έλαβαν έδρα, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, είτε όχι.**

Το αχρησιμοποίητο υπόλοιπο ψήφων (ή, αλλιώς, υπόλοιπο εγκύρων ψηφοδελτίων) του κάθε συνδυασμού υπολογίζεται ως εξής:

Σύνολο έγκυρων ψήφων συνδυασμού – (εκλογικό μέτρο x έδρες που ήδη έχει λάβει ο συνδυασμός αυτός κατά την προηγούμενη διαδικασία).

Υπογραμμίζεται ότι υπάρχει περίπτωση κάποιος συνδυασμός που δεν έχει συμπληρώσει το εκλογικό μέτρο να δικαιούται να καταλάβει έδρα με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα ψήφων του. **Στην περίπτωση αυτή, όλες οι ψήφοι που έχει λάβει, λογίζονται ως αχρησιμοποίητο υπόλοιπο.**

Επισημαίνονται οι εξής ειδικότερες περιπτώσεις:

- Αν υπάρχουν συνδυασμοί με ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, διενεργείται κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.
- Αν και μετά από την κατανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε ο κάθε συνδυασμός.
- Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι πλεονάζουσες έδρες αφαιρούνται, ξεκινώντας από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο εγκύρων ψηφοδελτίων.
- Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, διενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.
- Σε περίπτωση ανακήρυξης ενός μόνου συνδυασμού, όλες οι έδρες του δημοτικού συμβουλίου κατακυρώνονται στον συνδυασμό αυτό. Σημειώνεται ότι στην περίπτωση αυτή δεν υπολογίζεται εκλογικό μέτρο ούτε λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό ψήφων που έχει συγκεντρώσει ο συνδυασμός.

Για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου κατανομής των εδρών του δημοτικού συμβουλίου μεταξύ των συνδυασμών, βλέπε το παράδειγμα που παρατίθεται κατωτέρω ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.Α.](#)).

3. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια

Στις περιπτώσεις δήμων που δεν αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, οι έδρες που δικαιούται κάθε συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο κεφάλαιο, πρέπει να παραχωρηθούν σε συγκεκριμένες εκλογικές περιφέρειες.

Σημειώνεται ότι η διαδικασία κατανομής των εδρών του δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια ακολουθεί, κατά απόλυτη σειρά, τη διάρθρωση του άρθρου 34 του ν.3852/2010 και σε κάθε περίπτωση κατανομής εδρών που περιγράφεται στις παραγράφους του άρθρου αυτού (και περιγράφεται κατωτέρω) συμμετέχουν όλοι οι συνδυασμοί που έλαβαν έδρα στο δημοτικό συμβούλιο.

Η κατανομή γίνεται ως εξής.²³⁰

α. Εάν υπάρχουν μονοεδρικές περιφέρειες,²³¹ η κατανομή ξεκινά από αυτές.

Η έδρα κάθε μονοεδρικής εκλογικής περιφέρειας αποδίδεται στον συνδυασμό που έλαβε **τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια**, εφόσον αυτός δικαιούται να καταλάβει έδρα.

Σε περίπτωση ισοψηφίας μεταξύ δύο ή περισσότερων συνδυασμών, την έδρα δικαιούται ο μικρότερος σε εκλογική δύναμη συνδυασμός σε όλο το δήμο.

Αν, μετά την παραπάνω διαδικασία κάποιος συνδυασμός λάβει περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από τη μονοεδρική εκλογική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

---

230 Άρθρο 34 του ν.3852/2010. Προκειμένου να επιτευχθεί η εύρυθμη και αποτελεσματική διοίκηση των τοπικών υποθέσεων, ο νομοθέτης επέλεξε για την ανάδειξη των δημοτικών αρχόντων ως προσηγορότερο, κατά την κρίση του, το σύστημα του καθορισμού επιμέρους εκλογικών περιφερειών στο πλαίσιο του ίδιου δήμου και, περαιτέρω, του προσδιορισμού των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, της ανακήρυξης των υποψηφίων κάθε συνδυασμού και της εκλογής των δημοτικών συμβούλων ανά εκλογική περιφέρεια με την παράλληλη δυνατότητα εκφράσεως της προτίμησης του εκλογέα υπέρ ορισμένου αριθμού υποψηφίων δημοτικών συμβούλων της εκλογικής περιφέρειας στους καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου. Εν όψει του συνταγματικώς θεμιτού σκοπού της ευρύτερης δυνατής εκπροσώπησης των τοπικών κοινωνιών και της αποφυγής της υπερεκπροσώπησης των μεγαλύτερων σε αριθμό εκλογέων περιφερειών, ο προεκτεθείς τρόπος αναδείξεως των δημοτικών συμβούλων, δηλαδή βάσει υποψηφιοτήτων στις εκλογικές περιφέρειες του οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως και όχι ενιαία στην περιοχή του, όπως ίσχυε μέχρι την ισχύ του νόμου αυτού, κείται εντός των πλαισίων της καταλειπόμενης από το Σύνταγμα ελευθερίας του νομοθέτη να καθορίζει το κατά την κρίση του περισσότερο πρόσφορο και ενδεδειγμένο, με τις συγκεκριμένες περιστάσεις, εκλογικό σύστημα και δεν θίγει τον πυρήνα του εκλογικού δικαιώματος ούτε παραβιάζει την ελεύθερη και ανόθευτη εκδήλωση της λαϊκής βουλήσεως και τις αρχές της ισότητας του εκλογικού δικαιώματος και της ευρύτερης λαϊκής εκπροσώπησης ούτε της αναλογικότητας, εφόσον η ρύθμιση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ακατάλληλη για την επίτευξη του προαναφερθέντος συνταγματικώς θεμιτού σκοπού ούτε, εξ άλλου, υπερακοντίζει τον σκοπό αυτό (ΣτΕ 1788/2014, 1744/2016, πρβλ. ΣτΕ 2140/2013 Ολομέλεια, 2777/2013 επταμελής - ΑΕΔ 20/2010 8η σκέψη - ΑΕΔ 1, 4, 5, 6, 18/1994, 30/1994, 2/2001, επίσης και ΑΕΔ 19/2010).

231 Ευνόητο είναι ότι εάν δεν υπάρχουν μονοεδρικές περιφέρειες η κατανομή ξεκινάει από το στάδιο β

Αν εξακολουθούν να παραμένουν αδιάθετες έδρες μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, αυτές απονέμονται στον δεύτερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια. Αν κάποιος από τους συνδυασμούς λαμβάνει, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από τη μονοεδρική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

Η παραπάνω διαδικασία, εφόσον απαιτηθεί, εφαρμόζεται και με τους επόμενους κατά σειρά εκλογικής δύναμης στην οικεία εκλογική περιφέρεια συνδυασμούς, μέχρι να κατανεμηθούν όλες οι έδρες των μονοεδρικών περιφερειών.

β. Ακολούθως, αφού έχει γίνει η κατανομή των μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, συνεχίζουμε την κατανομή ως εξής:

- **Αρχικά, υπολογίζουμε το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό (ε.μ.σ.).**

Το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ισούται με το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού αυτού στο σύνολο του δήμου δια του αριθμού των εδρών που δικαιούται να λάβει, προσαυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους.

Παραστατικά, το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού δίδεται από τον ακόλουθο τύπο:

$$\text{ε.μ. σ.} = (\text{εψσ}/\nu) + 1 \text{ (παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους)}$$

όπου:

εψσ= το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο του δήμου

ν = αριθμός των εδρών που δικαιούται ο συγκεκριμένος συνδυασμός.

- Στη συνέχεια, ο αριθμός των εγκύρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού σε κάθε εκλογική περιφέρεια διαιρείται με το εκλογικό του μέτρο. **Ο κάθε συνδυασμός δικαιούται τόσες έδρες στην εκλογική αυτή περιφέρεια, όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).**
- Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούται ο συνδυασμός, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

γ. Αν κάποιος συνδυασμός έχει λάβει συνολικά περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται, αυτές του αφαιρούνται ανά μία, εξαιρουμένων των μονοεδρικών, ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια όπου έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

δ. Αν εξακολουθούν να υπάρχουν αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται έδρα, αυτές κατανέμονται ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, **ξεκινώντας από το συνδυασμό που έχει την μικρότερη εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου** και δικαιούται να λάβει έδρα. Ο συνδυασμός αυτός λαμβάνει έδρα στην

εκλογική περιφέρεια όπου έχει το μεγαλύτερο ακρησιμοποίητο υπόλοιπο ψήφων.

Το ίδιο επαναλαμβάνεται για κάθε επόμενο, κατά αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης συνδυασμό, ο οποίος δικαιούται να καταλάβει έδρα. Η έδρα αποδίδεται εκεί όπου διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αριθμό ακρησιμοποίητων ψήφων.

Το ακρησιμοποίητο υπόλοιπο κάθε συνδυασμού σε μία εκλογική περιφέρεια, υπολογίζεται ως εξής:

Σύνολο έγκυρων ψήφων συνδυασμού στην συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια - (εκλογικό μέτρο συνδυασμού x έδρες που έχει ήδη λάβει στην εκλογική περιφέρεια αυτή)

ε. Αν μετά την ολοκλήρωση και της παραπάνω διαδικασίας, εξακολουθούν να υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να λάβουν έδρα, **ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια με τον μεγαλύτερο αριθμό εδρών, και συνεχίζοντας με τις υπόλοιπες περιφέρειες κατά φθίνουσα σειρά εδρών, απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στον συνδυασμό ο οποίος εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στην οικεία εκλογική περιφέρεια.** Σε περίπτωση που εκλογικές περιφέρειες έχουν τον ίδιο αριθμό εδρών, η κατανομή ξεκινά από εκείνη που έχει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους.

στ. Η διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα.

ζ. Έδρες που μετά την εξάντληση των δικαιούμενων να καταλάβουν έδρα συνδυασμών παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές

Για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου κατανομής των εδρών ανά εκλογική περιφέρεια, βλέπε τα παραδείγματα που παρατίθενται κατωτέρω ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.Β.](#))

4. Εκλογή δημοτικών συμβούλων

Τακτικοί δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς που έλαβαν έστω και μία έδρα στο δημοτικό συμβούλιο, αυτοί που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο σύνολο του δήμου. Οι δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται στην εκλογική περιφέρεια στην οποία έθεσαν υποψηφιότητα.²³²

---

232 Άρθρο 38, παρ. 1 του ν.3852/2010.

Έχει κριθεί ότι σύμφωνα με τα άρθρα 33, παράγραφος 9 και 38, παράγραφος 1 εδάφιο α' του ν.3852/2010, στις έδρες που έχουν αποδοθεί στους συνδυασμούς κατά την φάση της κατανομής των εδρών εκλέγονται ως δημοτικοί σύμβουλοι, οι υποψήφιοι της εν λόγω εκλογικής περιφέρειας κατά σειρά με βάση τον μεγαλύτερο αριθμό σταυρών προτίμησης που συγκέντρωσαν. Και ναι μεν σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, όπως ο Δήμος Θεσσαλονίκης, υφίσταται η προαναφερθείσα δυνατότητα της εκφράσεως προτίμησης υπέρ υποψηφίου και εκτός των ορίων της εκλογικής περιφέρειας

Οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών θεωρούνται πρώτοι επιτυγχόντες σύμβουλοι των συνδυασμών τους. Σε περίπτωση που ο συνδυασμός καταλαμβάνει έδρες σε περισσότερες εκλογικές περιφέρειες **ο υποψήφιος δήμαρχος λαμβάνει έδρα στην εκλογική περιφέρεια, όπου ο συνδυασμός έλαβε τις περισσότερες έδρες**. Σε περίπτωση ίσου αριθμού εδρών σε περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, τότε ο υποψήφιος δήμαρχος λαμβάνει την έδρα αυτή όπου ο συνδυασμός έλαβε τις περισσότερους ψήφους, και σε περίπτωση ίσου αριθμού ψήφων σε περισσότερες εκλογικές περιφέρειες διενεργείται κλήρωση από το Πρωτοδικείο, που ανακήρυξε τα τακτικά μέλη.²³³

Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων της εκλογικής τους περιφέρειας, με τη σειρά των σταυρών προτίμησης που έλαβαν.

Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, σε οποιαδήποτε σειρά κατάταξης, το Πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και εωσότου συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι.²³⁴

Σε περίπτωση αντικατάστασης του υποψηφίου δημάρχου πριν από την επαναληπτική εκλογή, λόγω παραίτησης ή θανάτου, εκείνος που έχει επιλεγεί ως υποψήφιος από την παράταξή του, εφόσον προέρχεται από τους υποψήφιους συμβούλους, αφαιρείται από τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού του. Στην περίπτωση που δεν εκλεγεί δήμαρχος, θεωρείται πρώτος επιτυχών σύμβουλος του συνδυασμού του.²³⁵

στης οποίας τους καταλόγους είναι γραμμένος ο εκλογέας, από την ρύθμιση όμως αυτή, η οποία αποβλέπει στην ενίσχυση της ενότητας των νέων οργανισμών αυτοδιοικήσεως, που δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί αν οι σύμβουλοι της κάθε εκλογικής περιφέρειας εξελέγοντο μόνον από τους εκλογείς της οικείας περιφέρειας, δεν συνάγεται ότι ο σκοπός και η έννοια του νόμου είναι να εκλέγονται οι δημοτικοί σύμβουλοι ανεξάρτητα από την εκλογική περιφέρεια στην οποία θέτουν υποψηφιότητα (ΣΤΕ 1788/2014 και 1744/2016)

233 Άρθρο 38, παρ. 1, εδ. 2-5 του ν.3852/2010

234 Άρθρο 32, παρ.3 του ν.3852/210

235 Άρθρο 35, παρ. 3 του ν.3852/2010

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΕΚΛΟΓΗ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

1. Κατανομή εδρών του συμβουλίου της κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) μόνιμων κατοίκων

Η κατανομή των εδρών των συμβουλίων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων πραγματοποιείται ανάλογα με την εκλογική δύναμη κάθε συνδυασμού στην οικεία κοινότητα, **ανεξάρτητα από τα αποτελέσματα των συνδυασμών για το δημοτικό συμβούλιο**, με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Ο αριθμός των συμβούλων κάθε κοινότητας αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα:²³⁶

ΠΙΝΑΚΑΣ 8	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	
Πληθυσμός κοινότητας	Αριθμός Εδρών
301 έως 2.000	5
2.001 έως 10.000	7
10.001 έως 50.0000	11
50.001 και άνω	15

Για την αναλογική κατανομή των εδρών στους συνδυασμούς λαμβάνεται ως **εκλογικό μέτρο (ε.μ.)** το ακέραιο μέρος του ηηλίκου που προκύπτει από την διαίρεση των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην κοινότητα όλοι μαζί οι συνδυασμοί, διά του αριθμού των εδρών του συμβουλίου κοινότητας, αυξημένο κατά μία μονάδα.

Παραστατικά, το εκλογικό μέτρο αποτυπώνεται με τον ακόλουθο τύπο:

$$\text{ε.μ.} = (\text{ε.ψ.}/\nu) + 1 \text{ (παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους)}$$

όπου:

ε.ψ. = το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα της κοινότητας, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές

ν = αριθμός των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας.

Εν συνεχεία, ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο ηηλικό αυτής της διαίρεσης.

---

236 Άρθρα 8 και 37 του ν.3852/2010

Επισημαίνονται οι κάτωθι περιπτώσεις:

1. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, **ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα** που έχουν και **ανεξάρτητα από το αν έχουν συμπληρώσει το εκλογικό μέτρο**. Στην περίπτωση δε που κάποιοι συνδυασμοί έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων και οι προς διάθεση έδρες είναι λιγότερες από το σύνολο των συνδυασμών που έχουν ισοψηφήσει ως προς τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα, γίνεται κλήρωση από το αρμόδιο Πρωτοδικείο.

2. Αν και μετά την κατανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, **ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων** που έλαβε κάθε συνδυασμός στην κοινότητα.

3. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, **η πλεονάζουσα έδρα** αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το **μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων**.²³⁷ Σε περίπτωση δε ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

4. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός για το συμβούλιο της κοινότητας, οι σύμβουλοι της κοινότητας εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης υποψήφιοι εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας. Αν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

Για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου κατανομής των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας μεταξύ των συνδυασμών, βλέπε το παράδειγμα που παρατίθεται κατωτέρω (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.Γ.**).

2. Εκλογή συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Τακτικοί σύμβουλοι του συμβουλίου της κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.

Επισημαίνεται ότι για την εκλογή του προέδρου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 79 του ν.3852/2010. Επομένως την Κυριακή 1η Σεπτεμβρίου 2019 πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μονίμων κατοίκων εκλέγεται από το σύνολο των μελών του οικείου συμβουλίου ο σύμβουλος ενός από τους δύο πρώτους κατά

---

237 Το υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού υπολογίζεται ως εξής: Σύνολο έγκυρων ψήφων συνδυασμού - (εκλογικό μέτρο x έδρες που έχει ήδη λάβει)

σειρά εκλογής συνδυασμούς που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης μεταξύ των υποψηφίων του συνδυασμού του.

Σε περίπτωση που συνδυασμός πλειοψήφησε στην κοινότητα με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφος) ο πρώτος σε σταυρούς υποψήφιος σύμβουλος του αναδεικνύεται πρόεδρος του συμβουλίου της εν λόγω κοινότητας.²³⁸

3. Εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Η εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων διενεργείται με ενιαίο ψηφοδέλτιο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18B του ν.3852/2010. Πρόεδρος εκλέγεται ο υποψήφιος που θα συγκεντρώσει τους περισσότερους σταυρούς, ενώ οι υπόλοιποι λογίζονται ως αναπληρωματικοί κατά φθίνουσα σειρά με κριτήριο τους σταυρούς προτίμησης που έλαβαν. Σε περίπτωση δε ισοψηφίας το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση.

---

238 Άρθρο 40, παρ. 4 του ν.3852/2010

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Η διαδικασία που λαμβάνει χώρα από την ολοκλήρωση της ψηφοφορίας μέχρι την ανάδειξη των τοπικών αρχών είναι κατά βάση αρμοδιότητας των δικαστηρίων, τα οποία εκδίδουν και τις προβλεπόμενες πράξεις, λαμβάνοντας **διοικητικού χαρακτήρα αποφάσεις**. Με άλλα λόγια, κατά τη διαδικασία ανάδειξης των αιρετών αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης, τα δικαστήρια ασκούν διοικητικού χαρακτήρα αρμοδιότητες με την έκδοση αντίστοιχων αποφάσεων, οι οποίες και προσβάλλονται με ενστάσεις ενώπιον του αρμοδίου Διοικητικού Πρωτοδικείου, σύμφωνα με όσα περιγράφονται αναλυτικά παρακάτω.²³⁹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΕΞΑΓΩΓΗ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Σε περιπτώσεις δήμων στους οποίους υπάρχουν από ένα (1) έως πέντε (5) εκλογικά τμήματα, αρμόδιες για την εξαγωγή και δημοσίευση του εκλογικού αποτελέσματος είναι **οι ίδιες οι εφορευτικές επιτροπές**. Ειδικότερα, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαλογής, οι εφορευτικές επιτροπές συνεδριάζουν στην έδρα του δήμου και εξάγουν το γενικό αποτέλεσμα, σύμφωνα με τα πρακτικά της ψηφοφορίας των εκλογικών τμημάτων. Το ανωτέρω αποτέλεσμα δημοσιεύεται (τοιχοκολλείται) αμέσως στο οικείο δημοτικό κατάστημα.²⁴⁰

Σε περιπτώσεις δήμων στους οποίους υπάρχουν περισσότερα από πέντε (5) εκλογικά τμήματα, οι δικαστικοί αντιπρόσωποι αποστέλλουν τα εκλογικά στοιχεία στον **Πρόεδρο** του αρμοδίου **Πρωτοδικείου**. Ο τελευταίος, μετά τη συγκέντρωση των στοιχείων από όλα τα εκλογικά τμήματα του οικείου δήμου, εξάγει το γενικό αποτέλεσμα και το δημοσιεύει (τοιχοκολλεί) στο δημοτικό κατάστημα της έδρας του δικαστηρίου.²⁴¹

Σε αμφότερες τις ανωτέρω περιπτώσεις, η δημοσίευση (τοιχοκόλληση) πρέπει να περιλαμβάνει πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας, ο οποίος καταρτίζεται από το όργανο που είναι αρμόδιο για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας. Ο πίνακας αυτός περιέχει:²⁴²

- α) τον αριθμό των εγγεγραμμένων εκλογέων,
- β) το συνολικό αριθμό ψηφισάντων,
- γ) τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων,
- δ) τον αριθμό των άκυρων ψηφοδελτίων,
- ε) τον αριθμό των λευκών ψηφοδελτίων και
- στ) την εκλογική δύναμη κάθε συνδυασμού, δηλαδή το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων τα οποία έλαβε κάθε συνδυασμός.

Στον ανωτέρω πίνακα αναγράφονται οι συνδυασμοί με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης. Κάτω από τον πίνακα συντάσσεται πράξη, στην οποία αναγράφονται ολογράφως τα πιο πάνω στοιχεία για κάθε περίπτωση και υπογράφεται από τον

---

239 Βλ. αναλυτικά ΣτΕ 3316/2007, 1279/2007, πρβλ. 3179, 3180, 7μ., 3324/2003, 17/2004, 7μ.

240 Άρθρο 42, παρ. 1 του ν.3852/2010

241 Άρθρο 42, παρ. 2 του ν.3852/2010

242 Άρθρο 42, παρ. 3 του ν.3852/2010

Πρόεδρος. Κατά την κατάρτιση του πίνακα δύναται να παρίσταται ένας αντιπρόσωπος από κάθε συνδυασμό. Οι εφορευτικές επιτροπές ή ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου γνωστοποιούν αμέσως το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στον οικείο Περιφερειάρχη.²⁴³

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ - ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΕΚΛΟΓΗΣ

Αμέσως μετά τη δημοσίευση του εκλογικού αποτελέσματος, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής (ή άλλο μέλος της) παραδίδει στον αρμόδιο Πρόεδρο Πρωτοδικών:²⁴⁴

- α. τα πρακτικά της εκλογής,
- β. τα λοιπά εκλογικά έγγραφα,
- γ. τα δέματα των ψηφοδελτίων ταξινομημένα κατά συνδυασμούς και με τη σειρά που είναι αριθμημένα και
- δ. τους φακέλους.²⁴⁵

Ακολούθως, ο Πρόεδρος Πρωτοδικών **εκθέτει**:

- α. τα πρακτικά της εκλογής μαζί με
  - β. τον πίνακα των αποτελεσμάτων της
- στο κατάστημα του Πρωτοδικείου επί πέντε **(5)** ημέρες.²⁴⁶ Για την έκθεση αυτή συντάσσει και πρακτικό, που τοιχοκολλείται, επίσης, έξω από το δικαστικό κατάστημα.

---

243 Άρθρο 42, παρ. 4 του ν.3852/2010

244 Η τήρηση των προβλεπόμενων στις διατάξεις του π.δ.96/2007 βιβλίων και λοιπών εγγράφων (πρωτοκόλλου ψηφοφορίας, πρακτικών, βιβλίων διαλογής ψηφοδελτίων και σταυρών προτίμησης κ.ο.κ.) είναι υποχρεωτική για τις εφορευτικές επιτροπές, προκειμένου να αποδεικνύονται αυτά που συμβαίνουν κατά την διεξαγωγή της ψηφοφορίας και η έκβασή της. Τα στοιχεία, όμως, αυτά αλληλοσυμπληρώνονται, ως προς την απόδειξη που παρέχουν, υπό την έννοια ότι η μη τήρηση κάποιου από αυτά ή η πλημμελής τήρησή τους, όπως σε περίπτωση μη θέσεως των υπογραφών που προβλέπει ο νόμος, ακόμη δε και η απώλειά τους, δεν επιφέρει ακυρότητα και επανάληψη της εκλογής στα εκλογικά τμήματα, στα οποία έγιναν οι πλημμέλειες ή σημειώθηκαν οι ελλείψεις ή απώλειες, εκτός αν προβάλλεται και αποδεικνύεται από τον ενιστάμενο ότι το αποτέλεσμα που εμφανίσθηκε από την εφορευτική επιτροπή είναι διαφορετικό από το πραγματικό (ΑΕΔ 525/1995, 46/1982). Αν δεν υπάρχει προβολή και απόδειξη του ως άνω πραγματικού ισχυρισμού, είναι δυνατόν, ακόμη και σε περίπτωση απώλειας του εκλογικού σάκου κάποιου εκλογικού τμήματος, να γίνει δεκτό το εκλογικό αποτέλεσμα που προκύπτει από το αντίγραφο του πρακτικού της εφορευτικής επιτροπής, το οποίο διαβιβάζεται στον οικείο Νομάρχη ή το Δήμαρχο (άρθρα 93, παρ. 2 και 94, παρ. 2 του π.δ.96/2007, ΣτΕ 2511/2003)

245 Άρθρο 43, παρ. 1 του ν.3852/2010

246 Διόρθωση αποφάσεως (λάθος - σφάλμα κατά την πρόσθεση των ψήφων) συνεπεία της διορθώσεως δεν προστίθενται νέες διατάξεις στην απόφαση, δεν αλλοιώνεται η έννοια αυτής, ούτε επιδιώκεται η διεύρυνση ή η ανάπτυξη των σκέψεων του δικαστηρίου: βλ. ΣτΕ 895/2010 7μ., πρβλ. υπό το κράτος του Κ.Φ.Δ. ΣτΕ 1606/2006, περί του απαραδέκτου υπό μεν το κράτος του ΚΦΔ, ΣτΕ 2332/1989 7μ., υπό δε τα άρθρα 315 επόμεν. Κ.Πολ.Δ., Α.Π. 962/2007, 1336/1991). Η διόρθωση αυτή θα μπορούσε να λάβει χώραν αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήσεως, η οποία μπορούσε να υποβληθεί, σύμφωνα με το άρθρο 261 παρ. 1 Κ.Δ.Δ. (εφαρμοστέο επί διαφορών που αναφέρονται κατά την εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των ο.τ.α., κατ' άρθρο 49, παρ. 3 ν. 3852/2010) εντός πέντε ημερών από της λήξεως του χρόνου αναρτήσεως της αναιρεσιβαλλομένης και, πάντως, όχι πέραν του εξαμήνου από της διενεργείας των εκλογών (παρ. 2 και 3 άρθρου 261) και δη, ανεξαρτήτως

Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις:

α) που οι **εφορευτικές επιτροπές** είναι αρμόδιες για τη δημοσίευση του εκλογικού αποτελέσματος, δηλαδή σε δήμους όπου υπάρχουν από ένα έως πέντε εκλογικά τμήματα, αυτές **γνωστοποιούν με ανακοίνωσή τους που δημοσιεύεται στο δημοτικό κατάστημα του οικείου δήμου** ότι τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των **αποτελεσμάτων και με τα λοιπά στοιχεία θα εκτεθούν** στο κατάστημα του Πρωτοδικείου επί πέντε ημέρες,²⁴⁷

β) που ο **Πρόεδρος Πρωτοδικών** είναι αρμόδιος για τη δημοσίευση του εκλογικού αποτελέσματος, δηλαδή σε δήμους όπου υπάρχουν περισσότερα από πέντε εκλογικά τμήματα,²⁴⁸ αυτός **γνωστοποιεί την ανωτέρω έκθεση με ανακοίνωση**, η οποία τοιχοκολλείται στο δημοτικό κατάστημα του δήμου, καθώς και στο κατάστημα του δικαστηρίου

Μέσα στο ανωτέρω διάστημα των πέντε (5) ημερών δύνανται τόσο οι εκλογείς όσο και οι υποψήφιοι να λαμβάνουν γνώση των προαναφερθέντων εγγράφων, καθώς και των λοιπών στοιχείων που αφορούν την εκλογική διαδικασία και το αποτέλεσμα αυτής, προκειμένου να ασκήσουν τις προβλεπόμενες ενστάσεις, όπως ειδικότερα ορίζουν τα άρθρα 45 και επ. του ν.3852/2010.

Η **επικύρωση** της εκλογής επέρχεται με **αποφάσεις** του Πολυμελούς Πρωτοδικείου,²⁴⁹ μετά την πάροδο πενθημέρου από την έκθεση των πρακτικών της εκλογής και του πίνακα αποτελεσμάτων.²⁵⁰

Το Πολυμελές Πρωτοδικείο, μετά τη λήξη του πενθημέρου, ανακηρύσσει με χωριστή Πράξη, για κάθε δήμο, όσον αφορά:

A. Πρώτη Πράξη

α. τον επιτυχόντα ή το συνδυασμό του δημάρχου και τους λοιπούς συνδυασμούς του δημοτικού συμβουλίου,

β. το δήμαρχο,

γ. τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού,²⁵¹

δ. τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού, ανά κοινότητα,

ε. τους προέδρους των κοινοτήτων με πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, με τους αναπληρωματικούς τους, ανά κοινότητα.

τυχόν ασκήσεως (άλλου) ενδίκου μέσου (δηλαδή, και εκκρεμούσης αιτήσεως αναιρέσεως - πρβλ. ΣτΕ 2503/1986, Α.Π. 962/2007), η δε επ' αυτής εκδομένη απόφαση θα υπέκειτο στα ένδικα μέσα που προβλέπονται για τη διορθωμένη (άρθρο 111 παρ. 2 ΚΔΔ, αναλόγως εφαρμοζόμενο (βλ. ΣτΕ 895/2010)

247 Άρθρο 43, παρ. 3 εδ. α' σε συνδυασμό με άρθρο 42, παρ. 1 του ν.3852/2010.

248 Άρθρο 43, παρ. 3 εδ. β' σε συνδυασμό με άρθρο 42, παρ. 2 του ν.3852/2010.

249 Άρθρο 44, του ν. 3852/2010

250 Άρθρο 43, παρ. 2 του ν.3852/2010.

251 Στο μέρος αυτό, οι αναπληρωματικοί σύμβουλοι κάθε συνδυασμού δεν θα ανακηρυχθούν ανά εκλογική περιφέρεια, γεγονός που θα συμβεί στην επόμενη Πράξη.

B. Δεύτερη Πράξη

τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους του επιτυχόντα ή του συνδυασμού του δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών, ανά εκλογική περιφέρεια.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που συνδυασμός δεν έχει τακτικό σύμβουλο σε εκλογική περιφέρεια, δεν ανακηρύσσονται οι λοιποί υποψήφιοι ως αναπληρωματικοί.

Με βάση τα οριζόμενα στην Πράξη αυτή διενεργούνται οι διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 55 του ν.3852/2010,²⁵² αναφορικά με την αναπλήρωση κενωθείσας θέσης δημοτικού συμβουλίου.

Γ. Τρίτη Πράξη

α. τους τακτικούς και μόνο συμβούλους κάθε συνδυασμού, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει στο σύνολο της εδαφικής περιφέρειας του δήμου.

β. Οι σύμβουλοι των κοινοτήτων κατατάσσονται κατά τη σειρά της εκλογής τους, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει και εάν δεν υπάρχουν σταυροί με αλφαβητική σειρά. Σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

Προς διευκόλυνσή σας παραθέτουμε ένα υπόδειγμα της εν λόγω δικαστικής απόφασης:

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Υπόδειγμα Ανακήρυξης Συνδυασμών και Τακτικών και Αναπληρωματικών Μελών Συμβουλίων

ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ...

Πρώτη Πράξη

Επιτυχών Συνδυασμός/ Συνδυασμός Δημάρχου
Λοιποί Συνδυασμοί Δημοτικού Συμβουλίου

.....

.....

Δήμαρχος

Επιτυχόν Συνδυασμός/ Συνδυασμός Δημάρχου

Τακτικοί Σύμβουλοι ...

....

Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

...

Συνδυασμός...

Τακτικοί Σύμβουλοι ...

---

252 Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 42 του ν.4555/2018

....
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι ....

....
Συνδυασμός...
Τακτικοί Σύμβουλοι...

....
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...
...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Συνδυασμός...
Τακτικοί Σύμβουλοι ..

...
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

...
Συνδυασμός...
Τακτικοί Σύμβουλοι...

....
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Πρόεδρος Κοινότητας..
Αναπληρωματικοί Πρόεδροι Κοινότητας..

.....

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Πρόεδρος Κοινότητας..
Αναπληρωματικοί Πρόεδροι Κοινότητας..

Δεύτερη Πράξη

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ...

Συνδυασμός...
Τακτικοί Σύμβουλοι...
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

...
Συνδυασμός..
Τακτικοί Σύμβουλοι..
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ...

Συνδυασμός..
Τακτικοί Σύμβουλοι ...
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι ...

...
Συνδυασμός..
Τακτικοί Σύμβουλοι..
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

Τρίτη Πράξη

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...
Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Πρόεδρος της Κοινότητας...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Πρόεδρος της Κοινότητας...

Ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου **εκθέτει** τις ανωτέρω πράξεις ανακήρυξης, οι οποίες ενσωματώνονται σε αποφάσεις, στο κατάστημα του δικαστηρίου επί τρεις (3) ημέρες και στέλνει αντίγραφο τους στον οικείο Αντιπεριφερειάρχη ή Περιφερειάρχη Αττικής (για τους Δήμους της Περιφέρειας Αττικής) και στον κατά τόπο αρμόδιο Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Ακολούθως, ο Συντονιστής αποστέλλει αντίγραφο των αποφάσεων σε κάθε δήμο της χωρικής του αρμοδιότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

Τα δικονομικά θέματα που αναφέρονται στην ένσταση που ασκείται κατά του κύρους των εκλογών των αρχών της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 45 έως 49 του ν.3852/2010, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως ισχύουν, ο οποίος και εφαρμόζεται για κάθε σχετικό θέμα που δεν ρυθμίζεται ειδικώς από τις διατάξεις του ν.3852/2010.²⁵³ Επισημαίνεται, ευθύς εξαρχής, ότι οι αναπτύξεις του κεφαλαίου αυτού δεν υπεισέρχονται σε ανάλυση δικονομικών θεμάτων, περί των οποίων κρίνουν κυριαρχικά τα αρμόδια δικαστήρια, παρ' αναφέρονται ακροθιγώς μόνο σε αυτά, αποσκοπώντας στη βασική ενημέρωση των ενδιαφερομένων για τα παρεχόμενα σε αυτούς από την έννομη τάξη δικαιώματα.

1. Δικαίωμα υποβολής και περιεχόμενο ένστασης - διαδικασία εκδίκασης

Δικαίωμα υποβολής ένστασης²⁵⁴ έχει:

- α) κάθε **εκλογέας** εγγεγραμμένος στους εκλογικούς και ειδικούς εκλογικούς καταλόγους δήμου,²⁵⁵ καθώς και
- β) ο **υποψήφιος** κατά τις εκλογές στον οικείο δήμο.²⁵⁶

Επίσης, έχει κριθεί ότι ενιστάμενος ο οποίος έχει ανακηρυχθεί υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος συγκεκριμένης εκλογικής περιφέρειας **στερείται εννόμου συμφέροντος** προς άσκηση ένστασης με αντικείμενο την απόδοση στο συνδυασμό έδρας, άλλης εκλογικής περιφέρειας, διότι ο ενιστάμενος δεν μπορεί να την καταλάβει.²⁵⁷

---

253 Άρθρο 49, παρ. 1 του ν.3852/ 2010

254 Έχει προκριθεί ο όρος «ένσταση» και όχι «προσφυγή» ως καθιερωμένος ήδη στην εκλογική νομοθεσία (άρθρα 78 επ πδ 410/1995, άρθρο 38 επ πδ 30/ 1996). Επίσης, βλ. ΔΠρωτΠειρ 4515/2014, σύμφωνα με τη σκέψη 3 της οποίας «με τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 3852/2010 θεσπίζεται ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο ελέγχου και εκδίκασης του κύρους των εκλογών, σύμφωνα με το οποίο επιτρέπεται η άσκηση μιας και μοναδικής ένστασης, η οποία στρέφεται αποκλειστικά κατά της απόφασης του πολυμελούς πρωτοδικείου, με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί και αναπληρωματικοί. Με την ένσταση αυτή δύνανται να προβληθούν λόγοι αναγόμενοι είτε στην έλλειψη των νομίμων προσόντων, τη συνδρομή νόμιμων κωλυμάτων σε εκλεγέντες υποψηφίους ή σε παραβάσεις κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς, ή στην ακυρότητα ή την εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων. Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου να μην παρατείνεται η αβεβαιότητα για το κύρος των εκλογών (βλ. σχετική αιτιολογική έκθεση) περιλαμβάνεται ρύθμιση σχετικά με την άσκηση της μοναδικής ως άνω ένστασης, η οποία, του νόμου μη διακρίνοντος ανάλογα με τους ως άνω προβαλλόμενους λόγους, καταλαμβάνει όλες τις παραπάνω περιπτώσεις ακυρότητας, εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά ημερών από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της απόφασης του πολυμελούς πρωτοδικείου».

255 Βλ. ΣτΕ 819/2010, σκ. 12 κατά την οποία «ως εκλογέας που νομιμοποιείται (...) να ασκήσει ένσταση κατά του κύρους των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών νοείται μόνον εκείνος που είναι γραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του οικείου δήμου ή κοινότητας, διότι μόνο υπό την προϋπόθεση αυτή μπορούν οι δημότες εκλογείς να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα»

256 Άρθρο 45 του ν.3852/2010

257 Διοικητικό Πρωτοδικείο Χαλκίδας 41/2011

Επισημαίνεται ότι εκείνος ο οποίος αναδείχθηκε νικητής κατά τις δημοτικές εκλογές στερείται εννόμου συμφέροντος να ασκήσει αυτοτελώς ένσταση.²⁵⁸ Περαιτέρω, όμως, ο αναδειχθείς νικητής κατά τις εκλογές, αν ασκηθεί εναντίον του ένσταση, έχει δικαίωμα άσκησης αντένστασης, με την οποία δύναται να προβάλει όχι μόνο αυτοτελείς ισχυρισμούς για το κύρος των ψηφοδελτίων,²⁵⁹ αλλά και άλλους λόγους που είναι δυνατό να προβληθούν με ένσταση, όπως λόγους που αφορούν σε πλημμέλειες κατά την ανακήρυξη υποψηφίων συνδυασμών.²⁶⁰

Σημειώνεται, επίσης, ότι η ένσταση δεν στρέφεται κατά του Ελληνικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τον εποπτεύοντα τις εκλογές Υπουργό Εσωτερικών, ούτε κατά του οικείου δήμου, ο οποίος δεν νομιμοποιείται παθητικώς.²⁶¹

Αντίθετα, η ένσταση στρέφεται **αποκλειστικά** κατά της απόφασης με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, βάσει του σχετικού πίνακα αποτελεσμάτων ο οποίος ενσωματώνεται σε αυτή.²⁶² Επίσης, η ένσταση στρέφεται κατά της απόφασης ανακήρυξης των τακτικών και αναπληρωματικών συμβούλων των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού και των προέδρων κοινοτήτων έως 300 κατοίκων με τους αναπληρωματικούς τους. Μάλιστα, νομιμοποιούνται παθητικά οι ανακηρυχθέντες υποψήφιοι των οποίων η εκλογή επιδιώκεται να ακυρωθεί.²⁶³

Λόγοι ένστασης²⁶⁴ είναι:

- α. η **έλλειψη νόμιμων προσόντων** και η **συνδρομή κωλυμάτων** σε υποψηφίους που έχουν εκλεγεί ως τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη
- β. οι **παραβάσεις του νόμου** κατά
  - τη διεξαγωγή της εκλογής²⁶⁵

---

258 Βλ. ΣτΕ 1766, 2227/2007, πρβλ. 342/2004, 1325, 1853/2000, 4404/1995, 2297/1991

259 ΣτΕ 1766, 2227/2007, πρβλ. 1853/2000, 2297/1991

260 ΣτΕ 819/2010

261 Άρθρο 47 του ν.3852/2010, όπως ισχύει. Βλ. επίσης, ΣτΕ 4398/2011, 1066/2011 και 3784/2007 οι οποίες έκαναν δεκτό ότι «στις δίκες επί των διαφορών που αναφέρονται κατά τη διενέργεια εκλογών προς ανάδειξη των αιρετών οργάνων των δήμων δεν νομιμοποιείται παθητικώς ο δήμος τον οποία αφορά η με την άσκηση της ένστασης αναφεύσα εκλογική διαφορά» και ΔΠρωτΚομοτ 1/2011, κατά την οποία «η ένσταση αυτή απαραδέκτως στρέφεται κατά του ΟΤΑ με την επωνυμία Δήμος Κομοτηνής, μη νομιμοποιούμενου παθητικώς (...) καθότι δεν αναφέρεται μεταξύ των παθητικώς νομιμοποιούμενων στην εκλογική δίκη».

262 Έχει κριθεί ότι «για το ορισμένο των λόγων της ένστασης πρέπει να εξειδικεύεται το στάδιο της εκλογικής διαδικασίας στο οποίο παρεισέφρησε το επικαλούμενο σε κάθε περίπτωση σφάλμα». Βλ. ΣτΕ 4439/2012.

263 Έχει κριθεί ότι η πρόβλεψη, με το άρθρο 47, παρ. 1 του ν.3852/2010, της δυνατότητας άσκησης ενστάσεως μόνο κατά της αποφάσεως του πολιτικού πρωτοδικείου περί ανακήρυξεως των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και υποψηφίων, δεν δυσχεραίνει ουσιωδώς την άσκηση του διασφαλιζόμενου από το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος δικαιώματος παροχής δικαστικής προστασίας ούτε αντίκειται στην κατοχυρωμένη από το άρθρο 25, παρ. 1 Συντ. αρχή της αναλογικότητας (ΣτΕ 2054/2011). Επίσης, βλ. ΔΠρωτΗρακ 49/2011 και 7/2011 και για την προσέγγιση των ζητημάτων: α) κατά ποιου στρέφεται το δικόγραφο της ένστασης και β) στοιχεία παραδεκτού της ένστασης.

264 Αν η ένσταση αναφέρεται σε επαναληπτική ψηφοφορία, οι προβαλλόμενοι λόγοι μπορούν να αφορούν και την αρχική ψηφοφορία, αλλά μόνο εφόσον δεν έχει ασκηθεί, ως προς αυτήν, ιδιαίτερη ένσταση.

- την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος
- την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών
- την ανακήρυξη του επιτυχόντος συνδυασμού ή του συνδυασμού του δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών του δημοτικού συμβουλίου και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς, και

γ. η **ακυρότητα** ή η **εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων**

Πρέπει να σημειωθεί, στο σημείο αυτό, ότι ψηφοδέλτιο κρίνεται άκυρο, μόνο, στις ακόλουθες περιπτώσεις:²⁶⁶

- αν έχει σημειωθεί επ' αυτού σταυρός προτίμησης με χρώμα διαφορετικό του μαύρου ή του κυανού-μπλε,²⁶⁷
- αν έχει σχήμα, διαστάσεις ή μορφή που διαφέρουν κατά τρόπο εμφανή, από τα οριζόμενα στην υπ' αριθμ. 23002/29.3.2019 (Β' 1095) ([ΑΔΑ: 6Β38465ΧΘ7-6ΥΘ](#)) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών,
- αν έχει τυπωθεί σε μη λευκό χαρτί ή η εκτύπωση του ψηφοδελτίου δεν είναι μαύρη απόχρωση και η διαφορά είναι εμφανής,
- αν έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν κατά τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας,
- αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια του ιδίου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά,²⁶⁸
- αν βρεθεί σε φάκελο, ο οποίος δεν είναι σύμφωνος με την απόφαση του άρθρου 46 ΚΔΚ,²⁶⁹
- αν φέρει εγγραφές και διαγραφές, εκτός της περίπτωσης στην οποία κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας (π.δ.26/2012) και σύμφωνα με τις εκεί προβλεπόμενες προϋποθέσεις επιτρέπεται η χρήση λευκών ψηφοδελτίων λόγω μη επάρκειας των εντύπων,²⁷⁰

265 Υπό τον όρο διενέργεια των δημοτικών εκλογών αποτυπώνεται μία σύνθετη διαδικασία, αποτελούμενη από στάδια ενεργειών (την πρόταση και ανακήρυξη των υποψηφίων και των συνδυασμών, το διορισμό των εφορευτικών επιτροπών και των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής, τη διαχείριση του εκλογικού υλικού, τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, τη διαλογή των ψηφοδελτίων, την εξαγωγή των αποτελεσμάτων). Βλ. αναλυτικά Θανάσης Γ. Ξηρός (2007): «Ζητήματα εκλογικού δικαίου», σελ. 81 (Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή),

266 Άρθρο 28 του ν.3852/2010, βλ. και ΣτΕ 2130/2012

267 Άρθρο 28, παρ. 1 περ. α' σε συνδυασμό με το άρθρο 27, παρ. 6 του ν.3852/2010, όπως τα ανωτέρω άρθρα αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 26 και 25 του ν.4555/2018, αντίστοιχα.

268 Άρθρο 28, παρ. 2 περ. α' του ν.3852/2010

269 Σύμφωνα με το άρθρο 46 του ΚΔΚ «§ 1. Οι φάκελοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, κατασκευάζονται (...), από χαρτί αδιαφανές σε λευκή απόχρωση και έχουν στην εμπρός πλευρά έντυπο γνώρισμα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών (...) που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι διαστάσεις των φακέλων και το έντυπο γνώρισμά τους. (...) § 3. Αν δεν υπάρχουν οι ανωτέρω φάκελοι, η εφορευτική επιτροπή πιστοποιεί την έλλειψη και προμηθεύεται άλλους φακέλους, ομοιόμορφους. § 4. Εκτός από το έντυπο γνώρισμα, τίποτε άλλο δεν αναγράφεται πάνω στο φάκελο. Αν σημειωθούν πάνω στο φάκελο στίγματα, σημεία ή λέξεις, μπορούν να θεωρηθούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας».

270 Άρθρο 28, παρ. 2 περ. γ' του ν.3852/2010

- ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων προέδρων συμβουλίων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, το οποίο δεν φέρει κανέναν σταυρό ή φέρει περισσότερους του ενός (1) σταυρούς, θεωρείται άκυρο.²⁷¹

Σημειώνεται ότι κατά την εκδίκαση των σχετικών με το κύρος των ψηφοδελτίων ενστάσεων, τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια κρίνουν αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, τα διάφορα σημεία αποτελούν ή όχι διακριτικά γνώρισμα με βάση τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας και λαμβάνοντας υπόψη τις εκάστοτε συνθήκες υπό τις οποίες τελεί ο εκλογέας, το είδος του σημείου, τη θέση του, τον τρόπο χαραξέως και, προκειμένου για σταυρούς προτιμήσεως, το πάχος ή το χρώμα του για να συναγάγουν αν το εκάστοτε αμφισβητούμενο σημείο έχει τεθεί τυχαία ή σκόπιμα. *Η κρίση αυτή του δικαστηρίου περί διακριτικού γνωρίσματος είναι πραγματική και δεν υπόκειται, για το λόγο αυτό, σε αναιρετικό έλεγχο.*²⁷²

Επίσης, α λόγοι της ένστασης και της αντένστασης, με τους οποίους προβάλλεται η ύπαρξη διακριτικών γνωρισμάτων που καθιστούν ορισμένα ψηφοδέλτια άκυρα, πρέπει να είναι ειδικοί και ορισμένοι, δηλαδή αφ' ενός μεν να προσδιορίζουν κατ' αριθμό και εκλογικό τμήμα τα πληττόμενα ψηφοδέλτια, αφ' ετέρου δε να περιέχουν περιγραφή του πραγματικού, ως προς το προβαλλόμενο διακριτικό γνώρισμα.²⁷³ Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται επίσης ότι τα δικαστήρια της ουσίας έχουν την εξουσία να ελέγχουν μόνο τα πληττόμενα με την ένσταση και την αντένσταση ψηφοδέλτια και αποκλειστικώς εν όψει των διακριτικών γνωρισμάτων που προβάλλονται με τους λόγους της ένστασης και της αντένστασης και στο δικόγραφο των προσθέτων λόγων.²⁷⁴

Σας γνωρίζουμε ότι νομολογιακά έχουν κριθεί τα ακόλουθα, αναφορικά με τη διαδικασία των εκλογικών ενστάσεων και τους λόγους άσκησής τους:

- Από το συνδυασμό των διατάξεων του ν.3852/2010 αλλά και ειδικότερα από τη διάταξη του άρθρου 259, παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας συνάγεται ότι αν εκλεγεί δήμαρχος ή δημοτικός σύμβουλος ή σύμβουλος ή πρόεδρος κοινότητας με πληθυσμό έως 300 κατοίκων κάποιος που έχει κώλυμα εκλογιμότητας ή ανακηρύχθηκε υποψήφιος κατά παράβαση του νόμου, ενώ δεν έπρεπε για οποιοδήποτε λόγο να ανακηρυχθεί **κηρύσσεται άκυρη όχι η εκλογή του συνδυασμού** στον οποίο ήταν ενταγμένο το συγκεκριμένο πρόσωπο που είχε κώλυμα εκλογιμότητας και δεν μπορούσε να ανακηρυχθεί υποψήφιος, **αλλά μόνον η εκλογή του συγκεκριμένου προσώπου.** Η

271 Άρθρο 27, παρ. 5 τελευταίο εδάφιο του ν.3852/2010

272 Βλ. ΑΕΔ 26/1994, ΣτΕ 295/2008, 2026/2007, 344/2004, 343/2004, 244/2004, 3183/2003, 914/2000, 4394/1995, 40/1995, 1816/1992, 2292/1991, 2294/1991, 88/1991, ΔΠρωτΠυργ 36/2011, καθώς και ΔΠρωτΚομοτ 1/2011 κατά την οποία «δεν μπορεί να θεωρηθεί, χωρίς να συντρέχει κάποιο άλλο στοιχείο, ως διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει το απόρρητο της ψηφοφορίας, ο σταυρός που έχει εγγραφεί κατά τρόπο κάπως ακανόνιστο ή κακότεχνο ή ασύμμετρο ή ατελή, διότι, στις περιπτώσεις αυτές, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, τέτοιος σχηματισμός του σταυρού προτίμησης, εφόσον ειδικώς δεν αποδεικνύεται το αντίθετο, οφείλεται στη σπουδή του εκλογέα ή την ηλικία ή την ελαττωματική όραση ή στον κακό γραφικό χαρακτήρα του ή στο γραφικό μέσο που χρησιμοποίησε ή ακόμη στην έλλειψη απόλυτης σταθερότητας του χεριού του, δηλαδή σε περιστατικά ξένα προς την πρόθεση του ίδιου ή τρίτου να καταστήσει φανερή είτε στον προτιμώμενο είτε σε άλλον την προέλευση της ψήφου».

273 ΣτΕ 1794-1795/2007, 914, 2291/2000, κ.ά.).

274 ΣτΕ 2377/2008, 3002, 2291, 914/2000, 810/1996

ανακήρυξη δε ως υποψηφίου δημάρχου προσώπου που εμπίπτει σε κώλυμα εκλογιμότητας δεν συνιστά παράβαση νόμου ούτε πλημμέλεια της εκλογής που μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της εκλογής κατ' άρθρο 51, παρ. 1 του ν.3852/2010, διότι δεν συνδέεται το κώλυμα της εκλογιμότητας με τη διεξαγωγή της εκλογής.²⁷⁵

- Για να είναι βάσιμος λόγος ένστασης με τον οποίο προβάλλεται εκλογική παράβαση και ζητείται η ακύρωση της εκλογής, ο ενιστάμενος οφείλει αφενός να επικαλεσθεί και να αποδείξει τα γεγονότα που συνιστούν την εκλογική παράβαση καθεαυτή, αφετέρου να εκθέσει τους λόγους, για τους οποίους κατά την άποψή του η παράβαση αυτή είναι δυνατόν να άσκησε επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα. Εάν δε οι λόγοι αυτοί συνδέονται με πραγματικά περιστατικά, ενέργειες ή ιδιότητες προσώπων, ο ενιστάμενος οφείλει να επικαλεσθεί και να αποδείξει τα περιστατικά, τις ενέργειες ή τις ιδιότητες αυτές.²⁷⁶
- Σύμφωνα με το άρθρο 49, παρ. 2 του ν.3852/2010 κατά την εκδίκαση της ενστάσεως το δικαστήριο, κατόπιν προβολής σχετικού λόγου, **ελέγχει παρεμπιπτόντως και πράξεις μεταδημότευσης**, δυνάμει των οποίων ενεγράφησαν στους εκλογικούς καταλόγους και εψήφισαν στον συγκεκριμένο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης εκλογείς, χωρίς να δεσμεύεται από το τεκμήριο νομιμότητας των πράξεων αυτών,²⁷⁷ εφ' όσον, όπως έχει κριθεί,²⁷⁸ ο ενιστάμενος αναφέρεται ονομαστικά σε μεταδημοτεύσαντες εκλογείς και προβάλλει, με σαφείς ισχυρισμούς, ότι οι πράξεις της μεταδημοτεύσεώς τους είναι νομικώς πλημμελείς, διότι ελλείπουν οι σχετικές αιτήσεις μεταδημοτεύσεως ή οι πράξεις οι οποίες, κατά τις οικείες διατάξεις, αποτελούν το νόμιμο έρεισμα της εγγραφής στο δημοτολόγιο (και, κατ' επέκταση, στον εκλογικό κατάλογο). Έτσι, σε περίπτωση μεταδημότευσης, όπως συνάγεται από την αναφερθείσα διάταξη του άρθρου 258 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, το δικαστήριο ελέγχει αν η εγγραφή στο δημοτολόγιο του νέου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης στηρίζεται σε αίτηση μεταδημότευσης και σε βεβαίωση μόνιμης κατοικίας ή, επί μεταδημότευσης συζύγων ή τέκνων, σε ληξιαρχική πράξη ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης. Δεν επεκτείνεται όμως ο παρεμπιπτόντως δικαστικός έλεγχος σε περαιτέρω έρευνα της νομιμότητας της πράξης βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας ή της ληξιαρχικής πράξης ή πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης, στις οποίες στηρίχθηκε η πράξη μεταδημότευσης. Η ερμηνεία αυτή της διάταξης του άρθρου 258 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προς την κατεύθυνση του περιορισμού του παρεμπιπτόντως δικαστικού ελέγχου δικαιολογείται από την ανάγκη της ασφαλείας δικαίου και της ταχείας επίλυσης, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, των εκλογικών διαφορών που αφορούν την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Άλλωστε, η νομιμότητα των πράξεων μεταδημότευσης και των συναφών πράξεων, όπως οι σχετικές πράξεις βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας, ελέγχεται ευθέως από το Συμβούλιο της Επικρατείας κατά τον προσέχοντα χρόνο, κατόπιν άσκησης αίτησης ακύρωσης από κάθε ενδιαφερόμενο, όπως είναι και κάθε δημότης του

---

275 ΣτΕ 3626/2015 και 3463/2007

276 Πρβλ. ΣτΕ 3023/2003, 3614, 3657, 3658/1996

277 ΑΕΔ 26/1994, ΣτΕ 1426/2004, 1273/1993 Ολομ

278 ΣτΕ 2037/2007 7μ

οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, στο δημοτολόγιο του οποίου εγγράφεται αυτός που μεταδημοτεύει.²⁷⁹

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 49, παρ 2 το ν.3852/2010, ο κατά το άρθρο 258 ΚΔΔ παρεμπιπτόν έλεγχος της εγγραφής, μετεγγραφής ή διαγραφής εκλογέα στους ή από τους εκλογικούς καταλόγους του οικείου δήμου, χωρεί κατά των πράξεων αυτών, **μόνο εάν αυτές έγιναν κατά τη σύνταξη ή αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων κατά τη διάρκεια του έτους, που προηγείται της ημερομηνίας διενέργειας των δημοτικών εκλογών.** Επομένως, οποιοσδήποτε εγγραφές, μετεγγραφές ή διαγραφές εκλογέα στους ή από τους εκλογικούς καταλόγους του οικείου δήμου, προγενέστερες της ανωτέρω χρονικής περιόδου, υπόκεινται στις ενστάσεις των άρθρων 17 και 18 του π.δ.26/2012.

Σημειώνεται, εντούτοις, ότι έχει παρατηρηθεί από πολλούς ΟΤΑ της χώρας, άρνηση χορήγησης στους ενδιαφερόμενους ή πρόσβασης των ενδιαφερομένων σε στοιχεία που τηρούνται σε αυτούς (όπως, π.χ. μεταδημοτεύσεις) και τα οποία είναι αναγκαία για το βάσιμο άσκησης των ανωτέρω προσφυγών. Επ' αυτών σημειώνεται ότι η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων κατ' επανάληψη έχει κρίνει ότι τα στοιχεία που αναφέρονται στις μεταδημοτεύσεις δεν αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, και επομένως είναι προσβάσιμα διοικητικά έγγραφα κατά τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν.2690/1999 (Α' 45)²⁸⁰ και τελεί υπό την άδεια του υπεύθυνου επεξεργασίας, σύμφωνα με το νέο Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών».

2. Προθεσμία - αρμόδιο δικαστήριο

Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία **επτά (7) ημερών**²⁸¹ από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης,²⁸² με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, κατά το άρθρο 44 του ν.3852/2010. Επισημαίνεται ότι η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης ή η άσκησή της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης²⁸³.

Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση των ενστάσεων σε πρώτο και τελευταίο βαθμό είναι το **Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο** στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο οικείος δήμος.²⁸⁴

---

279 ΣΤΕ 1454/2008

280 Βλ. το υπ' αριθμ. 4661/31.7.2006 έγγραφο της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

281 Η προθεσμία είναι αποκλειστική, καθώς σύμφωνα με το άρθρο 48, παρ. 2 του ν.3852/2010, «Η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου δεν παρεκτείνεται σε καμία περίπτωση». Βλ. αναλυτικά και ΔΠρωτΠειρ 4515/2014, σκέψη 5, διά της οποίας «Ο ισχυρισμός (...) η παρούσα ένσταση είναι απρόθεσμη, διότι εμπίπτει στη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 248 του Κ.Δ.Δ., προβάλλεται αβάσιμα»

282 Το χρονικό αυτό διάστημα είναι τρεις (3) μέρες, σύμφωνα με το άρθρο 44, παρ. 2 του ν.3852/2010

283 Άρθρο 46, παρ. 1 εδ. β' του ν. 3852/2010

284 Άρθρο 46, παρ. 3 του ν. 3852/2010

3. Αίτηση αναίρεσης

Κατά των αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα Τριμελή Διοικητικά Πρωτοδικεία δε χωρεί έφεση, παρά μόνο αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η αίτηση αναίρεσης κατατίθεται εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την παρέλευση του πενθημέρου του άρθρου 260, παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ενώ η απόφαση επ' αυτής εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών, το αργότερο.²⁸⁵

Επισημαίνεται, επίσης, ότι σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 53 του π.δ.18/1989 (Α' 8), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12, παρ. 1 του ν.3900/2010 (Α' 213), με έναρξη ισχύος από 1-1-2011, «*Η αίτηση αναιρέσεως επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από το διάδικο με συγκεκριμένους ισχυρισμούς που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου, είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου*». Με την ανωτέρω διάταξη «*θεσπίζεται ως παγία ρύθμιση η **κατ' εξαίρεση** άσκηση αιτήσεως αναιρέσεως κατά των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και μόνον εφόσον προβάλλεται βασίμως από τον διάδικο, με ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς, που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο, **ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας επί των τιθεμένων στην υπόθεση νομικών ζητημάτων ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου ή προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου**. Η μη τήρηση των ως άνω δικονομικών προϋποθέσεων παραδεκτού ως προς όλους ή ορισμένους από τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως συνεπάγεται, αντίστοιχα, την ολική ή μερική απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως ως απαράδεκτης*».²⁸⁶

Σημειώνεται, τέλος, ότι έχει κριθεί ότι δεν είναι επιτρεπτή η άσκηση τριτανακοπής ούτε ενδίκων μέσων κατά αποφάσεων του ΣΤΕ, που εκδίδονται επί αιτήσεων αναιρέσεως, ανεξάρτητα αν οι αποφάσεις αυτές περιορίζονται στην αναίρεση της προσβληθείσας απόφασης ή αποφαίνονται περαιτέρω και κατ' ουσία.²⁸⁷

---

285 Για την αίτηση αναίρεσης βλ. αναλυτικότερα το άρθρο 50 του ν.3852/2010. Ομοίως, βλ. το άρθρο 51 του ν.3852/2010 για τη ρύθμιση ζητημάτων αναφορικά με την επανάληψη της εκλογής σε περίπτωση ακύρωσής της.

286 Βλ. ΣΤΕ 3525/2012. Ομοίως, βλ. ΣΤΕ 2456/2012, 1066/2012 και 1049/2012.

287 Βλ. ΣΤΕ 1085/2013

Για οποιαδήποτε πληροφορία μπορείτε να απευθύνεστε στα πρόσωπα που αναγράφονται στην Εισαγωγή.

Αθήνα, 3 Απριλίου 2019

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Αλέξανδρος Χαρίσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ²⁸⁸

Προθεσμίες που αναφέρονται στη διενέργεια των δημοτικών εκλογών της 26^{ης} Μαΐου 2019	
28 Φεβρουαρίου 2019	Λήγει η προθεσμία για τη μεταδημότευση, σύμφωνα με τις πάγιες διατάξεις του άρθρου 15, παρ. 7 και 8 του ΚΔΚ (κυρωτ. ν.3463/2006), προκειμένου να συμπεριληφθούν οι μεταδημοτεύσαντες στους εκλογικούς καταλόγους
1 Απριλίου 2019	Αρχίζει η προθεσμία για τη μεταδημότευση, λόγω υποβολής υποψηφιότητας, χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των παρ. 7 και 8 του άρθρου 15, σύμφωνα με το άρθρο 16 του ΚΔΚ (άρθρο 10, παρ. 5 του ν.3852/2010)
4 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία για τη μεταδημότευση, λόγω υποβολής υποψηφιότητας, χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των παρ. 7 και 8 του άρθρου 15 του ΚΔΚ (άρθρο 10, παρ. 5 του ν.3852/2010)
5 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία των είκοσι ημερών πριν από την ψηφοφορία για την επίδοση στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου της ΔΗΛΩΣΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ (άρθρο 19, παρ. 7 του ν.3852/2010)
10 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία υποβολής παραίτησης εκείνων που έχουν κώλυμα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 ν.3852/2010
11 Μαΐου 2019	Ενεργείται η ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ από το Πρωτοδικείο (με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, άρθρο 20 του ν.3852/2010)
18 Μαΐου 2019	Παραίτηση υποψηφίου την 8^η ημέρα πριν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας (Άρθρο 21, παρ. 2 ν.3852/2010)
24 Μαΐου 2019	Δήλωση αντικατάστασης παραιτηθέντος ή αποβιώσαντος υποψήφιου Δημάρχου (Άρθρο 21, παρ. 2 του ν.3852/2010)
Προθεσμίες που αναφέρονται στη διενέργεια των, τυχόν, επαναληπτικών δημοτικών εκλογών της 2^{ας} Ιουνίου 2019	
30 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία επίδοσης στο αρμόδιο δικαστήριο της, τυχόν, δήλωσης παραίτησης από την υποψηφιότητα Δημάρχου (άρθρο 35, παρ. 1 του ν.3852/2010)
31 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία επίδοσης στον Πρόεδρο Πρωτοδικείου της δήλωσης νέου υποψήφιου Δημάρχου σε αντικατάσταση αυτού που παραιτήθηκε ή (άρθρο 35, παρ. 4 του ν.3852/2010)
1 Ιουνίου 2019	Λήγει η προθεσμία για την ανακήρυξη από το αρμόδιο δικαστήριο του νέου υποψήφιου Δημάρχου (άρθρο 35, παρ. 4 του ν.3852/2010).

288 Σύμφωνα με το άρθρο 41, παρ. 1 του ΚΔΚ στις προθεσμίες που ορίζονται κατά τη διαδικασία εκλογής των δημοτικών αρχών, δεν υπολογίζεται η ημέρα της ψηφοφορίας

1. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΔΗΜΟΤΕΥΣΗΣ

Χαρακτηριστικό ασφαλείας

Ελληνική Δημοκρατία

Νομός: < Νομός >

Δήμος: < Δήμος >

Γραφείο: < Γραφείο >

θέση

φωτογραφίας

**<Ημερομηνία
Έκδοσης>**

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΓΕΝΝΗΣΗΣ²⁸⁹

<Ο/Η> Δήμαρχος <Δήμου> πιστοποιεί ότι:

<Ο/Η> κάτωθι δημότης είναι εγγεγραμμέν<ος/η> στο Δημοτολόγιο του Δήμου <Δήμου>, στην <Αριθμός Μεριδας> (πρώην <Παλιός Αριθμός Μεριδας> της Δημοτικής Ενότητας <Δημοτικής Ενότητας>)²⁹⁰ οικογενειακή μερίδα του Δημοτολογίου και σειρά <Α/Α μέλους> (πρώην Α/Α μέλους) με τα κάτωθι στοιχεία:

---

289 Το παρόν πιστοποιητικό θα εκδίδεται, μεταξύ άλλων, και για έκδοση αστυνομικής ταυτότητας και διαβατηρίου

290 Στις παρενθέσεις θα εκτυπώνονται τα στοιχεία των προ Καλλικράτη μερίδας/μέλους, καθώς και η ανάλογη δημοτική ενότητα. Ωστόσο, εάν ο εν λόγω δήμος δεν προέρχεται από συνένωση Καποδιστριακών ΟΤΑ ή/και δεν υφίστανται δημοτικές ενότητες, θα παραλείπεται όλη η παρένθεση στις περιπτώσεις που ο αριθμός παλιάς μερίδας/μέλους ταυτίζεται με το νέο, ενώ θα εμφανίζεται στις παρενθέσεις μόνο η φράση «πρώην <Παλιός Αριθμός Μεριδας>» και «πρώην <Α/Α μέλους>» στις περιπτώσεις που ο παλιός αριθμός μερίδας/μέλους διαφέρει από το νέο (π.χ. δήμοι που είχαν κάνει επαναρίθμηση μελών ΕΔ) χωρίς στοιχεία δημοτικής ενότητας. Τέλος, εάν η εν λόγω μερίδα είναι νέα μερίδα του ενιαίου δημοτολογίου του Καλλικράτειου δήμου, οι παρενθέσεις θα παραλείπονται, καθώς δε θα υπάρχουν στοιχεία παλιάς μερίδας/μέλους

Επώνυμο	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>
Φύλο	<Φύλο>
Όνομα Πατέρα	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Πατέρα	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα Μητέρας	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Μητέρας	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Γένος Μητέρας²⁹¹	<Γένος Μητέρας>
Ειδικός Εκλογικός αριθμός	<Ειδικός εκλογικός αριθμός>
Ημερομηνία γέννησης	<Ημ/νία γέννησης>
Ημερομηνία γέννησης ολογράφως	<Ημ/νία γέννησης ολογράφως>
Οικισμός γέννησης	<Οικισμός γέννησης>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>
Δημοτική Ενότητα γέννησης²⁹²	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>
Δήμος γέννησης	<Δήμος γέννησης >
Πόλη γέννησης²⁹³	<Πόλη γέννησης>
Νομός γέννησης	<Νομός γέννησης>
Χώρα γέννησης	<Χώρα γέννησης>
Ιθαγένεια	<Ιθαγένεια>
Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας²⁹⁴	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας²⁹⁵	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας>
Μητρώο Αρρένων²⁹⁶	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα> ²⁹⁷
Αριθμός - Έτος Μ.Α.	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>

291 Το γένος μητέρας είναι το πατρικό της επώνυμο.

292 Όταν το πιστοποιητικό εκδίδεται για έκδοση αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου, η Δημοτική Ενότητα γέννησης δεν θα εμφανίζεται καθόλου.

293 Μόνο για τους γεννηθέντες στην αλλοδαπή.

294 Στην περίπτωση που ο τρόπος κτήσης ιθαγένειας είναι υιοθεσία, θα δίνεται η ημερομηνία γέννησης

295 Στην περίπτωση που ο τρόπος κτήσης δημοτικότητας είναι υιοθεσία, θα δίνεται η ημερομηνία γέννησης. Αν η ημερομηνία κτήσης δημοτικότητας του αρχικού μέλους είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας γέννησης του τέκνου, τότε θα πρέπει να έχει την ίδια τιμή με την ημερομηνία κτήσης δημοτικότητας του αρχικού μέλους.

296 Τα στοιχεία του μητρώου αρρένων θα εμφανίζονται μόνο αν πρόκειται για άντρα

297 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

Εγγραφή Μ.Α.

<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>

Παρατηρήσεις

<Παρατηρήσεις>

<Ο/η> εικονιζόμεν<ος/η> είναι ένα και το αυτό πρόσωπο με <τον/την> αναφερόμεν<ο/η> στο παρόν πιστοποιητικό.²⁹⁸

Το πιστοποιητικό εκδόθηκε <Λόγος έκδοσης>

<Ο/Η> αρμόδι<ος/α> υπάλληλος
Δημάρχου

Με εντολή

<Ο/Η> <Προϊστάμενος/η Δημοτικής Κατάστασης>

---

298 Θα εισάγεται αν το πιστοποιητικό εκδίδεται για έκδοση διαβατηρίου.

Χαρακτηριστικό ασφαλείας

Ελληνική Δημοκρατία

Νομός: < Νομός >

<Ημερομηνία Έκδοσης>

Δήμος: < Δήμος >

Γραφείο: < Γραφείο >

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΔΗΜΟΤΕΥΣΗΣ

<Ο/Η> Δήμαρχος <Δήμου> πιστοποιεί ότι:

Τα πιο κάτω άτομα είναι εγγεγραμμένα στο Δημοτολόγιο του Δήμου <Δήμου> στην <Αριθμός Μεριδας> (πρώην <Παλιός Αριθμός Μεριδας> της Δημοτικής Ενότητας <Δημοτικής Ενότητας>)²⁹⁹ οικογενειακή μερίδα με τα κάτωθι στοιχεία:

Στοιχεία	Αρχικό Μέλος Μεριδας
<i>A/A Μέλους Οικογενειακής Μεριδας</i>	<A/A Μέλους>
<i>Παλιός A/A Μέλους Οικογενειακής Μεριδας</i> ³⁰⁰	<Παλιός A/A Μέλους>
<i>Ιδιότητα Μέλους</i>	<Ιδιότητα Μέλους>
<i>Είδος Εγγραφής</i>	<Είδος Εγγραφής >
<i>Επώνυμο</i>	<Επώνυμο A> <Επώνυμο B>
<i>Όνομα</i>	<Όνομα A> <Όνομα B> <Όνομα Γ>
<i>Φύλο</i>	<Φύλο>
<i>Όνομα Πατέρα</i>	<Όνομα A> <Όνομα B>
<i>Επώνυμο Πατέρα</i>	<Επώνυμο A> <Επώνυμο B>
<i>Όνομα Μητέρας</i>	<Όνομα A> <Όνομα B>
<i>Επώνυμο Μητέρας</i>	<Επώνυμο A> <Επώνυμο B>

299 Στις παρενθέσεις θα εκτυπώνονται τα στοιχεία των προ Καλλικράτη μερίδας/μέλους, καθώς και η ανάλογη δημοτική ενότητα. Ωστόσο, εάν ο εν λόγω δήμος δεν προέρχεται από συνένωση Καποδιστριακών ΟΤΑ ή/και δεν υφίστανται δημοτικές ενότητες, θα παραλείπεται όλη η παρένθεση στις περιπτώσεις που ο αριθμός παλιάς μερίδας/μέλους ταυτίζεται με το νέο, ενώ θα εμφανίζεται στις παρενθέσεις μόνο η φράση «πρώην <Παλιός Αριθμός Μεριδας>» και «πρώην <A/A μέλους>» στις περιπτώσεις που ο παλιός αριθμός μερίδας/μέλους διαφέρει από το νέο (π.χ. δήμοι που είχαν κάνει επαναρίθμηση μελών ΕΔ) χωρίς στοιχεία δημοτικής ενότητας. Τέλος, εάν η εν λόγω μερίδα είναι νέα μερίδα του ενιαίου δημοτολογίου του Καλλικράτειου δήμου, οι παρενθέσεις θα παραλείπονται, καθώς δε θα υπάρχουν στοιχεία παλιάς μερίδας/μέλους.

300 Εκτυπώνονται τα στοιχεία των προ Καλλικράτη μερίδας/μέλους, αν αυτά υφίστανται.

Γένος Μητέρας³⁰¹	<Γένος Μητέρας>
Ημερομηνία γέννησης	<Ημ/νία γέννησης>
Οικισμός γέννησης	<Οικισμός γέννησης>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>
Δημοτική Ενότητα γέννησης	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>
Δήμος γέννησης	<Δήμος γέννησης >
Πόλη γέννησης³⁰²	<Πόλη γέννησης>
Νομός γέννησης	<Νομός γέννησης>
Χώρα γέννησης	<Χώρα γέννησης>
Ιθαγένεια	<Ιθαγένεια>
Τρόπος κτήσης ιθαγένειας	<Τρόπος Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας>
Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής	<Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής>
Αιτιολογία Διαγραφής³⁰³	<Αιτιολογία Διαγραφής>
Ειδικός Εκλογικός Αριθμός	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>
Μητρώο Αρρένων³⁰⁴	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική Δημοτική Κοινότητα> ³⁰⁵
Αριθμός - Έτος Μ.Α.	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>
Εγγραφή Μ.Α.	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>
Παρατηρήσεις	<Παρατηρήσεις>

---

301 Το γένος μητέρας είναι το πατρικό της επώνυμο.

302 Μόνο για τους γεννηθέντες στην αλλοδαπή.

303 Εξαίρεση από την εκτύπωση των πιστοποιητικών των εγγραφών με «αιτία διαγραφής δημοτολογίου» “εσφαλμένη καταχώρηση”

304 Τα στοιχεία του μητρώου αρρένων θα εμφανίζονται μόνο αν πρόκειται για άντρα

305 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

Στοιχεία³⁰⁶	Σύζυγος / Συμβιών	Σύζυγος / Συμβιών
A/A Μέλους Οικογενειακής Μεριδας	<A/A Μέλους>	<A/A Μέλους>
Παλιός A/A Μέλους Οικογενειακής Μεριδας	<Παλιός A/A Μέλους>	<Παλιός A/A Μέλους>
Ιδιότητα Μέλους	<Ιδιότητα Μέλους>	<Ιδιότητα Μέλους>
Είδος Εγγραφής	<Είδος Εγγραφής >	<Είδος Εγγραφής >
Επώνυμο	<Επώνυμο A> <Επώνυμο B>	<Επώνυμο A> <Επώνυμο B>
Όνομα	<Όνομα A> <Όνομα B> <Όνομα Γ>	<Όνομα A> <Όνομα B> <Όνομα Γ>
Φύλο	<Φύλο>	<Φύλο>
Όνομα Πατέρα	<Όνομα A> <Όνομα B>	<Όνομα A> <Όνομα B>
Επώνυμο Πατέρα	<Επώνυμο A> <Επώνυμο B>	<Επώνυμο A> <Επώνυμο B>
Όνομα Μητέρας	<Όνομα A> <Όνομα B>	<Όνομα A> <Όνομα B>
Επώνυμο Μητέρας	<Επώνυμο A> <Επώνυμο B>	<Επώνυμο A> <Επώνυμο B>
Γένος Μητέρας	<Γένος Μητέρας>	<Γένος Μητέρας>
Ημερομηνία γέννησης	<Ημ/νία γέννησης>	<Ημ/νία γέννησης>
Οικισμός γέννησης	<Οικισμός γέννησης>	<Οικισμός γέννησης>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>
Δημοτική Ενότητα γέννησης	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>
Δήμος γέννησης	<Δήμος γέννησης >	<Δήμος γέννησης>
Πόλη γέννησης	<Πόλη γέννησης>	<Πόλη γέννησης>
Νομός γέννησης	<Νομός γέννησης>	<Νομός γέννησης>
Χώρα γέννησης	<Χώρα γέννησης>	<Χώρα γέννησης>
Ιθαγένεια	<Ιθαγένεια>	<Ιθαγένεια>
Τρόπος κτήσης ιθαγένειας	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας>	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας>
Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής	<Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής>	<Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής>
Αιτιολογία Διαγραφής	<Αιτιολογία Διαγραφής>	<Αιτιολογία Διαγραφής>
Ειδικός Εκλογικός Αριθμός	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>
Μητρώο Αρρένων	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα>	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα>
Αριθμός - Έτος Μ.Α.	<Μ.Α. A/A> - <Μ.Α. Έτος>	<Μ.Α. A/A> - <Μ.Α. Έτος>

306 Οι παραπάνω σημειώσεις ισχύουν για κάθε αντίστοιχο πεδίο που ακολουθεί παρακάτω

Εγγραφή Μ.Α.	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>
<u>Στοιχεία γάμου:</u> ³⁰⁷	<Πράξη Γάμου>, <Τόμος Γάμου>, <Έτος Γάμου>	<Πράξη Γάμου>, <Τόμος Γάμου>, <Έτος Γάμου>
Α/Α, Τόμος, Έτος		
Ληξιαρχείο:	<Ληξιαρχείο Γάμου>	<Ληξιαρχείο Γάμου>
Τοπική ή Δημοτ. Κοινότητα / Ενότητα, Δήμος:	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα ή Ενότητα Α Τύπου Γάμου>, <Δήμος Α Τύπου Γάμου>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα ή Ενότητα Α Τύπου Γάμου>, <Δήμος Α Τύπου Γάμου>
Νομός, Πόλη, Χώρα:	<Νομός Α Τύπου Γάμου>, <Πόλη Γάμου>, <Χώρα Γάμου>	<Νομός Α Τύπου Γάμου>, <Πόλη Γάμου>, <Χώρα Γάμου>
Ημερομηνία:	<Ημερομηνία Α Τύπου Γάμου >	<Ημερομηνία Α Τύπου Γάμου >
Βαθμός γάμου Αρχικού Μέλους:	<Βαθμός γάμου αρχικού μέλους>	<Βαθμός γάμου αρχικού μέλους>
Βαθμός γάμου Συζύγου:	<Βαθμός γάμου ενεργού συζύγου>	<Βαθμός γάμου ενεργού συζύγου>
<u>Στοιχεία Συμφώνου Συμβίωσης:</u> ³⁰⁸		
Α/Α, Τόμος, Έτος:	<Πράξη ΣΣ>, <Τόμος ΣΣ>, <Έτος ΣΣ>	<Πράξη ΣΣ>, <Τόμος ΣΣ>, <Έτος ΣΣ>
Ληξιαρχείο:	<Ληξιαρχείο ΣΣ>	<Ληξιαρχείο ΣΣ>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα / Ενότητα, Δήμος:	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα ή Ενότητα ΣΣ>, <Δήμος ΣΣ>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα ή Ενότητα ΣΣ>, <Δήμος ΣΣ>
Νομός, Προξενείο, Χώρα:	<Νομός ΣΣ>, <Προξενείο ΣΣ>, <Χώρα ΣΣ>	<Νομός ΣΣ>, <Προξενείο ΣΣ>, <Χώρα ΣΣ>
Ημερομηνία:	<Ημερομηνία ΣΣ >	<Ημερομηνία ΣΣ >
Αριθμός ΣΣ Αρχικού Μέλους:	<Αριθμός ΣΣ αρχικού μέλους>	<Αριθμός ΣΣ αρχικού μέλους>
Αριθμός ΣΣ Συμβιών :	<Αριθμός ΣΣ ενεργού συμβιών>	<Αριθμός ΣΣ ενεργού συμβιών>
Παρατηρήσεις	<Παρατηρήσεις>	<Παρατηρήσεις>

307 Τα πεδία στοιχείων γάμου εμφανίζονται μόνο αν υπάρχει γάμος

308 Τα πεδία στοιχείων συμφώνου συμβίωσης εμφανίζονται μόνο αν υπάρχει σύμφωνο συμβίωσης

Στοιχεία³⁰⁹	Τέκνο Α	Τέκνο Β	Τέκνο Γ
A/A Μέλους Οικογ. ερίδας	<A/A Μέλους>	<A/A Μέλους>	<A/A Μέλους>
Παλιός A/A Μέλους Οικογ. Μεριδας	<Παλιός A/A Μέλους>	<Παλιός A/A Μέλους>	<Παλιός A/A Μέλους>
Ιδιότητα Μέλους	<Ιδιότητα Μέλους>	<Ιδιότητα Μέλους>	<Ιδιότητα Μέλους>
Είδος Εγγραφής	<Είδος Εγγραφής >	<Είδος Εγγραφής >	<Είδος Εγγραφής >
Επώνυμο	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>
Φύλο	<Φύλο>	<Φύλο>	<Φύλο>
Όνομα Πατέρα	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Πατέρα	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα Μητέρας	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Μητέρας	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Γένος Μητέρας	<Γένος Μητέρας>	<Γένος Μητέρας>	<Γένος Μητέρας>
Ημερομηνία γέννησης	<Ημ/νία γέννησης>	<Ημ/νία γέννησης>	<Ημ/νία γέννησης>
Οικισμός γέννησης	<Οικισμός>	<Οικισμός>	<Οικισμός>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>
Δημοτική Ενότητα γέννησης	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>
Δήμος γέννησης	<Δήμος γέννησης >	<Δήμος Γέννησης >	<Δήμος Γέννησης >
Πόλη γέννησης	<Πόλη γέννησης>	<Πόλη Γέννησης>	<Πόλη Γέννησης>
Νομός γέννησης	<Νομός γέννησης>	<Νομός Γέννησης>	<Νομός Γέννησης>
Χώρα γέννησης	<Χώρα γέννησης>	<Χώρα Γέννησης>	
Ιθαγένεια	<Ιθαγένεια>	<Ιθαγένεια>	<Ιθαγένεια>
Τρόπος κτήσης ιθαγένειας	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτ/τας>	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτ/τας>	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτ/τας>
Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής	<Ημ/νία Συμβ. Διαγραφής>	<Ημ/νία Συμβ. Διαγραφής>	<Ημ/νία Συμβ. Διαγραφής>

309 Οι παραπάνω σημειώσεις ισχύουν για κάθε αντίστοιχο πεδίο που ακολουθεί παρακάτω

Αιτιολογία Διαγραφής	<Αιτιολογία Διαγραφής>	<Αιτιολογία Διαγραφής>	<Αιτιολογία Διαγραφής>
Ειδικός Εκλογικός Αριθμός	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>
Μητρώο Αρρένων³¹⁰	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα> ³¹¹	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα> ³¹²	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα> ³¹³
Αριθμός - Έτος Μ.Α.	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>
Εγγραφή Μ.Α.	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>
Παρατηρήσεις	<Παρατηρήσεις>	<Παρατηρήσεις>	<Παρατηρήσεις>

Πρώην συζύγων / συμβιούντων:

1^η /ος σύζυγος / συμβιών: < στοιχεία: ονοματεπωνυμικά, γέννησης, δημοτολογικά και διαγραφής >

Το πιστοποιητικό εκδόθηκε <λόγος έκδοσης>

<Ο/Η> αρμόδιος/α υπάλληλος
Δημάρχου

Με εντολή

<Ο/Η> <Προϊστάμενος/η Δημοτικής Κατάστασης>

310 Τα στοιχεία του μητρώου αρρένων θα εμφανίζονται μόνο για τα τέκνα με φύλο «άρρεν».

311 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

312 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

313 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

2. Υποδείγματα Υπεύθυνων Δηλώσεων

1. Για υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών (άρθρο 8 παρ. 4 Ν. 1599/1986)

ΠΡΟΣ ⁽¹⁾ :	ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ						
Ο – Η Όνομα:				Επώνυμο:			
Όνομα και Επώνυμο Πατέρα:							
Όνομα και Επώνυμο Μητέρας:							
Ημερομηνία γέννησης ⁽²⁾ :							
Τόπος Γέννησης:							
Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας:				Τηλ:			
Τόπος Κατοικίας:			Οδός:			Αριθ:	TK:
Αρ. Τηλεομοιοτύπου (Fax):				Δ/νση Ηλεκτρ. Ταχυδρομείου (Email):			

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις ⁽³⁾, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι:

- α) δεν έχω στερηθεί κανένα πολιτικό μου δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών στις ... (τίθεται η συγκεκριμένη ημερομηνία) ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής (τίθεται η συγκεκριμένη ημερομηνία)
- β) δεν συντρέχουν στο πρόσωπό μου τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010 και
- γ) αποδέχομαι την υποψηφιότητά μου με το συνδυασμό....

Ημερομηνία: ... / ... /2019

Ο – Η Δηλ.

(Υπογραφή)

(1) Αναγράφεται από τον ενδιαφερόμενο πολίτη ή Αρχή ή η Υπηρεσία του δημόσιου τομέα, που απευθύνεται η αίτηση.

(2) Αναγράφεται ολογράφως.

(3) «Όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Εάν ο υπαίτιος αυτών των πράξεων σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτόν του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών.

2. Για υποψηφιότητα πολίτη κράτους- μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις δημοτικές εκλογές

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών

(άρθρο 8 παρ. 4 Ν. 1599/1986)

ΠΡΟΣ ⁽¹⁾ :	ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ						
Ο – Η Όνομα:				Επώνυμο:			
Όνομα και Επώνυμο Πατέρα:							
Όνομα και Επώνυμο Μητέρας:							
Ημερομηνία γέννησης ⁽²⁾ :							
Τόπος Γέννησης:							
Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας:				Τηλ:			
Τόπος Κατοικίας:			Οδός:			Αριθ:	TK:
Αρ. Τηλεομοιοτύπου (Fax):			Δ/νση Ηλεκτρ. Ταχυδρομείου (Email):				

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις ⁽³⁾, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι:

- α) έχω την ..... ιθαγένεια και κατοικώ στην διεύθυνση ..... του Δήμου....
- β) είμαι εγγεγραμμένος/η στον εκλογικό κατάλογο του δήμου ή της κοινότητας ή περιφέρειας ή εκλογικού διαμερίσματος.... **(όπου ήταν εγγεγραμμένος/η τελευταία στο κράτος μέλος καταγωγής)**
- γ) δεν έχω στερηθεί κανένα πολιτικό τους δικαίωμα ή έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών στις ... (τίθεται η συγκεκριμένη ημερομηνία) ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής (τίθεται η συγκεκριμένη ημερομηνία)
- δ) δεν συντρέχουν στο πρόσωπό μου τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010
- ε) αποδέχομαι την υποψηφιότητά μου με το συνδυασμό....
- στ) στο κράτος- μέλος καταγωγής μου δεν εξέπεσα του δικαιώματος του εκλέγεσθαι
- ζ) δεν είμαι υποψήφιος για τις δημοτικές εκλογές στην Ελλάδα σε άλλο δήμο ούτε σε άλλο συνδυασμό του ίδιου δήμου
- η) δεν έχω ανάλογη ιδιότητα σε άλλα κράτη- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επιφέρει το ασυμβίβαστο για τους Έλληνες πολίτες
- θ) μετά τις ..... (τίθεται η ημερομηνία, μετά από την οποία είμαι υπήκοος ενός κράτους- μέλους)

Ημερομηνία: ... / ... /2019
Ο – Η Δηλ.

(Υπογραφή)

(1) Αναγράφεται από τον ενδιαφερόμενο πολίτη ή Αρχή ή η Υπηρεσία του δημόσιου τομέα, που απευθύνεται η αίτηση.

(2) Αναγράφεται ολογράφως.

(3) «Όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Εάν ο υπαίτιος αυτών των πράξεων σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτόν του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών.

3. ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

A. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου Δήμου με ενιαία εκλογική περιφέρεια

Στο Δήμο Σκιάθου, ο οποίος αποτελεί ενιαία εκλογική περιφέρεια, κατά τις αυτοδιοικητικές εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014 έλαβαν μέρος 6 συνδυασμοί. Τα αποτελέσματα των εκλογών ανά συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, καθώς και οι έδρες που οι συνδυασμοί έλαβαν τελικά στο δημοτικό συμβούλιο, αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1: Έγκυρες ψήφοι συνδυασμών κατά τις εκλογές τους 18^{ης} Μαΐου 2014 και έδρες που κατέλαβαν στο δημοτικό συμβούλιο		
	Αριθμός έγκυρων ψήφων	Έδρες στο δημ. συμβ.
Συνδυασμός Α΄	1052	13
Συνδυασμός Β΄	874	3
Συνδυασμός Γ΄	657	2
Συνδυασμός Δ΄	656	2
Συνδυασμός Ε΄	181	1
Συνδυασμός ΣΤ΄	160	0
Σύνολα:	3580	21

Με το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής, προκειμένου οι έδρες να κατανεμηθούν μεταξύ των συνδυασμών, με βάση τα ανωτέρω αποτελέσματα, ακολουθείται η εξής διαδικασία:

- Αρχικά υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο (ε.μ.)³¹⁴
 $E.μ. = (3580 : 21) + 1 = 171$ (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

---

314 Το εκλογικό μέτρο ισούται με το ηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους, από τη διαίρεση του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα του δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές, δια του αριθμού των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό συμβούλιο, προσαυξημένο κατά μία μονάδα.

- Στη συνέχεια, ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται με το εκλογικό μέτρο. **Ο κάθε συνδυασμός λαμβάνει τόσες έδρες όσες είναι το ακέραιο πηλίκο** της διαίρεσης.

Κατά τα ανωτέρω:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει ($1052 : 171 = 6,15$) 6 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει ($874 : 171 = 5,1$) 5 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει ($657 : 171 = 3,84$) 3 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Δ' λαμβάνει ($656 : 171 = 3,83$) 3 έδρες
 Ο Συνδυασμός Ε' λαμβάνει ($181 : 171 = 1,05$) 1 έδρα
 Ο Συνδυασμός ΣΤ' λαμβάνει ($160 : 171 = 0,93$) 0 έδρες

Παρατηρούμε ότι οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με τη διαδικασία αυτή είναι λιγότερες (18) από τις έδρες του δημοτικού συμβουλίου (21). Οι αδιάθετες έδρες κατανέμονται με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα των συνδυασμών.³¹⁵

Ο Α' συνδυασμός έχει αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1052 - (171 \times 6) = 1052 - 1026 = 26$ ψήφους.
 Ο Β' συνδυασμός έχει αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $874 - (171 \times 5) = 874 - 855 = 19$ ψήφους.
 Ο Γ' συνδυασμός έχει αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $657 - (171 \times 3) = 657 - 513 = 144$ ψήφους.
 Ο Δ' συνδυασμός έχει αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $656 - (171 \times 3) = 656 - 513 = 143$ ψήφους
 Ο Ε' συνδυασμός έχει αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $181 - 171 = 10$ ψήφους
 Ο ΣΤ' συνδυασμός έχει αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 160 ψήφους

Κατατάσσουμε τους συνδυασμούς κατά φθίνουσα σειρά αχρησιμοποίητου υπολοίπου ψήφων, ήτοι ΣΤ, Γ', Δ, Α, Β, Ε. Τις αδιάθετες έδρες θα καταλάβουν οι συνδυασμοί με τα μεγαλύτερα αχρησιμοποίητο υπόλοιπο ψήφων, δηλ. οι συνδυασμοί ΣΤ³¹⁶, Γ', Δ οπότε η τελική κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου μεταξύ των συνδυασμών διαμορφώνεται ως εξής:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει ($1052 : 171 = 6,15$) 6 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει ($874 : 171 = 5,11$) 5 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει ($657 : 171 = 3,84$) 4 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Δ' λαμβάνει ($656 : 171 = 3,83$) 4 έδρες
 Ο Συνδυασμός Ε' λαμβάνει ($181 : 171 = 1,05$) 1 έδρα
 Ο Συνδυασμός ΣΤ' λαμβάνει ($160 : 171 = 0,93$) 1 έδρα.

315 Το αχρησιμοποίητο υπόλοιπο ψήφων του κάθε συνδυασμού υπολογίζεται ως εξής: Σύνολο έγκυρων ψήφων συνδυασμού- (Εκλογικό μέτρο x έδρες που έχει ήδη λάβει κάθε συνδυασμός με βάση το εκλογικό μέτρο)

316 Άρθρο 32, παρ. 2 του ν. 3852/2010: «Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, όσες απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους».

Β. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου **Δήμου σε πλείονες της μιας εκλογικές περιφέρειες**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 32 & 34 του ν. 3852/2010. Τα στοιχεία που λήφθησαν υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 στο **Δήμο Σουφλίου**. Ο εν λόγω δήμος, στον οποίο εκλέγεται 27μελές δημοτικό συμβούλιο, αποτελείται από τρεις (3) εκλογικές περιφέρειες στις οποίες αντιστοιχούν οι έδρες που αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Εκλογική περιφέρεια	Αριθμός εδρών ανά Εκλογική Περιφέρεια
1	9
2	11
3	7
Σύνολο	27

Στις εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014 τρεις (3) συνδυασμοί έλαβαν τις ακόλουθες ψήφους ανά εκλογική περιφέρεια:

	Εκλ. Περ. 1	Εκλ. Περ. 2	Εκλ. Περ. 3	Σύνολα
Συνδ. Α'	2460	2711	871	6042
Συνδ. Β'	1405	1656	1711	4772
Συνδ. Γ'	75	246	120	441
Σύνολα	3940	4613	2702	11255

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί στο σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου με τον αριθμό των εδρών του δήμου και στο πηλίκο προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

$$\text{Εκλογικό μέτρο: } (11255 : 27) + 1 = 416,85 + 1 = \mathbf{417}$$

1. ΕΔΡΕΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Κάθε συνδυασμός λαμβάνει τόσες έδρες όσες το ακέραιο αποτέλεσμα της διαίρεσης του συνόλου των ψήφων που έλαβε στο σύνολο του δήμου διά το εκλογικό μέτρο.

Συνεπώς:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει $(6042 : 417 = 14,48)$ 14 έδρες και υπόλοιπο 204 ψήφους

Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει $(4772 : 417 = 11,44)$ 11 έδρες και υπόλοιπο 185 ψήφους

Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει $(441 : 417 = 1,05)$ 1 έδρα και υπόλοιπο 24 ψήφους

Μετά την ανωτέρω διαδικασία, αποδίδονται 26 από τις 27 έδρες

Απομένουν προς διάθεση μία (1) έδρα, η οποία αποδίδεται στον συνδυασμό με το μεγαλύτερο υπόλοιπο, ήτοι τον Α' (204 ψήφους)

Συνεπώς η τελική κατανομή εδρών στο σύνολο του δήμου είναι η ακόλουθη:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει $14 + 1 = 15$ έδρες

Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει 11 έδρες

Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει 1 έδρα

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΑΝΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Α ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Για την κατανομή των εδρών ανά εκλογική περιφέρεια μεταξύ των συνδυασμών, υπολογίζουμε καταρχήν το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ως εξής:

Εκλογικό μέτρο συνδυασμού = (αριθμός έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο δήμο / αριθμός εδρών που δικαιούται ο συνδυασμός) +1 (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Επομένως, έχουμε:

Για τον Α' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(6042 : 15)+1 = 402,8+1 = 403$

Για τον Β' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(4772 : 11)+1 = 433,81+1 = 434$

Για τον Γ' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(441 : 1)+1 = 441+1 = 442$

Στη συνέχεια, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που κάθε συνδυασμός έλαβε σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο, παραλείπομένου του κλάσματος, προκειμένου να βρούμε πόσες έδρες λαμβάνει ο κάθε συνδυασμός ανά εκλογική περιφέρεια.

Βάσει των διαιρέσεων προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Για τον Α' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $2460 : 403 = 6,10$ ΕΞΙ (6) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{2460 - (403 \times 6)\} = 2460 - 2418 = 42$ ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια, $2711 : 403 = 6,72$ ΕΞΙ (6) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{2711 - (403 \times 6)\} = 2711 - 2418 = 293$ ψήφους

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια, $871 : 403 = 2,16$ ΔΥΟ (2) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{871 - (403 \times 1)\} = 871 - 403 = 468$ ψήφους

Για τον Β' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $1405 : 434 = 3,23$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1405 - (434 \times 3)\} = 1405 - 1302 = 103$ ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια, $1656 : 434 = 3,81$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1656 - (434 \times 3)\} = 1656 - 1302 = 354$ ψήφους

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια, $1711 : 434 = 3,94$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1711 - (434 \times 3)\} = 1711 - 1302 = 409$ ψήφους

Για τον Γ' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $75 : 442 = 0,16$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 75 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια, $246 : 442 = 0,55$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 246 ψήφους

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια, $120 : 442 = 0,27$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 120 ψήφους

Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, στο συνδυασμό αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούνται, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

Βάσει της προαναφερόμενης διαδικασίας, κάθε συνδυασμός λαμβάνει:

	Εκλ. Περ. 1 (κατανέμονται 9 έδρες)	Εκλ. Περ. 2 (κατανέμονται 11 έδρες)	Εκλ. Περ. 3 (κατανέμονται 7 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 15 έδρες)	6	6	2	1
Συνδ. Β' (Δικαιούται 11 έδρες)	3	3	3	2
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 1 έδρα)				1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	2	2	4

(οι αριθμοί στον πίνακα γι'αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με κόκκινο χρώμα)

Στην Α Κατανομή αποδόθηκαν οι 23 από τις 27 έδρες
Στον Γ' συνδυασμό δεν αποδόθηκαν έδρες.
Κανένας συνδυασμός δεν εξάντλησε τις έδρες που δικαιούται.

Για να κατανείμουμε τις εναπομείνουσες τέσσερις (4) έδρες, κατατάσσουμε όλους τους συνδυασμούς σε αύξουσα σειρά ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη στο σύνολο του δήμου, ξεκινώντας από τον μικρότερο. Αποδίδουμε, ανά εκλογική περιφέρεια όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετο υπόλοιπο, μία έδρα σε εκλογικές περιφέρειες που έχουν αδιάθετες έδρες. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται για όλους τους συνδυασμούς που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης.

Η σειρά των συνδυασμών κατά αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης στο σύνολο του δήμου είναι Γ', Β', Α'.

Στο Γ' συνδυασμό αποδίδουμε την μοναδική έδρα που δικαιούται στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια όπου διατηρεί το μεγαλύτερο κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετο υπόλοιπο **(246)**

Ο Β' συνδυασμός δικαιούται δύο (2) ακόμα έδρες. Κατά φθίνουσα σειρά διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπο στις περιφέρειες: 3 **(409)**, 2 **(354)**, 1 **(103)**. Αποδίδουμε τις δύο έδρες που εξακολουθεί να δικαιούται στις περιφέρειες 3 & 2, αφαιρώντας αυτές από τις διαθέσιμες των αντίστοιχων εκλογικών περιφερειών.

Στον Α'' συνδυασμό θα απονεμηθεί η τελευταία έδρα που δικαιούται στην τρίτη περιφέρεια που είναι η μοναδική που έχει αδιάθετη έδρα.

Βάσει των ανωτέρω, ο τελικός πίνακας διαμορφώνεται ως εξής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπλε σκούρο χρώμα)

	Εκλ. Περ. 1 (κατανέμονται 9 έδρες)	Εκλ. Περ. 2 (κατανέμονται 11 έδρες)	Εκλ. Περ. 3 (κατανέμονται 7 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 15 έδρες)	6	6	2 + 1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 11 έδρες)	3	3 + 1	3 + 1	0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 1 έδρα)		1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0

Δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται στην περιφέρεια που έβαλαν υποψηφιότητα, οι υποψήφιοι που έλαβαν κατά φθίνουσα σειρά τις περισσότερες ψήφους από το σύνολο των περιφερειών του δήμου.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 32 & 34 του ν. 3852/2010. Τα στοιχεία που λάβαμε υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 στο **Δήμο Σερρών**. Ο εν λόγω δήμος, στον οποίο εκλέγεται 41μελες δημοτικό συμβούλιο, αποτελείται από έξι (6) εκλογικές περιφέρειες στις οποίες αντιστοιχούν οι έδρες που αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Εκλογική περιφέρεια	Αριθμός εδρών ανά Εκλογική Περιφέρεια
ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ	1
ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ	2
ΛΕΥΚΩΝΑ	2
ΟΡΕΙΝΗΣ	1
ΣΕΡΡΩΝ	32
ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ	3
Σύνολο	41

Αποτέλεσμα Α΄ Κυριακής 2014 (18/5)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ	ΛΕΥΚΩΝΑ	ΟΡΕΙΝΗΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ	Σύνολο
Συνδ. Α'	107	1711	946	328	7518	1890	12500
Συνδ. Β'	173	1907	1632	395	8502	1657	14266
Συνδ. Γ'	47	1164	728	96	7018	1540	10593
Συνδ. Δ'	26	173	84	28	2978	136	3425
Συνδ. Ε'	2	90	44	16	1404	78	1634
Σύνολο	355	5045	3434	863	27420	5301	42418

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί στο σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου με τον αριθμό των εδρών του δήμου και στο πηλίκο προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Συνεπώς:

$$\text{Εκλογικό μέτρο} = (42418 : 41) + 1 = 1034,58 + 1 = \mathbf{1035}$$

1° ΒΗΜΑ: ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΔΡΩΝ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Κάθε συνδυασμός λαμβάνει έδρες στο δημοτικό συμβούλιο ίσες με το ακέραιο αποτέλεσμα της διαίρεσης του συνόλου των ψήφων που έλαβε στο σύνολο του δήμου διά το εκλογικό μέτρο.

Συνεπώς:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $(12500 : 1035 = 12,08)$ **12 έδρες** και υπόλοιπο **80 ψήφους**.

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει $(14266 : 1035 = 13,78)$ **13 έδρες** και υπόλοιπο **811 ψήφους**.

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει $(10593 : 1035 = 10,23)$ **10 έδρες** και υπόλοιπο **243 ψήφους**.

Ο Συνδυασμός Δ λαμβάνει $(3425 : 1035 = 3,31)$ **3 έδρες** και υπόλοιπο **320 ψήφους**.

Ο Συνδυασμός Ε λαμβάνει $(1634 : 1035 = 1,58)$ **1 έδρα** και υπόλοιπο **599 ψήφους**.

Μετά την ανωτέρω διαδικασία, αποδίδονται **39 από τις 41** διαθέσιμες έδρες, ενώ απομένουν 2 έδρες προς διάθεση, οι οποίες αποδίδονται, ανά μία, στους συνδυασμούς με τα μεγαλύτερα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα.

Η φθίνουσα σειρά αχρησιμοποίητων υπολοίπων είναι η ακόλουθη: **Β (812), Ε (599), Δ (320), Γ (243), Α (80)**.

Συνεπώς η τελική κατανομή εδρών στο σύνολο του δήμου είναι η ακόλουθη:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει **12 έδρες**.

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει $13 + 1 = 14$ **έδρες**.

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει **10 έδρες**.

Ο Συνδυασμός Δ λαμβάνει **3 έδρες**.

Ο Συνδυασμός Ε λαμβάνει $1 + 1 = 2$ **έδρες**.

2ο ΒΗΜΑ: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΑΝΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Α' ΚΑΤΑΝΟΜΗ: Καταρχάς αποδίδουμε τις έδρες στις μονοεδρικές περιφέρειες στο συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες ψήφους σε αυτές, ήτοι στον Β.

(ο αριθμός στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνεται με πράσινο χρώμα)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΛΕΥΚΩΝΑ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΟΡΕΙΝΗΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΣΕΡΡΩΝ (κατανέμονται 32 έδρες)	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ (κατανέμονται 3 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 12 έδρες)							12
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1			1			12
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 10 έδρες)							10
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 3 έδρες)							3
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 2 έδρες)							2
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	2	2	0	32	3	39

Β' ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Για την κατανομή των υπόλοιπων εδρών μεταξύ των συνδυασμών, υπολογίζουμε, καταρχάς, το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ως εξής:

Εκλογικό μέτρο συνδυασμού = (αριθμός έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού στο σύνολο του δήμου / αριθμός εδρών που δικαιούται ο συνδυασμός) + 1 (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Επομένως, έχουμε:

Εκλογικό μέτρο Α' Συνδυασμού = $(12500 : 12) + 1 = 1041,66 + 1 = 1042$.

Εκλογικό μέτρο Β' Συνδυασμού = $(14266 : 14) + 1 = 1019 + 1 = 1020$.

Εκλογικό μέτρο Γ' Συνδυασμού = $(10593 : 10) + 1 = 1059,3 + 1 = 1060$.

Εκλογικό μέτρο Δ' Συνδυασμού = $(3425 : 3) + 1 = 1141,66 + 1 = 1142$.

Εκλογικό μέτρο Ε' Συνδυασμού = $(1634 : 2) + 1 = 817 + 1 = 818$.

Στη συνέχεια, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που κάθε συνδυασμός έλαβε σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο, παραλείπομένου του κλάσματος, προκειμένου να βρούμε πόσες έδρες λαμβάνει ο κάθε συνδυασμός ανά εκλογική περιφέρεια.

Βάσει των διαιρέσεων προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Για τον Α' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσίου:
 $1711 : 1042 = 1,64$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1711 - (1042 \times 1) = 669$ ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $946 : 1042 = 0,91$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **946** ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $7518 : 1042 = 7,21$, άρα καταλαμβάνει **7 έδρες** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $7518 - (1042 \times 7) = 224$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρως:
 $1890 : 1042 = 1,81$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1890 - (1042 \times 1) = 848$ ψήφους.

Προσοχή: οι έδρες των μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Β' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσίου:
 $1907 : 1020 = 1,87$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1907 - (1020 \times 1) = 887$ ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $1632 : 1020 = 1,6$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1632 - (1020 \times 1) = 612$ ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $8502 : 1020 = 8,34$, άρα καταλαμβάνει **8 έδρες** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $8502 - (1020 \times 8) = 342$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρως:
 $1657 : 1020 = 1,62$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1657 - (1020 \times 1) = 637$ ψήφους.

Οι έδρες των μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Γ' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσιού:
 $1164 : 1060 = 1,1$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1164 - (1060 \times 1) = 104$ ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $728 : 1060 = 0,69$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **728** ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $7018 : 1060 = 6,62$, άρα καταλαμβάνει **6 έδρες** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $7018 - (1060 \times 6) = 658$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρεως:
 $1540 : 1060 = 1,45$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1540 - (1060 \times 1) = 480$ ψήφους.

Οι έδρες των μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Δ' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσιού:
 $173 : 1142 = 0,15$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **173** ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $84 : 1142 = 0,07$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **84** ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $2978 : 1142 = 2,60$, άρα καταλαμβάνει **2 έδρες** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $2978 - (1142 \times 2) = 694$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρεως:
 $136 : 1142 = 0,12$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **136** ψήφους.

Οι έδρες των εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Ε' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσιού:
 $90 : 818 = 0,11$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **90** ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $44 : 818 = 0,05$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **44** ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $1404 : 818 = 1,72$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1404 - (818 \times 1) = 586$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρεως:
 $78 : 818 = 0,09$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **78** ψήφους.

Οι έδρες των εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, ήτοι τον **Ε'**, και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, στο συνδυασμό αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούνται, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

Συμπεπώς:

στον Ε' συνδυασμό αποδίδεται μία έδρα στην εκλογική περιφέρεια Σερρών

στον Δ' συνδυασμό αποδίδονται δύο έδρες στην εκλογική περιφέρεια Σερρών

στον Γ' συνδυασμό αποδίδονται: μία έδρα στην περιφέρεια Μητρουσιού, έξι έδρες στην περιφέρεια Σερρών και μία στην περιφέρεια Σκουτάρεως

στον Α' συνδυασμό αποδίδονται: μία έδρα στην περιφέρεια Μητρουσιού, επτά στην περιφέρεια Σερρών και μία στην περιφέρεια Σκουτάρεως.

στον Β' συνδυασμό αποδίδονται: μία έδρα στην περιφέρεια Μητρουσιού, μία έδρα στην περιφέρεια Λευκώνα, οκτώ έδρες στην περιφέρεια Σερρών και μία έδρα στην περιφέρεια Σκουτάρεως

Ωστόσο, ο συνδυασμός δεν καταλαμβάνει έδρα στην περιφέρεια Μητρουσιού, δεδομένου ότι δεν υφίσταται κενή προς διάθεση.

Ο πίνακας διαμορφώνεται ως ακολούθως:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με κόκκινο χρώμα)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΛΕΥΚΩΝΑ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΟΡΕΙΝΗΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΣΕΡΡΩΝ (κατανέμονται 32 έδρες)	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ (κατανέμονται 3 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 12 έδρες)		1			7	1	3
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1	1	1	1	8	1	2
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 10 έδρες)		1			6	1	2
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 3 έδρες)					2		1
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 2 έδρες)					1		1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	1	0	8	0	9

Γ ΚΑΤΑΝΟΜΗ: Από τις 41 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν διανεμηθεί οι 32. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 9 έδρες, ενώ κανένας συνδυασμός δεν έχει εξαντλήσει τις έδρες που δικαιούται. Ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων.

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπλε σκούρο χρώμα)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΛΕΥΚΩΝΑ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΟΡΕΙΝΗΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΣΕΡΡΩΝ (κατανέμονται 32 έδρες)	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ (κατανέμονται 3 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 12 έδρες)		1			7+1	1	2
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1	~~1~~	1	1	8+1	1	1
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 10 έδρες)		1	1		6 +1	1	0
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 3 έδρες)					2 +1		0
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 2 έδρες)					1 +1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	3	0	3

Μία έδρα λαμβάνει ο συνδυασμός Ε' στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών, στην οποία διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπό του (586).

Μία έδρα λαμβάνει ο συνδυασμός Δ' στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών, στην οποία διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπό του (694).

Δύο έδρες λαμβάνει ο συνδυασμός Γ', μία στην Εκλογική Περιφέρεια Λευκών (728) και μία στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών (658), όπου διατηρεί τα μεγαλύτερα κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετα υπόλοιπα.

Μία έδρα λαμβάνει ο συνδυασμός Α' στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών, αφού σε καμία άλλη εκλογική περιφέρεια δεν υπάρχει έδρα προς διάθεση.

Μία έδρα λαμβάνει ο συνδυασμός Β' στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών, αφού σε καμία άλλη εκλογική περιφέρεια δεν υπάρχει έδρα προς διάθεση.

Δ ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Από τις 41 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν απονεμηθεί οι 38. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 3 έδρες που ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών.

Δεδομένου ότι υφίσταται μία εκλογική περιφέρεια που έχει αδιάθετες έδρες, αυτή των Σερρών, αποδίδεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά στην οικεία εκλογική περιφέρεια. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα.

Τελικά, διαμορφώνεται ο ακόλουθος πίνακας κατανομής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπορντό χρώμα)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΛΕΥΚΩΝΑ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΟΡΕΙΝΗΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΣΕΡΡΩΝ (κατανέμονται 32 έδρες)	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ (κατανέμονται 3 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 12 έδρες)		1			7+1 +1+ 1	1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1	~~1~~	1	1	8+1 +1	1	0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 10 έδρες)		1	1		6 +1	1	0
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 3 έδρες)					2 +1		0
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 2 έδρες)					1 +1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	0	0	0

3. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 32 & 34 του ν. 3852/2010. Τα στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 στο **Δήμο Βόλου**. Ο εν λόγω δήμος, στον οποίο εκλέγεται 49μελές δημοτικό συμβούλιο, αποτελείται από εννέα (9) εκλογικές περιφέρειες στις οποίες αντιστοιχούν οι έδρες που αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Εκλογική περιφέρεια	Αριθμός εδρών ανά Εκλογική Περιφέρεια
1	2
2	1
3	1
4	28
5	1
6	1
7	2
8	12
9	1
Σύνολο	49

Στις εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014 πέντε (5) συνδυασμοί έλαβαν τις ακόλουθες ψήφους ανά εκλογική περιφέρεια:

	Ε.Π. 1	Ε.Π. 2	Ε.Π. 3	Ε.Π. 4	Ε. Π. 5	Ε. Π. 6	Ε. Π. 7	Ε. Π. 8	Ε. Π. 9	Σύνολα
Συνδ.Α'	1564	1173	932	14504	565	234	1349	4317	921	25559
Συνδ.Β'	675	556	370	8090	375	75	746	5390	292	16569
Συνδ.Γ'	610	470	465	5063	268	144	832	1936	407	10195
Συνδ.Δ'	425	264	732	4696	162	21	597	1745	203	8845
Συνδ.Ε'	178	148	135	2999	174	33	140	1682	100	5589
Σύνολα	3452	2611	2634	35352	1544	507	3664	15070	1923	66757

/

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί στο σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου με τον αριθμό των εδρών του δήμου και στο πηλίκο προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

$$\text{Εκλογικό μέτρο: } (66757 : 49) + 1 = 1362,38 + 1 = \mathbf{1363}$$

1. ΕΔΡΕΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Κάθε συνδυασμός λαμβάνει τόσες έδρες όσες το ακέραιο αποτέλεσμα της διαίρεσης του συνόλου των ψήφων που έλαβε στο σύνολο του δήμου διά το εκλογικό μέτρο.

Συμπεπώς:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $(25559 : 1363 = 18,75)$ 18 έδρες και υπόλοιπο 1025 ψήφους

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει $(16569 : 1363 = 12,15)$ 12 έδρες και υπόλοιπο 213 ψήφους

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει $(10195 : 1363 = 7,47)$ 7 έδρες και υπόλοιπο 654 ψήφους

Ο Συνδυασμός Δ λαμβάνει $(8845 : 1363 = 6,48)$ 6 έδρες και υπόλοιπο 667 ψήφους

Ο Συνδυασμός Ε λαμβάνει $(5589 : 1363 = 4,10)$ 4 έδρες και υπόλοιπο 137 ψήφους

Μετά την ανωτέρω διαδικασία, αποδίδονται 47 από τις 49 έδρες

Απομένουν δύο (2) προς διάθεση, οι οποίες αποδίδονται, ανά μία, στους συνδυασμούς με τα μεγαλύτερα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα.

Η φθίνουσα σειρά αχρησιμοποίητων υπολοίπων είναι η ακόλουθη: Α (1025), Δ (667), Γ (654), Β (213), Ε (137)

Συμπεπώς η τελική κατανομή εδρών στο σύνολο του δήμου είναι η ακόλουθη:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $18 + 1 = 19$ έδρες

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει 12 έδρες

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει 7 έδρες

Ο Συνδυασμός Δ λαμβάνει $6 + 1 = 7$ έδρες

Ο Συνδυασμός Ε λαμβάνει 4 έδρες

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΑΝΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

A ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Καταρχήν αποδίδουμε τις τέσσερις μονοεδρικές έδρες στον συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες ψήφους σε κάθε μία εκλογική περιφέρεια, ήτοι στον Α.

(ο αριθμός στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνεται με πράσινο χρώμα)

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)		1	1		1	1			1	14
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)										12
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)										7
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)										7
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)										4
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	2	0	0	28	0	0	2	12	0	45

B ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Για την κατανομή των υπόλοιπων εδρών μεταξύ των συνδυασμών, υπολογίζουμε καταρχήν το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ως εξής:

Εκλογικό μέτρο συνδυασμού = (αριθμός έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο δήμο / αριθμός εδρών που δικαιούται ο συνδυασμός) +1 (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Επομένως, έχουμε:

Για τον Α' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(25559 : 19)+1 = 1345,21+1 = 1346$

Για τον Β' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(16569 : 12)+1 = 1380,75+1 = 1381$

Για τον Γ' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(10195 : 7)+1 = 1456,42+1 = 1457$

Για τον Δ' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(8845 : 7) +1 = 1263,57+1 = 1264$

Για τον Ε' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(5589 : 4)+1 = 1397,25+1 = 1398$

Στη συνέχεια, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που κάθε συνδυασμός έλαβε σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο, παραλείπομένου του κλάσματος, προκειμένου να βρούμε πόσες έδρες λαμβάνει ο κάθε συνδυασμός ανά εκλογική περιφέρεια.

Βάσει των διαιρέσεων προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Για τον Α' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $1564 : 1346 = 1,16$ ΜΙΑ (1) έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1564 - (1346 \times 1)\} = 1564 - 1346 = 218$ ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $14504 : 1346 = 10,77$ ΔΕΚΑ (10) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{14504 - (1346 \times 10)\} = 14504 - 13460 = 1044$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $1349 : 1346 = 1,002$ ΜΙΑ (1) έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1349 - (1346 \times 1)\} = 1349 - 1346 = 3$ ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $4317 : 1346 = 3,20$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{4317 - (1346 \times 3)\} = 4317 - 4038 = 279$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Β' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $675 : 1381 = 0,48$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 675 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $8090 : 1381 = 5,85$ ΠΕΝΤΕ (5) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{8090 - (1381 \times 5)\} = 8090 - 6905 = 1185$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $746 : 1381 = 0,54$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 746 ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $5390 : 1381 = 3,90$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{5390 - (1381 \times 3)\} = 4143 - = 1247$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Γ' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $610 : 1457 = 0,41$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 610 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $5063 : 1457 = 3,47$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{5063 - (1457 \times 3)\} = 5063 - 4371 = 692$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $832 : 1457 = 0,57$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 832 ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $1936 : 1457 = 1,32$ ΜΙΑ (1) έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1936 - (1457 \times 1)\} = 1936 - 1457 = 479$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Δ' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $425 : 1264 = 0,33$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 425 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $4696 : 1264 = 3,71$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{4696 - (1264 \times 3)\} = 4696 - 3792 = 904$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $597 : 1264 = 0,47$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 597 ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $1745 : 1264 = 1,38$ ΜΙΑ (1) έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1745 - (1264 \times 1)\} = 1745 - 1264 = 481$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Ε' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $178 : 1398 = 0,12$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 178 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $2999 : 1398 = 2,14$ ΔΥΟ (2) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{2999 - (1398 \times 2)\} = 2999 - 2796 = 203$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $140 : 1398 = 0,10$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 140 ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $1682 : 1398 = 1,20$ ΜΙΑ (1) έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1682 - (1398 \times 1)\} = 1682 - 1398 = 284$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, ήτοι τον Ε', και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, στο συνδυασμό αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούνται, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

Βάσει της προαναφερόμενης διαδικασίας, κάθε συνδυασμός λαμβάνει:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με κόκκινο χρώμα)

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)	1	1	1	10	1	1	1	3	1	- 1
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)				5				3		4
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3				1		3
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3				1		3
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)				2				1		1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	1	0	0	5	0	0	1	3	0	12 (-1)

Παρατηρούμε ότι ο Α' συνδυασμός έχει λάβει μία επιπλέον έδρα από όσες δικαιούται. Συνεπώς αφαιρούμε την επιπλέον έδρα από την εκλογική περιφέρεια που έχει λάβει τις λιγότερες ψήφους, εξαιρουμένων των μονοεδρικών. Αυτή η περιφέρεια είναι η 7 (1349)

Συνεπώς, ο πίνακας διαμορφώνεται ως εξής:

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)	1	1	1	10	1	1		3	1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)				5				3		4
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3				1		3
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3				1		3
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)				2				1		1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	1	0	0	5	0	0	2	3	0	11

Γ ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Από τις 49 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν απονεμηθεί οι 38. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 11 έδρες.

Κατατάσσουμε συνεπώς όλους τους συνδυασμούς σε αύξουσα σειρά ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη στο σύνολο του δήμου, ξεκινώντας από τον μικρότερο. Αποδίδουμε, ανά εκλογική περιφέρεια όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετο υπόλοιπο, μία έδρα **σε εκλογικές περιφέρειες που έχουν αδιάθετες έδρες.**

Η σειρά των συνδυασμών κατά αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης στο σύνολο του δήμου είναι Ε, Δ, Γ, Β, Α.

Ξεκινώντας από τον Ε' συνδυασμό, αποδίδουμε τη μοναδική έδρα που δικαιούται στην εκλογική περιφέρεια 8 όπου διατηρεί το μεγαλύτερο κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετο υπόλοιπο (284) και υπάρχουν προς διάθεση έδρες

Ο Δ' συνδυασμός δικαιούται τρεις (3) ακόμα έδρες. Κατά φθίνουσα σειρά διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπο στις περιφέρειες: 4 (904), 7 (597), 8 (481), & 1 (425). Συνεπώς ο Δ' συνδυασμός καταλαμβάνει έδρες στις περιφέρειες 4, 7 και 8, που έχουν προς διάθεση έδρες

Ο Γ' συνδυασμός δικαιούται τρεις (3) ακόμα έδρες. Κατά φθίνουσα σειρά διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπο στις περιφέρειες: 7 (832), 4 (692), 1 (610), & 8 (479). Συνεπώς ο Γ' συνδυασμός καταλαμβάνει έδρες στις περιφέρειες 7, 4 και 1, που έχουν προς διάθεση έδρες.

Ο Β' συνδυασμός δικαιούται τέσσερις ακόμα έδρες και θα λάβει από μία έδρα που στις περιφέρειες 4 και 8, που έχουν προς διάθεση έδρες.

Ο Α' συνδυασμός έχει ήδη λάβει όλες τις έδρες του.

Συνεπώς, ο πίνακας διαμορφώνεται ως εξής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπλε σκούρο χρώμα)

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)	1	1	1	10	1	1		3	1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)				5 + 1				3 + 1		2
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)	1			3 + 1			1	1		0
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3 + 1			1	1 + 1		0
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)				2				1 + 1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0

Δ ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Από τις 49 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν απονεμηθεί οι 47. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 2 έδρες που ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια 4.

Από τη στιγμή που οι προς διάθεση έδρες ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια 4 και μόνο ένας δικαιούχος συνδυασμός, δε χρειάζεται να λάβει χώρα κατάταξη των εκλογικών περιφερειών με κριτήριο τον αριθμό των εδρών τους, αλλά απονέμουμε όλες τις εναπομείνουσες στον Β' συνδυασμό.

Τελικά, διαμορφώνεται ο ακόλουθος πίνακας κατανομής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπορντό χρώμα)

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)	1	1	1	10	1	1		3	1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)				5 +1 +1 1				3 + 1		0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)	1			3 + 1			1	1		0
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3 + 1			1	1 + 1		0
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)				2				1 + 1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται στην περιφέρεια που έβαλαν υποψηφιότητα, οι υποψήφιοι που έλαβαν κατά φθίνουσα σειρά τις περισσότερες ψήφους από το σύνολο των περιφερειών του δήμου.

4. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 32 & 34 του ν. 3852/2010,. Τα στοιχεία που λήφθησαν υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 στο **Δήμο Γρεβενών**. Ο εν λόγω δήμος, στον οποίο εκλέγεται 33μελες δημοτικό συμβούλιο, αποτελείται από δεκατρείς (13) εκλογικές περιφέρειες στις οποίες αντιστοιχούν οι έδρες που αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Εκλογική περιφέρεια	Αριθμός εδρών ανά Εκλογική Περιφέρεια
1	1
2	1
3	2
4	1
5	20
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
Σύνολο	33

Στις εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014 τρεις (3) συνδυασμοί έλαβαν τις ακόλουθες ψήφους ανά εκλογική περιφέρεια:

	Ε.Π.1	Ε.Π.2	Ε.Π.3	Ε.Π.4	Ε.Π.5	Ε.Π.6	Ε.Π.7	Ε.Π.8	Ε.Π.9	Ε.Π.10	Ε.Π.11	Ε.Π.12	Ε.Π.13	Σύνολα
Συνδ. Α'	96	804	1280	689	4556	75	848	1290	55	102	223	69	115	10202
Συνδ. Β'	123	544	963	465	3945	91	948	879	39	109	161	219	129	8615
Συνδ. Γ'	1	43	83	98	704	12	250	155	2	17	1	27	13	1406
Σύνολα	220	1391	2326	1252	9205	178	2046	2324	96	228	385	315	257	20223

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί στο σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου με τον αριθμό των εδρών του δήμου και στο ηγλικό προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

$$\text{Εκλογικό μέτρο: } (20223 : 33) + 1 = 612,81 + 1 = \mathbf{613}$$

1. ΕΔΡΕΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Κάθε συνδυασμός λαμβάνει έδρες στο δημοτικό συμβούλιο ίσες με το ακέραιο αποτέλεσμα της διαίρεσης του συνόλου των ψήφων που έλαβε στο σύνολο του δήμου διά το εκλογικό μέτρο.

Συνεπώς:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $(10202 : 613 = 16,64)$ **16 έδρες και υπόλοιπο 394 ψήφους.**

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει $(8615 : 613 = 14,05)$ **14 έδρες και υπόλοιπο 33 ψήφους.**

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει $(1406 : 613 = 2,29)$ **2 έδρες και υπόλοιπο 180 ψήφους.**

Μετά την ανωτέρω διαδικασία, αποδίδονται **32 από τις 33** διαθέσιμες έδρες, ενώ απομένει 1 έδρα προς διάθεση, οι οποίες αποδίδεται στον συνδυασμό με το μεγαλύτερο αξιορησιμοποίητο υπόλοιπο, ήτοι τον Α' (**394 ψήφοι**)

Συνεπώς η τελική κατανομή εδρών στο σύνολο του δήμου είναι η ακόλουθη:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $16 + 1 = 17$ έδρες.

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει **14** έδρες.

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει **2** έδρες.

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΑΝΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Α' ΚΑΤΑΝΟΜΗ: Καταρχάς αποδίδουμε τις έδρες στις μονοεδρικές περιφέρειες στο συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες ψήφους σε αυτές.

(ο αριθμός στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνεται με πράσινο χρώμα)

	ΕΠ 1 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 2 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 3 (κατ/ται 2 έδρες)	ΕΠ 4 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 5 (κατ/ται 20 έδρες)	ΕΠ 6 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 7 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 8 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 9 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 10 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 11 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 12 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 13 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 17 έδρες)		1		1				1	1		1			12
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1					1	1			1		1	1	8
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 2 έδρες)														2
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	2	0	20	0	0	0	0	0	0	0	0	22

Με βάση τα εκλογικά αποτελέσματα, στον **A' συνδυασμό** απονέμονται οι έδρες των περιφερειών **2 (804), 4 (689) 8 (1290), 9 (55), 11 (223)** και στον **B' συνδυασμό** οι έδρες των περιφερειών **1 (123), 6 (91), 7 (948), 10 (109), 12 (219), 13 (129)**, δεδομένου ότι πλειοψήφησαν σε κάθε μια από τις εν λόγω περιφέρειες λαμβάνοντας τον αριθμό των ψήφων που αναγράφονται στις παρενθέσεις που ακολουθούν τον αριθμό των περιφερειών.

B' ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Για την κατανομή των υπόλοιπων εδρών μεταξύ των συνδυασμών, υπολογίζουμε, καταρχάς, το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ως εξής:

Εκλογικό μέτρο συνδυασμού = (αριθμός έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού στο σύνολο του δήμου / αριθμός εδρών που δικαιούται ο συνδυασμός) + 1 (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Επομένως, έχουμε:

Εκλογικό μέτρο A' Συνδυασμού = $(10202 : 17) + 1 = 600,11 + 1 = 601$.

Εκλογικό μέτρο B' Συνδυασμού = $(8615 : 14) + 1 = 615,35 + 1 = 616$.

Εκλογικό μέτρο Γ' Συνδυασμού = $(1406 : 2) + 1 = 703 + 1 = 704$.

Στη συνέχεια, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που κάθε συνδυασμός έλαβε σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο, παραλείπομένου του κλάσματος, προκειμένου να βρούμε πόσες έδρες λαμβάνει ο κάθε συνδυασμός ανά εκλογική περιφέρεια. Η παρούσα κατανομή αφορά, προφανώς, τις εκλογικές περιφέρειες 3 & 5 που έχουν έδρες προς διάθεση μετά την κατανομή των μονοεδρικών.

Βάσει των διαιρέσεων προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Για τον A' συνδυασμό:

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια $1280 : 601 = 2,12$ (ΔΥΟ ΕΔΡΕΣ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1280 - (601 \times 2)\} = 1280 - 1202 = 78$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια $4556 : 601 = 7,58$ (ΕΦΤΑ ΕΔΡΕΣ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{4556 - (601 \times 7)\} = 4556 - 4207 = 349$ ψήφους

Για τον B' συνδυασμό:

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια $963 : 616 = 1,56$ (ΜΙΑ ΕΔΡΑ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{963 - (616 \times 1)\} = 963 - 616 = 347$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια $3945 : 616 = 6,40$ (ΕΞΙ ΕΔΡΕΣ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{3945 - (616 \times 6)\} = 3945 - 3696 = 249$ ψήφους

Για τον Γ' συνδυασμό:

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια $83 : 704 = 0,11$ (ΜΗΔΕΝ ΕΔΡΕΣ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 83 ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια $704 : 704 = 1$ (ΜΙΑ ΕΔΡΑ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 0 ψήφους

Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, ήτοι τον Γ', και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, στο

συνδυασμό αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούται, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

Ο πίνακας διαμορφώνεται ως ακολούθως:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με κόκκινο χρώμα)

	ΕΠ 1 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 2 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 3 (κατ/ται 2 έδρες)	ΕΠ 4 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 5 (κατ/ται 20 έδρες)	ΕΠ 6 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 7 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 8 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 9 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 10 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 11 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 12 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 13 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 17 έδρες)		1	1	1	7			1	1		1			4
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1		1		6	1	1			1		1	1	1
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 2 έδρες)					1									1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	6

Στον Γ' συνδυασμό αποδίδεται μία έδρα στην περιφέρεια 5
Στον Β' συνδυασμό αποδίδονται μία έδρα στην περιφέρεια 3 και 6 στην περιφέρεια 5
Στον Α' συνδυασμό αποδίδεται μία έδρα, από τις δύο που δικαιούται βάσει της
διαίρεσης, στην περιφέρεια 3 δεδομένου ότι δεν υφίσταται άλλη έδρα προς διάθεση,
και εφτά στην περιφέρεια 5.

Γ ΚΑΤΑΝΟΜΗ: Από τις 33 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν διανεμηθεί οι 27. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 6 έδρες.
Ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Δεδομένου ότι η μόνη περιφέρεια που έχει αδιάθετες έδρες είναι η 5 και κανένας συνδυασμός δεν εξάντλησε τις έδρες που δικαιούται, απονέμεται από μία έδρα σε κάθε συνδυασμό.

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπλε σκούρο χρώμα)

	ΕΠ 1 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 2 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 3 (κατ/ται 2 έδρες)	ΕΠ 4 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 5 (κατ/ται 20 έδρες)	ΕΠ 6 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 7 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 8 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 9 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 10 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 11 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 12 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 13 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 17 έδρες)		1	1	1	7 + 1			1	1		1			3
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1		1		6 + 1	1	1			1		1	1	0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 2 έδρες)					1 + 1									0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3

Δ ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Από τις 33 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν απονεμηθεί οι 30. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 3 έδρες που ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια πέντε.

Από τη στιγμή που οι προς διάθεση έδρες ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια πέντε και υπάρχει μόνο ένας δικαιούχος συνδυασμός (ο Α΄) δε χρειάζεται να λάβει χώρα κατάταξη των εκλογικών περιφερειών με κριτήριο τον αριθμό των εδρών τους, αλλά απονέμουμε όλες τις εναπομείνουσες στον Α΄ συνδυασμό.
Τελικά, διαμορφώνεται ο ακόλουθος πίνακας κατανομής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπορντό χρώμα)

	ΕΠ 1 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 2 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 3 (κατ/ται 2 έδρες)	ΕΠ 4 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 5 (κατ/ται 20 έδρες)	ΕΠ 6 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 7 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 8 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 9 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 10 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 11 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 12 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 13 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 17 έδρες)		1	1	1	7 + 1 +1 + 1 +1			1	1		1			0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1		1		6 + 1	1	1			1		1	1	0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 2 έδρες)					1 + 1									0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Γ. Κατανομή εδρών Κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 8 & 37 του ν. 3852/2010. Τα στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 **στην Κοινότητα Προσοτσάνης (πρώην Δημοτική Κοινότητα) του ομώνυμου Δήμου**, στον οποίο εκλέγεται 7μελές κοινοτικό συμβούλιο, δεδομένου ότι ο μόνιμος πληθυσμός σύμφωνα με την απογραφή του 2011 είναι 3553 άτομα (ο de facto πληθυσμός που λήφθηκε υπόψη στις εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014, ανήρχετο σε 3520 άτομα).

Στις εκλογές έλαβαν έδρες τρεις (3) συνδυασμοί, οι ψήφοι των οποίων αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Συνδυασμοί	Αριθμός Ψήφων
Συνδυασμός Α'	681
Συνδυασμός Β'	900
Συνδυασμός Γ'	1193
Σύνολο	2774

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί με τον αριθμό των εδρών της κοινότητας και στο πηλίκο προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

$$\text{Εκλογικό μέτρο: } (2774 : 7) + 1 = 396,28 + 1 = \mathbf{397}$$

Α ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Εν συνεχεία, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού με το εκλογικό μέτρο, και το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης αποτελεί τον αριθμό των εδρών που κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει.

Συμπεπώς:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει $(681 : 397 = 1,71)$ **1 έδρα** και αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{681 - (397 \times 1)\} = 681 - 397 = \mathbf{284}$ ψήφους

Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει $(900 : 397 = 2,26)$ **2 έδρες** και αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{900 - (397 \times 2)\} = 900 - 794 = \mathbf{106}$ ψήφους

Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει $(1193 : 397 = 3,005)$ **3 έδρες** και αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1193 - (397 \times 3)\} = 1193 - 1191 = \mathbf{2}$ ψήφους

Από τις 7 έδρες του κοινοτικού συμβουλίου έχουν κατανεμηθεί, με την ως τώρα διαδικασία, οι 6, ως εξής:

Συνδυασμοί	Αριθμός εδρών
Συνδυασμός Α'	1
Συνδυασμός Β'	2
Συνδυασμός Γ'	3
Σύνολο	6

Β ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Απομένει προς κατανομή μία (1) έδρα για την διάθεση της οποίας εφαρμόζεται η ακόλουθη διαδικασία:

Κατατάσσουμε όλους τους συνδυασμούς, είτε έχουν λάβει έδρα είτε όχι, σε φθίνουσα σειρά ξεκινώντας από αυτόν με το μεγαλύτερο υπόλοιπο.

Βάσει των ανωτέρω, οι συνδυασμοί κατατάσσονται ως ακολούθως:

Συνδυασμός Α' με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **284 ψήφους**

Συνδυασμός Β' με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **106 ψήφους**

Συνδυασμός Γ' με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **2 ψήφους**

Την επιπλέον έδρα δικαιούται ο συνδυασμός Α' που έχει το μεγαλύτερο αχρησιμοποίητο υπόλοιπο.

Η τελική κατανομή εδρών διαμορφώνεται ως εξής:

Συνδυασμοί	Αριθμός εδρών Α Κατανομής	Αριθμός εδρών Β Κατανομής	Αριθμός εδρών Α' + Β' Κατανομής
Συνδυασμός Α'	1	1	2
Συνδυασμός Β'	2		2
Συνδυασμός Γ'	3		3
Σύνολο	6	1	7

4. Εκλογικές Διατάξεις για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών

Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του ν.3852/2010

ΦΕΚ 87 Α'/7.6.2010

Άρθρο 2 Συγκρότηση δήμων (Άρθρο 4 του ν.4555/2018)

1. Η εδαφική περιφέρεια του κάθε δήμου που συνιστάται με τον παρόντα νόμο αποτελείται από τις εδαφικές περιφέρειες των συνενομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Οι εδαφικές αυτές περιφέρειες αποτελούν τις δημοτικές ενότητες του νέου δήμου και φέρουν το όνομα του δήμου ή της κοινότητας.
2. Τα τοπικά διαμερίσματα που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.3463/2006 (Α' 114), μετονομάζονται σε κοινότητες, ανεξαρτήτως του πληθυσμού τους. Κοινότητες αποτελούν και οι δήμοι ή οι κοινότητες που καταργήθηκαν ύστερα από εθελούσια συνένωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ.410/1995 (Α' 231) ή συνενώνονται με τον παρόντα νόμο και δεν αποτελούνται από τοπικά διαμερίσματα.
3. Κοινότητα συγκροτούν τα τοπικά διαμερίσματα νησιών που έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων (1.000) κατοίκων. Επίσης, συγκροτούν κοινότητα, ανεξαρτήτως πληθυσμού, πρώην κοινότητες ή τοπικά διαμερίσματα που εκτείνονται σε όλη την περιφέρεια του νησιού και δεν αποτελούν δήμο, σύμφωνα με το άρθρο 1.
4. Τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία διαιρούνται οι δήμοι άνω των 100.000 κατοίκων μετονομάζονται σε κοινότητες.

ΜΕΡΟΣ Β' ΠΡΩΤΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ- ΔΗΜΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 7 Δημοτικές Αρχές

1. Ο δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, την Οικονομική Επιτροπή, την επιτροπή ποιότητας ζωής, την εκτελεστική επιτροπή και τον δήμαρχο.
2. Το δημοτικό συμβούλιο αποτελείται από δεκατρία (13) μέλη σε δήμους με πληθυσμό έως δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους, δεκαεπτά (17) σε δήμους με πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν έως πέντε χιλιάδες (2.001 -5.000) κατοίκους, είκοσι ένα (21) σε δήμους με πληθυσμό από πέντε χιλιάδες έναν έως δέκα χιλιάδες (5.001-10.000) κατοίκους, είκοσι επτά (27) σε δήμους με πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν έως τριάντα χιλιάδες (10.001 - 30.000) κατοίκους, τριάντα τρία (33) σε δήμους με πληθυσμό από τριάντα χιλιάδες έναν έως εξήντα χιλιάδες (30.001-60.000) κατοίκους, σαράντα ένα (41) σε δήμους με πληθυσμό από εξήντα χιλιάδες έναν έως εκατό

χιλιάδες (60.001-100.000) κατοίκους, σαράντα πέντε (45) σε δήμους με πληθυσμό από εκατό χιλιάδες έναν έως εκατό πενήντα χιλιάδες (100.001-150.000) κατοίκους, σαράντα εννέα (49) σε δήμους με πληθυσμό από εκατό πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) και άνω κατοίκους.

3. Σε δήμους που συνιστώνται με τη διάταξη του άρθρου 2 του παρόντος στους οποίους οι συνενοούμενοι δήμοι και κοινότητες υπερβαίνουν τους έξι (6), ο αριθμός των μελών του δημοτικού τους συμβουλίου είναι εκείνος που αντιστοιχεί στην επόμενη πληθυσμιακή κλίμακα, σε σχέση με το συνολικό τους πληθυσμό.

Άρθρο 8 **Κοινότητες - Όργανα διοίκησης κοινοτήτων** **(Άρθρο 5 του ν.4555/2018)**

1. Όργανα των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, είναι:

- α) Το συμβούλιο της κοινότητας.
- β) Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας.

2. Το συμβούλιο της κοινότητας αποτελείται από πέντε (5) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από τριακόσιους έναν έως δύο χιλιάδες (301-2.000) κατοίκους, από επτά (7) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν έως δέκα χιλιάδες (2.001-10.000) κατοίκους, από έντεκα (11) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν έως πενήντα χιλιάδες (10.001-50.000) κατοίκους και από δεκαπέντε (15) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) και άνω κατοίκους.

3. Όργανο των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίους (300) κατοίκους είναι ο πρόεδρος της κοινότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ **ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

Άρθρο 9 **Διάρκεια δημοτικής περιόδου** **(Άρθρο 6 του ν.4555/2018)**

1. Ο δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και οι πρόεδροι των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) χρόνια με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.

2. Η εκλογή στα ανωτέρω αξιώματα γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Οκτωβρίου, κάθε τέταρτο έτος.

Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 33 (Α΄ γύρος), η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή, στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων (Β΄ γύρος).

Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.

3. Η εγκατάσταση των αρχών της παραγράφου 1 γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη διεξαγωγή των εκλογών και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.

4. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος:

α) Ο πρώτος γύρος της εκλογικής διαδικασίας στα αξιώματα της παραγράφου 1 θα διεξαχθεί την Κυριακή κατά την οποία διενεργείται η ψηφοφορία για την εκλογή των αντιπροσώπων της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του έτους 2019.

β) Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 33, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων. Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.

γ) Η εγκατάσταση των νέων αρχών θα γίνει την 1η Σεπτεμβρίου 2019 και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου 2023 και λογίζεται πλήρης για όλες τις συνέπειες.

δ) Η εκλογή Προεδρείου Συμβουλίων και Επιτροπών διενεργείται κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Νοέμβριο, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 64. Η εκλογή προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων διενεργείται το μήνα Σεπτέμβριο, σύμφωνα με το άρθρο 79.³¹⁷

Άρθρο 10 **Εκλογικό δικαίωμα** **(Άρθρο 7, παρ. 1, 2 και 3 του ν.4555/2018)**

1. Δικαίωμα να εκλέγουν τις Δημοτικές και κοινοτικές Αρχές έχουν όλοι οι δημότες του δήμου.

Οι δημότες εκλογείς, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους των δήμων που συνενώνονται σε νέο δήμο, έχουν δικαίωμα να εκλέγουν τις αρχές του νέου δήμου που προκύπτει από τη συνένωση. Οι δημότες των δήμων και κοινοτήτων που συνενώνονται σύμφωνα με το άρθρο 1 του παρόντος καθίστανται αυτοδικαίως δημότες του νέου δήμου.

2. Δικαίωμα να εκλέγουν τις δημοτικές και κοινοτικές αρχές έχουν επίσης οι πολίτες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.

3. Ως προς το όριο ηλικίας για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος εφαρμόζονται οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών, όπως κάθε φορά ισχύουν. Η πρώτη (1η) Ιανουαρίου κάθε έτους θεωρείται ημερομηνία γέννησης εκείνων που έχουν γεννηθεί κατά το έτος αυτό.

4. Οι περιπτώσεις στέρησης του εκλογικού δικαιώματος που προβλέπει η νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών ισχύουν και για την εκλογή των δημοτικών αρχών.

5. Προκειμένου να γίνει μεταδημότευση για τις δημοτικές εκλογές, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Κ.Δ.Κ., όπως ισχύουν, για την υποβολή υποψηφιότητας στους νέους δήμους που προκύπτουν από συνένωση δήμων και κοινοτήτων, η εγγραφή γίνεται στα δημοτολόγια του δήμου που ορίζεται ως έδρα του νέου δήμου. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί από την πρώτη (1η) Αυγούστου

---

317 Η περ. δ) αντικαταστάθηκε με το άρθρο 50 του ν.4604/2019

του έτους διενέργειας των εκλογών μέχρι την προηγούμενη ημέρα της επίδοσης ή της παράδοσης στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών.

Στο άρθρο 7 παρ. 3 του ν.4555/2018 ορίζεται: «Ειδικά για τις εκλογές του 2019, η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου ορίζεται στην πρώτη (1η) Απριλίου».

Άρθρο 11 **Άσκηση του εκλογικού δικαιώματος** **(Άρθρο 8 του ν.4555/2018)**

1. Το εκλογικό δικαίωμα ασκούν μόνον όσοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του δήμου, κατά τις ειδικότερες διατάξεις της νομοθεσίας.

Δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία για την εκλογή των μελών των συμβουλίων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων έχουν οι εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους αντίστοιχους εκλογικούς καταλόγους.

2. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Κατ' εξαίρεση η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος δεν είναι υποχρεωτική για τους κατοίκους του εξωτερικού, για όσους έχουν υπερβεί το 70ό έτος της ηλικίας τους, καθώς και για όσους βρίσκονται την ημέρα της ψηφοφορίας σε απόσταση μεγαλύτερη από 200 χιλιόμετρα από το εκλογικό τμήμα όπου ψηφίζουν.

3. Στους δικαστικούς λειτουργούς και υπαλλήλους, στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, στους στρατιωτικούς που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις ένοπλες δυνάμεις ή στην ελληνική αστυνομία ή στο λιμενικό σώμα, καθώς και στους υπαλλήλους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τραπεζών, δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, οι οποίοι την ημέρα της ψηφοφορίας δεν διαμένουν στο δήμο όπου ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, χορηγείται, εφόσον δεν παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία των υπηρεσιών, ειδική άδεια για να μεταβούν στο δήμο όπου δικαιούνται να ψηφίσουν. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως και για το προσωπικό των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, ύστερα από σχετική απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Άρθρο 12 **Εκλογικοί κατάλογοι** **(Άρθρο 9 του ν.4555/2018)**

Οι εκλογικοί κατάλογοι που ισχύουν για τις βουλευτικές εκλογές ισχύουν και για τις εκλογές των δημοτικών αρχών, των συμβουλίων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων. Ισχύουν επίσης, οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ.133/1997.

Άρθρο 13
Προσόντα εκλογιμότητας για την
ανάδειξη των δημοτικών αρχών
(Άρθρο 10 του ν.4555/2018)

1. Δήμαρχος μπορεί να εκλεγεί:

α) ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών και

β) ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και έχει την ικανότητα να εκλέγει, σύμφωνα και με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

2. Δημοτικός σύμβουλος, σύμβουλος κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή πρόεδρος κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων μπορεί να εκλεγεί:

α) ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και

β) ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και έχει την ικανότητα να εκλέγει, σύμφωνα και με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

Άρθρο 14
Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα
(Άρθρο 11 του ν.4555/2018)

1. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή πρόεδροι κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων:

α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών, καθώς και τα μέλη των Ανεξαρτήτων Αρχών του άρθρου 101Α του Συντάγματος ή Αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, αν για τα μέλη αυτά προβλέπεται από το νόμο η πλήρης και αποκλειστική τους απασχόληση ή η αναστολή άσκησης εκ μέρους τους οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων, αμειβόμενων ή μη, σε οποιαδήποτε θέση του δημόσιου τομέα, κατά τη διάρκεια της θητείας τους στην Ανεξάρτητη Αρχή.³¹⁸ Κατ' εξαίρεση, δικαστικοί λειτουργοί και αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας,

εφόσον δεν υπηρέτησαν εντός των ορίων του δήμου στον οποίο επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά τους τελευταίους είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών, μπορούν να είναι υποψήφιοι υπό την προϋπόθεση να παραιτηθούν από τη θέση τους σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ.26/2012, πριν από την ημερομηνία ανακήρυξης των υποψηφίων. Ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων αυτών ή που περιορίζουν το δικαίωμά τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους εξακολουθούν να ισχύουν.

β) Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, εφόσον η χωρική του αρμοδιότητα αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτει υποψηφιότητα, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του με οποιονδήποτε τρόπο.

---

318 Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 51, παρ. 1 του ν.4604/2019

γ) Ο Επόπτης Ο.Τ.Α., στο σύνολο των δήμων στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητά του, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του με οποιονδήποτε τρόπο.

δ) Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio), σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τα νομικά αυτά πρόσωπα, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων των οποίων εκτεινόταν η χωρική αρμοδιότητα των νομικών προσώπων, μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών.

Ειδικά για τις πρώτες εκλογές που θα διεξαχθούν μετά την έναρξη ισχύος του ν.4555/2018, τα ανωτέρω πρόσωπα μπορούν να θέσουν υποψηφιότητα στους άλλους δήμους της χωρικής αρμοδιότητας του νομικού προσώπου, πλην του δήμου της έδρας του, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ.26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων. Αν τα ανωτέρω πρόσωπα θέτουν υποψηφιότητα στο δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, ισχύουν τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο.³¹⁹

ε) Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημοσίου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων.³²⁰ Στη ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου δεν υπάγονται οι διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ., ενώ εμπίπτουν οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης και οι Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, καθώς και οι Διευθυντές ιατροί που προϊστανται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και ο υπεύθυνος συντονιστής επιστημονικής λειτουργίας Κέντρου Υγείας.

στ) Όποιοι συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας πάνω από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ ετησίως. Δεν αποτελεί κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα του μέλους της διοίκησης ή του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης ή εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία.

ζ) Γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, μέτοχοι και εταίροι κεφαλαιουχικών εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα

319 Η περ. δ' αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 51, παρ. 2 του ν.4604/2019

320 Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 51, παρ. 3 του ν.4604/2019

οποία αυτός συμμετέχει, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρείες υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας, καθώς και εταίροι προσωπικών εταιρειών και κοινοπρακτούντα πρόσωπα, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περίπτωσης στ'. Αν ο οικείος δήμος συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται ο ίδιος, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς του δήμου που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

2. Επιπλέον των οριζόμενων στην παράγραφο 1, δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι ή πρόεδροι ή σύμβουλοι κοινότητας:

α) Γενικοί γραμματείς δήμων και δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων, στους δήμους στους οποίους υπηρετούν κατά την αυτοδιοικητική περίοδο διεξαγωγής των εκλογών.

β) Με την επιφύλαξη της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1, υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στον ίδιο δήμο και τα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος.

Το κώλυμα αίρεται εφόσον οι υπάλληλοι αυτοί παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ.26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων. Στην περίπτωση αυτή, οι εν λόγω υπάλληλοι μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία, κατά τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν.4257/2014.

3. Κώλυμα εκλογιμότητας συντρέχει για όσους έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμά τους, ύστερα από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 236, καθώς και για όσους για όσους έχουν εκπέσει από το αιρετό αξίωμά τους, ύστερα από πειθαρχικό παράπτωμα, σύμφωνα με το άρθρο 233.

Τα κωλύματα της παρούσας παραγράφου ισχύουν για την επόμενη της έκπτωσης αυτοδιοικητική περίοδο.

4. Δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινοτήτων που αποδέχονται οποιοδήποτε από τα καθήκοντα ή τα έργα που συνιστούν ασυμβίβαστο ή δεν εξόφλησαν την οφειλή τους σύμφωνα με το άρθρο 15 ή αποκτούν δημοτικότητα σε άλλο δήμο, εκπίπτουν από το αξίωμά τους. Το κατά τόπο αρμόδιο Διοικητικό Πρωτοδικείο με απόφαση του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβίβαστου και την έκπτωση από το αξίωμα, εφόσον υποβληθεί σχετική ένσταση από τα αναφερόμενα στο άρθρο 45, πρόσωπα. Κατά της απόφασης με την οποία διαπιστώνεται το ασυμβίβαστο χωρεί αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 50.

5. Υποψηφιότητα και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα στον ίδιο ή σε άλλο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης δεν επιτρέπεται. Υποψήφιος ο οποίος θέτει υποψηφιότητα κατά παράβαση του προηγούμενου εδαφίου, δεν ανακηρύσσεται σε καμία από τις θέσεις για τις οποίες έχει θέσει υποψηφιότητα. Εφόσον, παρά τα ανωτέρω, ανακηρυχθεί, η υποψηφιότητά του, ακυρώνεται για όλες τις θέσεις με την έκδοση δικαστικής απόφασης, ύστερα από σχετική ένσταση, σύμφωνα με τα άρθρα 45 και επόμενα.

6. Δεν επιτρέπεται η σύμπτωση στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας αιρετού και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή δύο άμεσα αιρετών αυτοδιοικητικών αξιωμάτων. Στην περίπτωση αυτή, επέρχεται αυτοδίκαιη έκπτωση και από τα δύο αξιώματα, με διαπιστωτική πράξη του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α..

7. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, το κώλυμα που προβλέπεται στην περίπτωση α' της παραγράφου 1 για τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών, καθώς και στην περίπτωση α' της παραγράφου 2 παύει να υπάρχει, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχει αυτό παραιτηθούν από τη θέση τους, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων. Οι δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων, στην περίπτωση παραίτησής τους, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 32 του ν.4257/2014 (Α' 93).³²¹

8. Όσοι ασκούν καθήκοντα Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης ή Περιφερειακού Συμπαραστάτη του πολίτη και της επιχείρησης, μπορούν να είναι υποψήφιοι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινότητας, ακόμα και αν η κατά τόπον αρμοδιότητά τους αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτουν υποψηφιότητα, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.³²²

9. Για την πρώτη εφαρμογή των διατάξεων του ν.4555/2018, το κώλυμα που προβλέπεται στην περ. δ' της παραγράφου 1, ειδικά ως προς τους προέδρους διοικητικών συμβουλίων, τους διευθύνοντες και εντεταλμένους συμβούλους των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων, στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα, καθώς και το κώλυμα της περ. ε' της παρ. 1, ειδικά ως προς τους υπαλλήλους των δήμων και των νομικών προσώπων αυτών που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, και ως προς τους Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, τους Προϊσταμένους Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, τους Διευθυντές Ιατρούς που προϊστάται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και τους υπεύθυνους συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας, παύει να υπάρχει, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχει το κώλυμα παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ.26/2012, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων.³²³

Άρθρο 15 **Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών** **(Άρθρο 12 του ν.4555/2018)**

1. Δεν μπορούν να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινότητας εκείνοι που είναι, από οποιαδήποτε αιτία, οφειλέτες του οικείου δήμου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτού, των κοινωφελών επιχειρήσεων του καθώς και της δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης και αποχέτευσης του (Δ.Ε.Υ.Α.), εφόσον η συνολική οφειλή τους υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.

2. Αν οφειλέτης του δήμου ή των νομικών προσώπων της παραγράφου 1 εκλεγεί δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος ή σύμβουλος κοινότητας, οφείλει να εξοφλήσει την οφειλή του, εφόσον αυτή υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, έως την ημέρα εγκατάστασης των νέων δημοτικών αρχών.

3. Αν τα προαναφερόμενα πρόσωπα γίνουν οφειλέτες του δήμου ή των ανωτέρω νομικών προσώπων μετά την εκλογή τους, οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κατέστη οριστική η βεβαίωση της οφειλής και έλαβαν γνώση αυτής ή σε περίπτωση άσκησης ενδίκων βοηθημάτων, αφότου εκδόθηκε τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Αν η εξόφληση των οφειλών του άρθρου αυτού δεν γίνει μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκτός από την περίπτωση

321 Το τελευταίο εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 51, παρ. 4 του ν.4604/2019

322 Η παρ. 8 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51, παρ. 5 του ν.4604/2019

323 Η παρ. 9 προστέθηκε με το άρθρο 51, παρ. 6 του ν.4604/2019

διακανονισμού της οφειλής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εκπίπτουν από το αξίωμά τους.

Άρθρο 16
Επαγγελματική δραστηριότητα του δημάρχου
(Καταργήθηκε με το άρθρο 18 του ν.4111/2013)

Άρθρο 17
Αντιπρόσωποι της Δικαστικής Αρχής και έφοροι των αντιπροσώπων
(Άρθρο 13 του ν.4555/2018)

1. Για το διορισμό των εφόρων και των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 68 του π.δ.26/2012 (Α' 57).
2. Οι δικηγόροι που είναι βουλευτές, αυτοί που έχουν ανακηρυχθεί υποψήφιοι, καθώς και τα πρόσωπα της παρ. 4 του άρθρου 68 του π.δ.26/2012 δεν διορίζονται αντιπρόσωποι.
3. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και οι έφοροι αυτών ψηφίζουν στις δημοτικές εκλογές, μόνον αν είναι γραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο δήμου της οικείας περιφέρειας, όπου ασκούν τα καθήκοντά τους αυτά. Αν δεν είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του δήμου, στον οποίο ανήκει το εκλογικό τμήμα, στο οποίο ασκούν τα καθήκοντά τους και είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο άλλου δήμου, υπογράφουν υπεύθυνη δήλωση στην οποία αναφέρεται ο δήμος στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένοι και ψηφίζουν. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και οι έφοροι αυτών ψηφίζουν στις εκλογές για την ανάδειξη συμβούλων ή προέδρων κοινότητας, μόνο εφόσον είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του οικείου δήμου.
4. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη των εφορευτικών επιτροπών κληρώνονται, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών. Αν η ψηφοφορία ματαιωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 48 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων ή επαναληφθεί η ψηφοφορία, σύμφωνα με το άρθρο 33 του παρόντος, οι εκλογές διεξάγονται με τα ίδια μέλη των εφορευτικών επιτροπών.
5. Η ημερήσια αποζημίωση, οι ημέρες για τις οποίες παρέχεται και τα οδοιπορικά έξοδα των αντιπροσώπων ορίζονται και καταβάλλονται σύμφωνα με τα άρθρα 108 και 131 του π.δ.26/2012, όπως ισχύουν.

Άρθρο 18
Υποψηφιότητες - Κατάρτιση συνδυασμών
(Άρθρο 14 του ν.4555/2018)

1. Η εκλογή του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.
Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει:
  - α) Τον υποψήφιο δήμαρχο και
  - β) Τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 έως και 10.
2. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς.

3. Υποψηφιότητα από το ίδιο πρόσωπο για την εκλογή του και ως δημάρχου και ως μέλους δημοτικού συμβουλίου ή μέλους συμβουλίου κοινότητας ή προέδρου κοινότητας δεν επιτρέπεται.

4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του. Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

- α) Το όνομα, καθώς και το έμβλημα του συνδυασμού, εφόσον αυτό υπάρχει.
- β) Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου. Αν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος δήμαρχος.
- γ) Ακολουθεί η ονομασία της εκλογικής περιφέρειας και αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων αυτής. Οι εκλογικές περιφέρειες αναγράφονται με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων πρέπει να είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%). Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού. Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω.³²⁴

5. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:

- α) Πιστοποιητικό γέννησης, στο οποίο να βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου, όπου θέτει υποψηφιότητα, ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο να αναγράφεται ο υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή).³²⁵
- β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψήφιου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια και ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του παρόντος. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.
- γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ. ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο³²⁶ από το οποίο προκύπτει ότι ο υποψήφιος δήμαρχος και κάθε υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος, έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου ποσό των διακοσίων (200) και πενήντα (50) ευρώ αντίστοιχα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα ποσά αυτά.

6. Επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, αυτού, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική,

---

324 Η περ. αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 52, παρ. 1 του ν.4604/2019

325 Η περ. α' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 6 του ν.4604/2019

326 Οι λέξεις «ή ηλεκτρονικό παράβολο» προστέθηκαν με το άρθρο 52, παρ. 7 του ν.4604/2019

πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία. Κάθε υποψήφιος, εφόσον είναι έγγαμος ή έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς, και το επώνυμο του συζύγου ή συμβιούντος. Γυναίκες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «σύζυγος» ή, συντετμημένα, «συζ.».

7. Στη δήλωση ορίζεται όνομα και, δυνητικά, έμβλημα συνδυασμού. Απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή ως έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.927/1979 (Α' 139). Αν γίνουν περισσότερες δηλώσεις με το ίδιο όνομα ή έμβλημα από υποψήφιους συνδυασμούς για την ανάδειξη δημοτικών αρχών του ίδιου δήμου, δικαίωμα χρήσης έχει όποιος το έχει δηλώσει πρώτος. Αν γίνει παράβαση των διατάξεων του δεύτερου εδαφίου αυτής της παραγράφου και η παράβαση βεβαιωθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, εφόσον η παράβαση αφορά το έμβλημα του συνδυασμού, αυτός ανακηρύσσεται μόνο με το όνομά του και χωρίς έμβλημα, ενώ εφόσον αφορά το όνομα του συνδυασμού, η δήλωση είναι απαράδεκτη.

8. Αν με τη δήλωση του συνδυασμού δεν προσκομίζονται τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 5 δικαιολογητικά για κάποιον υποψήφιο, ο υποψήφιος αυτός δεν ανακηρύσσεται. Αντίθετα, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, μπορούν να διορθώνονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφ' όσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα δικαιολογητικά.

9. Αν η δήλωση του συνδυασμού δεν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία της παραγράφου 4 του παρόντος ή δεν περιλαμβάνει έγκυρο όνομα συνδυασμού, σύμφωνα με την παράγραφο 7 ή υποβάλλεται εκπρόθεσμα ή περιλαμβάνει, εξ αρχής ή κατόπιν εφαρμογής του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, λιγότερους υποψήφιους από τα ελάχιστα όρια της περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 ή δεν περιλαμβάνει υποψηφίους για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών ή δεν πληροί την ποσόστωση φύλου της παραγράφου 4 και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη.

10. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από τον υποψήφιο δήμαρχο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψηφίου δημάρχου, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 21. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η παράγραφος 5.

Άρθρο 18Α
Εκλογές κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων- Υποψηφιότητες,
κατάρτιση συνδυασμών
(Άρθρο 16 του ν.4555/2018)

1. Η εκλογή των συμβούλων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται με χωριστή κάλη και κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.

2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τους υποψήφιους συμβούλους της κοινότητας, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 έως και 9.³²⁷

3. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς ή να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μίας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.

4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι του συνδυασμού.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

α) Το όνομα και, αν υπάρχει, το έμβλημα του συνδυασμού.

β) Με αλφαβητική σειρά, το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων κοινότητας του συνδυασμού. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18.³²⁸

5. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων πρέπει να είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου της οικείας κοινότητας με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%). Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων συμβούλων του οικείου συνδυασμού.³²⁹

6. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:

α) Πιστοποιητικό γέννησης, στο οποίο βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου, όπου θέτει υποψηφιότητα, ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο αναγράφεται ο υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή).³³⁰

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα

---

327 Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 3 του ν.4604/2019

328 Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 4 του ν.4604/2019

329 Η παρ. 5 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 2 του ν.4604/2019

330 Η περ. α' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 6 του ν.4604/2019

της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο³³¹ από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος σύμβουλος έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των δέκα (10) ευρώ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού αυτού.

7. Ως προς το όνομα και το έμβλημα του συνδυασμού ισχύουν οι περιορισμοί και οι κανόνες των παραγράφων 6 και 7 του άρθρου 18. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να κατατεθούν συνδυασμοί με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μίας κοινότητες του ίδιου δήμου, εφόσον αυτό ταυτίζεται με το όνομα και το έμβλημα συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου. Στην περίπτωση αυτή, η δήλωση της παραγράφου 4 υποβάλλεται υποχρεωτικά, για όλους τους συνδυασμούς του προηγούμενου εδαφίου, από τον υποψήφιο δήμαρχο επικεφαλής του συνδυασμού. Η ακύρωση του συνδυασμού σε μία ή περισσότερες κοινότητες δεν επιφέρει ακυρότητα ολόκληρου του συνδυασμού.

8. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από υποψήφιο σύμβουλο της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού, ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία υποψήφιου συμβούλου της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού, στον Πρόεδρο του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, είκοσι (20), το αργότερο, ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση οποιουδήποτε υποψηφίου. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπονται στην παράγραφο 6.³³²

9. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 8 και 9 του άρθρου 18.

Άρθρο 18B

Εκλογές κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων- Υποψηφιότητες σε ενιαίο ψηφοδέλτιο (Άρθρο 17 του ν.4555/2018)

1. Η εκλογή προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται με χωριστή κάλη και με ενιαίο ψηφοδέλτιο, όλων των μεμονωμένων υποψηφίων. Οι υποψηφιότητες κατατίθενται με γραπτή δήλωση κάθε υποψηφίου, στην οποία αναγράφεται η κοινότητα για την οποία κατατίθεται υποψηφιότητα και το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου. Τα ονόματα των υποψηφίων στο ψηφοδέλτιο τίθενται με αλφαβητική σειρά. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18.

2. Στη δήλωση επισυνάπτονται:

α) Πιστοποιητικό γέννησης, στο οποίο βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου, όπου θέτει υποψηφιότητα, ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο αναγράφεται ο

---

331 Οι λέξεις «ή ηλεκτρονικό παράβολο» προστέθηκαν με το άρθρο 52, παρ. 7 του ν.4604/2019

332 Η παρ. 8 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52,παρ. 5 του ν.4604/2019

υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή).³³³

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο³³⁴ από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των δέκα (10) ευρώ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού αυτού.

3. Αν με τη δήλωση υποψηφιότητας δεν προσκομίζονται τα προβλεπόμενα στην προηγούμενη παράγραφο δικαιολογητικά ή η δήλωση υποψηφιότητας δεν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία της παραγράφου 1 ή υποβάλλεται εκπρόθεσμα και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη και ο υποψήφιος αυτός δεν ανακηρύσσεται. Αντίθετα, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, μπορούν να διορθώνονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφόσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα δικαιολογητικά.

4. Η δήλωση υποψηφιότητας επιδίδεται από τον υποψήφιο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψηφίου, στον Πρόεδρο του Πολυμελούς Πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

5. Κανείς δεν επιτρέπεται να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μίας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.

Άρθρο 18Γ
Ένωση κοινότητας με όμορη, σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης
συνδυασμού ή μεμονωμένων
υποψηφιοτήτων σε ενιαίο ψηφοδέλτιο
(Άρθρο 18 του ν.4555/2018)

1. Αν σε μία κοινότητα ματαιωθεί η εκλογή συμβούλων, επειδή δεν έχει υποβληθεί δήλωση συνδυασμού υποψηφίων ή, σε κοινότητα έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, δήλωση υποψηφιότητας μεμονωμένων υποψηφίων, ο δήμαρχος εκδίδει αμελλητί πρόγραμμα για την επανάληψη της εκλογής.

2. Αν και κατά τη νέα εκλογή δεν δηλωθεί συνδυασμός υποψηφίων ή μεμονωμένες υποψηφιότητες, η κοινότητα αυτή ενώνεται με όμορη αυτής κοινότητα του ίδιου δήμου. Η ένωση γίνεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και γνώμη του οικείου δημοτικού συμβουλίου.

---

333 Η περ. α' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 6 του ν.4604/2019

334 Οι λέξεις «ή ηλεκτρονικό παράβολο» προστέθηκαν με το άρθρο 52, παρ. 7 του ν.4604/2019

Άρθρο 19
Κατάρτιση συνδυασμών
(Καταργήθηκε με το άρθρο 15 του ν.4555/2018)

Άρθρο 20
Ανακήρυξη και κοινοποίηση συνδυασμών ή μεμονωμένων υποψηφίων
ενιαίου ψηφοδελτίου
(Άρθρο 19 του ν.4555/2018)

1. Τη δέκατη πέμπτη (15η) ημέρα πριν από την ψηφοφορία το πρωτοδικείο ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους συνδυασμούς, καθώς και τους υποψηφίους ενιαίου ψηφοδελτίου κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που έχουν δηλωθεί νόμιμα.
2. Ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου κοινοποιεί αμέσως στον περιφερειάρχη τις σχετικές αποφάσεις.
3. Ο περιφερειάρχης θεωρεί και αποστέλλει αμέσως σε κάθε δήμο πίνακα των συνδυασμών και υποψηφίων που έχουν ανακηρυχθεί.

Άρθρο 21
Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν
(Άρθρο 20 του ν.4555/2018)

1. Ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του.³³⁵ Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωσή του, η οποία επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου την όγδοη (8η) ημέρα, το αργότερο, πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.
2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου του υποψήφιου δημάρχου, τη θέση του στο συνδυασμό καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψηφίους συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων που επιδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου, δύο (2) ημέρες το αργότερο πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 18. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει τον υποψήφιο που αντικαθιστά εκείνον που παραιτήθηκε ή απεβίωσε μέχρι και την παραμονή της διενέργειας των εκλογών. Αν δεν έγινε αντικατάσταση, τη θέση του δημάρχου καταλαμβάνει ο δημοτικός σύμβουλος του συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο δήμο.³³⁶
3. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης υποψήφιου δημοτικού συμβούλου ή υποψήφιου συμβούλου κοινότητας, αυτός δεν αναπληρώνεται, εκτός και αν ο θάνατος ή η παραίτηση λάβει χώρα πριν από την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού, σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 18Α, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις περί συμπληρωματικής δήλωσης.
4. Θεωρείται νόμιμος συνδυασμός, που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ή συμβούλων κοινότητας μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, περιλαμβανομένων και των ποσοστών από κάθε φύλο, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, μετά το πέρας της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού.

---

335 Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 53, παρ. 1 του ν.4604/2019

336 Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 53, παρ. 2 του ν.4604/2019

Άρθρο 22
Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων
(Άρθρο 21 του ν.4555/2018)

1. Κάθε συνδυασμός και κάθε υποψήφιος έχει δικαίωμα να διορίσει έναν αντιπρόσωπο και έως δύο αναπληρωτές του σε κάθε εκλογικό τμήμα, με γραπτή δήλωση του υποψήφιου δημάρχου. Με την ίδια δήλωση μπορεί να ορισθεί και γενικός αντιπρόσωπος και έως δύο αναπληρωτές του για συγκεκριμένο αριθμό εκλογικών τμημάτων.
2. Επίσης, κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίζει πληρεξούσιο με συμβολαιογραφική δήλωση του υποψήφιου δημάρχου. Ο πληρεξούσιος ενεργεί για λογαριασμό του συνδυασμού οτιδήποτε μπορεί να ενεργήσει, σύμφωνα με τη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών, ο υποψήφιος δήμαρχος, κατά τη διεξαγωγή της εκλογής.
3. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος έχει αποβιώσει ή παραιτηθεί, χωρίς να έχει αντικατασταθεί, ο διορισμός των αντιπροσώπων και του πληρεξουσίου γίνεται με δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του οικείου συνδυασμού που έχουν ανακηρυχθεί.
4. Οι υποψήφιοι, οι γενικοί αντιπρόσωποι, οι αντιπρόσωποι των συνδυασμών και οι αναπληρωτές τους έχουν δικαίωμα να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια όλης της διαδικασίας της εκλογής, ώσπου να σφραγιστούν οι σάκοι και να υποβάλλουν κάθε είδους παρατηρήσεις και ενστάσεις.
5. Δεν μπορούν να διοριστούν γενικοί αντιπρόσωποι ή αντιπρόσωποι, αναπληρωτές τους ή πληρεξούσιοι συνδυασμών οι εν ενεργεία δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι, καθώς και όποιοι δεν έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν και όλοι όσοι δεν μπορούν να εκλεγούν.

Άρθρο 23
Πρόγραμμα της εκλογής
(Άρθρο 22 του ν.4555/2018)

1. Ο δήμαρχος εκδίδει και δημοσιεύει, με τοιχοκόλληση, σε όλες τις συνοικίες, σε όλα τα χωριά και τους οικισμούς του δήμου και αναρτά στην ιστοσελίδα του δήμου, τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, πρόγραμμα που αναφέρει ακριβώς την ημέρα της ψηφοφορίας, τις ώρες που αρχίζει και τελειώνει, τον τόπο και το κατάστημα της ψηφοφορίας, τις έδρες για τις οποίες γίνεται η εκλογή και τους συνδυασμούς μαζί με τα ονόματα των υποψηφίων, που συγκροτούν κάθε συνδυασμό ή τα ενιαία ψηφοδέλτια μεμονωμένων υποψηφιοτήτων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, όπως έχουν ανακηρυχθεί από το οικείο δικαστήριο.
2. Το πρόγραμμα της πρώτης εκλογής σε νέο δήμο εκδίδεται και δημοσιεύεται από τον περιφερειάρχη.

Άρθρο 24
Μορφή των ψηφοδελτίων

1. Τα ψηφοδέλτια κατασκευάζονται από λευκό χαρτί.
2. Τα ψηφοδέλτια, για όλη την Επικράτεια, έχουν σχήμα ορθογώνιο. Οι διαστάσεις των ψηφοδελτίων και ειδικότερα θέματα που αφορούν τη μορφή τους κατά την

παράγραφο 2 του άρθρου 26 του παρόντος, ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η εκτύπωση των εντύπων ψηφοδελτίων πρέπει να είναι με μαύρη απόχρωση.

Άρθρο 24Α
Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων
(Άρθρο 23 του ν.4555/2018)

1. Τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκτυπώνονται με μέριμνα του οικείου συνδυασμού. Οι συνδυασμοί οφείλουν να τυπώσουν τα ψηφοδέλτια και να παραδώσουν, με απόδειξη, στο δήμαρχο του οικείου δήμου για τις δημοτικές εκλογές και τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, οκτώ (8) τουλάχιστον μέρες πριν από την ψηφοφορία, ψηφοδέλτια σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εκλογικών τμημάτων του οικείου δήμου, ο οποίος δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τον αριθμό των αντίστοιχων εκλογέων, προσαυξημένος κατά είκοσι τοις εκατό (20%). Σε περίπτωση επαναληπτικών εκλογών τα ψηφοδέλτια παραδίδονται τρεις (3) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

2. Τα ψηφοδέλτια για τις εκλογές των κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, καταρτίζονται και εκτυπώνονται με ευθύνη του οικείου δημάρχου και με πιστώσεις του δήμου.

3. Ο οικείος δήμαρχος οφείλει να εφοδιάσει τις εφορευτικές επιτροπές των εκλογικών τμημάτων της περιφέρειάς του με ψηφοδέλτια κάθε συνδυασμού και με ενιαία ψηφοδέλτια μεμονωμένων υποψηφίων για τις κοινότητες έως τριακοσίων (300) κατοίκων, σε επαρκή αριθμό.

Άρθρο 25
Εκλογικές περιφέρειες

Ως περιφέρεια για την εκλογή των μελών των δημοτικών συμβουλίων ορίζεται η περιφέρεια:

- α) του δήμου, ο οποίος δεν προήλθε από συνένωση πρώην Ο.Τ.Α. κατά το άρθρο 1 του παρόντος,
- β) του συνενωμένου δήμου ή κοινότητας, δηλαδή της δημοτικής ενότητας κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 26
Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων για τις δημοτικές εκλογές και τις εκλογές των κοινοτήτων
(Άρθρο 24 του ν.4555/2018)

1. Στο επάνω μέρος του ψηφοδελτίου σημειώνονται το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, όπως αναγράφονται στην απόφαση ανακήρυξης.

2. Για τις δημοτικές εκλογές:

- α) Σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, στο ψηφοδέλτιο μετά την ονομασία του συνδυασμού αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου.

ββ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, με αλφαβητική σειρά.

β) Σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, στο ψηφοδέλτιο, μετά την ονομασία του συνδυασμού, αναγράφονται κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου.

ββ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας, με αλφαβητική σειρά,

γγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων, με αλφαβητική σειρά, όλων των υπόλοιπων εκλογικών περιφερειών και, εντός παρενθέσεως, η εκλογική περιφέρεια στην οποία είναι υποψήφιοι.

3. Για τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, στο ψηφοδέλτιο, μετά την ονομασία της κοινότητας και το όνομα ή τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, αναγράφονται, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης και κατ' αλφαβητική σειρά, το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων της κοινότητας.³³⁷

4. Το ενιαίο ψηφοδέλτιο κάθε κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων φέρει τον τίτλο «Υποψήφιοι Πρόεδροι της Κοινότητας ... του Δήμου...», όπου τίθεται το όνομα της οικείας κοινότητας και του οικείου δήμου και ακολουθούν με αλφαβητική σειρά τα ονόματα των υποψηφίων της κοινότητας αυτής που έχουν ανακηρυχθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, το οποίο και γνωστοποιεί αμελλητί στον οικείο δήμαρχο τους ανακηρυχθέντες υποψηφίους.

5. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των δημοτικών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 33, χρησιμοποιούνται τα ίδια ψηφοδέλτια.

Άρθρο 27

Σταυροί προτίμησης για την εκλογή δημοτικών αρχών (Άρθρο 25 του ν.4555/2018)

1. Ο εκλογέας εκφράζει την προτίμηση του σε υποψήφιο συνδυασμού, σημειώνοντας στο ψηφοδέλτιο σταυρό παραπλεύρως του ονόματός του.

2. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων, σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου. Στις μονοεδρικές, διεδρικές και τριεδρικές εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του μόνον υπέρ ενός υποψηφίου της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου.

---

337 Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 54 του ν.4604/2019

3. Για την εκλογή συμβουλίων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ δύο (2) υποψηφίων συμβούλων κοινότητας.³³⁸

4. Για την εκλογή προέδρων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) υποψηφίου.³³⁹

5. Ψηφοδέλτιο που φέρει περισσότερους από τους επιτρεπόμενους σταυρούς προτίμησης, είναι έγκυρο και προσμετράται υπέρ του συνδυασμού, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης. Εξαιρούνται τα ενιαία ψηφοδέλτια υποψηφίων προέδρων συμβουλίων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, όπου, ψηφοδέλτιο το οποίο δεν φέρει κανέναν σταυρό ή φέρει περισσότερους του ενός (1) σταυρούς, θεωρείται άκυρο.

6. Ο σταυρός προτίμησης σημειώνεται με στυλογράφο μαύρης ή κυανής απόχρωσης.

7. Για τον υποψήφιο δήμαρχο δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και, αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.³⁴⁰

8. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των δημοτικών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 33, δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και αν σημειωθεί δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

Άρθρο 28 **Άκυρα ψηφοδέλτια** **(Άρθρο 26 του ν.4555/2018)**

1. Το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο όταν:

α) έχει σημειωθεί σταυρός προτίμησης με χρώμα διαφορετικό από τα οριζόμενα στην παράγραφο 6 του άρθρου 27,

β) έχει σχήμα, διαστάσεις ή μορφή που διαφέρουν, κατά τρόπο εμφανή, από αυτά που ορίζει η υπουργική απόφαση της παραγράφου 2 του άρθρου 24,

γ) έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνι που το χρώμα του διαφέρει, κατά τρόπο εμφανή, από αυτό που ορίζεται στο άρθρο 24,

δ) έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον κριθεί ότι τα παραπάνω αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

2. Το ψηφοδέλτιο είναι επίσης αυτοδικαίως άκυρο και στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια, του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά.

β) Αν βρεθεί μέσα σε φάκελο, που δεν είναι σύμφωνος με τις ρυθμίσεις του άρθρου 46 του Κ.Δ.Κ..

γ) Αν φέρει εγγραφές και διαγραφές, εκτός της περίπτωσης στην οποία κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας (π.δ.26/2012) και σύμφωνα με τις εκεί προβλεπόμενες προϋποθέσεις επιτρέπεται η χρήση λευκών ψηφοδελτίων λόγω μη επάρκειας των εντύπων.

---

338 Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 55, παρ. 1 του ν.4604/2019

339 Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 55, παρ. 2 του ν.4604/2019

340 Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 55, παρ. 7 του ν.4604/2019

Άρθρο 29
Εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών
(Άρθρο 27 του ν.4555/2018)

1. Οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου και του Κ.Δ.Κ..
2. Κατά την ψηφοφορία για τις δημοτικές εκλογές και για την εκλογή συμβούλων ή προέδρων κοινότητας, χρησιμοποιούνται διαφορετικές κάλπες, που φέρουν κατάλληλο διακριτικό γνώρισμα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται το διακριτικό γνώρισμα, το μέγεθος, το σχήμα της κάλπης που χρησιμοποιείται στις δημοτικές εκλογές και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

Άρθρο 30
Αριθμός συμβούλων κάθε εκλογικής περιφέρειας

1. Ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων κάθε εκλογικής περιφέρειας για τη περίπτωση β' του άρθρου 25 ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών με βάση τον μόνιμο πληθυσμό, όπως εμφανίζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού, που έχουν κυρωθεί και δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.³⁴¹
2. Μέτρο για τον υπολογισμό του αριθμού των δημοτικών συμβούλων κάθε εκλογικής περιφέρειας αποτελεί το ακέραιο ηλικίο της διαίρεσης του συνολικού πληθυσμού όλου του δήμου, όπως προκύπτει από την τελευταία γενική απογραφή πληθυσμού δια του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου κάθε δήμου.
3. Από το ηλικίο της διαίρεσης του πληθυσμού της εκλογικής περιφέρειας δια του εκλογικού μέτρου προκύπτει ο αριθμός των δημοτικών της συμβούλων.
4. Οι θέσεις των δημοτικών συμβούλων στο δημοτικό συμβούλιο που παραμένουν αδιάθετες προστίθενται ανά μία στις Εκλογικές περιφέρειες με τα μεγαλύτερα, κατά σειρά, υπόλοιπα και ώσπου να συμπληρωθεί ο συνολικός αριθμός τους, όπως ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 του παρόντος. Στην περίπτωση ύπαρξης αριθμού εκλογικών περιφερειών με ίσο αριθμό υπολοίπων, διατίθενται σ' αυτές από μια έδρα, η οποία αφαιρείται από κάθε εκλογική περιφέρεια του δήμου με το μεγαλύτερο αριθμό εδρών και κατά φθίνουσα σειρά. Σε περίπτωση εκλογικών περιφερειών με ίδιο αριθμό εδρών, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν ήδη αφαιρεθεί με τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, η έδρα αφαιρείται από εκείνη με το μικρότερο πληθυσμό.³⁴²
5. Εάν από την παραπάνω διαδικασία προκύψουν εκλογικές περιφέρειες χωρίς έδρα, τότε διατίθεται σε αυτή μία (1) έδρα με την αφαίρεση μίας από κάθε εκλογική περιφέρεια του δήμου με το μεγαλύτερο αριθμό εδρών και κατά φθίνουσα σειρά. Σε περίπτωση εκλογικών περιφερειών με ίδιο αριθμό εδρών, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν ήδη αφαιρεθεί με τις διατάξεις αυτού του εδαφίου, η έδρα αφαιρείται από εκείνη με το μικρότερο πληθυσμό.

---

341 Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 56, παρ. 1 του ν.4604/2019

342 Το τελευταίο εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 56, παρ. 2 του ν.4604/2019

Άρθρο 31
Επιτυχών συνδυασμός δημάρχου - λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού
συμβουλίου - Εκλογή δημάρχου
(άρθρο 57 του ν.4604/2019)

1. Στις εκλογές των δημάρχων και δημοτικών συμβούλων θεωρείται επιτυχών συνδυασμός αυτός που πλειοψήφησε με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφο) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων και λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου αυτοί που έλαβαν έστω και μία έδρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 32.
2. Δήμαρχος εκλέγεται ο επικεφαλής του επιτυχόντος συνδυασμού ή αυτός που αναδείχτηκε νικητής στον Β΄ γύρο.

Άρθρο 32
Εκλογικό σύστημα - Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου
(Άρθρο 28 του ν.4555/2018)

1. Το σύνολο των εδρών του δημοτικού συμβουλίου κατανέμεται στους συνδυασμούς που έλαβαν μέρος στις εκλογές, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στον Α΄ γύρο.

2. Η αναλογική κατανομή των εδρών γίνεται ως εξής:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό συμβούλιο και το πηλίκο αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και καθένας τους καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, όσες απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπά τους.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, διεξάγεται κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

Αν μετά την κατανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι πλεονάζουσες έδρες αφαιρούνται, ξεκινώντας από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο εγκύρων ψηφοδελτίων.³⁴³

Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, διενεργείται μεταξύ τους κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.

3. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο δήμαρχος εκλέγεται από το μοναδικό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και εωσότου συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι.

---

343 Το εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 58 του ν.4604/2019

Άρθρο 33
Επανάληψη της ψηφοφορίας για την εκλογή δημοτικών αρχών
(Άρθρο 29 του ν.4555/2018)

1. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (Β΄ Γύρος), ανάμεσα μόνο στους υποψήφιους δημάρχους των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους. Δήμαρχος εκλέγεται ο υποψήφιος του συνδυασμού που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων. Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του δημάρχου.³⁴⁴
2. Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία (Α΄ γύρος) δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν οι υποψήφιοι δήμαρχοι όλων των συνδυασμών που ισοψήφησαν στην πρώτη θέση. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται και αν στην αρχική ψηφοφορία (Α΄ γύρος) μετείχαν μόνο δύο συνδυασμοί που ισοψήφησαν.
3. Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική μετέχουν ο υποψήφιος δήμαρχος του πρώτου σε αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών που ισοψήφησαν στη δεύτερη θέση.
4. Στις περιπτώσεις των παρ. 2 και 3, δήμαρχος εκλέγεται ο υποψήφιος του συνδυασμού που έλαβε στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία. Αν στην ψηφοφορία αυτή ισοψηφήσουν δύο υποψήφιοι δήμαρχοι, το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του δημάρχου.³⁴⁵
5. Όλοι οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται με βάση την πρώτη ψηφοφορία (Α΄ γύρος), σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης που έλαβε καθένας στην ψηφοφορία αυτή, όπως ορίζεται στα επόμενα άρθρα.
6. Η επαναληπτική ψηφοφορία (Β΄ γύρος) γίνεται στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων.

Άρθρο 34
Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια
(Άρθρο 30 του ν.4555/2018)

Οι έδρες του δημοτικού συμβουλίου που δικαιούται να καταλάβει κάθε συνδυασμός, σύμφωνα με το άρθρο 32, στους δήμους που έχουν περισσότερες από μία εκλογικές περιφέρειες, κατανέμονται ανά εκλογική περιφέρεια ως εξής:

1. Η κατανομή ξεκινά από τις τυχόν μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες του δήμου. Η έδρα κάθε μονοεδρικής εκλογικής περιφέρειας αποδίδεται στον συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια, εφόσον αυτός δικαιούται να καταλάβει έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32. Σε περίπτωση

---

344 Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 59, παρ. 1 του ν.4604/2019

345 Η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 59, παρ. 2 του ν.4604/2019

ισοψηφίας μεταξύ δύο ή περισσότερων συνδυασμών, την έδρα δικαιούται ο μικρότερος σε εκλογική δύναμη συνδυασμός σε όλο το δήμο.³⁴⁶

2. Αν, κατά τη διαδικασία της παραγράφου 1, κάποιος συνδυασμός λάβει περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από τη μονοεδρική εκλογική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

3. Έδρες μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, οι οποίες μετά την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου παραμένουν αδιάθετες, απονέμονται στον δεύτερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια. Αν κάποιος από τους συνδυασμούς λαμβάνει, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, εφαρμόζεται η παράγραφος 2.

4. Η διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 εφαρμόζεται, εφόσον απαιτηθεί, και με τους επόμενους κατά σειρά εκλογικής δύναμης στην οικεία εκλογική περιφέρεια συνδυασμούς, μέχρι να κατανεμηθούν όλες οι έδρες των μονοεδρικών περιφερειών.

5. Στη συνέχεια υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό, ως το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο του δήμου προς τις έδρες που δικαιούται να καταλάβει, σύμφωνα με το άρθρο 32. Το πηλίκο, μετά την παράλειψη του κλάσματος, προσαυξάνεται κατά μία μονάδα. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων του κάθε συνδυασμού διαιρείται σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο και ο συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης. Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούται ο συνδυασμός, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.³⁴⁷

6. Αν, μετά και τη διαδικασία της παραγράφου 5, κάποιος συνδυασμός έχει λάβει συνολικά περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια, εξαιρουμένων των μονοεδρικών, στην οποία ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

7. Αν, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των παραγράφων 1 έως και 6, υπάρχουν αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32, ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται για όλους τους συνδυασμούς που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης.

8. Αν, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και της παρ. 7, υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32, ξεκινώντας από την μεγαλύτερη σε αριθμό εδρών εκλογική περιφέρεια και, επί όμοιων, από εκείνη που έχει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους και συνεχίζοντας με φθίνουσα σειρά, απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο

---

346 Το εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 60, παρ. 1 του ν.4604/2019

347 Η παρ. 5 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 60, παρ. 2 του ν.4604/2019

συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά στην οικεία εκλογική περιφέρεια. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32. Έδρες που μετά την εξάντληση των δικαιούμενων να καταλάβουν έδρα συνδυασμών παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές.³⁴⁸

9. Οι έδρες που κατανέμονται σε κάθε στάδιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως και 8, αφαιρούνται από τις διαθέσιμες της εκλογικής περιφέρειας.

Άρθρο 35
Παραίτηση ή θάνατος υποψήφιου δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας
(Άρθρο 31 του ν.4555/2018)

1. Πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητα του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωση του που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου την τρίτη ημέρα, το αργότερο, πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία.

2. Αν ένας υποψήφιος δήμαρχος παραιτηθεί ή αποβιώσει, η πλειοψηφία των υποψηφίων του συνδυασμού του επιλέγει άλλον υποψήφιο δήμαρχο.

3. Αν εκείνος που έχει επιλεγεί ως υποψήφιος δήμαρχος είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, τότε αφαιρείται από τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων συμβούλων του συνδυασμού βάσει των σταυρών που έλαβαν και εφαρμόζεται, εφόσον δεν εκλεγεί δήμαρχος, το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 38.

4. Η δήλωση της επιλογής για το νέο υποψήφιο δήμαρχο επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου το αργότερο τη δεύτερη ημέρα πριν από την ψηφοφορία.

Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει το νέο υποψήφιο δήμαρχο σε δημόσια συνεδρίαση ακόμη και την παραμονή της ψηφοφορίας.

5. Αν δεν υποβληθεί δήλωση επιλογής, δεν ανακηρύσσεται κανένας υποψήφιος δήμαρχος. Στην περίπτωση αυτή, δήμαρχος εκλέγεται ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλος του συνδυασμού από τον οποίο εκλέγεται δήμαρχος.³⁴⁹

6. Η επαναληπτική ψηφοφορία γίνεται από τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές και τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους.

---

348 Η παρ. 8 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 60, παρ. 3 του ν.4604/2019

349 Η παρ. 5 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 61 του ν.4604/2019

Άρθρο 36
Κατανομή εδρών των συμβούλων της δημοτικής κοινότητας
(Καταργήθηκε με το άρθρο 32 του ν.4555/2018)

Άρθρο 37
Κατανομή εδρών συμβούλων της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300)
κατοίκων
(Άρθρο 33 του ν.4555/2018)

1. Στις εκλογές των συμβουλίων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, η κατανομή των εδρών γίνεται αναλογικά, μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετείχαν στις εκλογές για το συμβούλιο της κοινότητας, με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην κοινότητα όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου κοινότητας. Το πηλίκο που προκύπτει αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποίητων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση.

Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

2. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός για το συμβούλιο της κοινότητας, οι σύμβουλοι της κοινότητας εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

3. Αν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 37Α
Εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων
(Άρθρο 34 του ν.4555/2018)

Στις κοινότητες έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, όπου η εκλογή του προέδρου του συμβουλίου διενεργείται με ενιαίο ψηφοδέλτιο κατά το άρθρο 18B, πρόεδρος της κοινότητας εκλέγεται εκείνος που θα συγκεντρώσει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Οι υπόλοιποι, κατά τη σειρά των σταυρών που έλαβαν, λογίζονται ως αναπληρωματικοί. Σε περίπτωση ισοψηφίας, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 38

Τακτικοί και αναπληρωματικοί δημοτικοί σύμβουλοι – Ισοψηφία (Άρθρο 35 του ν.4555/2018)

1. Τακτικοί δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς του άρθρου 31, ανά εκλογική περιφέρεια, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο σύνολο του δήμου. Οι υποψήφιοι δήμαρχοι των λοιπών συνδυασμών θεωρούνται πρώτοι επιτυγχόντες σύμβουλοι των συνδυασμών τους.³⁵⁰ Σε περίπτωση που ο συνδυασμός καταλαμβάνει έδρες σε περισσότερες Εκλογικές περιφέρειες ο υποψήφιος δήμαρχος λαμβάνει την έδρα της εκλογικής περιφέρειας, όπου ο συνδυασμός έλαβε τις περισσότερες έδρες. Σε περίπτωση ίσου αριθμού εδρών σε περισσότερες περιφέρειες, τότε λαμβάνει την έδρα αυτής στην οποία ο συνδυασμός έλαβε τις περισσότερες ψήφους. Σε περίπτωση όπου σε περισσότερες περιφέρειες ο συνδυασμός έλαβε ίσο αριθμό ψήφων, διενεργείται κλήρωση.
2. Οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού του εκλεγέντος Δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων της εκλογικής τους περιφέρειας με τη σειρά των σταυρών προτίμησης.³⁵¹
3. Εάν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 39

Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι της δημοτικής κοινότητας - Ισοψηφία (Καταργήθηκε με το άρθρο 36 του ν.4555/2018)

Άρθρο 40

Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων - Ισοψηφία (Άρθρο 37 του ν.4555/2018)

1. Τακτικοί σύμβουλοι του συμβουλίου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.
2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του συμβουλίου της κοινότητας, με τη σειρά των σταυρών προτίμησης.
3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

---

350 Τα δυο πρώτα εδάφια αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 62, παρ. 1 του ν.4604/2019

351 Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 62, παρ. 2 του ν.4604/2019

4. Σε περίπτωση που συνδυασμός πλειοψήφησε στην κοινότητα με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφος) ο πρώτος σε σταυρούς υποψήφιος σύμβουλος του αναδεικνύεται πρόεδρος του συμβουλίου της εν λόγω κοινότητας, χωρίς να εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή το άρθρο 79, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 80 του ν.4555/2018.³⁵²

Άρθρο 41
Περιπτώσεις ισοψηφίας συνδυασμών
(Άρθρο 38 του ν.4555/2018)

Άρθρο 42
Εξαγωγή και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της εκλογής

1. Σε δήμους όπου υπάρχουν από ένα έως πέντε εκλογικά τμήματα οι εφορευτικές επιτροπές συνεδριάζουν μετά το τέλος της διαλογής στην έδρα του δήμου και εξάγουν το γενικό αποτέλεσμα, σύμφωνα με τα πρακτικά της ψηφοφορίας των τμημάτων, το οποίο δημοσιεύεται αμέσως, με τοιχοκόλληση, στο δημοτικό κατάστημα.

2. Στους δήμους όπου υπάρχουν περισσότερα από πέντε εκλογικά τμήματα οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής αποστέλλουν με ασφαλή τρόπο τα εκλογικά στοιχεία στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου. Μετά τη συγκέντρωση των στοιχείων όλων των εκλογικών τμημάτων του δήμου, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου εξάγει το γενικό αποτέλεσμα, το οποίο δημοσιεύει αμέσως με τοιχοκόλληση στο δημοτικό κατάστημα της έδρας του δικαστηρίου.

3. Η τοιχοκόλληση και η δημοσίευση των προηγούμενων παραγράφων περιλαμβάνει πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας, ο οποίος καταρτίζεται από το όργανο που είναι αρμόδιο για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας. Ο πίνακας αυτός περιέχει:

α) τον αριθμό των εγγεγραμμένων εκλογέων, β) το συνολικό αριθμό ψηφισάντων, γ) τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων, δ) τον αριθμό των άκυρων ψηφοδελτίων, ε) τον αριθμό των λευκών ψηφοδελτίων και στ) την εκλογική δύναμη κάθε συνδυασμού, δηλαδή το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων τα οποία έλαβε κάθε συνδυασμός.

Στον πίνακα προτάσσονται οι συνδυασμοί, σύμφωνα με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης. Κάτω από τον πίνακα συντάσσεται πράξη, στην οποία αναγράφονται ολογράφως τα πιο πάνω στοιχεία για κάθε περίπτωση και υπογράφεται από τον πρόεδρο. Κατά την κατάρτιση του πίνακα μπορεί να παρίσταται ένας αντιπρόσωπος από κάθε συνδυασμό.

4. Οι εφορευτικές επιτροπές και ο Πρόεδρος του πρωτοδικείου γνωστοποιούν αμέσως το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στον περιφερειάρχη.

Άρθρο 43
Έκθεση πρακτικών

1. Αμέσως μετά τη δημοσίευση του αποτελέσματος της εκλογής, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή άλλο μέλος της παραδίδει τα πρακτικά της, τα λοιπά εκλογικά έγγραφα, τα δέματα των ψηφοδελτίων ταξινομημένα κατά συνδυασμούς και

---

352 Η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 63 του ν.4604/2019

με τη σειρά που είναι αριθμημένα, καθώς και τους φακέλους στον Πρόεδρο Πρωτοδικών.

2. Ο Πρόεδρος Πρωτοδικών, εκθέτει τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της στο κατάστημα του πρωτοδικείου επί πέντε (5) ημέρες και συντάσσει για την έκθεση αυτή πρακτικό, που τοιχοκολλάται επίσης έξω από το δικαστικό κατάστημα.

3. Οι εφορευτικές επιτροπές, μόλις δημοσιευθεί το αποτέλεσμα της εκλογής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 42 γνωστοποιούν με ανακοίνωση τους, που δημοσιεύεται στο δημοτικό κατάστημα του δήμου, ότι τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της και με τα λοιπά στοιχεία θα εκτεθούν σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου. Στην περίπτωση της παραγράφου 2 του άρθρου 42, η έκθεση των πρακτικών γνωστοποιείται με ανακοίνωση, που εκδίδει ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου, η οποία τοιχοκολλάται στο δημοτικό κατάστημα του δήμου, καθώς και στο κατάστημα του δικαστηρίου.

Άρθρο 44 **Επικύρωση της εκλογής** **(Άρθρο 39 του ν.4555/2018)**

1. Το πολυμελές πρωτοδικείο μετά από τη λήξη του πενθημέρου της παραγράφου 2 του άρθρου 43 ανακηρύσσει με χωριστή πράξη:

α) τον επιτυχόντα ή το συνδυασμό του δημάρχου και τους λοιπούς συνδυασμούς του δημοτικού συμβουλίου, το δήμαρχο, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού, τους προέδρους των κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων με τους αναπληρωματικούς τους,³⁵³

β) τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους της κάθε εκλογικής περιφέρειας κάθε συνδυασμού, και

γ) τους τακτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει στο σύνολο της εδαφικής περιφέρειας του δήμου.

Οι σύμβουλοι των κοινοτήτων κατατάσσονται με τη σειρά της εκλογής τους, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει και, αν δεν υπάρχουν σταυροί, με αλφαβητική σειρά. Σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

2. Ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου εκθέτει τις αποφάσεις στο κατάστημα του δικαστηρίου επί τρεις (3) συνεχείς ημέρες και αποστέλλει αντίγραφο τους στον περιφερειάρχη και στο Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Αντίγραφο των αποφάσεων αποστέλλει ο αρμόδιος Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης σε κάθε δήμο που ανήκει στη χωρική αρμοδιότητα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Άρθρο 45 **Δικαίωμα ένστασης**

Ένσταση μπορεί να ασκήσει:

α) κάθε εκλογέας εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου, καθώς και β) ο υποψήφιος κατά τις εκλογές στον οικείο δήμο.

---

353 Η περ. α' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 64 του ν.4604/2019

Άρθρο 46 **Άσκηση ένστασης - Αρμόδιο δικαστήριο**

1. Η ένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται μαζί με τρία αντίγραφα στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη.
Η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης ή η άσκηση της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.
2. Το δικόγραφο της ένστασης απαιτείται να περιέχει τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 251 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν.2717/1999, ΦΕΚ 97 Α).
3. Οι ενστάσεις εκδικάζονται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό από το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο οικείος δήμος.
4. Η διαβίβαση της ένστασης στο αρμόδιο για την εκδίκαση της δικαστήριο γίνεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 252 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Άρθρο 47 **Περιεχόμενο της ένστασης**

1. Η ένσταση στρέφεται κατά της απόφασης με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του Δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, βάσει του σχετικού πίνακα των αποτελεσμάτων ο οποίος ενσωματώνεται σε αυτή. Στη δίκη που ανοίγεται με την άσκηση της ένστασης δεν νομιμοποιείται παθητικώς ο Δήμος.³⁵⁴
2. Λόγους ένστασης μπορούν να θεμελιώσουν:
  - α) η έλλειψη νόμιμων προσόντων και η συνδρομή κωλυμάτων σε υποψηφίους που έχουν εκλεγεί ως τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη,
  - β) η παράβαση του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη του επιτυχόντος συνδυασμού ή του συνδυασμού του Δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών του δημοτικού συμβουλίου και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς.³⁵⁵
  - γ) η ακυρότητα ή η εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων.

Άρθρο 48 **Προθεσμία για την άσκηση ένστασης**

1. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία επτά (7) ημερών από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης, με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του Δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, κατά το άρθρο 44.³⁵⁶
2. Η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου δεν παρεκτείνεται σε καμία περίπτωση.

---

354 Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65, παρ. 1 του ν.4604/2019

355 Η περ. β' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65, παρ. 2 του ν.4604/2019

356 Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 66 του ν.4604/2019

Άρθρο 49 **Διαδικασία εκδίκασης της ένστασης**

1. Για τα θέματα της προδικασίας, της κύριας διαδικασίας, της παρέμβασης, της αντένστασης, της αποδεικτικής διαδικασίας, του παρεμπόπτοντος ελέγχου, της απόφασης του δικαστηρίου, καθώς και της γνωστοποίησης της εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253 έως και 260 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως κάθε φορά ισχύει, ο οποίος και εφαρμόζεται για κάθε σχετικό θέμα, που δεν ρυθμίζεται, ειδικώς, από τις διατάξεις του παρόντος. Κάθε άλλη διάταξη που ρυθμίζει τα ίδια θέματα διαφορετικά καταργείται.
2. Ο κατά το άρθρο 258 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας παρεμπόπτων έλεγχος της εγγραφής, μετεγγραφής ή διαγραφής εκλογέα στους ή από τους εκλογικούς καταλόγους του οικείου δήμου, χωρεί κατά των πράξεων αυτών μόνον αν αυτές έγιναν κατά τη σύνταξη ή αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων κατά τη διάρκεια του έτους, που προηγείται της ημερομηνίας διενέργειας των δημοτικών εκλογών.
3. Αίτηση αναθεώρησης, τριτανακοπή και αίτηση ερμηνείας ή διόρθωσης ασκούνται κατά τις διατάξεις του άρθρου 261 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Άρθρο 50 **Αίτηση αναιρέσεως**

1. Κατά των αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα τριμελή διοικητικά πρωτοδικεία χωρεί αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την παρέλευση του πενθημέρου που ορίζεται στο άρθρο 260 παράγραφος 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.
2. Όταν ασκείται αίτηση αναιρέσεως δεν χορηγείται αναστολή εκτέλεσης της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.
3. Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών, το βραδύτερο, από την περιέλευση της αιτήσεως αναιρέσεως σε αυτό.
4. Αν η τελεσίδικη απόφαση, βάσει της οποίας μεταβλήθηκε με οποιονδήποτε τρόπο η αρχική εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, αναιρεθεί και κριθεί κατ' ουσίαν η διαφορά από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο, εκείνοι που ανακηρύσσονται ως επιτυχόντες μετά την απόφαση θεωρούνται ότι εγκαταστάθηκαν αναδρομικά, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 9 του παρόντος. Η αναδρομική αυτή εγκατάσταση δεν θίγει το κύρος των πράξεων που εκδόθηκαν ή δημοσιεύθηκαν από τις αρχές των οποίων η εκλογή ακυρώθηκε από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο.

Άρθρο 51 **Επανάληψη της εκλογής σε περίπτωση ακύρωσης**

1. Αν ακυρωθεί η εκλογή για παράβαση νόμου ή για οποιαδήποτε πλημμέλεια, επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία ανάμεσα στους ίδιους υποψηφίους, που είχαν ανακηρυχθεί νόμιμα.
Στην περίπτωση αυτή, έφορος των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής είναι ο Πρόεδρος του οικείου Πρωτοδικείου. Αυτός διορίζει σε κάθε εκλογικό τμήμα της περιφέρειας του πρωτοδικείου τον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν την ψηφοφορία. Οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12 και 13 του άρθρου 68 του π.δ.26/2012, όπως ισχύουν, εφαρμόζονται αναλόγως. Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής διορίζονται εκείνοι που υπηρετούν στην περιφέρεια του οικείου Πρωτοδικείου, κατά προτεραιότητα δε εκείνοι που

αναφέρονται στην παράγραφο 10 του άρθρου 68 του π.δ.26/2012. Εάν τα πρόσωπα αυτά δεν επαρκούν, ο έφορος διορίζει αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και πρόσωπα εκτός της περιφέρειας του Πρωτοδικείου. Για τη διενέργεια των διορισμών, ο έφορος μπορεί να ζητήσει από την εισαγγελία του Αρείου Πάγου να του διαβιβάσει από τα συγκεντρωθέντα για την ακυρωθείσα εκλογή στοιχεία που προβλέπονται στις περιπτώσεις β' έως στ' της παραγράφου 6 του άρθρου 68 του π.δ.26/2013, όσα κρίνει ο ίδιος αναγκαία. Μπορεί επίσης να ζητήσει να του αποσταλούν από τις αρχές που αναφέρονται στις ανωτέρω περιπτώσεις επικαιροποιημένα τα ανωτέρω στοιχεία. Σε κάθε περίπτωση τα στοιχεία αποστέλλονται σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, κατάλληλη για ηλεκτρονική επεξεργασία, εντός δέκα ημερών από τη λήψη του σχετικού αιτήματος.

2. Ο δήμαρχος εκδίδει χωρίς καθυστέρηση πρόγραμμα, με το οποίο καλεί τους δημότες εκλογείς για την επανάληψη της εκλογής για τον υπολειπόμενο χρόνο της δημοτικής περιόδου. Το πρόγραμμα δημοσιεύεται με τοιχοκόλληση δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα που έχει οριστεί για την ψηφοφορία και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου.

Άρθρο 283 **Τελικές ρυθμίσεις**

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, η οποία εκδίδεται μέχρι την 31η Αυγούστου 2010 εντάσσονται σε Εκλογικές περιφέρειες του αντίστοιχου δήμου τα υφιστάμενα τοπικά διαμερίσματα Ελικίστρας, Μοίρας και Σουλίου του Δήμου Πατρέων, Βασιλείων, Βουτών, Δαφνέ, Σκα-λανίου, Σταυρακίων του Δήμου Ηρακλείου Κρήτης και Τερψιθέας του Δήμου Λαρισαίων, καθώς και οικισμών, οι οποίοι έχουν απογραφεί ως αυτοτελείς, των δημοτικών διαμερισμάτων των εδρών των αντίστοιχων δήμων, εφόσον δεν ανήκουν σε κάποιο από τα υφιστάμενα δημοτικά διαμερίσματα.

11. Όλοι οι πρωτοβάθμιοι και δευτεροβάθμιοι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως αυτοί προκύπτουν από τις συνενώσεις του άρθρου 1, καθώς και εκείνοι στους οποίους δεν επέρχεται καμία μεταβολή περιλαμβάνονται σε απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στην απόφαση αυτή αναγράφεται ο συνολικός πληθυσμός καθενός ΟΤΑ και αναλυτικά ο πληθυσμός των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων, καθώς και ο πληθυσμός των περιφερειακών ενοτήτων.

Με την ίδια απόφαση κατανέμεται αναλογικά στις δημοτικές κοινότητες του άρθρου 2 παρ. 4 του παρόντος νόμου, τυχόν πληθυσμός, ο οποίος περιλαμβάνεται στην Απόφαση της παρ. 13 του παρόντος άρθρου, ο οποίος δεν είναι δυνατόν να κατανεμηθεί στις δημοτικές κοινότητες, λόγω ελλείπων στοιχείων τόπου εγκατάστασης.

12. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος και του ν.3463/2006, όπου γίνεται αναφορά στον πληθυσμό, περιλαμβανομένης και της έκδοσης σχετικών κανονιστικών πράξεων, νοείται ο μόνιμος πληθυσμός, όπως εμφανίζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού, που έχουν κυρωθεί και δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το προηγούμενο εδάφιο ισχύει για τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της παρ. 4 του άρθρου 9 και περιφερειακών αρχών, της παρ. 6 του άρθρου 114. Κατά τα λοιπά, η

ισχύς του πρώτου εδαφίου αρχίζει από την πρώτη, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, αυτοδιοικητική περίοδο.³⁵⁷

Τα αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, κατά τη διάρκεια της δημοτικής και περιφερειακής περιόδου, επέρχονται από την έναρξη της νέας δημοτικής και περιφερειακής περιόδου. Για την εφαρμογή των διατάξεων του Μέρους Η (Οικονομικά), καθώς και για τον υπολογισμό της αντιμισθίας των αιρετών βάσει του άρθρου 92 του παρόντος τα αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού επέρχονται κατά το επόμενο οικονομικό έτος από τη δημοσίευσή τους. Οι εκλογές για την ανάδειξη των δημοτικών και περιφερειακών αρχών διεξάγονται με βάση τα αποτελέσματα της εν λόγω απογραφής.³⁵⁸

13. Με απόφαση του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ κυρώνονται και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως τα αποτελέσματα του μόνιμου πληθυσμού της απογραφής του έτους 2011 για τις κοινότητες της παρ. 4 του άρθρου 2.³⁵⁹

---

357 Τα τρία πρώτα εδάφια αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 68, παρ. 1 του ν.4604/2019

358 Τα τρία τελευταία εδάφια προστέθηκαν με το άρθρο 21 παρ.1 του ν.4147/2013 (Α' 98)

359 Η παρ. 13 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 68, παρ. 2 του ν.4604/2019

Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (κυρωτ. ν.3463/2006, Α' 114)

Άρθρο 16

Μεταδημότευση υποψηφίων στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές

1. Επιτρέπεται η μεταδημότευση χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παρ. 7 του άρθρου 15, όταν πρόκειται μόνο για την υποβολή υποψηφιότητας σε δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στους Δήμους και τις Κοινότητες των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης και στους Δήμους ή τις Κοινότητες των νομών, στην περιφέρεια των οποίων υπάγεται ο Δήμος ή η Κοινότητα που ο υποψήφιος είναι ή ήταν πριν γραμμένος στα Μητρώα Αρρένων ή στα δημοτολόγια ή στους εκλογικούς καταλόγους.³⁶⁰

2. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί από την 1η Αυγούστου του έτους διενέργειας των εκλογών μέχρι την προηγούμενη ημέρα της κατάθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών. Η απόφαση μεταδημότευσης εκδίδεται υποχρεωτικά μέσα στην ίδια προθεσμία και είναι αμέσως εκτελεστή. Η απόφαση μεταδημότευσης παύει να ισχύει μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την ανακήρυξη των συνδυασμών, εφόσον αυτός που μεταδημότευσε δεν ανακηρύχθηκε υποψήφιος. Σε αντίθετη περίπτωση εφαρμόζεται, κατά τα λοιπά, η παράγραφος 7 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 24

Κανόνες διεξαγωγής των εκλογών

Για την οριοθέτηση των εκλογικών δαπανών, τη δημοσιότητα και τον έλεγχο των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων κατά τις δημοτικές εκλογές, για την προεκλογική προβολή των δημοτικών συνδυασμών, των υποψηφίων δημάρχων και δημοτικών συμβούλων, για τις απαγορεύσεις κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα, για τη δημοσιότητα των οικονομικών των αντίστοιχων συνδυασμών και υποψηφίων, για τον έλεγχο των οικονομικών και των εκλογικών παραβάσεων τούτων, για τις αντίστοιχες διοικητικές κυρώσεις, για τη διενέργεια των δημοσκοπήσεων και για όλα τα συναφή θέματα εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 22 του ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 2884 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει

Άρθρο 33

Αποζημίωση των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής

Η ημερήσια Αποζημίωση, οι ημέρες για τις οποίες παρέχεται και τα οδοιπορικά έξοδα των αντιπροσώπων ορίζονται και καταβάλλονται σύμφωνα με τις σχετικές ρυθμίσεις για τις βουλευτικές εκλογές.

Άρθρο 41

Υπολογισμός προθεσμιών

1. Στις προθεσμίες που ορίζονται κατά τη διαδικασία εκλογής των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, δεν υπολογίζεται η ημέρα της ψηφοφορίας.

---

360 Η παρ.1 αναδιατυπώθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρου 22 του ν.3536/2007 (Α' 42)

2. Η προθεσμία λήγει, μόλις παρέλθει και η τελευταία ημέρα της, έστω και αν είναι ημέρα αργίας.

Άρθρο 43 **Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων**

1. Οι συνδυασμοί οφείλουν να τυπώσουν τα ψηφοδέλτια και να παραδώσουν, με απόδειξη, στον δήμαρχο ή στον πρόεδρο της κοινότητας, οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, ψηφοδέλτια σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εκλογικών τμημάτων της περιφέρειάς τους.

2. Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας οφείλει να εφοδιάσει κάθε εκλογικό τμήμα της περιφέρειάς του με ψηφοδέλτια, κατά είκοσι τοις εκατό (20%), τουλάχιστον, περισσότερα από τους εκλογείς του τμήματος.

Άρθρο 46 **Εκλογικοί φακέλοι**

1. Οι φακέλοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, κατασκευάζονται για όλη την επικράτεια με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, από χαρτί αδιαφανές σε λευκή απόχρωση και έχουν στην εμπρός πλευρά έντυπο γνώρισμα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι διαστάσεις των φακέλων και το έντυπο γνώρισμά τους.

2. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης φροντίζει να αποστέλλεται, εγκαίρως, στους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών επαρκής αριθμός φακέλων. Οι Γενικοί Γραμματείς των Περιφερειών φροντίζουν να διαβιβάζονται, εγκαίρως, οι φακέλοι αυτοί στις δημοτικές και κοινοτικές αρχές, που εφοδιάζουν τις εφορευτικές επιτροπές κάθε εκλογικού τμήματος της χωρικής αρμοδιότητάς τους.

3. Αν δεν υπάρχουν οι ανωτέρω φακέλοι, η εφορευτική επιτροπή πιστοποιεί την έλλειψη και προμηθεύεται άλλους φακέλους, ομοιόμορφους.

4. Εκτός από το έντυπο γνώρισμα, τίποτε άλλο δεν αναγράφεται πάνω στο φάκελο. Αν σημειωθούν πάνω στο φάκελο στίγματα, σημεία ή λέξεις, μπορούν να θεωρηθούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

Άρθρο 47 **Έναρξη και λήξη της ψηφοφορίας**

Η ψηφοφορία αρχίζει την 07.00' και λήγει την 19.00' ώρα της ίδιας ημέρας.

Άρθρο 48 **Ματαίωση της ψηφοφορίας**

Αν κατά την ημέρα της διενέργειας των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών, σε έναν Δήμο ή σε μία Κοινότητα ή σε ένα ή περισσότερα εκλογικά τμήματά τους, δεν διεξήχθη η ψηφοφορία, αυτή γίνεται την επόμενη Τετάρτη.

Άρθρο 60
Παραίτηση ή θάνατος υποψήφιου Δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας

1. Κατά την Επανάληψη της ψηφοφορίας ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωσή του που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη την τρίτη ημέρα, το αργότερο, πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία.
2. Αν ένας υποψήφιος δήμαρχος παραιτηθεί ή πεθάνει, η πλειοψηφία των υποψηφίων του συνδυασμού του δηλώνει άλλο δήμαρχο.
3. Αν εκείνος που έχει δηλωθεί ως υποψήφιος δήμαρχος είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, η θέση του ως συμβούλου μένει κενή.
4. Η δήλωση για το νέο υποψήφιο δήμαρχο επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου ή στον Ειρηνοδίκη το αργότερο τη δεύτερη ημέρα πριν από την ψηφοφορία. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει το νέο υποψήφιο σε δημόσια συνεδρίαση ακόμη και την παραμονή της ψηφοφορίας.
5. Αν δεν υποβληθεί δήλωση, δεν ανακηρύσσεται κανένας υποψήφιος και εκλέγεται δήμαρχος ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που θα λάβει τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως.
6. Η επαναληπτική ψηφοφορία γίνεται από τις ίδιες εφορευτικές Επιτροπές και τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους.

**Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του ν.2717/17-5-99 (ΦΕΚ 97 Α'): Κώδικας
Διοικητικής Δικονομίας**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ**

Άρθρο 244

Στις, υπό τον ΠΡΩΤΟ ΤΙΤΛΟ, ρυθμίσεις του ΤΜΗΜΑΤΟΣ τούτου υπάγονται οι διαφορές που αναφύονται κατά την εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΑΡΜΟΔΙΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
Άρθρο 245³⁶¹**

1. Καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο προς εκδίκαση των κατά το προηγούμενο άρθρο διαφορών είναι, σε πρώτο και σε τελευταίο βαθμό, αν μεν πρόκειται για εκλογή σε νομαρχιακή αυτοδιοίκηση το εφετείο, αν, δε, πρόκειται για εκλογή σε δήμο ή κοινότητα, το τριμελές πρωτοδικείο.
2. Κατά τόπο αρμόδιο δικαστήριο είναι εκείνο στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο οικείος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΕΝΣΤΑΣΗ**

**Άρθρο 246
Προσβαλλόμενες πράξεις³⁶²**

1. Για την σε πρώτο και σε τελευταίο βαθμό επίλυση των διαφορών του άρθρου 244 ασκείται ένσταση.
2. Η ένσταση στρέφεται κατά των δια της προσβαλλόμενης πράξης ανακηρυχθέντων υποψηφίων, καθώς και των επιτυχόντων και επιλαχόντων των οικείων συνδυασμών, για τους οποίους αμφισβητείται με αυτήν η ανακήρυξη ή η εκλογή τους, αντιστοίχως.

**Άρθρο 247
Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση**

1. Ένσταση μπορεί να ασκήσει:
  - α) κάθε εκλογέας εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και
  - β) όποιος διατέλεσε υποψήφιος κατά τις εκλογές στον οικείο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης.

---

361 Το άρθρο τροποποιήθηκε με το άρθρο 15, παρ. 1 του ν. 3051/2002 (Α' 220)
362 Το άρθρο τροποποιήθηκε με το άρθρο 15, παρ. 2 του ν. 3051/ 2002

Άρθρο 248 **Προθεσμία**

1. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, κατά περίπτωση από:
  - α) τη λήξη του χρόνου έκθεσης, σύμφωνα με τα άρθρα 78 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (π.δ.410/1995) και 38 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (π.δ.30/1996), των πρακτικών της εκλογής και του πίνακα των αποτελεσμάτων, ή
  - β) την ανακήρυξη σε δημόσια συνεδρίαση, σύμφωνα με τα άρθρα 57 και 24 των πιο πάνω νομοθετημάτων αντιστοίχως, των συνδυασμών των υποψηφίων που έχουν δηλωθεί, ή
  - γ) τη λήξη του χρόνου έκθεσης, σύμφωνα με τα άρθρα 79 και 39 των ιδίων αντιστοίχως νομοθετημάτων, της πράξης με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί.
2. Οι προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου δεν παρεκτείνονται σε καμία περίπτωση.
3. Στις περιπτώσεις α' και γ' της παρ. 1, η ένσταση δεν μπορεί πάντως να ασκηθεί αν έχουν περάσει δεκαπέντε (15) ή είκοσι (20) ημέρες, αντιστοίχως, από τη διενέργεια των εκλογών.
4. Κατ' εξαίρεση, αν πρόκειται για έλλειψη προσόντων ή κώλυμα εκλογιμότητας που υπήρχε, στο πρόσωπο του υποψηφίου, πριν από την έναρξη της εκλογικής διαδικασίας, η ένσταση μπορεί να ασκηθεί και μετά την πάροδο των, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, προθεσμιών.

Άρθρο 249 **Λόγοι**

1. Λόγους ένστασης μπορούν να θεμελιώσουν:
  - α) οι παραβάσεις του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς, ή
  - β) η έλλειψη νόμιμων προσόντων ή η συνδρομή νόμιμων κωλυμάτων σε πρόσωπα που έχουν εκλεγεί ή που είναι υποψήφια προς τούτο, ή
  - γ) η ακυρότητα ή η εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων.
2. Αν η ένσταση αναφέρεται σε επαναληπτική ψηφοφορία, οι προβαλλόμενοι λόγοι μπορούν να αφορούν και την αρχική ψηφοφορία, αλλά μόνο εφόσον δεν έχει ασκηθεί, ως προς αυτήν, ιδιαίτερη ένσταση.

Άρθρο 250 **Άσκηση**

1. Η ένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται, μαζί με τρία (3) αντίγραφα, στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη.
2. Η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης ή η άσκησή της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

Άρθρο 251 **Περιεχόμενο του δικογράφου**

Το δικόγραφο της ένστασης, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 45, πρέπει απαραίτητως να μνημονεύει, με ακρίβεια, τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης στον οποίο αυτό αναφέρεται, τους εκλογικούς συνδυασμούς και τους επικεφαλής τους, καθώς και τα πρόσωπα των οποίων αμφισβητείται με αυτό η εκλογή ή η ανακήρυξη. Επίσης, το ίδιο δικόγραφο πρέπει να περιέχει σαφείς και συγκεκριμένους λόγους, καθώς και σαφώς καθορισμένο αίτημα.

Άρθρο 252 Διαβίβαση

Η αρχή που μνημονεύεται στην παρ.1 του άρθρου 250 μετά την πάροδο της, κατά το άρθρο 248, προθεσμίας για την άσκηση των ενστάσεων, υποχρεούται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να διαβιβάζει τις ενστάσεις, χωριστά για κάθε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, μαζί με όλα τα σχετικά έγγραφα και λοιπά στοιχεία, στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΣΤΑΣΗΣ

Άρθρο 253 Προδικασία

1. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο, με πράξη του, την οποία εκδίδει αμέσως, ορίζει δικάσιμο, η οποία δεν πρέπει να είναι συντομότερη των δέκα (10) ούτε μακρότερη των είκοσι (20) ημερών από την περιέλευση της ένστασης στο δικαστήριο, καθώς και τον εισηγητή - δικαστή της υπόθεσης. Αν το δικαστήριο διαιρείται σε περισσότερα από ένα τμήματα, τη δικάσιμο και τον εισηγητή - δικαστή ορίζει, με πράξη του, ο πρόεδρος του αρμόδιου τμήματος. Ο εισηγητής - δικαστής μπορεί να αντικατασταθεί, αν έχει κώλυμα, με νεότερη πράξη εκείνου που τον όρισε.

2. Κεκρωμένο αντίγραφο του δικογράφου της ένστασης μαζί με την πράξη ορισμού δικάσιμου και εισηγητή - δικαστή, επιδίδεται, με τη φροντίδα του ενισταμένου, το αργότερο επτά (7) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο, προς εκείνους των οποίων αμφισβητείται με την ένσταση η ανακήρυξη ή η εκλογή και θα επιδράσει επί του κύρους τους, αντιστοίχως, η απόφαση του δικαστηρίου.

Η ίδια ένσταση κοινοποιείται, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, και προς τους επικεφαλής των οικείων εκλογικών συνδυασμών.³⁶³

3. Για κάθε δικάσιμο καταρτίζεται, ιδιαίτερο κατά οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, έκθεμα, στο οποίο μνημονεύονται: η προσβαλλόμενη πράξη, τα ονοματεπώνυμα των ενισταμένων, εκείνων τους οποίους αφορά η ένσταση, καθώς και των επικεφαλής των συνδυασμών τους. Κυρωμένο αντίγραφο του εκθέματος αναρτάται στο κατάστημα του δικαστηρίου πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Προς βεβαίωση τούτου, ο γραμματέας συντάσσει ειδική έκθεση. Η ανάρτηση του εκθέματος επέχει θέση κλήτευσης των διαδίκων και ανακοίνωσης προς τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα να παρέμβουν.

---

363 Η παρ. αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15, παρ. 3 του ν.3051/2002

4. Ο γραμματέας φροντίζει να περιέλθουν έγκαιρα στο δικαστήριο τα στοιχεία της εκλογής και παρέχει, στα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, τη δυνατότητα να λάβουν γνώση του περιεχομένου τους.

5. Ο εισηγητής - δικαστής επιμελείται για τη συγκέντρωση των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης. Ο εισηγητής δικαστής μπορεί, επίσης, να καλεί προς τούτο, εγγράφως, τους διαδίκους να παράσχουν πληροφορίες, καθώς και να υποδεικνύει σε αυτούς να προσαγάγουν τυχόν ελλείποντα έγγραφα ή άλλα στοιχεία χρήσιμα για τη συμπλήρωση της δικογραφίας. Μπορεί, ακόμη, να ζητά, από οποιαδήποτε αρχή, πληροφορίες ή στοιχεία χρήσιμα για τη διάγνωση της υπόθεσης. Οι διατάξεις του άρθρου 42 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση αυτή.

6. Ο ενιστάμενος μπορεί, με ιδιαίτερο δικόγραφο, να προβάλλει πρόσθετους λόγους. Το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση, με τη φροντίδα δε εκείνου που το ασκεί, επιδίδεται, σε κυρωμένο αντίγραφο, το αργότερο πέντε (5) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο, στους λοιπούς διαδίκους, κατά τη διαγραφόμενη στην παρ. 2 διαδικασία.

Άρθρο 254 **Κύρια διαδικασία**

1. Η εκδίκαση των ενστάσεων γίνεται πάντοτε στην κύρια έδρα του δικαστηρίου.
2. Κατά την προεκφώνηση, σε περίπτωση που δεν παρίσταται κάποιος από τους διαδίκους, το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν τηρήθηκε η διαδικασία που προβλέπεται στις παραγράφους 2 και 3 του προηγούμενου άρθρου. Αν η διαδικασία αυτή τηρήθηκε νομίμως, η μη παράσταση του διαδίκου δεν παρακωλύει την πρόοδο της δίκης. Σε αντίθετη περίπτωση, αναβάλλεται η συζήτηση και ορίζεται νέα δικάσιμος, σε χρόνο που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο των δέκα (10) ημερών από τη συζήτηση που αναβλήθηκε, ώστε να τηρηθούν όσα ορίζονται από τις παραπάνω διατάξεις.
3. Για την ανάπτυξη των ισχυρισμών τους, οι διάδικοι μπορούν να καταθέτουν υπομνήματα στη γραμματεία του δικαστηρίου, το αργότερο μέσα σε δυο (2) εργάσιμες ημέρες μετά τη συζήτηση. Μέσα σε δυο (2) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, ο αντίδικος εκείνου που κατέθεσε το υπόμνημα μπορεί, με δικό του υπόμνημα, να αντικρούσει τους ισχυρισμούς που αναπτύχθηκαν με το υπόμνημα του αντιδίκου του. Η γραμματεία βεβαιώνει, σε κάθε περίπτωση, στο σώμα του υπομνήματος, την ημερομηνία της κατάθεσής του.

Άρθρο 255 **Παρέμβαση**

1. Στη δίκη ενώπιον του πρωτοδικείου ή του εφετείου μπορεί να παρέμβει προσθέτως, υπέρ οποιουδήποτε από τους κυρίους διαδίκους, όποιος έχει έννομο, προς τούτο, συμφέρον. Η παρέμβαση ασκείται με δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση και επιδίδεται, με φροντίδα του παρεμβαίνοντος, στους λοιπούς διαδίκους, το αργότερο τρεις (3)

ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο. Με το δικόγραφο της παρέμβασης είναι δυνατόν να προβληθούν και πραγματικοί ισχυρισμοί.³⁶⁴

2(3). Ο παρεμβαίνων, σε κάθε περίπτωση, μπορεί να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις που προβλέπει ο νόμος, εφόσον δεν αντιτίθενται στο συμφέρον και τις πράξεις του διαδικού υπέρ του οποίου παρεμβαίνει, έχει δε δικαίωμα να ασκήσει όλα τα ένδικα μέσα.

Άρθρο 256 **Αντένσταση**

1. Αν ασκηθεί ένσταση, τα πρόσωπα των οποίων με την ένσταση αμφισβητείται η εκλογή ή η ανακήρυξη, καθώς και εκείνοι στην εκλογή ή ανακήρυξη των οποίων μπορεί να επιδράσει η απόφαση που θα εκδοθεί μπορούν, και μετά την πάροδο της προθεσμίας της ένστασης, να ασκήσουν αντένσταση, ακόμη και αν, κατά οποιονδήποτε τρόπο, έχουν αποδεχθεί την προσβαλλόμενη πράξη ή έχουν παραιτηθεί από την άσκηση κατ' αυτής ένστασης.³⁶⁵

2. Με την αντένσταση μπορούν να προβληθούν λόγοι αντίστοιχοι προς αυτούς που προβάλλονται με την ένσταση, οι οποίοι όμως είναι δυνατόν να στηρίζονται και σε διαφορετικά, από ότι εκείνοι, πραγματικά γεγονότα.

3. Η αντένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται σε τρία (3) αντίγραφα στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση και επιδίδεται, με τη φροντίδα αυτού που το άσκησε, στους λοιπούς διαδικούς, το αργότερο τρεις (3) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο.

4. Η συνεκδίκαση της ένστασης και της αντένστασης είναι υποχρεωτική.

5. Οι διατάξεις των παρ. 4 και 5 του άρθρου 253 και της παρ. 3 του άρθρου 254 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση της αντένστασης.

6. Αν η ένσταση απορριφθεί ως απαράδεκτη ή αν εκείνος που την άσκησε παραιτηθεί από αυτήν, απορρίπτεται και η αντένσταση. Στις περιπτώσεις αυτές, αν η αντένσταση έχει ασκηθεί μέσα στην προβλεπόμενη από το άρθρο 248 προθεσμία για την άσκηση ένστασης, ισχύει ως αυτοτελής ένσταση. Το παραδεκτό της αντένστασης δεν επηρεάζεται αν η ένσταση απορριφθεί για ουσιαστικούς λόγους.

Άρθρο 257 **Αποδεικτική διαδικασία**

1. Εκτός από τα πρακτικά και τα άλλα στοιχεία της εκλογής, οι διάδικοι μπορούν να στηρίξουν τους ισχυρισμούς τους και σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία, στην περίπτωση αυτή, πρέπει να προσαγάγουν στη γραμματεία του δικαστηρίου, το αργότερο ως την προτεραία της πρώτης δικάσιμου.

2. Το δικαστήριο, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί, με προδικαστική απόφαση, να διατάξει τη συμπλήρωση των αποδείξεων. Στην περίπτωση αυτή, αν το δικαστήριο κρίνει ότι η διεξαγωγή της συμπληρωματικής απόδειξης δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί στο ακροατήριο κατά την ίδια δικάσιμο, ορίζει, με την απόφαση του, νέα μετ' απόδειξη δικάσιμο, η οποία δεν επιτρέπεται να απέχει, από τη δημοσίευση της

---

364 Οι παρ. 1 και 2 αντικαταστάθηκαν ως άνω με το άρθρο 15, παρ. 4α και η παρ. 3 αναριθμήθηκε σε 2 με το άρθρο 15, παρ. 4β του ν.3051/2002

365 Η παρ. αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15, παρ. 5 του ν.3051/2002

προδικαστικής απόφασης, πέρα των δεκαπέντε (15) ημερών. Ως την προτεραιότητα της νέας αυτής διαδικασίας, οι διάδικοι που έχουν το βάρος της απόδειξης οφείλουν, με την ποινή του απαραδέκτου, να προσαγάγουν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλούνται.

3. Αν πρόκειται για εξέταση μαρτύρων, αυτή, αν δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί στο ακροατήριο κατά την ίδια διαδικασία, διενεργείται, εκτός του ακροατηρίου, ενώπιον του εισηγητή - δικαστή. Προς τούτο καλούνται οι μάρτυρες, με πράξη του εισηγητή - δικαστή, η οποία επιδίδεται αμέσως, να εξεταστούν σε χρόνο που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο των πέντε (5) ημερών από την επίδοση της πράξης αυτής. Κατά την ίδια ημέρα, καλούνται, με πράξη του εισηγητή - δικαστή, να παρασταθούν, αν το επιθυμούν, και οι διάδικοι. Η, κατά την παρ. 7 του άρθρου 184, έκθεση κατατίθεται στο δικαστήριο ως την προτεραιότητα της, μετ' απόδειξη, διαδικασίας. Οι διατάξεις του άρθρου 185 δεν έχουν εφαρμογή κατά την παρούσα διαδικασία.

Άρθρο 258 **Παρεμπιπτόντων έλεγχος**

Κατά την εκδίκαση της ένστασης, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει παρεμπιπτόντως ζητήματα που αφορούν τη νομιμότητα των προηγούμενων πράξεων, οι οποίες αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 246, καθώς και των προπαρασκευαστικών της εκλογής πράξεων (εγγραφή, μετεγγραφή ή διαγραφή εκλογέα στους, ή από τους, εκλογικούς καταλόγους, διόρθωση στοιχείων του που περιλαμβάνονται σε αυτούς κ.τ.τ.), εφόσον, σε κάθε περίπτωση, η νομιμότητα αυτή δεν έχει κριθεί με δύναμη δεδικασμένου.

Άρθρο 259 **Εξουσία του δικαστηρίου - Απόφαση**

1. Αν το δικαστήριο διαπιστώσει παράβαση του νόμου ή ουσιαστικές πλημμέλειες:
  - α) κατά τη διεξαγωγή της εκλογής, ή
  - β) κατά την ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων που έχουν δηλωθεί, ή
  - γ) κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών, καθώς και των υποψηφίων κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, ακυρώνει ή τροποποιεί, κατά περίπτωση, την πράξη με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της συγκεκριμένης εκλογής ή την πράξη με την οποία γίνεται η σχετική ανακήρυξη. Στην ακύρωση της πράξης προβαίνει το δικαστήριο μόνο αν η νομική ή ουσιαστική πλημμέλεια αυτή είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα. Η ακύρωση μπορεί να αφορά ολόκληρη την εκλογή ή μόνο την αρχική ή μόνο την επαναληπτική εκλογή, στα εκλογικά τμήματα τα οποία αφορά το αντικείμενο της ένστασης.
2. Αν, ειδικότερα, το δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της ένστασης που στρέφεται κατά της πράξης με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της εκλογής, διαπιστώσει ότι οι αναφερόμενοι σε αυτήν δεν είχαν τα νόμιμα προσόντα ή ότι συνέτρεχε σε αυτούς νόμιμο κώλυμα για την εκλογή τους, ακυρώνει, ως προς τούτους, τη σχετική πράξη και ορίζει, ως εκλεγόμενους, τους επόμενους κατά τη σειρά των ψήφων προτίμησης υποψηφίου. Ενώ, αν διαπιστώσει εσφαλμένη αρίθμηση των ψήφων, καθορίζει, βάσει των έγκυρων ψήφων και της ορθής αρίθμησης τους, εκείνους που εκλέγονται.
3. Μετά την έκδοση όλων των οριστικών αποφάσεων που αφορούν τον κάθε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και εν όψει του εκλογικού αποτελέσματος του συγκεκριμένου οργανισμού, όπως διαμορφώνεται με τις αποφάσεις αυτές, το δικαστήριο ανακηρύσσει τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς, καθώς

και τους υποψηφίους που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης.

4. Στην περίπτωση της παρ. 4 του άρθρου 248, αν κριθεί βάσιμη η ένσταση, το δικαστήριο διαπιστώνει την έλλειψη προσόντων ή το κώλυμα εκλογιμότητας στο συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο και εκπίπτει αυτοδικαίως από το σχετικό αξίωμα.

5. Οι οριστικές αποφάσεις του δικαστηρίου πρέπει να δημοσιεύονται το αργότερο μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την τελευταία συζήτηση.

6. Οι οριστικές αποφάσεις, με ως οποίες γίνεται ολικώς ή μερικώς δεκτή η ένσταση, ισχύουν έναντι όλων.

Άρθρο 260 **Γνωστοποίηση των αποφάσεων**

1. Ο γραμματέας αναρτά όλες τις αποφάσεις του δικαστηρίου, έξω από την αίθουσα των συνεδριάσεων, για πέντε (5) συνεχείς ημέρες. Η παραπάνω ανάρτηση επέχει θέση επίδοσης των αποφάσεων στους διαδίκους, δημιουργεί δε τεκμήριο γνώσης του περιεχομένου τους για κάθε τρίτο.

2. Η τήρηση των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου βεβαιώνεται με σχετική έκθεση του γραμματέα.

3. Ο γραμματέας, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, διαβιβάζει αντίγραφο των οριστικών αποφάσεων στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' **ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ**

Άρθρο 261

1. Οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά την παρούσα διαδικασία υπόκεινται ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 81 - 111 αναλόγως εφαρμοζόμενα, στα ένδικα μέσα της ανακοπής ερημοδικίας, της αίτησης αναθεώρησης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας.

2. Η προθεσμία για την άσκηση των ένδικων μέσων είναι πέντε (5) ημερών. Η προθεσμία αυτή αρχίζει, στην περίπτωση της ανακοπής ερημοδικίας, της έφεσης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας, από τη λήξη του, κατά την παρ. 1 του άρθρου 260, χρόνου ανάρτησης της προσβαλλόμενης απόφασης, ενώ στην περίπτωση της αίτησης αναθεώρησης, από τη συντέλεση των γεγονότων του άρθρου 104.

3. Με εξαίρεση την αίτηση αναθεώρησης, τα κατά την παρ. 1 ένδικα μέσα δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να ασκηθούν όταν έχουν περάσει έξι (6) μήνες από τη διενέργεια των εκλογών.

4. Τριτανακοπή μπορεί να ασκηθεί μόνο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 255.

5. Κατά τη διάρκεια της κατά την παρ. 2, προθεσμίας για την άσκηση της ανακοπής ερημοδικίας, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας, αναστέλλεται η εκτέλεση των, κατά την παρ. 1, αποφάσεων. Η εκτέλεση των αποφάσεων τούτων αναστέλλεται, επίσης, με την άσκηση των ίδιων ένδικων μέσων, η αναστολή διαρκεί δε ως τη δημοσίευση των αποφάσεων για τα ένδικα αυτά μέσα.

6. Ως προς τα λοιπά, κατά την εκδίκαση των ένδικων μέσων ;ης παρ. 1, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 253 - 255 και 257 - 260, που αναφέρονται στην εκδίκαση της ένστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΟΜΟΔΙΚΙΑ - ΣΥΝΑΦΕΙΑ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ - ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ

Άρθρο 262

Ως Προς την ομοδικία, τη συνάφεια, την αντικειμενική σώρευση και τη συνεκδίκαση εφαρμόζονται αναλόγως οι αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 115 έως και 125.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΔΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ

Άρθρο 263

Οι διάδικοι μπορούν να διενεργούν διαδικαστικές πράξεις, και να παρίστανται κατά τη συζήτηση, χωρίς δικαστικό πληρεξούσιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

Άρθρο 264

1. Η δίκη καταργείται:

α) αν, για οποιονδήποτε λόγο, εκλείψει το αντικείμενό της, ή
β) αν, πριν από το πέρας της τελευταίας συζήτησης, αποβιώσει κάποιος από τους διαδίκους ή επέλθει στο πρόσωπό του μεταβολή που να επηρεάζει την ικανότητά του προς διενέργεια διαδικαστικών πράξεων.

Η κατάργηση διαπιστώνεται με απόφαση του δικαστηρίου.

2. Παραίτηση από την ένσταση ή από άλλο ένδικο βοήθημα δεν επιτρέπεται.

3. Ως προς την παραίτηση από τα, κατά την παρ. 1 του άρθρου 261, ένδικα μέσα έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 143.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ' ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Άρθρο 265

Κατά την παρούσα διαδικασία δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 200-215.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι' ΑΝΑΛΟΓΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο 266

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι γενικές διατάξεις του ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

**Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του π.δ. 26/12 (ΦΕΚ 57 Α/15-3-2012) :
Κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την
εκλογή βουλευτών**

**ΤΜΗΜΑ Β΄
ΕΚΛΟΓΕΙΣ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
Δικαίωμα του εκλέγειν**

**Άρθρο 4
(Άρθρο 4 π.δ.96/2007)
Απόκτηση του δικαιώματος**

1. Το δικαίωμα του εκλέγειν έχουν οι πολίτες Έλληνες και Ελληνίδες που συμπλήρωσαν το δέκατο έβδομο (17ο) έτος της ηλικίας τους.³⁶⁶
2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου η 1η Ιανουαρίου θεωρείται ως ημερομηνία γέννησης όλων όσοι γεννήθηκαν μέσα στο χρόνο.

**Άρθρο 5
(Άρθρο 5 π.δ.96/2007)
Στέρηση του δικαιώματος**

Στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν:

- α) Όσοι βρίσκονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση.
- β) Όσοι στερήθηκαν το δικαίωμα αυτό, λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, σε κάποιο από τα εγκλήματα που ορίζονται από τον ποινικό και στρατιωτικό ποινικό κώδικα, για όσο χρόνο διαρκεί αυτή η στέρηση.

**Άρθρο 6
(Άρθρο 6 π.δ.96/2007)
Άσκηση του δικαιώματος**

1. Το δικαίωμα του εκλέγειν έχουν σε κάθε εκλογική περιφέρεια μόνο όσοι είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους των δήμων της εκλογικής περιφέρειας.
2. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική.

---

366 Αντικατάσταση της παρ. με το άρθρο 1 του ν.4406/2016 (Α' 133)

**ΤΜΗΜΑ Γ΄
ΕΚΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
Γενικές διατάξεις που αφορούν τους εκλογικούς καταλόγους**

**Άρθρο 7
(Άρθρο 7 π.δ.96/2007)
Διακρίσεις εκλογικών καταλόγων κατά δήμους
και εκλογικά διαμερίσματα**

1. Η εκλογή γίνεται σε κάθε δήμο μόνο με τους εκλογικούς καταλόγους που τηρούνται στο Υπουργείο Εσωτερικών και έχουν καταρτιστεί με βάση τα δημοτολόγια του οικείου δήμου.
2. Οι εκλογικοί κατάλογοι δήμων που προέρχονται από συνένωση, εξακολουθούν να καταρτίζονται ανά πρώην δήμο και κοινότητα.
3. Οι εκλογικοί κατάλογοι καταρτίζονται κατά δήμους ή κατά εκλογικά διαμερίσματα που περιλαμβάνονται στην περιφέρεια κάθε δήμου. Ο καθορισμός των εκλογικών διαμερισμάτων γίνεται με απόφαση του Αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας του νομού μετά από πρόταση του δημάρχου σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Π.Δ. 8/2000.
4. Η κατάταξη των εκλογέων στα εκλογικά διαμερίσματα γίνεται με βάση τη διεύθυνση κατοικίας τους.

**Άρθρο 8
(Άρθρο 8 π.δ.96/2007)
Γενικοί όροι εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους - Παραλειφθέντες
εκλογείς**

1. Οι εκλογικοί κατάλογοι συντάσσονται ενιαίοι χωρίς διάκριση σε καταλόγους ανδρών και γυναικών.
2. Κάθε εκλογέας εγγράφεται μόνο στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου στα δημοτολόγια του οποίου είναι εγγεγραμμένος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού κώδικα.
3. Η εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους είναι υποχρεωτική. Καθένας εγγράφεται μόνο μία φορά σε ένα εκλογικό κατάλογο.
4. Εκλογείς, οι οποίοι δεν έχουν αποστερηθεί του εκλογικού δικαιώματος και δεν περιλαμβάνονται, εξ οιασδήποτε άλλης αιτίας, στους εκλογικούς καταλόγους, ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, μέχρι το πέρας διεξαγωγής της ψηφοφορίας, σε οποιοδήποτε εκλογικό τμήμα του δήμου στα δημοτολόγια ή τα Μητρώα αρρένων, των οποίων είναι, αντιστοίχως, εγγεγραμμένοι.
5. Για το σκοπό αυτόν προσκομίζεται στην οικεία Εφορευτική Επιτροπή πιστοποιητικό από το οποίο προκύπτει η εγγραφή τους στα δημοτολόγια ή Μητρώα αρρένων, υπογεγραμμένο από το δήμαρχο ή τα εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα.
6. Προϋπόθεση για τη χορήγηση του πιστοποιητικού της προηγούμενης παραγράφου είναι η διαπίστωση από τον ανωτέρω ότι ο αιτών τη χορήγησή του δεν περιλαμβάνεται στους εκλογικούς καταλόγους οποιουδήποτε άλλου δήμου της χώρας.

Σε περίπτωση τεχνικής αδυναμίας, η ανωτέρω διαπίστωση πραγματοποιείται με τη συνδρομή του Υπουργείου Εσωτερικών.

7.α. Μετά την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος, τα στοιχεία των πιο πάνω εκλογέων προστίθενται στον εκλογικό κατάλογο του εκλογικού τμήματος που ψήφισαν.

β. Η οριστική καταχώρισή τους στους εκλογικούς καταλόγους και η απόδοση του Ειδικού Εκλογικού Αριθμού συντελείται κατά την πρώτη αναθεώρησή τους από το Υπουργείο Εσωτερικών, με βάση σχετική κατάσταση, που αποστέλλεται από τον οικείο δήμο, εντός δύο μηνών από τη διενέργεια των εκλογών.

8. Εάν χορηγηθεί το ανωτέρω πιστοποιητικό χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των παραγράφων 5 και 6 του παρόντος άρθρου, οι δήμαρχοι και τα εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα ευθύνονται για παράβαση καθήκοντος, σύμφωνα με το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα.

9. Θέματα τεχνικού ή διαδικαστικού χαρακτήρα, για την εφαρμογή των παρ. 4 έως και 8 του παρόντος άρθρου είναι δυνατόν να ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 9
(Άρθρο 9 π.δ.96/2007)
Υπηρεσία εκλογικών καταλόγων

1. Η επιμέλεια για την κατάρτιση γενικά των εκλογικών καταλόγων ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών.
2. Στην περιφερειακή ενότητα της έδρας κάθε νομού λειτουργεί γραφείο εκλογών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
Εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους

Άρθρο 10
(Άρθρο 10 π.δ.96/2007)
Εγγραφή νέων εκλογέων

1. Ο δήμαρχος συντάσσει αυτεπάγγελτα, κάθε έτος, από 1ης μέχρι τέλους Φεβρουαρίου ονομαστικές καταστάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν όσους είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια του δήμου και αποκτούν το δικαίωμα του εκλέγειν κατά το άρθρο 4 του παρόντος.
2. Οι νέοι αυτοί εκλογείς εντός του Ιανουαρίου του ιδίου έτους υποβάλλουν στον οικείο δήμο δήλωση για το εκλογικό διαμέρισμα στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου επιθυμούν να εγγραφούν. Αν δεν υποβληθεί η δήλωση αυτή, η κατάταξή τους γίνεται στο εκλογικό διαμέρισμα που επιλέγει ο δήμος με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία.
3. Οι καταστάσεις αυτές υποβάλλονται αμελλητί στο Υπουργείο Εσωτερικών για την ένταξή τους στο εκεί τηρούμενο αρχείο εκλογικών καταλόγων.

Άρθρο 11
(Άρθρο 11 π.δ.96/2007 και άρθρο 29 παρ.1 ν.3731/2008)
Ειδικός Εκλογικός Αριθμός

1. Σε κάθε εκλογέα αποδίδεται Ειδικός Εκλογικός Αριθμός.

Ο αριθμός αυτός είναι μοναδικός και καθορίζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών κατά την πρώτη εγγραφή του εκλογέα στους εκλογικούς καταλόγους της χώρας.

Ο εκλογικός αριθμός αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για κάθε εκλογέα στη βάση δεδομένων του εκλογικού σώματος. Ο τρόπος σχηματισμού και η διαδικασία χορήγησής του έχουν καθοριστεί με την 22721/13.6.2001 (ΦΕΚ 815 Β') απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

2. Η χορήγηση του Ειδικού Εκλογικού Αριθμού στους εκλογείς που εγγράφονται αυτεπαγγέλτως σύμφωνα με το άρθρο 10 του παρόντος, γίνεται το αργότερο μέχρι την 15η Μαΐου.

3. Ο Ειδικός Εκλογικός Αριθμός χρησιμοποιείται αποκλειστικά στις εκλογικές διαδικασίες.

Κάθε άλλη χρήση του αριθμού αυτού απαγορεύεται. Όποιος χωρίς δικαίωμα, χρησιμοποιεί ή εκμεταλλεύεται για άλλη χρήση τον Ειδικό Εκλογικό Αριθμό τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο χιλιάδων εννιακοσίων τριάντα τεσσάρων € και εβδομήντα λεπτών έως είκοσι εννέα χιλιάδων τριακοσίων σαράντα επτά € και τριών λεπτών αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλες διατάξεις. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και όποιος παρά την απαγόρευση επιτρέπει σε μη δικαιούμενα πρόσωπα να κάνουν χρήση του Ειδικού Εκλογικού Αριθμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' **Μεταβολές στους εκλογικούς καταλόγους**

Άρθρο 12 **(Άρθρο 12 π.δ.96/2007)**

Διαδικασία μεταβολών – Μεταβολή διεύθυνσης κατοικίας εκλογέων

1. Σε ιδιαίτερες καταστάσεις που συντάσσονται από τον δήμαρχο κάθε ημερολογιακό δίμηνο περιλαμβάνονται όλες οι μεταβολές που έχουν επέλθει στα δημοτολόγια λόγω θανάτου, μεταδημότευσης, διόρθωσης στοιχείων εγγραφής και απόκτησης ή απώλειας της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Οι καταστάσεις αυτές υποβάλλονται μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του επόμενου μήνα στο Υπουργείο Εσωτερικών προκειμένου να ενταχθούν στο εκεί τηρούμενο αρχείο εκλογικών καταλόγων.

Στις ίδιες καταστάσεις περιλαμβάνεται και κάθε μεταβολή της διεύθυνσης κατοικίας των εκλογέων και η ένταξή τους, εφόσον επέρχεται διαφοροποίηση, στο αντίστοιχο εκλογικό διαμέρισμα.

2. Οι καταστάσεις του άρθρου 10 και της προηγούμενης παραγράφου του παρόντος άρθρου συντάσσονται κατά αλφαβητική σειρά επωνύμου και περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία: φύλο, επώνυμο, κύριο όνομα, όνομα πατέρα, όνομα μητέρας, όνομα συζύγου και το γένος, αν πρόκειται για έγγαμη γυναίκα που φέρει το επώνυμο του συζύγου, ακριβή ημερομηνία γέννησης (ημέρα, μήνας, έτος) και εφόσον δεν υπάρχει, η 1η Ιανουαρίου του έτους γέννησης, αριθμό δημοτολογίου και διεύθυνση κατοικίας (δήμος ή συνοικισμός, οδός και αριθμός). Επιπλέον οι καταστάσεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου περιέχουν και τον Ειδικό Εκλογικό Αριθμό με εξαίρεση τις εγγραφές λόγω απόκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Άρθρο 13
(Άρθρο 13 π.δ.96/2007)
Διαγραφή λόγω στέρησης του δικαιώματος του εκλέγειν

Το Υπουργείο Εσωτερικών μεριμνά για την καταχώριση στους εκλογικούς καταλόγους σχετικών ενδείξεων για τους στερηθέντες του εκλογικού δικαιώματος λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, σε κάποιο από τα εγκλήματα που ορίζονται από τον ποινικό και στρατιωτικό ποινικό κώδικα, για όσο χρόνο διαρκεί η στέρηση αυτή.

Τα Γραφεία Ποινικού Μητρώου, τα Στρατολογικά Γραφεία, των Ενόπλων Δυνάμεων και τα Πρωτοδικεία στέλνουν στις αρχές κάθε διμήνου στο Υπουργείο Εσωτερικών καταστάσεις με όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την αναγνώριση των εκλογέων αυτών στους εκλογικούς καταλόγους και γνωστοποιούν την άρση των σχετικών συνεπειών λόγω ανάκλησης των οικείων αποφάσεων ή λήξης των ποινών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄
Διόρθωση εγγραφών

Άρθρο 14
(Άρθρο 14 π.δ.96/2007)
Αιτήσεις για διόρθωση στοιχείων εγγραφής

Κάθε εκλογέας μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα τη διόρθωση κάθε στοιχείου εγγραφής του στον εκλογικό κατάλογο.

Άρθρο 15
(Άρθρο 15 π.δ.96/2007)
Μεταβολές πριν την προκήρυξη των εκλογών

Μεταβολές που συντελούνται στο δημοτολόγιο ένα (1) μήνα πριν από την προκήρυξη των εκλογών καταχωρίζονται στους εκλογικούς καταλόγους μετά την διενέργεια των εκλογών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
Γραφεία Εκλογών

Άρθρο 16
(Άρθρο 16 π.δ.96/2007)
Καθήκοντα γραφείων εκλογών

Τα γραφεία εκλογών της παρ. 2 του άρθρου 9 είναι αρμόδια για το χειρισμό των θεμάτων για τα οποία καθίστανται αρμόδιοι οι Αντιπεριφερειάρχες της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας. Τα γραφεία αυτά τηρούν και θέτουν στη διάθεση κάθε ενδιαφερομένου σ' όλη τη διάρκεια του χρόνου τους οριστικούς εκλογικούς καταλόγους των δήμων, τους οποίους αποστέλλει σ' αυτούς το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' **Ενστάσεις**

Άρθρο 17 **(Άρθρο 17 π.δ.96/2007)** **Υποβολή ενστάσεων**

1. Οι καταστάσεις του άρθρου 10 του παρόντος αναρτώνται στο δημοτικό κατάστημα από 1ης μέχρι 10ης Μαρτίου.
Οι καταστάσεις του άρθρου 12 αναρτώνται επίσης στο δημοτικό κατάστημα από 1ης μέχρι 10ης του επόμενου μήνα μετά τη λήξη του διμήνου. Μέσα στις προθεσμίες αυτές κάθε εκλογέας ή αντιπρόσωπος Κόμματος αναγνωρισμένου κατά τον κανονισμό της Βουλής, έχει το δικαίωμα να υποβάλει στον δήμαρχο ένσταση κατά της εγγραφής ή της μη εγγραφής ενός προσώπου στις καταστάσεις αυτές.
2. Πίνακας με τα στοιχεία των ενισταμένων και εκείνων κατά των οποίων στρέφονται αναρτάται στο χώρο ανακοινώσεων του δήμου επί πενθήμερο.
Οι αντιρρήσεις επί των ενστάσεων διατυπώνονται εγγράφως από τον δήμαρχο ή από τον εκλογέα στον οποίο αφορούν.
Για τις αναρτήσεις των καταστάσεων και πινάκων της παραγράφου αυτής συντάσσεται έκθεση, που υπογράφεται από υπάλληλο του δήμου.
3. Οι ενστάσεις της παραγράφου 1 είναι γραπτές, παραδίδονται από τον ίδιο τον ενιστάμενο ή ειδικό πληρεξούσιό του και πρέπει να περιέχουν το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνσή του, το ονοματεπώνυμο εκείνου εναντίον του οποίου στρέφονται, τον εκλογικό κατάλογο, τον αύξοντα αριθμό της εγγραφής του, τους ειδικούς και συγκεκριμένους λόγους που επικαλείται ο ενιστάμενος και τα στοιχεία που αποδεικνύουν αυτούς τους λόγους. Ένσταση που δεν περιέχει τα στοιχεία αυτά είναι απαράδεκτη και απορρίπτεται από το αρμόδιο δικαστήριο.
4. Οι ενστάσεις, οι εναντίον αυτών αντιρρήσεις και οι σχετικές με αυτές καταστάσεις, διαβιβάζονται σε πέντε ημέρες από τη λήξη των προθεσμιών της παραγράφου 1, από τον δήμαρχο στο αρμόδιο Πρωτοδικείο για την εκδίκασή τους.
Η απόφαση του Πρωτοδικείου εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα.
Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 18 του παρόντος.

Άρθρο 18 **(Άρθρο 18 π.δ.96/2007)** **Εκδίκαση ενστάσεων**

1. Ο Πρόεδρος Πρωτοδικών, αφού λάβει τις ενστάσεις κατά των εκλογικών καταλόγων και τις τυχόν αντιρρήσεις των δήμων ορίζει με πράξη του, το ταχύτερο, την ημέρα και ώρα της εκδίκασης των σχετικών υποθέσεων από το Πολυμελές Πρωτοδικείο, που δικάζει κατά την διαδικασία της Εκούσιας Δικαιοδοσίας. Η πράξη αυτή δημοσιεύεται δέκα (10) ημέρες πριν από την ορισμένη δικάσιμο με τοιχοκόλληση στην αίθουσα πολιτικών συνεδριάσεων του δικαστηρίου.
2. Το Πρωτοδικείο, αποδεχόμενο την ένσταση, διατάζει τη σχετική μεταβολή στον εκλογικό κατάλογο.
3. Η απόφαση του Πρωτοδικείου είναι οριστική και δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο, αποστέλλεται δε αμέσως στη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο επιφέρει τις αντίστοιχες μεταβολές στους εκλογικούς καταλόγους.

Άρθρο 19
(Άρθρο 19 π.δ.96/2007)
Ενσωμάτωση μεταβολών

Για την ενσωμάτωση των μεταβολών των άρθρων 10,12, 13, 14, 15, 17 και 18 και την οριστικοποίηση των εκλογικών καταλόγων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 20 και 21 του παρόντος.

Άρθρο 20
(Άρθρο 20 π.δ.96/2007)
Οριστικοποίηση εκλογικών καταλόγων

1. Το Υπουργείο Εσωτερικών, ενσωματώνει με αλφαβητική σειρά επωνύμου στους εκλογικούς καταλόγους τους νέους εκλογείς και επιφέρει τις μεταβολές που διατάσσονται από τα οικεία πρωτοδικεία.

Στα τηρούμενα από το Υπουργείο Εσωτερικών, μαγνητικά αρχεία των εκλογικών καταλόγων καταχωρούνται συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες από τις οποίες προκύπτει:

- α) η χρονολογία εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους (έτος αναθεώρησης),
- β) η αιτιολογία εγγραφής (εγγραφή για πρώτη φορά, μεταγραφή, διόρθωση),
- γ) η εγγραφή του εκλογέα σε ειδικούς εκλογικούς καταλόγους ψηφοφορίας (μεταναστών, ετεροδημοτών) και
- δ) η διεύθυνση διαμονής, ο ταχυδρομικός κώδικας και το τηλέφωνο.

Είναι δυνατή επίσης η καταχώριση στοιχείων των εκλογέων του άρθρου 27 του παρόντος.

Άρθρο 21
(Άρθρο 21 π.δ.96/2007)
Έλεγχος στοιχείων εγγραφής

1. Αν διαπιστωθεί ότι το ίδιο πρόσωπο είναι περισσότερες από μία φορά εγγεγραμμένο στους εκλογικούς καταλόγους, με απόφαση του Διευθυντή Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών, θεωρείται ισχυρή η μία και νόμιμη εγγραφή του, όπως αυτή εμφανίζεται στο δημοτολόγιο και διατάσσεται η διαγραφή του από τους υπόλοιπους εκλογικούς καταλόγους. Η απόφαση αυτή κοινοποιείται στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται ο δήμος, από τους εκλογικούς καταλόγους του οποίου διαγράφεται ο εκλογέας.

Για οποιαδήποτε αμφιβολία γύρω από την ταυτοπροσωπία του εκλογέα, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι υποχρεωμένη να κάνει την απαραίτητη εξακρίβωση με την συνδρομή των κατά τόπους δημοτικών και κρατικών αρχών.

2. Μετά τον έλεγχο που αφορά την πληρότητα των στοιχείων που έχουν αποσταλεί, καθώς και τη μοναδικότητα της εγγραφής κάθε εκλογέα στους εκλογικούς καταλόγους της χώρας, το Υπουργείο Εσωτερικών αποδίδει αμέσως σε κάθε ένα από τους νέους εκλογείς τον Ειδικό Εκλογικό Αριθμό που προβλέπεται στο άρθρο 11 και ενημερώνει την τηρούμενη από αυτό Βάση Δεδομένων του Εκλογικού Σώματος της χώρας.

Άρθρο 22
(Άρθρο 22 π.δ.96/2007)
Εκτύπωση και αποστολή εκλογικών καταλόγων

1. Το Υπουργείο Εσωτερικών, με απόφαση του Διευθυντή Εκλογών κυρώνει και εκτυπώνει τους εκλογικούς καταλόγους που έχουν οριστικοποιηθεί. Από ένα αντίτυπο αυτών διαβιβάζεται στο οικείο Πρωτοδικείο, στο Περιφερειάρχη, στον Αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού, και στον οικείο Δήμο.
2. Πέραν των εντύπων καταλόγων το Υπουργείο Εσωτερικών διαβιβάζει στους ίδιους αποδέκτες οπτικούς δίσκους μοναδικής εγγραφής στους οποίους έχει αποτυπωθεί το περιεχόμενο των οριστικών εντύπων εκλογικών καταλόγων.

Άρθρο 23
(Άρθρο 23 π.δ.96/2007)
**Διάθεση αντιτύπων εκλογικών καταλόγων
και δημοσιευμάτων εκλογικού περιεχομένου**

1. Τα αναγνωρισμένα κόμματα, σύμφωνα με τον κανονισμό της Βουλής, τα κόμματα που εκπροσωπούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και αυτά που καταρτίζουν συνδυασμούς στα 2/3 των εκλογικών περιφερειών δικαιούνται μια πλήρη σειρά σε μαγνητικά μέσα των εκλογικών καταλόγων του κράτους, βασικών και ετεροδημοτών, καθώς και δημοσιευμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών, εκλογικού περιεχομένου, χωρίς την καταβολή αντιτίμου.
2. Αντίτυπα εκλογικών καταλόγων, μπορούν να διατίθενται με την καταβολή αντιτίμου υπέρ του Δημοσίου, που ορίζεται από τον Υπουργό των Εσωτερικών, σε βουλευτές, ευρωβουλευτές, υποψήφιους βουλευτές ή υποψήφιους στις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές και μόνο για τις εκλογικές περιφέρειες, τις Περιφέρειες ή τους δήμους όπου έχουν εκλεγεί ή είναι υποψήφιοι.
3. Οι όροι και οι προϋποθέσεις διάθεσης εκλογικών καταλόγων και άλλων δημοσιευμάτων σε άλλα πρόσωπα ή φορείς καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.
4. Τα ανωτέρω στοιχεία μπορούν να διατίθενται και σε μαγνητικά μέσα, τα οποία χρησιμοποιούνται μόνο από εκείνον στον οποίο χορηγούνται, αποκλειστικώς και μόνο για εκλογική χρήση.
Η παραχώρηση ή η χρησιμοποίησή τους από οποιονδήποτε άλλο ή για σκοπό μη εκλογικό απαγορεύεται.
Οι παραβάτες τιμωρούνται με τις ποινές της παραγράφου 4 του άρθρου 117.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'
Τελικές διατάξεις για τους εκλογικούς καταλόγους

Άρθρο 24
(Άρθρο 24 π.δ.96/2007)
Αντιπρόσωποι κομμάτων

Τη διαδικασία σύνταξης και αναθεώρησης των εκλογικών καταλόγων σε κάθε δήμο έχει το δικαίωμα να παρακολουθεί από ένας αντιπρόσωπος των αναγνωρισμένων,

σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής κομμάτων, που ορίζεται με γραπτή δήλωση του αρχηγού του κόμματος.

Άρθρο 25
(Άρθρο 25 π.δ.96/2007)

Αντιμετώπιση επειγουσών αναγκών εκτύπωσης κ.λπ. εκλογικών καταλόγων

1. Για να αντιμετωπιστούν επείγουσες ανάγκες εκτύπωσης εκλογικών καταλόγων και εκτέλεσης άλλων σχετικών εργασιών, μπορεί να συγκροτούνται ειδικά συνεργεία από υπαλλήλους του Υπουργείου Εσωτερικών, στους οποίους καταβάλλεται ειδική αποζημίωση που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη.

Η συγκρότηση των συνεργείων και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης ορίζονται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

2. Είναι δυνατόν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών να επιτρέπεται η ανάθεση της εκτελέσεως εργασιών της προηγούμενης παραγράφου σε ιδιώτες.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, καθορίζεται η ειδική αποζημίωση που καταβάλλεται.

Άρθρο 26
(Άρθρο 26 π.δ.96/2007)

Κατάλογοι βάσει των οποίων ενεργούνται οι εκλογές

1. Οι οριστικοί εκλογικοί κατάλογοι των βουλευτικών εκλογών, ισχύουν και σε κάθε άλλη περίπτωση προσφυγής στη λαϊκή ετυμηγορία.

2. Σε νέο δήμο που αναγνωρίστηκε, οι εκλογείς αυτού ψηφίζουν με βάση τους καταλόγους του δήμου από τον οποίο αυτός προήλθε, στους οποίους ήταν γραμμένοι πριν από την ημερομηνία αναγνώρισής του.

Τα πιο πάνω εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις απόσπασης ενός συνοικισμού από ένα δήμο και προσάρτησής του σε άλλο δήμο, καθώς και στις περιπτώσεις των υπολοίπων μεταβολών των δήμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄
Ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι στρατιωτικών κ.λπ.

Άρθρο 27
(Άρθρο 27 π.δ.96/2007)

Περιεχόμενο και κατάρτιση ειδικών εκλογικών καταλόγων

1. Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και οι Στρατιωτικοί που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις Ένοπλες Δυνάμεις, ή στο Λιμενικό Σώμα, που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους δήμου και υπηρετούν την ημέρα της προκήρυξης των εκλογών σ' άλλο δήμο, δύνανται να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στις βουλευτικές εκλογές είτε στο δήμο που είναι εγγεγραμμένοι είτε στο δήμο που υπηρετούν. Στην τελευταία περίπτωση εγγράφονται σε ειδικούς καταλόγους. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται ο χρόνος και ο τρόπος με τον οποίο οι παραπάνω εκλογείς, οφείλουν να δηλώσουν την πρόθεσή τους για την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος στο δήμο στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένοι, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

2. Κάθε υπηρεσιακή μονάδα είναι υποχρεωμένη να καταρτίσει κατάσταση με αύξοντα αριθμό των εκλογέων της προηγούμενης παραγράφου, που υπηρετούν σ' αυτή.

Η κατάσταση αυτή περιέχει τα στοιχεία με τα οποία ο εκλογέας της παραγράφου 1 είναι εγγεγραμμένος στον εκλογικό κατάλογο, τον νομό, το βαθμό που έχει στην υπηρεσία του και την ιδιότητα με την οποία υπηρετεί (μόνιμος, έφεδρος, κληρωτός, κ.λπ.) και από πότε υπηρετεί στην μονάδα που συντάσσει την κατάσταση.

Στην κατάσταση του άρθρου αυτού δεν περιλαμβάνονται, όσοι από τους εκλογείς της παραγράφου 1 είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου στην περιφέρεια του οποίου υπηρετούν την ημέρα των εκλογών.

Για όσους υπηρετούν στην Αθήνα και τον Πειραιά, ως περιφέρεια κατά την ανωτέρω έννοια θεωρείται η περιφέρεια της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας, μαζί με τους δήμους Αχαρνών, Σαλαμίνας και Ελευσίνας και για όσους υπηρετούν στη Θεσσαλονίκη, η περιφέρεια του πρώην δήμου Θεσσαλονίκης.

3. Καθένας από τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, που τοποθετείται με οποιοδήποτε τρόπο για εκτέλεση υπηρεσίας αορίστου χρονικού διαστήματος ή μεγαλύτερου του μήνα στην διοικητική περιφέρεια ενός δήμου στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου δεν είναι εγγεγραμμένος, είναι υποχρεωμένος να δηλώσει το δήμο, στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένος. Με βάση αυτό το στοιχείο η υπηρεσία ή η μονάδα στην οποία υπηρετεί τον εγγράφει στην κατάσταση της παραγράφου 2.

Κάθε υπηρεσία ή μονάδα διαγράφει από την ίδια κατάσταση κάθε πρόσωπο της παραγράφου 1, που μετακινείται σ' άλλο τόπο.

4. Οι καταστάσεις του άρθρου αυτού συντάσσονται με ευθύνη των διοικητών ή των προϊσταμένων κάθε μονάδας ή υπηρεσίας.

5. Μόλις αρχίσει η προεκλογική περίοδος η ενημέρωση των καταστάσεων διακόπτεται. Από τις καταστάσεις διαγράφονται όσοι δήλωσαν την πρόθεσή τους να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στο δήμο, στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένοι, εφόσον οι προϊστάμενοί τους, ύστερα από εκτίμηση των υπηρεσιακών αναγκών, τους χορηγήσουν ειδική άδεια απουσίας για τον απολύτως αναγκαίο χρόνο. Ο χρόνος αυτός δεν συνυπολογίζεται στο χρόνο της κανονικής του άδειας. Οι εκλογείς που διαγράφονται από τις καταστάσεις ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα στην εκλογική τους περιφέρεια.

Αφού διαγραφούν οι παραπάνω εκλογείς, οι καταστάσεις ανασυντάσσονται σε πέντε αντίτυπα, υπογράφονται από τους αρμόδιους προϊσταμένους ή διοικητές και σφραγίζονται από την υπηρεσία ή τη μονάδα.

Τα τέσσερα αντίτυπα των καταστάσεων, διαβιβάζονται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία πέντε (5) ημερών, από την έναρξη της προεκλογικής περιόδου, στον Πρόεδρο Πρωτοδικών της οικείας εκλογικής περιφέρειας.

Ο Πρόεδρος Πρωτοδικών εκθέτει τις καταστάσεις στο κατάστημα του Πρωτοδικείου επί τρεις (3) ημέρες.

Μέσα στην προθεσμία των τριών (3) ημερών, η οποία είναι ανατρεπτική, κάθε εκλογέας ή αντιπρόσωπος αναγνωρισμένου κατά τον Κανονισμό της Βουλής κόμματος, έχει το δικαίωμα να ασκήσει ένσταση κατά της εγγραφής κάθε προσώπου, που έχει συμπεριληφθεί στις καταστάσεις αυτές κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος.

Για τις ενστάσεις αυτές εφαρμόζεται η παράγραφος 3 του άρθρου 17. Αφού περάσει η προθεσμία των τριών (3) ημερών, ο Πρόεδρος Πρωτοδικών ορίζει με πράξη του ημέρα και ώρα εκδίκασης των ενστάσεων ενώπιον του Πρωτοδικείου.

6. Η απόφαση του Πρωτοδικείου εκδίδεται το ταχύτερο, είναι οριστική και δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο. Οι καταστάσεις που επικυρώνονται με την απόφαση έχουν ισχύ ειδικών εκλογικών καταλόγων.

7. Έλληνες ναυτικοί, εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους δήμου του κράτους, που υπηρετούν σε πλοία με Ελληνική σημαία, τα οποία σύμφωνα με τα εγκεκριμένα δρομολόγια ή το πρόγραμμα κινήσεώς τους κατά την ημέρα της ψηφοφορίας ευρίσκονται σε λιμάνι άλλου δήμου, ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα στις βουλευτικές εκλογές, στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή στο δημοψήφισμα στο δήμο που βρίσκεται το πλοίο, σύμφωνα με όσα προβλέπονται για τους στρατιωτικούς.

Οι ονομαστικές καταστάσεις συντάσσονται και υπογράφονται από τον πλοίαρχο του πλοίου και θεωρούνται, για το γνήσιο της υπογραφής και το αληθές του περιεχομένου τους, από τον προϊστάμενο της Λιμενικής ή Αστυνομικής ή Τελωνειακής Αρχής του δήμου που ναυλοχεί το πλοίο.

8. Οι εκλογείς του άρθρου αυτού παραδίδουν τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία στην υπηρεσία τους την αστυνομική τους ταυτότητα και το διαβατήριό.

Η αναγνώρισή τους ενώπιον της εφορευτικής επιτροπής γίνεται, με την επίδειξη της υπηρεσιακής τους ταυτότητας.

Σε περίπτωση που οι εκλογείς αυτοί ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στον τόπο εγγραφής τους στους εκλογικούς καταλόγους, οφείλουν να προσκομίσουν από τις υπηρεσίες τους βεβαίωση ότι δεν έχουν εγγραφεί σε ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.

Άρθρο 28
(Άρθρο 28 π.δ.96/2007)
Αποστολή των ειδικών εκλογικών καταλόγων
στον οικείο Αντιπεριφερειάρχη

Οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο και επικυρώθηκαν, μαζί με αντίγραφα των αποφάσεων του πρωτοδικείου, σχετικά με τη διαγραφή όσων τυχόν κρίθηκαν ότι πρέπει να διαγραφούν, στέλνονται το γρηγορότερο στον οικείο Αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού ο οποίος φροντίζει για την έγκαιρη και σε αρκετό αριθμό αντιτύπων εκτύπωση, ή δακτυλογράφηση και αποστολή τους στα οικεία εκλογικά τμήματα.

ΤΜΗΜΑ Δ΄
ΕΚΛΟΓΙΜΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
Δικαίωμα του εκλέγεσθαι

Άρθρο 29
(Άρθρο 29 π.δ.96/2007)
Κτήση του δικαιώματος

1. Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι έχουν οι πολίτες Έλληνες και Ελληνίδες, οι οποίοι την ημέρα της εκλογής, έχουν συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και έχουν τη νόμιμη ικανότητα του εκλέγειν.

2. Η ηλικία, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, αποδεικνύεται από την εγγραφή στο Μητρώο αρρένων ή το δημοτολόγιο ενός δήμου. Αν για τη συμπλήρωση της ηλικίας, πρέπει να βεβαιωθεί εκτός το έτος και η ημερομηνία γεννήσεως, αυτή αποδεικνύεται μόνο με ληξιαρχική πράξη γέννησης.

Άρθρο 30

(Άρθρο 30 π.δ.96/2007)
Παραίτηση από θέσεις που αποτελούν κώλυμα εκλογιμότητας

1. Η παραίτηση από την υπηρεσία και από τις θέσεις που σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 56 του Συντάγματος αποτελούν κώλυμα για την εκλογή στο αξίωμα του βουλευτή, είναι γραπτή και η επίδοσή της γίνεται με δικαστικό επιμελητή στον πρόεδρο του αρμόδιου για την ανακήρυξη των υποψηφίων δικαστηρίου, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης αυτών.
2. Η παραίτηση που επιδόθηκε δεν ανακαλείται. Αυτή θεωρείται ότι έγινε αυτοδικαίως αποδεκτή με την επίδοσή της.
3. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου διαβιβάζει την παραίτηση, χωρίς αναβολή, στην αρμόδια για την παραλαβή της αρχή.
4. Εφόσον, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις η πράξη για την αποδοχή της παραίτησης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η αρμόδια αρχή οφείλει να δημοσιεύσει αμέσως περίληψή της, που να περιέχει το ονοματεπώνυμο, τη θέση ή το αξίωμα που κατείχε αυτός που παραιτήθηκε ή αν πρόκειται για στρατιωτικούς, το βαθμό και το όπλο ή την υπηρεσία στην οποία αυτός ανήκε, καθώς και τη χρονολογία της επίδοσης της παραίτησης στον πρόεδρο του αρμόδιου δικαστηρίου.
5. Ο αξιωματικός, που σύμφωνα με τα παραπάνω παραιτήθηκε και δεν εκλέχτηκε βουλευτής, είναι δυνατόν οποτεδήποτε ν' ανακληθεί στην ενέργεια ως έφεδρος, ενώ αυτός που εκλέχτηκε βουλευτής δεν μπορεί ν' ανακληθεί στην ενέργεια, πριν από την έναρξη των εργασιών της Α' Συνόδου της νέας Βουλής και χωρίς την έγκριση αυτής.
6. Έφεδρος αξιωματικός σε ενέργεια θεωρείται αυτοδικαίως ότι απολύθηκε από τις τάξεις του Στρατού, από την ημέρα που υπέβαλε την υποψηφιότητα που προτάθηκε από εκλογείς. Εάν δεν εκλεγεί βουλευτής, μπορεί ν' ανακληθεί οποτεδήποτε. Εάν όμως εκλεγεί δεν επιτρέπεται να κληθεί υπό τα όπλα πριν την έναρξη της Α' Συνόδου της νέας Βουλής και χωρίς την έγκρισή της. Ο πρόεδρος του αρμόδιου δικαστηρίου ανακοινώνει αμέσως στις προϊστάμενες αρχές του εφέδρου αξιωματικού και στο Υπουργείο Άμυνας την υποβολή απ' αυτόν ή αποδοχή υποψηφιότητας βουλευτή.

Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του π.δ. 133/97 (Α' 12): Άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοικούν στην Ελλάδα και δεν είναι έλληνες πολίτες, σε συμμόρφωση προς την 94/80/ΕΚ. Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L 368 της 31.12.1994 σελ. 38)

Άρθρο 1

Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής Εκλογικής Νομοθεσίας προς την 94/80/ΕΚ Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L 368 της 31-12-94 σελ. 38) για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι.

Άρθρο 2 Ορισμός Εννοιών

Κατά τις διατάξεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος νοούνται ως:

- α. «κύριος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης», οι δήμοι και οι κοινότητες του ελληνικού Κράτους.
- β. «δημοτικές και κοινοτικές εκλογές», οι εκλογές με καθολική, μυστική και άμεση ψηφοφορία για την ανάδειξη των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.
- γ. «κράτος μέλος κατοικίας», το κράτος μέλος στο οποίο κατοικεί ο πολίτης της Ένωσης χωρίς να έχει την ιθαγένειά του.
- δ. «κράτος μέλος καταγωγής», το κράτος μέλος του οποίου ο πολίτης της Ένωσης είναι υπήκοος.
- ε. «εκλογέας», για την εφαρμογή του παρόντος είναι κάθε πολίτης της Ένωσης που χωρίς να έχει την ελληνική ιθαγένεια κατοικεί εντός της ελληνικής Επικράτειας και έχει το δικαίωμα του εκλέγειν στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος.
- στ. «εκλόγιμος», για την εφαρμογή του παρόντος είναι κάθε πολίτης της Ένωσης που χωρίς να έχει την ελληνική ιθαγένεια είναι εκλόγιμος για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος.
- ζ. «εκλογικός κατάλογος», ο επίσημος κατάλογος όλων των εκλογέων που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν σε ορισμένο δήμο ή κοινότητα ή ενορία όπου συντρέχει περίπτωση, ο οποίος καταρτίζεται και ενημερώνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες σύμφωνα με τα οριζόμενα από τη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών.
- η. «ημέρα αναφοράς», η ημέρα ή οι ημέρες κατά τις οποίες οι πολίτες της Ένωσης υποχρεούνται να πληρούν, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, για την εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν ή του εκλέγεσθαι.
- θ. «υπεύθυνη δήλωση», η πράξη που προέρχεται από τον ενδιαφερόμενο και το ακριβές περιεχόμενο της οποίας συνεπάγεται κυρώσεις, σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο.

Άρθρο 3.
Δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Προϋποθέσεις

1. «Οι εκλογείς», μπορούν να ασκούν στην Ελλάδα το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, σύμφωνα με όσα ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες και με την επιφύλαξη των οριζόμενων στα επόμενα άρθρα.

2. Οι εκλογείς μπορούν να ασκούν το δικαίωμα του εκλέγειν τόσο στην Ελλάδα όσο και στο κράτος – μέλος καταγωγής τους.³⁶⁷

4. Οι εκλογείς πρέπει:

α) Να είναι εγγεγραμμένοι σε εκλογικό κατάλογο δήμου ή κοινότητας του ελληνικού κράτους και να είναι εφοδιασμένοι με εκλογικό βιβλιάριο. Η εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους ενεργείται όπως ορίζεται κάθε φορά στη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών³⁶⁸

β. Να έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και να μην έχουν στερηθεί από αυτό σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών (Π.Δ. 92/94) και σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους καταγωγής τους.

5. «Οι εκλογείς», που επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν στην Ελλάδα, οφείλουν να υποβάλουν αίτηση με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 10 και 11 της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών (Π.Δ. 92/94) προκειμένου να εγγραφούν σε εκλογικό κατάλογο δήμου ή κοινότητας της ελληνικής επικράτειας.

Οι εκλογείς αυτοί δεν υποβάλλουν το πιστοποιητικό του εδαφίου α' της παρ. 1 του άρθρου 10 του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος.

6. «Ο εκλογέας», πρέπει επίσης.

β. Να δηλώσει στη σχετική αίτηση εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους ότι δεν έχει κηρυχθεί έκπτωτος του δικαιώματος του εκλέγειν³⁶⁹

γ. Κατά την υποβολή των δικαιολογητικών για την εγγραφή του στους εκλογικούς καταλόγους δήμου ή κοινότητας του ελληνικού κράτους να προσκομίσει ισχύον αποδεικτικό ταυτότητας (αστυνομική ταυτότητα ή διαβατήριο).

7. Κάθε «εκλογέας» διαγράφεται με αίτησή του από τους οικείους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.

Επίσης διαγράφεται εφόσον εκλείψουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, κατά τα οριζόμενα για τους Έλληνες εκλογείς ή τους εκλογείς του κράτους - μέλους καταγωγής του. Η διαγραφή ενεργείται κατά τη διαδικασία που ορίζεται από τις διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών.

9. Για τους «εκλογείς» συντάσσονται ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι κατά δήμο, κοινότητα και ενορία, στους οποίους αναγράφονται για κάθε εκλογέα : το επώνυμο, το κύριο όνομα, το όνομα του πατέρα, το όνομα της μητέρας, το όνομα του συζύγου και το γένος αν πρόκειται για έγγαμη γυναίκα που φέρει το επώνυμο του συζύγου, η ακριβής ημερομηνία γέννησης (ημέρα, μήνα, έτος) και εφόσον δεν υπάρχει, η 1η Ιανουαρίου του έτους γέννησης (ενδεικτικά), το επάγγελμα, η δ/ση κατοικίας στην Ελλάδα (δήμος ή κοινότητα ή συνοικισμός, οδός και αριθμός), καθώς και το κράτος - μέλος καταγωγής του. Ο νομός ή αντίστοιχο διοικητικό διαμέρισμα, ο δήμος ή η

---

367 Αντικατάσταση της παρ. με την παρ. 1 του άρθρου Μόνου του π.δ.320/ 1999 (Α' 305)

368 Αντικατάσταση της παρ. με την παρ. 3 του άρθρου Μόνου του π.δ.320/ 1999

369 Αντικατάσταση της περ. με την παρ. 1 του άρθρου Μόνου του π.δ.130/2002 (Α' 107)

κοινότητα και η ενορία, όπου συντρέχει περίπτωση, στον εκλογικό κατάλογο των οποίων είναι γραμμένος, τελευταία, στο κράτος - μέλος καταγωγής.

(Σημείωση : Με την παρ. 45 του άρθρου 5 του ν.2623/98, Α' 139 ορίζεται ότι: «Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου τέταρτου του ν.2196/94 (Α' 41) εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση της παρ. 9 του άρθρου 3 του π.δ.133/97»).

10. Οι πολίτες των λοιπών κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοικούν στην ελληνική επικράτεια, μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με όσα ορίζονται για τους Έλληνες πολίτες από το Σύνταγμα και τη νομοθεσία για την εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην επόμενη παράγραφο.

Οι πολίτες του προηγούμενου εδαφίου, οι οποίοι βάσει αποφάσεως δικαστηρίου έχουν εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους – μέλους καταγωγής τους, αποκλείονται του δικαιώματος αυτού κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα.³⁷⁰

11. Οι «εκλογείς» δεν μπορούν να εκλεγούν στο αξίωμα του Δημάρχου, του Αντιδημάρχου, «του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και του Γραμματέα του Δημοτικού Συμβουλίου»,³⁷¹ του Προέδρου και Αντιπροέδρου της Δημαρχιακής Επιτροπής, του Προέδρου και του Αντιπροέδρου της Κοινότητας.

Επίσης δεν μπορούν αν εκλεγούν στο αξίωμα του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και μέλους της Εκτελεστικής Επιτροπής των νομικών προσώπων, περιλαμβανομένων και των Συμβουλίων περιοχής, συνδέσμων και ιδρυμάτων των δήμων και κοινοτήτων.

12. Κατά την κατάθεση της δήλωσης υποψηφιότητας κάθε «εκλόγιμος» οφείλει να υποβάλει, πέρα από τα οριζόμενα από την κείμενη νομοθεσία και τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α. Υπεύθυνη δήλωση με την οποία δηλώνεται: (1) Η ιθαγένεια και η διεύθυνση κατοικίας του στην ελληνική επικράτεια. (2) Ο εκλογικός κατάλογος του δήμου ή της κοινότητας ή περιφέρειας ή ενορίας, όπου συντρέχει περίπτωση, στον οποίο είναι γραμμένος τελευταία στο κράτος μέλος καταγωγής του. (3) Ότι στο κράτος - μέλος καταγωγής του δεν εξέπese του δικαιώματος του εκλέγεσθαι. (4) Ότι δεν είναι υποψήφιος για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα σε άλλο δήμο ή κοινότητα, ούτε σε άλλο συνδυασμό του ίδιου δήμου ή της ίδιας κοινότητας³⁷² (5) Ότι δεν έχει ανάλογη ιδιότητα σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία επιφέρει το ασυμβίβαστο για τους Έλληνες πολίτες. (6) Η ημερομηνία από την οποία είναι υπήκοος ενός κράτους μέλους.

β. Σε περίπτωση αμφιβολιών περί την υπεύθυνη δήλωση της περίπτωσης α (3) της παρούσης παραγράφου (ο "εκλόγιμος" οφείλει να υποβάλει) βεβαίωση των αρμόδιων διοικητικών αρχών του κράτους καταγωγής του ότι δεν έχει εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στο κράτος αυτό ή ότι η έκπτωση από το δικαίωμα αυτό δεν είναι γνωστή στις αρχές αυτές. Εάν δεν έχει προσκομισθεί η βεβαίωση, η υποψηφιότητα, κηρύσσεται अपαράδεκτη.

γ. Φωτοαντίγραφο ισχύοντος αποδεικτικού ταυτότητας (αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου) επικυρωμένο από δημόσια, Νομαρχιακή, Δημοτική ή Κοινοτική αρχή.

370 Αντικατάσταση της παρ. 8 του άρθρου Μόνου του πδ 320/1999

371 Αντικατάσταση των λέξεων που είναι σε εισαγωγικά με το άρθρο Μόνου του πδ 164/1997 (Α' 145)

372 Η περ. (4) αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου Μόνου του πδ 320/1999

Άρθρο 4

Ψηφοφορία - Εξουσιοδότηση

1. «Οι εκλογείς» ψηφίζουν μαζί με τους λοιπούς εκλογείς στα εκλογικά τμήματα που ορίζει ο Νομάρχης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 48 της εκλογικής νομοθεσίας (Π.Δ. 92/94).
2. Σε κανένα δεν μπορεί να επιτρέψει η εφορευτική επιτροπή να ψηφίσει εάν δεν προσκομίσει το εκλογικό του βιβλιάριο και έγκυρο αποδεικτικό ταυτότητας (αστυνομική ταυτότητα, διαβατήριο κλπ.).
3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μπορεί να καθορίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου αυτού.
4. Για όποιο θέμα δεν προβλέπεται ειδική ρύθμιση στα προηγούμενα άρθρα του κεφαλαίου αυτού, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των π.δ/των 92/94 και 410/95 όπως κάθε φορά ισχύουν.
5. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είναι αρμόδιο για την ανταλλαγή των αναγκαίων πληροφοριών με τα λοιπά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Διατάγματος.
6. Η Ελλάδα γνωστοποιεί στην Επιτροπή κάθε περίπτωση στην οποία επέρχεται θεσμική μεταβολή των βαθμών της τοπικής αυτοδιοίκησης ή μεταβολή της ονομασίας τους άλλη εκτός από αυτή που αναφέρεται στο παράρτημα της Οδηγίας.

Άρθρο 5

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης αναθέτουμε την δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.